Volume IV
No. 6

23rd March, 1963
(Saturday)
2nd Chaitra, 1885, S.E.

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

CONTENTS.

	PAGES
Oral Answers to Questions. ...	920 968
Calling attention to a matter of urgent public importance :	
re: Allegations against Divisional Engineer, Highways, Krishna ...	968-973
Papers laid on the Table :	
Amendments to clause (a) of sub-rule (1) of Rule 3 of the Andhra Pradesh Civil Services (Disciplinary Proceedings Tribunal) Rules, 1961 ...	973
Amendment to Rule 14 of the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957 ...	974
Annual Financial Statement (Budget) for the year, 1963-64 :	
Voting of Demands for Grants :	
Demand No. XI—Administration of Justice—Rs. 1,17,87,600/- ...	974-1023
Demand No. XII—Jails—Rs. 58,75,000/-	

(P. T. O.)

PRINTED AT SWAARAJYA PRINTING WORKS, SECUNDERABAD,
FOR THE DIRECTOR, GOVT. PRINTING PRESS, HYDERABAD-A.P.

	Pages
Demand No. XXIII—Co-operation—Rs. 1,76,02,000/- (*Not concluded*). ...	1023–1042
Point of Information :	
re : Gulhati Commission Report ...	1043–1045
Annual Financial Statement (Budget) for the year, 1963–64 :	
Voting of Demands for Grants	
Demand No. XXIII—Co-operation—Rs. 1,76, 02,000/- (Not concluded). ...	1045–1055
Appendix ...	1056–1090

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

Thirty-eighth day of the Second Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly.

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Saturday, the 23rd March, 1963.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

(Mr. Speaker in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

COLLECTION OF RENT PRIOR TO THE INTRODUCTION OF RENT REDUCTION ACT.

1503—

*1638 (1973) Q.–*Sri K.Sanyasi Appala Naidu (Chipurupally)* :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) what is the rate of rent collected prior to the introduction of Rent Reduction Act in Andhra area per acre per fasli in different tarams ;

(b) what is the rate of rent now being collected for the lands mentioned above; and

(c) what is the difference of percentage between 1947 and 1962 ?

The Minister for Revenue (Sri N. Ramachandra Reddy)–There are as many as about 8,000 villages wherein notifications have been issued from time to time, since 1947, under the Rent Reduction Act, 1947. Prior to the

abolition of estates, there was neither survey nor settlement in these areas and in most of the cases there have been no well defined rates of rent. As the purpose of the Rent Reduction Act was only to bring down the rents payable by ryots in estates approximately to the level of the assessments levied on similar lands in ryotwari areas in the neighbourhood, each rate of rent in a village was reduced pro-rata, with the result that even after rent reduction, there will be innumerable rates of rent varying from S. No. to S. No. and village to village. Government consider that the time and labour required for collecting and furnishing such vast data is not commensurate with the results expected by it.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య: దానిని సర్వే చేయించటానికి ఎక్కువ శ్రమ అయినప్పటికి, కొన్నిగ్రామాలలో అయినా ఆ డిఫరెన్సెస్ ఎక్కువ లేకుండా ఉండేదానికి ఉన్న వార్మల్ ప్లాఫ్‌తోనైనా ఎందుకు ప్రయత్నం చేయకూడదు ?

శ్రీ ఎన్. రామవంద్రారెడ్డి: ఆ డిఫరెన్సేలేకుండా ఉండేటట్లు చూస్తున్నాము. ప్రక్కన రైత్వారీ ఏరియాస్‌లో ఉన్న రేట్స్‌యే ఇక్కడకూడ పేర్చాటుచేయటానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నది.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య: గ్లేరింగ్‌గా, ఒక సర్వేనెంబరు భూమికి, ఆ ప్రక్కన ఉండే భూమికి ఉన్న రేట్స్‌లో చాలా తేడా ఉంటున్నది. అక్కడ సిమిలర్‌గా ఉండేదానికి ఎందుకు ప్రయత్నం చేయకూడదు ?

శ్రీ ఎన్. రామవంద్రారెడ్డి: సాయల్‌లో వీదన్నా డిఫరెన్స్ ఉంచే ఉండవచ్చును. అవి ప్రక్క ప్రక్కన ఉన్న భూములయినప్పటికి, చానిసిట్టికూడ కొంత భేదం ఉంచే ఉండవచ్చును.

శ్రీ జి. సి. వెంకప్ప (ఉరవకొండ): సాయల్ ఒకేరకంగా ఉంటుంది; అంతా ఒకేరకంగా ఉంటుంది. ఒక పొలంలో రు. 0-8-0 ఉంచే ప్రక్క పొలంలో రు. 2-0-0 ఉంటుంది. అటువంటివి పరిశీలించటానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామవంద్రారెడ్డి: ఆ విధంగా గ్లేరింగ్‌గా ఉంచే తప్పకుండా పరిశీలించవలసిందే.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (పత్తెనపల్లి) : ఇప్పుడు సర్వే వగీరా జరగటం లేదు. అక్కడ ధర ఎట్లా నిర్ణయిస్తున్నారంటే—ఆ ఊళ్ళో చుట్టుప్రక్కల వరైతే మేక్సిమమ్ రేటు ఉంటుందో ఆ రేటు ఫిక్సప్ చేస్తున్నారు. ఆ పద్ధతి మార్చిస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ విధంగా గ్లేరింగ్‌గా ఉంటే, తప్పకుండా ఆలోచించవచ్చును.

శ్రీ కె. మారారెడ్డి (రాజంపేట) : సర్వే జరిగిన తర్వాత ఎకరానికి 2 రూ. ఉన్న రేటు - అంతకుపూర్వం అక్కడ ఎకరానికి 10 రూ. చొప్పున రైతులనుండి వసూలు చేశారు. కాబట్టి అక్కడి రైతులకు వదన్నా కాంపెన్ సేషన్ ఇచ్చే విధానాలు ప్రభుత్వం చేస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ విధంగా స్పెసిఫిక్ కేసెస్ వరైనా ఉంటే-అంత కేడా ఉంటే, తప్పకుండా పరిదిద్దడమవుతుంది.

TOGURUPETA PROJECT IN RAJAMPETA TALUK

1504—

* 1759 (2654) Q.—*Sri K. Mara Reddy* :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) is there any proposal with the Government to issue temporary pattas for banjar lands to the poor, for such lands as may be affected, when Togurupeta Project in Rajampet taluk Cuddapah district is constructed; and

(b) the number of villages to be affected by the construction of the Project ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—

(a) According to G. O. Ms. No. 1835 Rev. dated 24-11-1962, assignment of land has been banned in view of its reservation to demobilised soldiers. There is however a provision that the Sivoijama cultivators in unobjectionable cases will be allowed to continue in occupation without any commitment that the land will be assigned to them. There is therefore no proposal with the Government to issue temporary pattas for banjar lands under Togurupeta Project.

(b) The following 15 villages are likely to be affected (benefitted) by the Project :

Rajampeta Taluk.

1. Pulapathur
2. Mandapalle
3. Sheshambapuram
4. Gunlur
5. Hasthavaram
6. Kothapalle
7. Akepad
8. Srirangarajupuram
9. Brahmanapalle
10. Mannur
11. Rajampet
12. Poli
13. Pathur
14. Nagireddipalle.

Sidhout Taluk.

15. Vontimitta.

శ్రీ కె. మారారెడ్డి : ఆ ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి సుమారు ప్రణాళికలో ఎట్టి ఎలాట్‌మెంట్ లేదు. ఎప్పుడో కట్టబడే ప్రాజెక్టులక్రింద భూములకు పట్టాలివ్వక పోవటంవల్ల ప్రజలు చాలా కష్టపడుతున్నారు. ఆ భూములు దున్నుకొంటున్న వారిని దున్నవద్దని చెబుతున్నారు. అక్కడ ఇప్పుడు భూమి కల్టివేట్ చేస్తున్న వారిని-కల్టివేట్ చేయనిస్తారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—They will be continued. Sivoijama cultivators will not be disturbed.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య (బుచ్చిరెడ్డిపాళెం) : ఆధ్యక్షా, బంజరుభూములను పట్టాల కివ్వటం నిలిపి, పోల్టర్స్‌కు రిజర్వు చేయాలని జి. ఓ. ఉంది. ఆ భూమి వీ సోల్టర్స్‌కు ఎక్కడెంత ఇవ్వాలో, ప్రస్తుతం సర్వేలులో ఉన్న సోల్టర్స్‌కు ఎంత ఇవ్వాలో—ఆ వివరణలుగాని, అందుకు సంబంధించిన రూల్సు, ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్‌గాని ఉన్నట్లులేవు.

ఆ భూమి ఊరికే సోల్జర్స్‌కు రిజర్వు చేయాలని మాత్రమే జి. ఓ. ఉంది. దానివల్ల ఆ భూములు వ్యవసాయోత్పత్తికి సాగుచేయబడకుండా అరికట్టబడటం జరుగుతున్నది. "సోల్జర్స్‌కు ఎంతవరకు ఇవ్వాలి? సోల్జర్స్‌కు డిమోబలైజ్ వచ్చిన తర్వాత ఇవ్వాలా? ఇప్పుడు సర్వీసులో ఉన్నవారికి ఇవ్వాలా?" అనే విషయంలో ఎటువంటి ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ గాని, రూల్సుగాని లేవు. దానిని గురించి మినిస్టర్ గారు సెలవిస్తారా?

Sri N. Ramachandra Reddy:—That will be looked into. The suggestion will be taken into consideration and if there are any soldiers who are already working there, their case will be considered and they will be allotted land.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న: అధ్యక్షా, ఈ ప్రొపోజర్ అంతా ఎడాప్ట్ చేసి, పట్టాలిచ్చేపైమున యీ జి. ఓ. వచ్చింది. పదిహేనేళ్ళనుంచి సాగుచేసుకొంటున్నవారికి, ప్రొపోజర్ అంతాఅయి, పట్టాలిచ్చే స్థితిలో ఉన్నవారికి, ఆ భూములివ్వటానికి ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి: ఆ భూములు కల్టివేట్ చేస్తున్నవారి నెవరిని డిస్టర్బ్ చేయటంలేదు. వారికి పట్టాలు రావటానికి—ఈ ఎమర్జెన్సీ పరిస్థితులు వచ్చినపుడు-కొంత ఆలస్యం జరిగితే జరగవచ్చును.

శ్రీ కె. యల్. వరసింహారావు (ఖల్లాందు): అది ప్రొహెక్టు ఎరియేటెడ్ ఏరియా అనే ఉద్దేశ్యంతో పట్టాలివ్వటాన్ని ఆపుచేశారా? లేక సైనికులకు ఇవ్వాలనే జి. ఓ. బట్టి - అక్కడ పట్టాలు ఇవ్వటం ఆపుచేశారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి: సైనికులకు భూమి ఇవ్వాలనే జి. ఓ. తోనే ఇది ఆపుచేయబడింది.

Sri K. Mara Reddy:—There are hundreds of acres which are not irrigated. They are Banjar lands. If pattas are given to people who have applied for pattas, they will cultivate and the lands can be brought under cultivation immediately, Sir.

Sri N. Ramachandra Reddy:—For the present, there is no fresh assignment, Sir.

శ్రీ వి. సత్యనారాయణ (పెనుగొండ): మామూలు బంజరుభూములైతే, యీ జి. ఓ. ప్రకారం - ప్రస్తుత ఎమర్జెన్సీ అవసరాలదృష్ట్యా, పట్టాలివ్వకుండా అవు

చేయటం అవసరం అనుకోండి. కాని ఇప్పుడు మునిగిపోయిన భూములవారికి ప్రత్యామ్నాయంగా బంజరుభూములు దున్నుకోంటున్నవారికి పట్టాలు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా కవ్ సిడర్ చేస్తారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—Yes, Sir. It is a valid question and it has to be considered. Recently Government has taken a decision that for those cases of rehabilitation this ban will not apply.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) : సాగుకు పనికివచ్చే బంజరుభూములు ఈవాడు సాగుచాకుండా ఖాళీగా పడివున్నవి, సిపాయిలు వచ్చేలోపల, ఆ భూములు సాగులోకి తీసుకురావటానికి అప్లికేషన్స్ పెట్టుకొన్నవారికి ఆ భూములు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తారా ? వాటిని వంటభూములుగా, సేద్యం భూములుగా చేసే ప్రయత్నంలో ప్రభుత్వం ఏదైనా సహాయపడుతుందా ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—If it is a question of rehabilitation, it will be considered.

BANJAR LANDS TO THE HARIJANS IN GUDIVADA VILLAGE.

1505—

* 2871 Q.—*Sri P. V. Ramana* :—(*Kondakarla*) :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the banjar land in Gudivada village, Chodavaram taluk, Visakhapatnam district was assigned to Harijans and the landless poor;

(b) if so, whether the land was handed over to them: and

(c) if not, why ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—

(a) An extent of 13.29 acres was assigned to 9 persons.

(b) & (c) The lands assigned to five of the nine assignees are under encroachment by and occupation of others and these assignees will be put in possession, after evicting the

encroachers under the Land Encroachment Act. The remaining four assignees are in possession of the lands assigned to them and cultivating them.

శ్రీ పి. వి. రమణ : ఎంక్రోచ్‌మెంట్ చేసినవారిని ఎంత కాలంలో తొలగించటానికి చర్యలు తీసుకొంటారు ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : లాండ్ ఎంక్రోచ్‌మెంట్ యాక్టులోని ఫార్మాలిటీస్ అన్ని అనుసరించిన తర్వాత సాధ్యమైనంత త్వరలో వారు తొలగింపబడతారు.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు : రాష్ట్రం మొత్తంమీద హరిజనులకు ఎంత బంజరు భూమి ఇచ్చారో మంత్రిగారు తెలియజేయగలరా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ప్రత్యేక ప్రశ్న వేయండి.

శ్రీ ఎం. పిచ్చయ్య : నలుగురికి భూములిచ్చామంటున్నారు. వారికి ఎప్పుడు కాంక్షన్ చేశారో, వారికి భూములెప్పుడు దఖలు పరిచారో చెప్పగలరా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ భూమి వారి స్వాధీనంలో ఉన్నది. 'D' form pattas have not yet been issued as the lands have not been surveyed and sub-divided.

శ్రీ డి. సీతారామయ్య : ఆ భూములు ఎంక్రోచ్ చేసిన వారిపైన పెనాల్టీస్ విధించారా ? వారికి ఎవిక్షన్ నోటీసులేమైనా ఇచ్చారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : Land Encroachment Act క్రింద encroach చేసినవారిని బేదఖలు చేయడానికి ప్రయత్నం జరుగుతుంది అని వారిదగ్గర information ఉన్నది. The rest of the details I am not having, Sir.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న : ఈ Land Encroachment Act వల్ల చాలా యిబ్బందులు ఏర్పడుతున్నాయి. ఎప్పుడో పూర్వం చేసినది యిది. ఇటువంటివన్ని మార్చు చేయడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : లోపాలు ఉంటే తప్పకుండా సవరించుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : Land proprietors encroach చేశారా ? లేక landless poor encroach చేశారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : Landed proprietors అయితేనే వేదళలు ప్రశ్న ఉద్భవిస్తుంది. In four cases they are landless poor. They will continue. In other cases two people are under occupation. The land which has been assigned to five people, is under occupation of two people : viz., 1. Sri Madhumanchi Sriramulu, and Sri Mallicherla Appalanaidu. These people will be evicted.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : Penalties చేయడంలోను, evictions లోను landless poor మీద త్వరగా ఈ చట్టం అమలుజరుగుతూ ఉంటుంది. Landed proprietors మీద eviction కొరకు అంత త్వరగా ఎందుకు అమలు జరగలేదు ?

Sri N. Ramachandra Reddy : I do not have the details, Sir. If it is delayed, certainly instructions will be issued to expedite.

శ్రీ ఎమ్. పిచ్చయ్య (పేకారావుపేట) : అయిదుగురు కాగా పొలం ఉన్నటు వంటివారు. ప్రభుత్వం evict చేయమని orders యిచ్చినప్పటికీ చేయమని నిరాకరిస్తున్నారు. వారు నిరాకరించడానికి కారణం అక్కడ స్థానిక ఉద్యోగస్థులంతా లొంగిపోతున్నారు. వారిమీద తక్షణం చర్యలు తీసుకొని ప్రభుత్వం assign చేసిన వారికి ఆ భూమిని దఖలు పరుస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : లొంగిపోకుండా తప్పకుండా చూస్తాము. లొంగిపోయినట్లయితే మీపైనకూడ చర్య గైకొనబడుతుందని అధికారులకు వ్రాయబడుతుంది.

శ్రీ ఎ. పరమేశ్వరరావు (వీలూరు) : Encroach చేయడం అనేది చాల తప్పు. మనం చేసిన చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడం అవుతుంది. Encroach చేయకుండా petition పెట్టుకున్నతరువాత యిచ్చిన కేసులు ఏమైనా ఉన్నాయా ?

Sri N. Ramachandra Reddy : I don't have the information.

శ్రీ జె. వల్లారెడ్డి (నుల్లావాబాద్) : బంజరుభూములు ఎవరి స్వాధీనంలో లేనివి ఆ గ్రామస్థులకుగాక యితర గ్రామాలవారికి యిచ్చే అవకాశం ఉన్నదా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ గ్రామంలో అడిగేవారు చాలమంది ఉంటారు. ఇతర గ్రామాలవారికి యిచ్చే ప్రశ్న ఎక్కడనుంచి వస్తుంది.

FACILITIES TO THE GIRIJAN STUDNENTS APPEARING FOR THEVILLAGE KARNAM'S SURVEY TEST.

1506—

* 2962 Q.--*Sri Ch. Mallikharjuna (Yellavaram)* :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

whether the Government propose to provide any facilities to the Girijan students appearing for the Village Karnam's Survey Test ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—There is no such proposal at present with the Government.

శ్రీ వి సత్యనారాయణ . గిరిజనులు బాగా వెనుకబడినవారు కాబట్టి వారు పరీక్షకు హాజరు అవుతూ ఉంటే ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేయడంకోసం ప్రభుత్వం ఆలోచిసుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి . Proposal యిప్పుడు వచ్చింది. ఆలోచన చేసుకుంటే అభ్యంతరం లేదు.

ROAD BETWEEN SETTIPALEM TO TEKUMATLA.

1507—

* 1202 (1862) Q.—*Sri A. Ramachandra Reddy (Put by Sri S. Vemayya)* :—Will the hon. Minister for Planning be pleased to state :

(a) the amount allotted for the construction of a new road between Settipalem to Tekumatla in Miryalguda Nakrekal block in Nalgonda district.

(b) the amount spent out of the amount sanctioned by the end of May 1962; and

(c) the reason why the construction of the said road has not been completed by the end of June, 1962 as scheduled even though it received the technical sanction?

The Minister for Planning (Dr. M. Chenna Reddy) :—

(a) Rs. 2,33,000/-

(b) Rs. 16,743–63 nP.

(c) The reasons are :

(i) Difficulties caused in acquiring the land required;

(ii) Settlement of representations received from villages for the change of alignment originally proposed; and

(iii) Setting in of the monsoon.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసరెడ్డి (నకేర్‌కేల్) : ఈ రోడ్డు మంజూరు చేసినప్పుడు రోడ్డుక్రింద తీసుకుంటున్న భూమికి compensation యిస్తామని జిల్లా పరిషత్ వారు వాగ్దానం చేశారు. Compensation యివ్వని కారణంగానే land owners అందరు రోడ్డుకు అడ్డంకులు పెడుతున్నారు. ఇప్పటికైనా Special caseగా తీసుకొని దానికి compensation యిప్పించి ఆ రోడ్డు పూర్తి చేయించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందా ?

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి : Alignment లో కొంత తగాదా వచ్చింది. అమనగల్ గ్రామానికి అంటకుండా పోతూ ఉన్నది అక్కడ గ్రామస్థులు ప్రక్కన ఉండే వారి భూములు పోతూవుంటే మేము యివ్వమని నిరాకరించడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన సమస్య ఉద్భవించదు. సామరస్యంగా ఆ గ్రామస్థులందరు కలిసి alignment లో కొంత మార్పులు చేశాము. దానికి వారు సంతృప్తిపడ్డారు. ఈమధ్యన దాని alignment లో మార్పులు చేయబడ్డాయి. కాబట్టి ఆ సమస్య ఉద్భవించదు.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసరెడ్డి : రోడ్డు అంతా పూర్తి అయింది. Compensation గురించి 2, 3 లక్షల అడ్డంకులు ఉన్నాయి. Special గా Compensation యివ్వడానికి మన ప్రభుత్వం పూనుకుంటే అది పూర్తి అయిపోతుంది. ఆ విధంగా చేస్తారా ?

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి : ఈమధ్యన జిల్లా పరిషత్ Chairman, Executive Engineer, Zilla Parishad Secretary, కలెక్టరు అక్కడ స్థానికులు అందరితో సంప్రదించి చేసినదానిలో ఒక Clause ఉన్నది. The villagers of Amanagal have agreed to donate freely their land. They have also accepted to convince the owners of land lying in the gap left between Pamulapad and Service road. ఇదికూడ ఉన్నది కాబట్టి యిటువంటప్పుడు ఈ సమస్య లేదు

అని చాదగ్గర ఉన్న సమాచారాన్నిబట్టి మనవి చేయగలుగుతాను. ఒకటి మాత్రం చేసు స్పష్టంగా మనవి చేయవలసి యున్నది. ఏమైనవరే compensation మాత్రం ఈ రోడ్డుకు యివ్వబడదు. Contribution లేకుండా Telangana Development Funds నుంచి ఆరుగుతున్నది. Contribution ఉండకూడదు. రోడ్లకు డబ్బుకూడ యివ్వకపోతే జిల్లా పరిషత్, పంచాయితీ సమితులయొక్క పలుకుబడిని మనం ఉప యోగించుకోకుండా ఉండే పరిస్థితి వస్తుంది. ఇది యిక్కడే కాకుండా మొత్తం State లో ఈ పరిస్థితులు ఏర్పడుతాయి కాబట్టి అది ప్రభుత్వం అంగీకరించ డానికి వీలులేదు.

RURAL COMMUNITY WORKSHOPS.

1508—

* 1869 Q.—*Sarvasri P. Rajagopal Naidu, and K. Rajamallu [Put by Sri Ramachandar Rao Deshpande (Narayankhed]*: Will the hon. Minister for Planning be pleased to state:

(a) whether the Government started Rural Community Workshops in each district;

(b) the capital outlay of each workshop;

(c) the number of workshops now existing;

(d) whether they are going to be converted into larger units; and

(e) if so, the number to be so converted?

Dr. M. Chenna Reddy :—

(a) & (b) No Sir. But there are 72 Rural Community Workshops established by the Panchayat Samithis in 17 Districts as indicated in the Statement placed on the Table of the House.

(c) 72.

(d) For the present no Sir.

(e) Does not arise.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

List of Rural Community Workshops functioning in the Blocks under Community Development Programme.

Name of the Block.	Place where new Rural Community Workshop is located.	Capital cost
(1)	(2)	(3)
1. *Srikakulam District.*		
1. Palakonda (P)	Palakonda	22,000
2. Saribojjili (W.O.P.)	Saribojjili	13,000
3. Kotabommali (P)	Kotabommali	22,000
4. Sarvakota (W.O.P.)	Kummarigunta	13,000
5. Ranasthalam (P)	Ranasthalam	22,000
6. Amadalavalasa (P)	Amadalavalasa	22,000
2. *East Godavari District.*		
1. Pulletikurru (P)	Pulletikurru	22,000
2. Kothapeta (P)	Kothapeta	22,000
3. Mummidivaram (P)	Mummidivaram	22,000
4. Rayavaram (P)	Rayavaram	22,000
5. Bendapudi (W.O.P.)	A. Kothapalli	13,000
6. Tuni (W.O.P.)	Tuni	13,000
7. Seethanagaram (P)	Seethanagaram	22,000
3. *West Godavari District.*		
1. Kovvur (P)	Kovvur	22,000
2. Nidadavolu (P)	Nidadavolu	22,000
3. Tadepalligudem (P)	Nallajerla	22,000
4. Paddapadu (W.O.P)	Peddapadu	13,000
5. Gopalapuram (P)	Gopalapuram	22,000

(1)	(2)	(3)
4. *Chittoor District.*		
1. Chandragiri (P)	Chandragiri	22,000
2. Katur (W.O.P)	Papanaidupet	13,000
3. Kalahasti (P)	Kalahasti	22,000
4. Ramakuppam (P)	Venkatagirikota	22,000
5. Karvatinagar(W.O.P)	Karvatinagar	13,000
6. Thamalapalli(W.O.P)	Koval	13,000
7. Pulicherla (P)	Padila	22,000
8. Vayalapadu (P)	Vayalapadu	22,000
9. Kalikiri (W.O.P)	Mahal	13,000
10. Chinnagottigallu (W.O.P.)	Piler	13,000
11. Thohambedu (W.O.P)	Thottambedu	13,000
5. *Cuddapah District.*		
1. Badvel (W.O.P.)	Badvel	13,000
2. Rayachoti (P)	Rayachoti	22,000
3. Sidhout (P)	Sidhout	22,000
4. Kamalapuram (P)	Kamalapuram	22,000
5. Vempalli (W.O.P)	Vempalli	13,000
6. *Warangal District.*		
1. Kodakondla (P)	Kondakondla	22,000
2. Ghanapur (P)	Ghanapur	22,000
7. *Ananthapur District.*		
1. Uravakonda (P)	Vajurakarur	22,000
2. Gorantla (W.O.P)	Chilmathur	13,000
3. Kudair (W.O.P.)	Kudair	13,000

(1)	(2)	(3)
8. *Guntur District.*		
1. Pallampatla (W.O.P)	Kuchipudi	13,000
2. Ipur (W.O.P)	Mallavagu	13,000
3. Emani (W.O.P)	Emani	13,000
4. Man-galagiri	Mangalagiri	22,000
5. Macherla (P)	Macherla	22,000
6. Nadendla (W.O.P)	Nadendla	13,000
7. Rajupalem (P)	Kosur	22,000
8. Piduguralla (P)	Dachepalli	22,000
9. *Kurnool Distrtct.*		
1. Adoni (P)	Adoni	22,000
2. Sanjamala (P)	Sanhamala	22,000
3. Devarakonda(W.O.P)	Devanakonda	13,000
4. Rudravaram (W.O.P)	Rudravaram	13,000
10. *Khammam District.*		
1. Aswaraopet (W.O.P)	Aswaraopet	13,000
2. Burgumpad (W.O.P)	Burgumpad	13,000
3. Kallur (P)	Kallur	22,000
11. *Adilabad District.*		
1. Luxettipet (P)	Mancherial	22,000
12. *Nizamabad District.*		
1. Armool (W.O.P)	Armoor	13,000
2. Madnoor (W.O.P)	Madnoor	13,000
3. Bodhan (P)	Argul	22,000
13. *Mahaboobnagar District.*		
1. Devarakadra (W.O.P)	Devarkadra	13,000

(1)	(2)	(3)
2. Kondurg (W.O.P)	Kondurg	13,000
3. Amangal (W.O.P)	Amangal	13,000
4. Kalwakurti (P)	Kalwakurti	22,000
5. Kollapur (W.O.P)	Kollapur	13,000
6. Achampet (P)	Achampet	22,000
7. Gadwal (W.O.P)	Gadwal	13,000
14. *Nellore District.*		
1. Gudur (P)	Gudur	22,000
2. Tallur (W.O.P)	Tallur	13,000
15. *Karimnagar District.*		
1. Karimnagar (P)	Karimnagar	22,000
16. *Visakhapatnam District.*		
1. Gajapathinagaram (W.O.P)	Gajapathinagaram	13,000
2. Gantyada (P)	Gazulanga	22,000
3. Ravikamatam (W.O.P)	Waddadi	13,000
17. *Hyderabad District.*		
1. Alwal	Alwal	...

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య. Table మీద పెట్టినదానిలో కొన్ని జిల్లాలలో 7, 8 వరకు ఉన్నాయి. కొన్ని జిల్లాలలో 1, 2 ఉన్నాయి. కొన్నిచోట్ల ఎక్కువ open చేశారు. కొన్నిచోట్ల బొత్తిగా లేకుండా ఉన్నాయి. మిగతా జిల్లాలలో అన్నిచోట్ల ఎందుకు లేకుండా పోయినాయో చెప్పగలరా ?

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి: అది స్థానికంగా పంచాయితీ సమితివారు అక్కడి పరిస్థితులను దృష్టిలో పెట్టుకొని నిర్ణయం చేయవలసినటువంటిది. మొదటి మూడు

సంవత్సరాలు తమ funds నుంచి డబ్బు పెట్టుకోవలసియుంటుంది కాబట్టి ఎక్కడ వేదిసేనినా, చేయకపోయినా స్థానిక పంచాయితీ సమితిలో వారియొక్క నిర్ణయం పైన ఆధారపడి ఉన్నది. ఎందుకు చేయలేదు అనేది వారు చెప్పవలసియుంటుంది. ప్రభుత్వం యిచ్చిన funds పంచాయితీ సమితివారి ఆధీనంలో ఉన్నాయి. వారు నిర్ణయం చేయవలసి యుంటుంది

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : కొన్ని ప్రారంభించి పనిచేస్తున్నాయి. కొన్ని మూసివేస్తున్నారు. రాజుపాలెంలో ఉన్న కోమారిది డబ్బులేదు అనే కారణంతో April నుంచి మూసివేయడానికి నిర్ణయించుకున్నారు. ఇది ఎట్లా జరుగుతున్నది, ఎంత డబ్బు యిస్తున్నారు, ఎవిధంగా వాటిని వరుపుకారు, ఇది continue చేసే ఆలోచన ఉన్నదా ?

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి : నేను మొదలు మనవి చేసినట్లు మూడు సంవత్సరాలవరకు Block funds నుంచి నిర్వహించవలసి ఉంటుంది. దాని తరువాత artisan industrial co-operatives గాని లేక స్థానికంగా బ్లాక్ సమితి co-operative artisans వారు గాని, ఏదైనా Co-operative Society ఏర్పాటు చేసుకొని ఈ Centre ను వారు తీసుకోగలిగితే అది ముందుకు నడవడానికి వీలు ఉంటుంది. గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన ప్రత్యేక సమితియొక్క వివరం యిప్పుడు నేను చెప్పలేము గాని ఒకవేళ మూడు సంవత్సరాలు పూర్తి అయిపోతే Block funds నుంచి ఈ డబ్బు ఉపయోగించుకోడానికి వీలు ఉండదు. స్థానికంగా Co-operatives వస్తే తప్ప అది సాధ్యంకాదు. ప్రభుత్వం ఇటువంటివి మొత్తం 72 centres ఈ కాల అవధిని దృష్టిలోపెట్టుకొని ఏవిధంగా re organise చేయాలి, వీటికి permanent స్వరూపం ఏ విధంగా యిచ్చాలి అని Planning department, Industries department వారు సంప్రదిస్తూ ఉన్నారు. దానిపైన ఆలోచన జరుగుతుంది

శ్రీ జి. లచ్చన్న (సోంపేట) : పంచాయితీ సమితులయొక్క నిర్ణయాన్ని బట్టి యీ వర్కు-పాప్పయొక్క ఓపెనింగ్ వుంటుందని మంత్రిగారు అన్నారు. ప్రభుత్వం ప్రతి పంచాయితీసమితిని యిన్ని వర్కు-పాపులు యీ వృత్తులకు సంబంధించి పేర్చాటు చేయవలసినదని అదేళ మేమైనా యిచ్చివున్నదా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ప్రత్యేకంగా ఫలానాచోట ఫలానావృత్తికి సంబంధించి పేర్చాటు చేయమన్నట్లయితే ప్రభుత్వం కోక్యం కల్పించుకున్నట్లు అవుతుందని కమక యీవిషయంలో వివరాలన్నింటిని దృష్టిలో వుంచుకొని, స్థానిక పరిస్థితులను గమనించి పంచాయితీసమితియే నిర్ణయించే అధికారం, అవకాశం యివ్వబడినది.

శ్రీ జి. వి. వెంకన్న : అనంతపురం జిల్లాలోని వజ్రకరూర్ రూరల్ కమ్యూనిటీ వర్క్‌షాపు ఫంక్షన్ చేస్తున్నట్లుగా మంత్రిగారు చెప్పారు. కాని ఇంతవరకు అది పని ప్రారంభించలేదు. రెండు మూడుచేల రూపాయలు శాంక్షన్‌కొరకు అడగడం జరిగింది. అక్కడ వర్క్‌షాపు ఫంక్షన్ చేయక పోయినప్పటికి, ఫంక్షన్ చేస్తున్నట్లు మంత్రిగారు ఎందువల్ల చెబుతున్నారు ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : జవాబులో ఒక హెడింగ్‌ను వారు చదివినట్లులేదు. ప్రతిది ఏప్లేట్‌లో వుంది; ఎంతవరకు జరిగింది: పని జరుగుతున్నదా, ఆగిపోయిందా; అనే వివరాలు యిందులో యివ్వడానికి ప్రయత్నం చేయలేదు. పాధ్యం కాలేదు.

శ్రీ జి లచ్చన్న : ఏచోట ఏర్పాటు చేయాలనేదానిగూర్చి ప్రభుత్వం ఆదేశించిందా అని నేను అడగలేదు. ఏ ఏ వృత్తులకు సంబంధించి ఎన్ని వర్క్‌షాపులు ఏర్పాటు చేయాలనేదానికి సంబంధించి ప్రభుత్వానికి ఏమైనా పాలసీ వున్నదా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : నేను మొదటనే మనవిచేశాను. ఏ వృత్తులలో, ఏ కార్యక్రమానికి సంబంధించి వర్క్‌షాపులు ఏర్పాటు చేయడానికి వీలు వుంటుందనేదానితో ఒక లిస్టును తయారుచేసి, అందుకు డబ్బువున్నదని అన్ని పంచాయితీ సమితులకు సర్క్యులేట్ చేయడమైనది. వారు అక్కడి పరిస్థితులనుబట్టి, ఆ పంచాయితీసమితి సభ్యుల అభిరుచినిబట్టి, అక్కడి అనుభవాలనుబట్టి వారు నిర్ణయించుకొనవచ్చును. ప్రభుత్వం ఆ వివరాలలోనికి పోదు.

శ్రీ కె. యల్. వరసింహారావు : అక్కడ ఏవృత్తులకు సంబంధించి వర్క్‌షాపులను ఏర్పాటుచేయాలనేది సమితులే నిర్ణయించుకునే అధికారం యిచ్చామన్నారు. అందుకు అవసరమైన డబ్బును నేరుగా సమితులకే అప్పగిస్తున్నారా, లేక జిల్లాపరిషత్తులకు యిచ్చి సమితులకు అలాట్ చేయమంటున్నారా; జిల్లాపరిషత్తులకు యిచ్చి సమితులకు అలాట్ చేయమన్నట్లయితే అన్ని సమితులకు న్యాయంగా ఆ భాగం రావడానికి అవకాశం వుండకపోవచ్చు. ఏ విధంగా చేశారు ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : జిల్లాపరిషత్తుల ఓక్యం వుండదు. సమితులకే నేరుగా యివ్వబడింది.

శ్రీ వి శ్రీకృష్ణ (నంగళగిరి) : ఈ రూరల్ కమ్యూనిటీ వర్క్‌షాపులు ఆ యా ప్రాంతాలలోని నిరుద్యోగ సమస్యనుకూడ చాలవరకు పరిష్కరించడానికి ఉపయోగపడతాయి. అయితే వీటి అర్గనైజేషన్‌లో కొంతలోపం ఉంది. రీ–అర్గనైజ్ చేయడానికి చూస్తాం అన్నారు. కొంతమంది టెక్నికల్ ఎక్స్‌పర్ట్స్‌ను

పంపించి ఆ యా ప్రాంతాలలోని పరిస్థితులను చూసి వీటి విషయములో ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించి తగుచర్యలు తీసుకొనడానికి ప్రభుత్వం పూనుకుంటుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ఈ విషయములో ఒక మిస్ అండర్ స్టాండింగ్ వున్నదనుకుంటాను ఇదేదో పెద్ద ఇండిస్ట్రీ శాఖ. వారికి కావలసిన సౌకర్యాలన్నింటిని ప్రభుత్వం కలిగిస్తుంది. ఎక్విప్ మెంట్ ఇవ్వబడుతుంది. అక్కడ ఒక టెక్నికల్ పర్సన్ వుంటాడు, వారి సహాయసలహాలతో ఆ యా వృత్తులను వారు నిర్వహించుకొనవచ్చును. నేను యింతకుముందు తెలియజేసినట్లుగా యీ 72 సెంటర్సుకు 17 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి వీటిలోక స్వరూపం యివ్వవలయునని ప్రభుత్వం యొక్క ఉద్దేశం. ప్రస్తుతం ఆ విషయాలన్నింటిని ఇండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంట్‌తో సంప్రదించడం జరుగుతున్నదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) : మంత్రిగారు చెప్పినది నిజమే. కృష్ణా జిల్లా తిరువూరు తాలూకా ఊటుకూరులో ఒకటి ఏర్పాటుచేశారు. కాని వారికి అవసరమైన రా మెటీరియల్ అక్కడ లభ్యం కాకపోవడంవలన పని ఫాలా కుంటువడుతున్నది. కనుక, ఇండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంటుతో సంప్రదించి యీ రా మెటీరియల్ సక్రమంగా సకాలంలో వారికి లభ్యమయ్యే చర్యలు ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : గౌరవసభ్యులు చెప్పినవిషయం యదార్థమే కావచ్చును. నేను ఇంతకుముందే మనవిచేశాను. వారద్ద యీ సెంటర్సుకు సంబంధించి వివరాలు లేవు. దయచేసి గౌరవసభ్యులు తమ తమ ప్రాంతాలలోని అసుభవాలను లిఖితపూర్వకంగా తెలియజేస్తే ప్రభుత్వం ఆలోచించడానికి, వారి సహాకారం తీసుకొనడానికి వీలుగా వుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ యం. పిచ్చయ్య : ఈ కార్ఖానాలకు కావలసిన సాధనసామగ్రి ఫాలా తక్కువగా ఉన్నది. ఉన్నచోట్ల దొంగతనాలు జరుగుతున్నవి వీటిని అరికట్టడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : గౌరవసభ్యులు చెప్పిన యీ విషయంకూడ యదార్థమే కావచ్చు. దొంగతనాలు జరుగుతున్నవని నేను చెప్పలేమగాని, గౌరవ సభ్యులు తమ తమ అనుభవాలను స్పష్టంగా వారు తెలియజేస్తే ఫాలా సంతోషిస్తాను.

శ్రీ పి. నారాయణరెడ్డి (మైదకూర్) : వీటిలో పనిచేసేవారికి కొన్ని సమితులలో రూపాయన్నర, కొన్ని సమితులలో రెండురూపాయలు చేతెబ్ గా యిస్తున్నారు. ఈ వ్యత్యాసాన్ని తొలగించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : నిజానికి ఇందులో పనిచేసేవారికి వేతనాలు యిచ్చే ప్రశ్న లేదు. ఉదాహరణకు వ్రద్రంగం చేసేవారు పదిమందో, అయిదుమందో కలిసి ఒక కో-ఆపరేటివ్‌గా చేసుకొంటారు. వారు తయారు చేసిన సామగ్రిని గిట్టుబాటు ధరలకు అమ్మి పంచుకుంటారు. అందువలన నిజానికి యిందులో ప్రభుత్వంగాని, పంచాయితి సమితిగాని రెగ్యులర్‌గా వేతనాలిచ్చే బాధ్యత ఏమీలేదు.

శ్రీ జి. పి. వెంకన్న : వ్రకరూరులో ఆ వర్కు-షాపు రిజిస్టర్ అయి రెండేళ్ళయినప్పటికి, డబ్బు శాంక్షన్ కాని కారణంగా యింతవరకు ప్రారంభింప బడలేదు. వెంటనే అది ప్రారంభింపబడి పనిచేసేందుకు ప్రభుత్వం తగుచర్యలు తీసుకుంటుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ఇంతకుముందు యీ విషయానికి సంబంధించి చెప్పాను. ఇది క్లాకుభండుకు చెందినది. ఒకవేళ పంచాయితీ సమితిగనుక యివ్వక పోతే, జనరల్ బాడీలో ఆ విషయం చర్చించి, ఇంకా అందులో ఏమైనా యిబ్బంది గనుక వుంటే ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువ స్తే ప్రభుత్వం తప్పక ఆలోచిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యస్. వేమయ్య : మేజాపై వుంచిన లిస్టులో చివరి ఐటమ్ హైదరా బాదు అల్వాల్‌లో ఒక వర్కు-షాపు వున్నట్లుగా చెప్పారు. కాని దానికి ఎలాట్ మెంటు ఏమాత్రం వున్నట్లులేదు. ఎందువలన ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ప్రతి వర్కు-షాపునకు సంబంధించిన వివరాలు వాపర్డ లేవని మొదలే మనవిచేశాను. గౌరవ సభ్యులకు గనుక ఇంటరెస్టు వున్నట్ల యితే, వారు దయచేసి వాకు వ్రాసి పంపితే, వారికి కావలసిన సమాచారం, వివ రాలు, కారణాలు, యిబ్బందులు తెలియజేస్తాను.

శ్రీ వేట బావయ్య (తిరువూర్) : ఈ ప్రొత్తగా ప్రారంభింపబడుతవన్న సాముదాయక శాఖ్థావాలు ఫలాని సమయములోగా ప్రారంభింపవలయునని ఆదేశ మిచ్చినారా; వాటికి శాంక్షన్ చేయబడిన డబ్బు సకాలములో ప్రారంభింపకపోయి నచో లాప్స్ అవుతుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : అది ఎప్పుడూ అట్లా వుండదు. ప్లేస్ వన్ క్లాకు లోనే యీ అవకాశం వుంటుంది. ప్లేస్ వన్ క్లాకు అయిపోయిన తరువాత, గౌరవ సభ్యులందరికీ తెలిసినదే, ఆ ఫండ్సు అన్నీ లాప్స్ కావడం అది మరొక చాప్టర్‌లో, ఆసిస్టెన్సుగా ప్రోగ్రామ్ చేసుకోవడం అనేది జరుగుతూ వుంటుంది.

SELECTED INDUSTRIES IN PANCHAYAT SAMITHIS

1509—

* 2232 Q.—*Sri K. V. Narayana Reddy (Kamalapur)* :—Will the hon. Minister for Planning be pleased to state:

(a) whether there is any proposal with the Government to help at least two Panchayat Samithis in each district in setting up certain industries under the guidance of Government and with its due assistance; and

(b) if so, the details thereof ?

Dr. M. Chenna Reddy :—

(a) This is under consideration.

(b) Does not arise at the moment.

శ్రీ యస్. వేమయ్య : ఎంతకాలములోపల సైనలైజ్ చేస్తారు ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ఇది చాలా చిక్కులతో, యిబ్బందులతో కూడిన సమస్య. ఇప్పుడు సమర్థనీయంగా పనిచేస్తున్న పంచాయితీలు తమ ప్రాంతాలలోని స్థానిక పరిస్థితులను దృష్టిలోనికి తీసుకుని, అవసరమైన పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేసి కొంతవరకు నిరుద్యోగాన్ని తొలగించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాయి. ఈ విషయమై వివిధ రాష్ట్రాలలో ఏమి జరుగుతున్నదనే దాని గురించి ఫోగట్టా సేకరించడం జరుగుతున్నది. అవిధంగా సేకరించడం పూర్తి అయినతరువాత యిక్కడ పరిస్థితులను కూడ దృష్టిలో వుంచుకుని యీ విషయం ఆలోచించవలసి వుంటుంది. ఈ పూటకే ఏ విషయం చెప్పి చెప్పే పరిస్థితిమాత్రం లేదని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ యస్. వేమయ్య : ప్రతి నమిళి ప్రాంతములోను అక్కడ దొరికే రా మెటీరియల్ ను దృష్టిలో వుంచుకుని పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేస్తే లాభదాయకంగా వుంటుంది. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకుని చేస్తారా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : తప్పకుండా. కృష్ణా జిల్లాలో రా మెటీరియల్ దొరికితే ఆల్ వాల్ లో ఆ పరిశ్రమ ఏర్పాటు చేయము.

శ్రీ పావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఇంతవరకు వున్న వర్కు-షాపులు, ప్రభుత్వ ఆలోచన ఎంతవరకు ఆచరణలో అమలుజరుగుతున్నదీ తెలుసుకునే నిమిత్తం ఒక చిన్న కమిటీని నియమించినట్లయితే బాగుంటుంది. అవిధంగా చేస్తుందా ప్రభుత్వం?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి. ప్రభుత్వమే ఆ వివరాలన్నీ పరిశీలన చేస్తున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. కమిటీ నియమించాలనే ఆలోచన లేదు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : ఇదివరకు జిల్లాలలో ఒక్కొక్క పంచాయతీ సమితి రూరల్ ఇండస్ట్రియల్ ఎస్టేటు పెట్టడానికి అవకాశమిస్తామన్నారు. ఇది ఆ స్కీములోదా లేక ప్రత్యేకమైన స్కీమా ?

డాక్టర్ యం చెన్నారెడ్డి : పంచాయతీ సమితులద్వారాగాని, నేరుగా జిల్లా పరిషత్తుల ద్వారాగాని ఇండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంటు సహకారంతో కొన్ని వివరాలు సేకరించి చేయడం ఎట్లా సాధ్యమవుతుందో అది ఇంకా ఆలోచనలోనే వుంది. కాబట్టి ఇప్పుడు మేము గట్టిగా చెప్పలేము.

PURCHASE OF POWER SPRAYERS BY THE PANCHAYAT SAMITHIS

1510—

* 2713 Q.—*Sri P. O. Sayyanaradana Raju (Kosigi)* :—Will the hon. Minister for Planning be pleased to state :

(a) whether the Government passed any orders regarding giving subsidy for the purchase of power sprayers by the Panchayat Samithis;

(b) if so, how many Panchayat Samithis availed this concession; and

(c) how many applications for such subsidy are pending with the Government now ?

Dr. M. Chenna Reddy:—(a) Yes Sir, Government have issued orders permitting Panchayat Samithis to give from their Block funds 1/4th subsidy on 3/4th contribution towards the cost of power sprayers purchased by Panchayats and Co-operatives for Agricultural purposes.

(b) The information is not available. It is left to the discretion of Panchayat Samithis to extend the benefit of subsidy to the Panchayats and Co-operatives in their respective areas.

(c) Does not arise.

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు: పంచాయత్స్‌కూ, కో-ఆపరేటివ్స్‌కూ — రెంటికి కూడ సహాయం చేయాలని చెబుతున్నారు. పంచాయతీసమితులు ముందు ఆ పవర్ స్ప్రేయర్స్ వుండేటట్లు ప్రభుత్వం చేస్తుందా?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి: అది వున్నది పంచాయతీసమితులే పవర్ స్ప్రేయర్స్ స్వయంగా కొనుక్కొని పెట్టుకున్నారు. ఇప్పుడు అరుగుతున్న ఆలస్యాన్నిబట్టి అవి పరిపోవడంలేదు. చాలమంది కావాలని అడుగుతున్నారు. మిగతా పంచాయతీలలో కూడ యివ్వడానికి వీటుంటే కొంత సబ్సిడీ యిచ్చి ఎక్కువ సంఖ్యలో స్ప్రేయర్స్ అజైలబుల్ గా వుండేటట్లు చేయడానికి చేసే ప్రయత్నం యిది.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య: స్ప్రేయర్స్ యివ్వడంలో 5 వంతు సబ్సిడీక్రింద యిస్తున్నారు. సమితులకిచ్చి వాటిచ్చారా రైతులకు నష్టయి చేస్తారా? లేక ఇండిపెండ్యుయల్స్‌కు కూడ సబ్సిడీ రేట్లప్రకారం యివ్వడం జరుగుతోందా?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి: ఇండియా గవర్నమెంటువారు ఇండివిడ్యుయల్స్‌కు 5 వేల రూపాయలవరకు సీలింగుపెట్టి యిచ్చే పథకం తయారుచేసి స్టేటులకు పంపించారు. ఈ రాష్ట్రప్రభుత్వం ఆలోచనచేసి ఇండివిడ్యుయల్స్‌కు యిచ్చేలరులు పంచాయతీలకు, కో-ఆపరేటివ్స్‌కు మాత్రమే యివ్వాలని లిమిట్ చేశారు. మనకున్న డబ్బులో ఎక్కువమందికి యివ్వలేము. 5 వేలంటే ఎక్కువ అవుతుంది కాబట్టి ఒక వేయి కంటె ఎక్కువ యివ్వకుండా పంచాయతీలకు, కో-ఆపరేటివ్స్‌కు యివ్వడానికి రాష్ట్రప్రభుత్వం ఉత్తరువు జారీ చేసింది.

శ్రీ పి సుబ్బయ్య (చుట్టగొండిపాలెం). పవర్ స్ప్రేయర్స్ చాల తక్కువగా వున్నాయి. వాటి ఉపయోగం ఎక్కువగా వుంది. సబ్సిడీ 50 వంతులు, కంట్రిబ్యూషను 50 వంతులు అనే పద్ధతిమీద వీర్చాటునే స్తే బాగుంటుంది. ఆ విధంగా చేస్తారా?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి: మొత్తం యిచ్చినా మంచిదే. మనకున్న డబ్బు పరిమితిలో స్థానికంగా పంచాయతీల రిసోర్సెస్‌ను మొబిలైజ్ చేసినా ఆపరేషన్లు పరిపూర్తి చేసుకోలేము. డబ్బు ఎక్కువగావుంటే సుబ్బయ్యగారి వలవా మంచిదే. కాని, వున్నదాంట్లో ఎక్కువగా చేయాలనే కాపట్రయంతో చేస్తున్న అవస్థ తప్ప మరొకటికాదు.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు: పంచాయతీసమితుల కివ్వాలని చెబుతున్నారు. పంచాయతీ సమితులదగ్గర డబ్బు లేదని, యివ్వలేమని వారు చెబుతున్నారు. పంచాయతీసమితులకు వీటికోసం ప్రత్యేకించి ధనం కేటాయించుతారా? ఎంత కేటాయిస్తారు?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి: ప్రస్తుతం వేయి రూపాయలవరకు ప్రతి పంచాయతీ సమితికీ యిచ్చాము. అవకాశం వుంటే యింకా కొంత మొత్తం అధికంగా యిచ్చాలిసే ఆలోచన వుంది.

శ్రీ పి. బాలిరెడ్డి (వులిచెందల): స్పేషియర్స్ అన్ని పంచాయతి సమితులకు కూడ అవసరం లేదనుకుంటాను. ప్రతిసోట ఐదువేలిచ్చేబదులు అవసరం వున్నచోట పదివేలు యివ్వడానికి ఆలోచిస్తారా?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి: ఈ డబ్బు ఒక స్పేషియర్సుకోసమే కాదు. డస్టర్స్, మోడరన్ అగ్రికల్చర్‌లో ఇంప్రూవ్డ్ మెథడ్స్‌కు ఉపయోగపడే ఏ ఇంప్లిమెంట్సు అయినా ఇందులోకి వస్తాయి. ఒక గౌరవసభ్యుడు స్పేషియర్సుకు సంబంధించి ప్రశ్న వేసినందువల్ల యీ మాట వచ్చింది కాని ఇందులో అన్నీ వున్నాయి.

శ్రీ ఇ. అయ్యపురెడ్డి (మిడ్తూర్): పంచాయతి సమితికి పవర్ స్పేషియర్స్ ఎవరు సప్లయిచేస్తారు? అగ్రికల్చరు డిపార్టుమెంటా లేక ఇండియా గవర్నమెంటు రైతెక్టుగా యిస్తుందా? లేక ఓపెన్ మార్కెటులో కొంటారా? దానిని ఉపయోగించేటప్పుడు అగ్రికల్చరు డిపార్టుమెంటుకు సంబంధం వుంటుందా, వుండదా?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి: సెంట్రలు గవర్నమెంటువారు ఫారిన్ కంట్రీస్‌నుంచి ఇంప్లిమెంట్సు రూపంగా వస్తే వాటిని పంచిపెట్టి లెక్క చూచుకుంటారు. లేకపోతే కొనుక్కోడానికి అవకాశం యిస్తారు. డిపార్టుమెంటు — అగ్రికల్చరల్ ఎక్స్‌టెన్షన్ ఆఫీసర్ అక్కడ వుంటాడు. విలేజ్ లెవెల్ వర్కర్స్ వుంటారు. పంచాయతి కమిటీల అభిప్రాయాలు, అవసరాలు దృష్టిలో పెట్టుకొని అపరేట్ చేస్తుంటారు. నేను చెప్పినదంతా పంచాయతీ సమితులకు సంబంధించిన కార్యక్రమమే. అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటుకూడ యీ విధంగా చేసే కార్యక్రమం వున్నది. వారిదగ్గర యీ సంవత్సరం ఒక లక్ష 60 వేల రూపాయలు వున్నాయి. ఆ కార్యక్రమం చేయగా జరుగుతోంది.

TRANSFER OF BUDAMERU FLOOD BANKS TO P.W.D.

1511—

* 292-A (1704) *Q.—Sri V. Visweswara Rao* —Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether the Government consider the proposal of transferring the whole Budameru flood banks to P.W.D. instead of Samithis; and

(b) if not, the reasons for not so transferring these flood banks ?

[*The Minister for Agriculture deputised the Minister for Irrigation and Power and answerd the Questions*]

The Minister for Agriculture (Sri A. Balarami Reddy)

(a) No, Sir.

(b) As the flood banks are in small sections, scattered and protect the ayacut under Minor Irrigation tanks transferred to the Zilla Parishads it was considered advantageous that the flood banks are maintained by the Zilla Parishads themselves.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : నేను రెండు సంవత్సరాలనుంచి ప్రభుత్వంతో కరెస్పాండెన్సు జరిపాను. బుడమేరు ఫ్లడ్ బ్యాంక్సుకు చాలాచోట్ల బ్రీచెస్ పడడంవల్ల చాలా ఆయకట్టు మునిగిపోవడం జరుగుతోంది. పంచాయతీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తులూడ డబ్బు లేదని రిపేర్లు చేయడంలేదు. పి.డబ్ల్యు.డి.చేత మెయిన్ టెయిన్ చేయించాలి లేక మైనరు ఇరిగేషనుకు ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించి ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : బాగిరెడ్డిపల్లి, కందులపాడు, ముత్యాలపాడు విజేత లిమిట్స్‌లో విజయవాడ, తిరువూరు తాలూకాలలో - మాత్రం జిల్లా పరిషత్తు వారి అజమాయిషీక్రింద రిపేరు చేస్తున్నారు. పంచాయతి సమితులకు మైనరు ఇరిగేషన్‌క్రింద గ్రాంట్లు జాస్తిగానే వస్తున్నవి. కాబట్టి కష్టం ఏమీ వుండదని భావిస్తున్నాము. పి. డబ్ల్యు. డి. రెగ్యులేటర్ వున్నచోట పి. డబ్ల్యు. డి. మెయిన్ టెయిన్ చేస్తున్నది.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : జిల్లా పరిషత్తువారు చేస్తున్నారని మంత్రిగారంటున్నారు. అది సరైనదికాదు. డబ్బు లేదని కరెస్పాండెన్సు మాత్రమే జరుపుతున్నారు. ప్రభుత్వంవారు జిల్లా పరిషత్తుమ తప్పకుండా రిపేరు చేయమని ఆర్డరులు పంపిసారా ?

శ్రీ ఎ బిలరామిరెడ్డి . తప్పకి చేస్తాము. ఇది చాల ముఖ్యమైన విషయం. చిన్న మైనరు ఇరిగేషను ఎంక్రాచ్‌మెంట్ వుండే అయకట్టు పెడిపోతుందని ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చింది. అక్కడ వుండే పంచాయతి సమితులు, జిల్లా పరిషత్తు అయితే ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకొని చేసుకుంటారనే వుద్దేశం ప్రభుత్వానికి వున్నది. ఫండ్సు లేక పోతే ప్రత్యేకంగా గ్రాంటైడ్ చేయడానికి ఏర్పాటు చేస్తాము.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : ఫండ్సు లేకపోతే గ్రాంటైడ్ చేస్తామన్నందుకు సంతోషం. ఈ సీజనులోనే ఫండ్సు యిచ్చి రిపేరు చేయించుతారా ? క్లీనెప్ అయి 2–3 సంవత్సరాలైనా రిపేర్సు లేవు. తొందరగా ఫండ్సు అలాట్ చేసి, చేయిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బిలరామిరెడ్డి . ఈ సీజనుసంగతి నాకు తెలియదు. పరిశీలనచేసి లోటు వుంటే ద్రవ్యసహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం సిద్ధంగా వుందని మనవి చేశాను.

డాక్టర్ టి. వి. యస్, వలవతిరావు (విజయవాడ–వెస్ట్) : ఒకవైపు వికేంద్రీకరణస్కీముక్రింద పంచాయతీలకు, పంచాయతి సమితులకు ఎక్కువ అధికారాలివ్వాలని కోరుతూ, మరొకవైపు వాటివద్దర వున్నవాటిని కారణాలు ఏవైనా, పి.డబ్ల్యు.డి.కి అందజేయాలని అడగడం అభ్యుదయపంథా అవుతుందా, వాంఛనీయం అవుతుందా ?

శ్రీ ఎ. బిలరామిరెడ్డి . ఇది విశ్వేశ్వరరావుగారు అన్నదానికి సమాధానమండి.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : పంచాయతి సమితుల, జిల్లా పరిషత్తుల స్వాధీనంలో వున్న వాటిని పి.డబ్ల్యు.డి.కి యివ్వాలని అడగలేదు. ఆ ఎస్టిమేటు 20 వేల రూపాయలకు మించింది. అది మెయిన్ టెయిన్ చేయలేమని జిల్లా పరిషత్తు, పంచాయతి సమితి పి.డబ్ల్యు.డి.కి హాండ్ ఓవర్ చేయాలని తీర్మానాలు చేశారు. అవి పెద్ద works. వారు డబ్బులేదు కాబట్టి ఆ బాధ్యత నిర్వహించే స్థితిలో లేరు. ఈ విషయం ప్రభుత్వానికికూడ తెలుసు. త్వరగా పని జరగడానికి పి.డబ్ల్యు.డి.కి యిచ్చి చర్య తీసుకుంటారా ?

శ్రీ ఎ. బిలరామిరెడ్డి : అది అంత పెద్ద వర్కు అనే సమాచారం లేదు. గట్లకు గండ్లుపడుతూ వుంటా యి. వాటికి 25–30 వేల రూపాయలు అవసరమని భావిస్తున్నాను. ఇది చాల ముఖ్యమైన పని కనుక ద్రవ్యసహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేస్తుందని ఇవరకే మనవి చేశాను.

† Q. No. 1512 [*521 (228)]

INVESTIGATION OF BOGAMDANI CHERUVU IN PRATHIPADU TALUK.

1513—

* 1064 Q.—*Sri M. Veeraraghava Rao* [*Put by Sri Tenneti Viswanadham (Madugula)*] :—Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether the Government are in receipt of any letter, dated 7th July 1962 from Sri M. Veera Raghava Rao M. L. A., requesting for the investigation of Bogamdani Cheruvu in Prathipadu taluk, East Godavari district; and

(b) if so, the action taken thereon ?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) Yes, Sir.

(b) The preliminary investigation of the Scheme has been completed and the preliminary estimate is under scrutiny.

శ్రీ ఎమ్. పిన్నయ్య : దీనికి అయకట్టు ఎంత, ఎప్పటి మేటు ఎంత తెలియ చేస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి : సుమారు అయిదువేల ఎకరాలకు నీరు పారించ డానికి పథకం తయారు చేసారు. అందులో 2820 ఎకరాల వరకు పాత ఆయకట్టు, క్రొత్తగా 2174 ఎకరాలకు నీరు వచ్చే చేయడానికి వీల్చాటు చేశారు. ఈ స్కీముకు 9.98 లక్షలు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా చేసారు.

శ్రీ ఎమ్ పిన్నయ్య : పని ఎప్పటినుంచి ప్రారంభిస్తారు?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి : డబ్బు దొరుకగానే ప్రారంభిస్తారు.

INVESTIGATION OF BREACHED IRRIGATION SOURCES IN CHITTOOR DISTRICT.

1514—

*2048 Q.—*Sri P. Rajagopal Naidu (Put by Sri Ramachandra Rao Deshapande)* :—Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

† Not put and not answered in the House. Hence the question and answer are included in the proceedings at the end of the Question Hour.

(a) whether the breached irrigation sources, *viz.*, (1) Cukalacheruvu, (2) Garranicheruvu, (3) Vadiyala cheruvu of Bangarampalem sub-taluk, Chittoor district have been taken up for investigation by the department; and

(b) if not, the reasons therefor ?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) It is presumed that the irrigation sources referred to are (1) Cheekalacheruvu (not Chukkalacheruvu (2)Gouri Cheruvu (not Garranicheruvu) and (3) Vadiyalacheruvu in Bangarupalem Sub Taluk, Chittoor District. They have been taken up for preliminary investigation by the Public Works Department.

(b) Does not arise.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : It has been presumed అన్నారు. అంటే వార్తగా తెలిసినదా, రిపోర్టువచ్చి investigation అయినదా? ఈ చెరువులు ఎప్పుడు breach అయినాయో తెలిపిస్తారా?

శ్రీ ఎ బలరామరెడ్డి : Presumed అన్నంత మాత్రాన సంబేహానికి ఏమాత్రం తావులేదు. అపుడే investigate చేసారు, చుక్కల చెరువుకు 100 ఎకరాలు మాత్రమే irrigate అవుతుంది. రు. 1,18,608లు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా వేసారు. చుక్కల చెరువు వంద సంవత్సరాలకు పూర్వం breach అయినది. గౌరీ చెరువు లఖా నలభై వేలకు ఎస్టిమేటు చేసారు, ఇదికూడా పాతదే. అదిసాధ్యంకాదని చెప్పారు. అక్కడ H. T. electric lineఉంది; దానిని shift చేయాలి. ఆ చెరువులో ఇప్పుడే అనేక మంది సాగు చేస్తున్నారు. ఇప్పను చెరువు వేస్తే వారికి compensation 8 లక్షల వరకు payment చేయవలసి ఉంటుందని తెక్కలవల్ల తేలినది. అందువల్ల సాధ్యంకాదని P. W. D. వారు చెప్పారు.

SURVEY BY THE GEOLOGICAL DEPARTMENT TO LOCATE WATER IN SOME DISTRICTS.

1515--

* 2150 Q.—*Sri V. K. Adinarayana Reddy* (*Put by Sri M. Pitchayya*) ;—Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether the survey to locate water supply by the Geological Department has been completed in the districts of Kurnool, Cuddapah, Ananthapur and Chittoor ?

(b) if so, what are the results ?

Sri A. Balarami Raddy :—

(a) The Geological Department has so far surveyed 800 villages in Chittoor, Cuddapah and Anantapur Districts.

(b) The Geological Department recommended for improving the existing wells and for digging open wells of 6' to 15' Dia. upto a maximum depth of 50' to 75'. They have also expressed that Tube Wells will not be successful in Rayalaseema area.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య : కర్నూలు జిల్లాలో ధోన్ మార్కాపురం జిల్లాలలో మంచినీటికి ఇబ్బందిగా ఉన్నది. కర్నూలులో ఎలాంటి సర్వే జరగలేదు. జరిపిస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి : మొదట రెండు మూడు జిల్లాలలో మాత్రమే చేపారు. 800 ప్రాంతాలను పరిశీలించి రిపోర్టు ఇచ్చారు. కర్నూలులోకూడా చేయించాలనే ప్రభుత్వ ఉద్దేశం. Geological department వారివద్ద pendingగా ఉంది. వారు తొందరగా చేస్తారనే భావిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. పి. వెంకన్న : అనంతపురం జిల్లాలో ఏ ఏ గ్రామాలలో చేసారో చెలిపిస్తారా? చేయకపోతే ఉరవకొండ సబ్ తాలూకాలో సర్వే చేయించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి : గ్రామాలన్ని చెప్పడం కష్టం. 200 కు పైగా ఉన్నాయి. ఉరవకొండ తాలూకాలోకూడా ఉన్నాయనే వా అభిప్రాయం.

Mr. *Speaker* :—I think hereafter when Hon'ble Ministers come prepared for questions on Uravakonda, they may get all the information on Uravakonda. (Laughter)

శ్రీ వి. సీతారామ స్వామి (మదనపల్లె) : Geological department వారు investigate చేసారని చెప్పారు. వారి రిపోర్టు బేసిల్ పై చెడతారా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి: రిపోర్టు ఏమీలేదు. 800 ప్రాంతాలు చూడామని రిపోర్టు ఇచ్చారు. దానిని table పై పెట్టడానికి ఆక్షేపణ లేదు.

INVESTIGATION AND CONSTRUCTION OF THE DAM AT TALLURU IN SATTENAPALLI TALUK.

1516—

* 2792 Q.—*Sri Vavilala Gopalakrishnayya*:—Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state:

(a) at what stage the investigation and construction of the dam at 88 Talluru and Deepala Dinnepalem, hamlet of Paridem of Sattenapalli taluk, Guntur district stand; and

(b) the estimate of the work and the ayacut?

Sri A. Balarami Reddy:—

(a) The investigation of the Scheme has been completed.

(b) Rs. 7.175 lakhs and 600 acres.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: ఇని రెండు స్కీములు; రెండు investigate అయినాయా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి: Separate scheme అని ఇక్కడలేదు. 600 ఎకరాలకు నీరు సప్లై చేయడానికి 7.175 లక్షలకు ఎస్టిమేటు తయారుచేసారు. అది S.E. వద్ద పరిశీలనలో ఉన్నది. వారి పరిశీలన తరువాత దానిని గురించి ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: వారు చెప్పినది దీపాల దిన్నె పాలెములకు సంబంధించి, శాశ్వారుది పది సంవత్సరాలనుంచి investigate అవుతోంది. సైవల్ గా పూర్తిచేసారు. అది ఏస్థితిలో ఉన్నదో చెబుతారా? కనుక్కుని త్వరగా చేయిస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి: ఆనమాచారం ప్రస్తుతంలేదు. తరువాత శాసనసభ్యులకు అందచేస్తాను.

ASIFABAD-UTNOOR ROAD.

1517—

*2856 (O) Q.—*Sri Bhima Rao* [*Put by Sri P. Narasa Reddy*] :—Will the hon. Minister for Buildings and Highways be pleased to refer to Question No. 974 answered on 12th July 1962 and state :

(a) whether it is a fact that construction of Asifabad-Utnoor road has not been completed for the last ten years; and

(b) when it will be completed ?

The Minister for Buildings and Highways (Sri Mir Ahmed Ali Khan) :—

(a) Yes, Sir.

(b) By about the middle of 1964.

ROAD FROM MAREDUMILLI TO BHADRACHALAM.

1518—

*2974 Q.—*Sri Ch. Mallikharjuna Rao (Yellavaram)*:—Will the hon. Minister for Buildings and Highways be pleased to state :

(a) the reasons for the discontinuance of the work of the road from Maredumilli (Rampachodavaram taluk) direct to Bhadrachalam (started by the Government) in Yellavaram constituency of East Godavari distrtct after having laid mud-roads in certain places; and

(b) whether the constrction of the road will be completed in the Third Five-Year Plan ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—

(a) The discontinuance is only on the stretch at M O/O to 33/4 ie, Maredumilli to Chintur. Hence appro-

val of Government of India to the revised estimate is awaited. The stretch from Chintur to Nellipaka is completed except for cross-drainage works only some of which can be completed by the end of Third Five-Year Plan due to paucity of funds. The stretch from Nellipaka to Bhadrachalam is an existing Government road.

(b) Depends upon the availability of funds and revised technical approval by the Government of India.

Sri S. Vemayya :—May I know the reasons for the revised Estimate ? What are the difficulties ? How far the revised Estimate is changed ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan:—So far as the road between Maredumilli to Chintur is concerned, already 26 lakhs have been spent on the formation and another 50 lakhs are required for metalling and there are a number of cross-drainage works, about hundred in number and they require about 32 lakhs. Altogether 50 lakhs are required and the Government of India have been addressed, because it is a road of economic interest. It is done with the sanction of the Government of India and the expenses are borne by the Government of India. Their approval of the revised estimate is awaited.

ROAD BRIDGE OVER BATHILI YERRAGADDA IN PATHAPATNAM TALUK.

1519—

* 2986 Q.—*Sri P. Gunnayya (Kothur)* :—Will the hon. Minister for Buildings and Highways be pleased to state :

whether any proposal is under consideration of the Government to construct a road bridge over Bathili-Yerragadda in Pathapatnam taluk, Srikakulam district in view of the fact that the public are experiencing a lot of inconvenience for want of it?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—Yes, Sir. The proposals are under correspondence with the Government of India and their sanction to the revised estimate is awaited.

COLLAPSED BRIDGE BETWEEN MANUBOLU AND GUNDUR

1520—

* 3119 Q.—*Sri G. C. Kondiah (Nellore)* :—Will the hon. Minister for Buildings and Highways be pleased to state :

(a) whether there is any bridge collapsed on trunk road between Manubolu and Gudur in Nellore district in the month of November, 1962;

(b) if so, what are the reasons;

(c) the number of bridges collapsed on the way the very trunk road between Venkatachalam and Gudur within the last four years;

(d) whether repairs are being done to them and if so, the stage at which they stand; and

(e) whether there is any diversion road built to the old trunk road between Manubolu and Gudur and if so, whether such road is opened for the traffic ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—

(a) Yes, Sir. The collapse was not in November, 1962, but on 15-12-1962.

(b) Due to unprecedented floods in Pambaleru stream.

(c) Two, Sir. In November, 1960 one old bridge in M. 9/8 between Manubrolu and Venkatachalam collapsed. In 1962 an old arch bridge at M. 85/5 on Pambaleru collapsed.

(d) Approval of Government of India to the esitmates for the bridge at M. 91/8 have been communicated to Chief

Engineer (Highways) during the end of January, 1962 and he is taking necessary action. As regards the collapsed bridge at M. 85/5, the Superintending Engineer (Highways) Cuddapah has suggested construction of a vented causeway in place of the collapsed bridge.

(e) Yes, Sir. The road is not however opened for traffic due to breaches during heavy floods of November, 1960. Sanction of Government of India to the estimates for closing these breaches is awaited.

Sri G. C. Kondayya :— How long will it take for the diversion road to be thrown open for traffic? It has been constructed three years ago and till now it is not open for traffic. How long will it take?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—Recently in February, 1963, Mr. Balwant Rao, Special Bridge Officer of the Government of India, inspected the place. The road requires another fourteen lakhs and he has given some suggestions. It is a national highway and as soon as the approval of the Government of India is received, the diversion road will be taken up.

DAIRY FARM IN CHALAVKURTHI VILLAGE.

1521—

* 2640 Q.—*Sri N. Srinivasa Reddy (Nakrekal)* :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether there is any dairy farm in Chalakurti village, Mirayalaguda taluk, Nalgonda district.

(b) the person in whose name the said farm is running; and

(c) the amount sanctioned by the Government to the said farm?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) The answer is in the negative.

(b) and (c) Do not arise.

'SILICOSIS' IN MICA AREA OF GUDUR.

1522—

* 1409 Q.—*Sri G. C. Kondaiah* :—Will the hon. Minister for Labour and Transport be pleased to state :

(a) whether there is 'Silicosis' disease prevalent in Mica area of Gudur in Nellore district; if so, the steps taken by the Government to prevent the disease;

(b) whether there are facilities to give compensation to the workers who get the disease and, if so, how many of them were given the same so far;

(c) whether it is a fact that payment of compensation is being delayed due to Medical Board's delay to decide cases;

(d) whether the Government propose to fix three month's time for the owners to pay compensation; and

(e) whether steps will be taken to clear-off the pending cases of compensation within six months?

The Minister for Labour and Transport (Sri B. V. Gurumurthy) :—

(a) Yes, Sir. Through compulsory wet drilling and suppression of dust in Mica Mines, efforts are being made to prevent the diseace as far as possible. Other preventive and curative measures are being examined and attended to by the Health and Medical Departments.

(b) Yes, Sir. 48 persons were given compensation.

(c) No, Sir.

(d) No, Sir.

(e) Yes, Sir.

శ్రీ పి. సత్యనారాయణ : సిలికానిస్‌కి గురి అయినవారు 1959 సంవత్సరంలో దరఖాస్తులు పెట్టుకుంటే యింతవరకు పరిష్కారం కాకుండా ఉన్న కేసులున్నాయి. కొంతమంది శాంక్షెన్ షన్ ముట్టకముందే చనిపోయారు. 1961 లో డిక్లేర్ యిచ్చిన పది కేసులలో యింతవరకు శాంక్షెన్ షన్ చెల్లించ బడలేదు. చట్ట రీత్యా చెల్లించ వలసిన నష్టపరిహారం చెల్లించని యజమానుల పైన ప్రభుత్వం గట్టిగా చర్యతీసుకుంటుందా?

శ్రీ వి. వి. గురుమూర్తి : యజమానులు కంపెన్సేట్ చేయనిచోట పేమెంటు సులువుగా జరుగుతుంది. హైకోర్టుకువెళ్ళి కంపెన్సేట్ చేస్తే హైకోర్టువారి తీర్పు పైన ఆధారపడి ఉంటుంది. అడ్మినిస్ట్రేటివు ఇన్‌స్ట్రక్షన్సుపైన, డైరెక్టివ్సుపైన ఆధారపడదు.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య : సిలికానిస్ జబ్బుకు గురిఅయినవారికి శాంక్షెన్ షన్ యివ్వడంలో జరిగే abnormal delays గురించి శాసనసభ వారి దృష్టికి తీసుకువచ్చాము. ఒక పై ము లిమిటుపెట్టి యింతకాలం లోపల పరిష్కారం చేయాలని instructions పంపించగలరా?

శ్రీ వి. వి. గురుమూర్తి : ప్రభుత్వం దగ్గరఉన్న ఖోగట్టానుబట్టి పనిచారలు పెట్టిన అన్ని క్లెయములు పెటిలు అయినట్లుగానే ఉన్నాయి. హైకోర్టువారి తీర్పు రావడంలో జాప్యం జరిగి ఉండవచ్చుగాని గవర్నమెంటు లెవెలులో అలస్యం జరగలేదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : మైకామైన్సులో సిలికానిస్ సహజంగా వచ్చేచ్యాధి. చాల సంవత్సరాలనుంచి చేలకోలది గురిఅవుతున్నారు. వారికి వైద్యం చేయించడానికి నెల్లూరు ఆసుపత్రిలో ఒక నిపుణ వైద్యునిపెట్టి చికిత్సయిచ్చే ఏర్పాటు చేయించడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ వి. వి. గురుమూర్తి : ఆధ్యక్షా, Workmen's Compensation పథకం అనలు occupational disease వచ్చిన తరువాతకదా చావు అయినతరువాత అమలులోకి వచ్చేటట్లు మొదట ఉండేది. ఇప్పుడు మాత్రం కారక ప్రభుత్వం వారు నిబంధనలు తయారు చేశారు. రాష్ట్రప్రభుత్వంకూడా model rules ఒప్పుకున్నారు. Occupational diseasesకి సంబంధించిన వీయినా మొదటనే check up చేయడానికి ఒప్పుకొన్నారు. అది తొందరగా అమలులోకి రావడానికి వీలుంది. Preventive measures యిప్పుడు సవ్యంగా తీసుకొన్నట్లు భావించబడుతోంది.

డా. టి. వి. యన్. చలపతిరావు : సిలికాసిస్ వ్యాధి diagnose చేయడానికి frequent mass x-ray investigation అవసరం. అలాంటి facilities ఏర్పాటు చేశారా ?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి : మెడికల్ బోర్డు దగ్గరకి వెళ్ళిన తరువాతనే diagnose అవుతుంది. అక్కడలో కొంతవరకు defects ఉంటే రూలు మార్చుచేసి యిస్ మీదట preventive checking చేయడానికి కొన్ని ఏర్పాట్లు చేయబడ్డాయి. mass x-ray as a preventive measure చేసినట్లు నా దగ్గరకు ఖోగట్టా రాలేదు.

TAKING OVER OF DUGGI VILLAGE IN PALAKONDA TALUK.

1677—

*2274 Q.—*Sri B. Hariyappadu Reddy* (*Sher Muhammedpuram*) :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) when the Duggi village in Palakonda taluk, Srikakulam district has been taken over by the Government under the Estates Abolition Act;

(b) the amount of compensation fixed for the same;

(c) whether the Government are aware of the fact that the ryots are not paying the rent to the land lords since six years; and

(d) if so, whether the Government propose to pay any compensation to the landlords?

Sri N. Ramachandra Reddy :—

(a) The village was taken over under the provisions of Andhra Pradesh (Andhra Area) Estates Abolition Act, 1948 on 25-2-59.

(b) An amount of Rs. 10,582/- was deposited in respect of this estate towards Advance compensation in 1959 and an amount of Rs. 1,764/- was deposited for fasli 1368 to 1371 towards interim payments.

(c) Yes, Sir. This is because for faslis 1357 to fasli 1360 the landholder collected excess rents and these excess rents are being adjusted towards rent payable by the ryots in subsequent faslis.

(d) No, Sir.

SALE OF THE BANJAR LANDS UNDER THE KRISHNA BARRAGE.

1678—

* 3573 Q.—*Sri M. Pitchayya* :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) whether any proposal is under consideration of the Government to complete sale of the banjar lands under the Krishna Barrage to the cultivators, at the market price by the end of 1963; and

(b) if so, when?

Sri N. Ramachandra Reddy :—

(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ ఎం. పిచ్చయ్య : అధ్యక్ష మహోశయా, గత సమావేశంలో ఆర్థిక మంత్రి గారు యీ భూములను బి-ఫారంలో ఉన్న సాగుదారులకి నామినలు మార్కెట్టు రేటుకి యిస్తామని ప్రకటించి ఉన్నారు. అది అమ్మేటట్లయితే ప్రభుత్వానికి ఆదాయం వస్తుంది. జాప్యం ఎందుకు జరుగుతోంది.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఇదివరకు జరిగింది. ఇకముందు జరుగదు. ఈమధ్య ఉత్తరువులు యివ్వబడ్డాయి. ఎవరయితే శివాయి జమాదార్లు ఉన్నారో వారికి మార్కెట్టు వేల్యూ కలెక్టుచేసి అనైను చేయవలసినదిగా ఈమధ్యనే ఉత్తరువులు యివ్వబడినవి.

శ్రీ ఎం. పిచ్చయ్య : 1963 సంవత్సరంలో పని ప్రారంభించడానికి ప్రభుత్వానికి ఉన్న ఇబ్బందులు ఏమిటి ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి: ఏమీ ఇబ్బందిలేదు. ప్రారంభం అరుగు తూనే ఉంది.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు: శిథాయి సమాధానము పట్టాలు యిచ్చాలని ఉత్తరవులు పంపించినందుకు సంతోషం. అనాక్రమంగా ఉన్న భూములను వేలం వెట్టకుండా వాటిని ఉంచుతారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి: వేలం వెట్టడంలేదు. They have been reserved for demobilized soldiers.

JEEP CARS IN THE PANCHAYAT SAMITHIES.

1679—

* 1462 Q.—*Sri M. V. Raghavarao (Prathipadu)* :—Will the hon. Minister for Planning be pleased to state :

(a) the number of jeep cars in the Panchayat Samithis in Andhra Pradesh;

(b) the amount of average expenditure per month being incurred towards petrol per jeep; and

(c) whether any proposal is under consideration of the Government to provide one jeep for a group of four Panchayat Samithis and keep the jeep cars in the district under the control of the District Collector in order to curtail the unnecessary expenditure ?

Dr. M. Chenna Reddy :—

(a) and (b) Statement is placed on the Table of the House.

(c) No, Sir.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

A district-wise statement showing the total number of jeeps and UNICEF Vehicles etc., available with Panchayat Samithis in 14 districts in the State and the average monthly expenditure incurred towards petrol per Vehicle by each Panchayat Samithi. Information in respect of the Panchayat Samithis in the remaining 6 Zilla Parishads i.e.,

East Godavari, Nellore, Anantapur, Hyderabad, Medak and Karimnagar is awaited.

Sl. No.	Name of the District.	No. of Blocks in the District.	Number of jeep cars available for Block work.	UNICEF vehicles	Package Programme Jeeps	Total	Monthly expenditure per vehicle shown in Colmn. towards petrol.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
							Rs. nP.
1.	Srikakulam	27	24	–	–	24	210-00
2.	Visakha-patnam	25	27	4	–	31	204-07
3.	West Godavari	20	20	–	18	38	170-06
4.	Krishna	20	20	–	–	20	229-00
5.	Kurnool	22	22	8	–	30	225-00
6.	Cuddapah	17	17	–	–	17	238-46
7.	Guntur	30	30	–	–	30	229-71
8.	Nizamabad	11	11	–	–	11	218-31
9.	Adilabad	14	14	2	–	16	181-61
10.	Khammam	10	10	–	–	10	238-67
11.	Warangal	15	17	–	–	17	253-02
12.	Nalgonda	16	16	–	–	16	214-16
13.	Mahaboob-nagar	18	19	–	–	19	239-34
14.	Chittoor	21	21	–	–	21	250-00

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాధం : సమితులకు చాలా జీపులు యిచ్చారు. ఇంగాజే ఉంది. జిల్లా పరిషత్తు అసిస్టెంటు ఇంజనీరు చాలా తిరగవలసి ఉంది. వర్కుకి శాంక్షను ఇవ్వడం, కంప్లీషన్ సర్టిఫికేటు యివ్వడం అతడు చేయాలి. బిల్సు పేమెంటు జరగడంలేదు. ఇది వేస్టు అనుకోక జిల్లా పరిషత్తు అసిస్టెంటు ఇంజనీరుకి జీపు యిస్తారా?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : విశ్వనాధంగారు ఈవిధముగా చెప్పడం మాకు బలం కలుగజేస్తున్నది. Executive Engineer కి ఇవ్వడానికి కొంతకాలం పట్టింది. Assistant Engineer కి జీపు యివ్వడానికి ప్రయత్నం జరుగుతుంది.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : Monthly expenditure ఎక్కువగా ఉన్నట్లుంది. దానిని తగ్గించడానికి ఆలోచన ఉందా ?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : కొన్ని జిల్లాలలో స్థానిక హెడ్ క్వార్టర్సుకి ఒక ఊరికి 120 మైళ్ళ దూరముంది. అందుచేత ఆ యా పరిస్థితులనుబట్టి పంచాయతీ సమితి నిర్ణయం చేసుకొంటారు. Finance Committee, Standing Committee No. 5 కి monthly expenditure నిర్ణయం చేయడానికి అధికారం యివ్వబడినది. వారు చూసుకొంటూ ఉంటారు.

శ్రీ ఇ. సుబ్బారావు (కూచినపూడి) : అధ్యక్షా, ఒక్కొక్క కాలూకాలో 2 సమితులుండే సమితులకు జీపులు ఇస్తున్నారు. తహశీలుదారు కాలూకాలోని రెవెన్యూ వసూలు చేయవలసి వుంటుంది కాబట్టి తహశీలుదారుకు కూడ జీపు ఇవ్వడానికి ఆలోచిస్తారా ?

డాక్టర్ యమ్. చెన్నారెడ్డి : జీపులు తగ్గించాలని చెపుతారని భయపడ్డాము. ఎక్కువ చేయాలని అంటున్నారు. సంతోషముగా వుంది అని మనవిచేస్తున్నాను.

RURAL ELECTRIFICATION TO NARSINGABILLI VILLAGE.

1680—

* 3162 Q.—*Sri B. Sriramamurthy (Vizianagaram)* :—
Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government propose to extend the facility of rural electrification to Narsingabilli village of Anakapalle taluk in Visakhapatnam district ; and

(b) if so, when the scheme will be taken up ?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) The matter relates to the Andhra Pradesh State Electricity Board. It is reported that the scheme for extension of supply to Narsingabilli and two other villages has been sanctioned.

(b) The scheme will be executed when additional funds for rural electrification become available.

శ్రీ వి. శ్రీరామమూర్తి: అధ్యక్షా, ఎంతకాలములోపల అమలు చేయబడుతుందో చెప్పడం కష్టమా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి: Additional funds వచ్చినపుడు తీసుకొంటాము అని answer లో స్పష్టముగా చెప్పబడినది.

శ్రీ వి. శ్రీరామమూర్తి: ఈ స్కీము చాల అవసరమని గుర్తించబడి చాల సంవత్సరాలయినది. Estimates పూర్తిఅయి, sanction అయి చాల సంవత్సరాలయినది. ఇరిగే అవస్యమంతా అమలు చేయడములోనే. ఈ విషయములో శ్రద్ధ తీసుకోడానికి ప్రయత్నము చేస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి: గౌరవసభ్యులు చెప్పినదంతా వాస్తవమే. చాల రోజులయింది. డబ్బు లేదనే కారణమువల్ల తీసుకోలేదు. Rural electrification కొరకు డబ్బు దొరికినపుడు తీసుకొంటాము.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, డబ్బు ఎప్పుడు దొరుకుతుందని అనుకొంటున్నారు ?

Mr. Speaker: That is becoming a common question asking when the work will be taken up and the common reply is whenever the funds are available. Such questions may be avoided.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు: Whenever funds are available is the common answer. Additional funds available అయినపుడు తీసుకొంటాము అని అన్నారు. ఎప్పుడు available అవుతుందనే మా ప్రశ్న. Rural electrification జరగడములేదనే అందోళన వుంది ఎప్పుడు దొరుకుతుందో తెలియకపోతే సమాధానము పూర్తికాదని నా ఉద్దేశము.

SUGAR CANE ADVISORY COMMITTEE.

1684—

* 3282 *Q.—Sri V. Visweswararao* :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether the Government have appointed a Sugarcane Advisory Committee for the State ;

(b) if so, the members on the Committee;

(c) whether any representation was given to the sugarcane Growers Association on the said committee ; and

(d) if not, the reasons therefor ?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) The answer is in the affirmative.

(b) The members of the Committee are :

1. The Minister-in-charge of Agriculture.
2. The Minister-in-charge of Industries.
3. The Minister-in-charge of Co-operation.
4. The Director of Agriculture, Andhra Pradesh Hyderabad and Ex-Officio Cane Commissioner.
5. The Director of Industries and Commerec, Andhra Pradesh.
6. The Registrar of Cooperative Societies, Andhra Pradesh.

Representatives of Factories.

7. Sri R. V. G. K. Ranga Rao, M. P., Bobbili.
8. Sri C. Sudarsana Raju of Messrs. Etikippaka Cooperative Agricultural and Industrial Society Limited, Visakhapatnam.
9. Sri S. B. P. B. K. Satyanarayana Rao of Sri Sarvaraya Suga rLimited, Chelluru.

10. Sri M. Harishchandra Prasad of Messrs. The Andhra Sugars Limited, Tanuku.
11. Sri M. Seetharama Rao of Messrs. The K. C. P. Ltd., Vuyyuru.
12. Sri K.Raghunatha Reddy of Messrs. Chittoor Co-operative Sugars Mills Limited. Chittoor.
12. Sri D. V. G. Krishna Murthy Messrs. The Nizam Sugar Factory Limited, Shakkarnagar.

Representatives of Cane Growers.

14. Sri R. L. N. Dora, Advocate, Srikakulam.
15. Sri Bangara Raju of Visakhapatnam.
16. Sri V. Mutyala Rao, M. L. A., of Narendrapuram, Rajahmundry Taluk, East Godavari District.
17. Sri Kakani Venkataratnam, M. L. A., of Akunur Post, Krishna District.
18. Sri Yarlagadda Ankineeduprasad of Challapalli, Krishna District.
19. Sri V. Raja Reddy of Vallivedu, Chittoor District.
20. Sri Laxmi Chand of Deccan Plantations Limited, Anandanagar, Bodhan.

(c) and (d) There are several sugarcane growers Associations in the State and it is not clear as to which Sugarcane Growers Association, the Honourable Member is referring to. Some such Assocations are duly represented on the State Sugarcane Advisory Committee. It is not possible to represent all cane Growers' Associations in the State as only 7 members on the Committee according to the provisions of the Andhra Pradesh Sugarcane (Regulation of Supply and Purchase) Act, 1961.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : అధ్యక్షా, Sugarcane Growers Associations వున్నవి. వాటికి representation ఇవ్వలేదా అని అడిగాను. 7 గురికి యిచ్చారని చెబుతున్నారు. Registered Associations కి ఏమైనా ఇచ్చారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : Registered Associations చాల వున్నవి. వేటికి ఇవ్వాలో, వేటికి ఇవ్వకూడదో అర్థము కావడములేదు. రెండింటికి provide చేశాము. 1. లక్ష్మీజన్, వి. యస్. సి., కాటసి, దక్కన్ ప్లాంటేషన్స్ లిమిటెడ్ బోధన్. ఈయన Indian Central Sugarcane Committee లో మెంబరు. 2. Treasurer Sugarcane Growers' Association, Bodhan. 3. కాకాని వెంకటరత్నముగారు. వారుకూడ ఆంధ్రప్రదేశ్ షుగర్‌కేన్ గ్రోయర్స్ అసోసియేషన్‌కి సెక్రటరీ. కాబట్టి ఇద్దరికి ఇచ్చాము. వీడుగురికి association లో వున్న వారికి ఇవ్వాలని ఎక్కడా లేదు. Growers కి కూడ ఇవ్వడము జరిగింది.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : అధ్యక్షా, Several representatives of Growers' Association, and several representatives of companies అన్నారు. ఉప ప్రశ్నకు సమాధానము చెబుతూ 3 పేర్లు చెప్పారు. ఇవేకాక ఇంకా అదనముగా వుంటే చదివి వినిపిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : పేర్లన్నీ చదివి వినిపించేదానికి నాకేమీ అభ్యంతరములేదు. Associations తరపున ఇచ్చినవారి పేర్లు మాత్రమే చెప్పాను మొత్తము పేర్లు కావాలంటే.

Mr. Speaker :—Please supply the information as to whether any representation was given to the Sugarcane Growers' Association on the said committee?

Sri V. Visweswara Rao :—If so the members of the Committee.

శ్రీ కొన్నేటి విశ్వనాథం : Common గా ప్రశ్నలు వేస్తున్నారు. అలస్యము అయిపోతోందని అంటున్నారు. మంత్రిగారు జవాబు చెప్పడములోనే వరిగా జవాబు చెపితే ఏ ప్రశ్న arise కాదు. Several presentatives అనేదానికన్న అవి చదివి వినిపించడమో లేక ఒక స్టేటుమెంటు ఇక్కడ పెడితే అర్థము అవుతుంది. Table పెద్దదిగా వుంటే supply చేయిస్తే బాగుంటుంది. Representation ఒక wing లో నుంచి వస్తున్నదా ? రెండు wings లో నుంచి వస్తున్నదా అని మా ప్రశ్న.

Mr. Speaker :—I will look into the matter.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : If so the members of the Committee అవి (b) లో వుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ షుగర్‌కేన్ అసోసియేషన్‌కి చాల సంవత్సరాలనుంచి

representation యివ్వడం జరుగుతోంది. దానికి ఈ సంవత్సరం ఎందుకు ఇవ్వ లేదో తెలియచేస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : 7, 8 associations వున్నవి. Development Council లో ఒకదానికి ప్రాతినిధ్యము ఇచ్చాము. అన్ని అసోసియేషన్లను సర్దాలి కాబట్టి Advisory Committee లో తీసుకోవడానికి వీలులేకపోయినది.

BEE KEEPING RESEARCH CENTRES.

1685—

*3522 Q.—*Sri V. Satyanarayana* :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) the number of bee-keeping research centres in the State;

(b) whether it is a fast that Government propose to remove the research centre at Tanuku; and

(c) if so, the reasons therefor?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) There has been only one bee-keeping Research Centre at Tanuku in the State.

(b) The Government have closed down the Centre with effect from 28-2-1963.

(c) Consequent on the National emergency prevailing in the country, a cut had to be imposed to effect some savings by dispensing with some schemes including the scheme relating to Bee-Keeping Research Centre at Tanuku.

శ్రీ వి. సత్యనారాయణ : అధ్యక్షా, మొత్తము రాష్ట్రములో తణుకులో ఒకే ఒక స్కీమను వుందని అన్నారు. Emergency మూలముగా ఎత్తివేశాము అని అంటున్నారు. సంవత్సరానికి ఎంత ఖర్చు అవుతోంది? ఆ మాత్రం provide చేయ లేని పరిస్థితులలో వున్నామా?

శ్రీ ఎ. ఇంరాంరెడ్డి : సంవత్సరానికి రు. 18,000/– ఖర్చు అవుతోంది అని అంచనా వేశారు. కాని ఇప్పుడు Blocksలో కొంత కార్యక్రమము జరుగుతోంది. కాబట్టి ప్రస్తుతము అవసరములేదని దీనిని ఆపి వేయడము జరిగింది.

R. T. C. BUSES FROM PARKAL TO MAHADEVAPUR VILLAGE

1686—

* 1295 (2561) Q.–*Sri R. Narsimharamayya (Parkal)*: Will the hon. Minister for Labour and Transport be pleased to state :

(a) whether any proposal is under consideration of the Government to ply R. T. C. buses on the road from Parkal of Parkal taluk, Warangal district to Mahadevapur village in Manthani taluk of Karimnagar district; and

(b) if so, when ?

Sri B. V. Gurumurthy :—

(a) and (b) No, Sir. The question of running R.T.C. buses on the route Hanumakonda to Ghanpur *via* Parkal is under consideration of the Corporation in consultation with the State Transport Authority to whom the Corporation applied on 11-1-1963 for the grant of temporary permits on the above route. The Corporation propose to start services on the route as soon as permits are granted. As regards exteneion of services from Ghanpur X roads to Mahadavpur village in Manthani Taluk of Karimnagar District, it is stated that portions of the road on the route are in need of immediate repairs, and that the authorities concerned are being addressed for necessary action by the Corporation.

DEVATULA TANK AT KANDUKUR VILLAGE.

1512—

* 521 (2228)Q.—*Sri P. Parvata Reddy (Peddavoora)*:– Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) the reason why the work of the expansion of the embankment of the Devatula tank at Kandukuru village (Devarakonda taluk, Nalgonda district) has not been taken up so far, though the survey has been conducted during 1959-60; and

(b) whether the said work will be taken up atleast this year ?

A—

(a) Sanction to the estimate could not be given as some field information was to be collected.

(b) The work was let out to a Contractor in October, 1962 and it is expected to be completed by the end of May, 1963.

CALLING ATTENTION TO A MATTER OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re: Allegations against Divisional Engineer, Highways, Krishna.

Mr. Speaker :—There is one matter under rule 74 in which Messrs B. Dharmabhiksham, P. O. Satyanarayana and A. Sarveswararao have given notice.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : అధ్యక్షా, కృష్ణాజిల్లాలో హైవేస్ డిపార్టుమెంటులో పనిచేసే యు. రాజ బాబూరావు అనేమే స్త్రీ ఐందరుమండి 6 మైళ్ళదూరం రోడ్డు వర్షాలవల్ల చెడిపోయినందువల్ల ప్రక్క గ్రామాలనుండి అవసరంగా కూలీలను తెచ్చి పనిచేయిస్తున్నాడు. దీపావళి పండగవస్తే ఆ కూలీలు యేదో ఒకరోజు ముందుచెప్పాలి అని అంటే పండక్కి ముందుగా వారిని పంపించాడు. పండగ వేతనాన్ని ముందుగా bill చేసి ఇచ్చాడని అసిస్టెంట్ ఇంజనీరును పనిమండి తొలగించడం జరిగింది. అసిస్టెంట్ ఇంజనీరును పనిమండి తొలగించడం న్యాయంకాదని చెప్పి పట్టుకీ అతనిని 8-11-1962 నుండి పనిమండి తొలగించి 12-11-62వ ఛార్జి మీటు ఇచ్చాడు. మా ఇంటిమీదకు దాడిచేసి కొట్టతోయాడు అని. దాడాపు నెల తరువాత 12-12-62 తరువాత enquiry ప్రారంభించారు. 6-2-63 వరకు

సస్పెన్షన్లో వుంచారు. సస్పెన్షన్ పీరియిడ్‌లో సస్పెన్షన్ ఎలవెన్స్ ఇవ్వలేదు. అలా ఇవ్వాలని ఐ. ఎ. ఎస్. వున్నప్పటికీకూడా అతనికి ఇవ్వలేదు.

The Chief Minister (Sri N. Sanjeeva Reddy):—I do not know if every day when somebody is suspended, it can be discussed in the Assembly. I leave it to you to decide.

Mr. Speaker:—Sri Visweswara Rao is pleading the cause of one individual.

Sri V. Visweswara Rao:—I know. I represented the matter to the Minister.

Mr. Speaker:—Unless it is a matter of public importance, there is no point in taking up the cause of one individual.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు: దీపావళికి ముందు ప్రక్క గ్రామాలనుండి తీసుకు వచ్చిన కూలీలను పండక్కి పంపాడనే కారణంతో పనిమండి సస్పెండ్ చేయటం జరిగింది. వాకు న్యాయం కలుగ చేయవలసిందని, విచారించవలసిందని అతను పై అధికారులకు పిటిషన్ తెచ్చుకొన్నప్పటికీ అతనిని side చేసిన వారిని అతను స్వంత ఖర్చులతో తీసుకురావాలని notice ఇవ్వటం జరిగింది. అతనికి వరైన న్యాయం కల్గించాలని మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

Sri G. Latchanna:—I want to raise a point of order.

Mr. Speaker:—He is making a speech. You can do it after he finishes. I will hear your point of order.

శ్రీ జి. లచ్చన్న: చేసిపోనిది నేను చెబుతూంటే చెప్పనక్కరలేదని మీరు అనవచ్చు. నేను point of order అన్నప్పుడు మీరుఅంతా అయిన తరువాత మాట్లాడవచ్చు అంటే ఆ point of order అవసరం వుండదేమో!

మిస్టర్ స్పీకర్: లచ్చనగారూ! నేను చెప్పేది దయచేసి వినండి. Under rule 74, the question should be of public importance. You can certainly question as to why I admitted this motion at all here. What the code of discipline is has not been mentioned there at all. At that rate, every member can take up the cause of one individual and then give a notice under rule 74 or point of order. I only suggest to the House that

it is not proper that they should take up the cause of individuals. If there is a principle involved in the interests of public interest, then you can move it.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : నా మనవి ఏమిటంటే rule 74 క్రింద ఎత్తెండాలో చేశారు. ఆ notice లోని సంగతేదో చెప్పమని మీరు తెలిచ్చారు. ఇది చెప్పవచ్చునా అని సభా నాయకులు ప్రశ్నిస్తున్నారు. ఇది ప్రశ్నించే సమయమా అని.

మిస్టర్ స్పీకర్ : దయచేసి వినండి. Rule 74 క్రింద నేను admit చేశాను. Violation of the code of discipline by theDivisional Engineer, Krishna, Chilakalapudi, Masulipatam. అంతేకాని individual case అని noticeలో mention చేయలేదు. వారు ప్రత్యేకంగా ఒక individual case House ముందుకు తీసుకువచ్చి ప్లీడ్ చేస్తున్నారు.

Sri V. Visweswara Rao :—I want to bring to the notice of the House the violation of the code of discipline. There is only one point.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఒక ప్రిన్సిపల్ పైన మీరు మాట్లాడండి.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : అతనికి జరిగిన అన్యాయాన్ని విచారించమని అధికారులను కోరినప్పుడు అతని తరపున సాక్ష్యులను అతను స్వంత ఖర్చులతో తీసుకు రావాలని notice ఇవ్వటం అన్యాయం, అది నైతిక పద్ధతికాదు కనుక అతనికి న్యాయం కలుగచేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : అధ్యక్షా, తమరు ruling ఇచ్చారు, చాలా సంతోషం. ఇప్పుడు దానిని గురించి ప్రత్యేకంగా నేను చెప్పగల్గింది ఏమీలేదు. ఉద్యోగస్తునికి ఇబ్బంది కల్గినప్పుడు, ఇంజనీర్ ఇంజనీర్ ఎవరైనా శిక్షించినట్లయితే సూపరంటెండెంట్‌కు అప్పీలు చేసుకోటానికి అవకాశాలు వున్నాయి. అక్కడ న్యాయంజరగకపోతే చీఫ్ ఇంజనీరుకు అప్పీలు చేసుకొనే అవకాశాలు వున్నాయి. అక్కడ న్యాయం కలుగకపోతే ప్రభుత్వానికి, గవర్నరుకు అప్పీలు చేసుకోవచ్చు. దురదృష్టవశాత్తూ ఈ ఉద్యోగస్తులు ఆ పనులు చేయకుండా ఇతర పద్ధతులలో తమ కార్యక్రమాలను సాగించుకోటానికి ప్రయత్నించే స్తే డిసిప్లైన్ వుండదు. డిసిప్లైన్ వుండాలంటే అటువంటి పద్ధతులు అనుసరించాలని చెబుతున్నాను. నేను మిత్రులద్వారా, ఈ శాసన సభద్వారా తెలియ చేస్తున్నది వారు సక్రమ మార్గంలో వ్యవహరించాలని, సూపరెంటిండింగ్ ఇంజనీరుకు ఏమీ అన్యాయం జరగలేదు, డివిజినల్ ఇంజ

సీర్ తనకు వున్న అధికారాన్ని వినియోగించాడు. ఆ అధికారాన్ని అతిక్రమించ లేదు. ఎవరికైనా అక్రమం జరిగితే మా నూపరెంటెండింగ్ ఇంజనీరుకు అప్పీలు చేసుకోవాలి. ఇది ఇన్ డిసిప్లైన్‌గా మేము భావిస్తున్నాము. ఈ విధంగా చేయటం ఉద్యోగస్తులకు, వారి శ్రేయస్సుకు, డిసిప్లైన్‌కు మంచిదికాదని ఈ చేతకిందనుండి చెబుతున్నాను.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : Rule 74 క్రింద తమరు allow చేసిన point కు ముఖ్య మంత్రిగారు చెప్పింది answer అవుతుందా అనేది తమరు clarify చేయాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Noticeలో ఏమి ఇచ్చారో మీకు తెలియదు.

శ్రీ సి. బాలిరెడ్డి : మాకు అందచేసిన దానిలో 'allegations against Divisional Engineer' అని వుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : లచ్చన్నగారు ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పింది సమాధానమా అని అంటున్నారు.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : On a point of submission, Sir. నేను code of discipline ను violate చేసినారని చారిత్ చెప్పాను. ఒక ఫిర్యాదిని విచారించే టప్పుడు, అతని పాత్ని అతనే తీసుకురావాలనేది ఎక్కడా లేదు. అది సరి అయినదా అని ?

Mr. Speaker :—That is all right. There cannot be any discussion about it. Once the concerned Minister replies hon. Members cannot be getting up one after the other.

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు : అధ్యక్షా.....

Mr. Speaker :—No I cannot allow any more.

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు : On a point of order, Sir.

Mr. Speaker :—Then let me hear you.

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు : Chief Minister గారు, అధికారులు discipline పాటించాలని అన్నారు. దానికి మాకేమి అభ్యంతరం లేదు. కాని మన దేశంలో ఒకరి విషయంలోగాని, జనము విషయంలోగాని ఏదైనా అన్యాయం

జరిగిందని ఒక శాసనసభ్యునికి తెలిసినప్పుడు, ఆ సభ్యుడు ఆ point raise చేయడం న్యాయమా కాదా అనేది సమస్య అవుతున్నది గాని అధికారి సభ్యుడిద్వారా చేస్తున్నాడనే allegation పరైతే ఉన్నదో అది correct కాదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మీరు చెప్పింది సవ్యంగానే ఉన్నది, జనము అన్నారు. That means public, not an individual.

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు : చారిటి అవ్యాయం జరిగిందని తెలిసినప్పుడు, ఆ విషయాన్ని ఒక సభ్యుడు ఈ శాసనసభలో raise చేయడానికి వీలున్నదా లేదా. లేకపోతే, ఆ ఆఫీసరు ఈవిధంగా ప్రయత్నం చేశాడనే allegation వ్యాయంకాదు. ఆ రకంగా సభ్యులు తమయొక్క హక్కులను ఉపయోగించడంలో అడ్డము పడడం వ్యాయంకాదని మనవిచేస్తున్నాను.

Sri N. Sanjeava Reddy:—Mr. Speaker, Sir, let me also make it clear. Individual cases లో కాదనేది accepted principle. But the question is whether it concerns the general interest of the public, or the individual. So far as the general public are concerned, every Member has a right to raise any such issue before the House, and not in so far as individuals are concerned.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : ఇది గవర్నమెంటుకు, labour కు జరిగినటు వంటిది. Code of discipline అనేటటువంటిది labour తో సంబంధించినటువంటిది. Chief Minister గారు చెప్పినటువంటి point చాలా right, ఉద్యోగస్తుల విషయమై. Code of discipline violate అయిందా అని మీరుకూడా ఆడిగారు. Code of discipline violate అయినట్లయితే, అది ఇక్కడ discuss చేయవచ్చు నని మీరు చెప్పినట్లుగా మేము భావిస్తున్నాము. దాని విషయమై వీటి జరిగిందో చెప్పితే చాలు.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : Code of discipline ఎక్కడా break కాలేదు. Divisional Engineer అతని అధికారాన్ని వినియోగించి చేసినారు. తరువాత individual cases చెప్పినారు. Individual cases యొక్క merits లో కాదా అంటే అతను appeal కు పోవచ్చును గాని శాసనసభద్వారా యిక్కడ వద్దు అని చెప్పాను.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : Individual cases అంటే, ఆ విచారణచేసే వర్డతి సరిఅయినదికాదు, notices సరిగా ఇవ్వడంలేదు, అది Code of discipline అవు

తుంది. కాని ఉదాహరణకుకూడా ఒక విషయం చెప్పకపోతే, ఈ విషయాన్ని పూర్తిగా మనము గ్రహించడం సాధ్యం కాదేమో అని నేను చెప్పాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఇప్పుడు ఒక principle enunciate చేసినప్పుడు, కొన్ని instances తీసుకురావటని యుంటుంది. ఆ instances చెప్పినప్పుడు, individual cases అవుతాయి. 5, 6 cases చెప్పితే, అది general అవుతుంది. Code of discipline ఎట్లా పోయిందనేదానికి చెప్పవలసివస్తుంది. తరువాత individual అవుతుంది అనేదానికి చెప్పవలసివస్తుంది. Individual cases ను తీసుకోవద్దు అనేదానిని మేము ఒప్పుకొంటాము. ఫలానా ఉద్యోగులను తీసివేశారా లేదా అని అడిగితే అది తప్పేకాని ఈవిధంగా rules ను violate చేస్తున్న సందర్భాలు చాలామార్లు దృష్టికి వస్తున్నాయి. ఆ instances, ఆపేర్లు చెప్పకపోతే: general గా చెప్పితే, దానికి value ఇవ్వడంలేదు, అది గాలిలో పోతుంది. పేర్లు చెప్పేటట్లయితే అది individual అయిపోతుంది. ఇది చాలా hair split గా ఉన్నది. అందువల్ల దీనికి ఒక రక్షణ, ఒక మార్గము అనేది ఉండాలి. కనుక యిది మీ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మీరు చెప్పేది, principle ను enunciate చేస్తూ, in support of that, కొన్ని instances చేస్తే చేయవచ్చునని కాని ఏమవుతుంది. మొదట మీరు notice ఇచ్చినప్పుడు individual cases తీసుకొనిరాలేదు. తరువాత ఇప్పుడు, ఆ individual cases quote చేస్తూ, Members are making their own observations i.e. observations against the officer or the Government whosoever it may be. Well, such things are not permitted. In the case of a general principle they can quote some instances where discipline has been violated. Then I can understand, but what is happening is, they are making their own observations. Well, each case depends upon its own merits, and I expect hon. Members to use discretion, and not take individual cases and plead on their behalf by saying those instances; that should be avoided.

Now we shall go to next item.

PAPERS LAID ON THE TABLE

Amendments to clause (a) of sub-rule (1) of Rule 3 of the Andhra Pradesh Civil Services (Disciplinary Proceedings Tribunal) Rules, 1961.

Sri N. Sanjiva Reddy: Sir, I beg to lay on the Table a copy of Notification issued with G. O. Ms. No. 1727

General Administration (Services-D), dated 29-11-1962 containing amendments to clause (a) of sub-rule (1) of Rule 3 of the Andhra Pradesh Civil Services (Disciplinary Proceedings Tribunal) Rules, 1961 in accordance with sub-section (2) of Section 10 of the Andhra Pradesh Civil Services (Disciplinary Proceedings Tribunal) Act, 1960.

Amendment to Rule 14 of the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957.

The Minister for Finance (Sri K. Brahmananda Reddy): Sir, I beg to lay on the Table under sub-section (4) of Section 39 of the Andhra Pradesh General Sales Tax Act, 1957, a copy of the amendment to the Rule 14 of the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957, published at pages 21-26 of Rules Supplement to Part-I of Andhra Pradesh Gazette, dated the 10th January, 1963.

Mr. Speaker: Papers laid on the Table of the House.

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR THE YEAR, 1963-64 VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

Demand No. XI — Administration of Justice — Rs. 1,17,87,000/-

Demand No. XII — Jails — Rs. 58,75,000/-

శ్రీ ఎన్. ఆర్. దాట్ల (అశ్వారావుపేట): అధ్యక్షా, ప్రస్తుతము ఉన్నటువంటి sub-jails వివిధంగా ఉన్నాయో అందరికీ తెలిసినదే. అక్కడ ఉండడానికి వీలులేని పరిస్థితులలో ఉన్నాయి. Rule ప్రకారంగా ఖైదీలను పగలు బయట పెట్టవచ్చును, రాత్రిమాత్రము లోపల పెట్టవలెనని ఉన్నప్పటికి, ఆచరణలో 24 గంటలు వారిని లోపలే పెట్టడం జరుగుతున్నది. బయట ఉంచడానికి staff లేదనో, అవకాశాలు లేవనో చెప్పడం జరుగుతుంది. పోనీ, అటువంటి అవకాశాలు అన్నిచోట్ల లేక పోయినా, జిల్లా మొత్తంమీద ఒక jail ఉంచి అక్కడ అవిధంగా చేయడం జాగుంటుంది. ఈ proposal అయినా ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. ఇకపోతే, ఖైదీలకు ప్రధానంగా వదుపాయాలు ఇచ్చేటప్పుడు, వారి మనస్సులను మార్పించడం

కోసం మనం ముఖ్యంగా ఆలోచించాలి. మంత్రివర్యులు ఏదో ఒకచోట open air jail ఒకటి ఏర్పాటు చేస్తామని అన్నారు. అది కల్పించినప్పుడు, దానిలో వారికి పనులు వేర్పించడము, వారిచేత కొన్ని పనులు చేయించడం మంచిది. అంతే కాకుండా వారు చేసిన పనులకు వారికి ప్రతిఫలము ముట్టేలాగున చేయడంతో పాటు, వారి మనస్సులు మారేటటువంటి విధానాలు అవలంబించాలి. అంతే కాకుండా, వారు బయటికి వచ్చినతరువాత వారు చేర్చుకొన్నటువంటి వృత్తులలో బయట వారికి అవకాశాలు కల్పించే విధంగా మంత్రివర్యులు ఆలోచించి అవిధంగా

(Mr. Deputy Speaker in the Chair.)

చేయవలెనని తమద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. మనం కల్పిస్తున్న సౌకర్యాలు వారికి ఆచరణలో ఎంతవరకు ఇవ్వబడుతున్నవన్నది ఆలోచించవలసి ఉన్నది. మనం ఇచ్చే రేవన్స్ వారికి సక్రమంగా అందటంలేదు. ఆ పతంవారు, యీ పతంవారుకూడ జైళ్ళకు వెళ్ళినవారే. ఆ పతంవారు ఏప్పుడో పూర్వం వెళ్ళారు. ఇప్పుడు యీ పతంవారుమాత్రమే వెడుతున్నారు. కాబట్టి మేము చెప్పించే ఎక్కువ అధికారికెటిక్‌గా ఉంటుందని వేరే చెప్పనవసరంలేదు. కేవలం సోషల్ వెల్‌ఫేర్ వర్కర్స్‌నుమాత్రమే గాకుండా, గతంలో జైలుకువెళ్ళి అక్కడి పరిస్థితులు అనుభవించినవారినికూడ యీ జైల్స్ ఎడ్వయిజరీబోర్డుల్లోవేస్తే సక్రమమైన సూచనలు ఆ కమిటీలలో చేయబడే అవకాశం ఉంటుంది, కాబట్టి ఆ ఎడ్వయిజరీబోర్డ్‌ను పునర్ నిర్మించాలని కోరుతున్నాను. రాజమండ్రి జైలుగురించి ఎక్కువ కంప్లయింట్స్ వస్తున్నవి కాబట్టి ఉభయగోదావరిజిల్లాల ఎం.ఎల్.ఏ.అందరిని, లేదా, ఎక్కువమందిని ఆ ఎడ్వయిజరీబోర్డులో సభ్యులుగా చేయమని నేను మనవిచేస్తున్నాను. సెకండ్ క్లాస్ మేజిస్ట్రేట్ మూడు సంవత్సరాలకన్నా ఎక్కువ ఒకచోట ఉండకూడదు అనే నియమం స్ట్రిక్ట్‌గా పాటించబడక, వారు కొన్నిచోట్ల స్థానికంగా సంబంధాలు ఏర్పాటుచేసుకొనటంవల్ల అవ్యాయం జరుగుతున్నది కాబట్టి, ఆ నియమావళిని స్ట్రిక్ట్‌గా అమలు జరపాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. వరపాపెద్ది (నిర్మల్) : అధ్యక్షా, లా మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్స్ బలపరుస్తున్నాను. తెలంగాణా ఏరియాలో ఆంధ్ర కోర్టుఫీస్ యాక్టు వచ్చినతర్వాత తమపై అదనంగా భారం పడినట్లు తెలంగాణాలో లిటిగెంట్స్ పబ్లిక్‌లో ఒక అందోళన ఉంది. లాండ్ విషయంలో కానివ్వండి, ఇమూవబుల్ ప్రాపర్టివిషయంలో కానివ్వండి కోర్టుల్లో కేసు పెట్టాలంటే — ప్రి ఫోర్ట్ వేల్యు చేయడానికై కోర్టుఫీజు కట్టాలంటే, అది కొంత భారంగానే ప్రజలకు అనిపిస్తున్నది. ఇంతకుముందు ఎగ్రికల్చరల్ లాండ్ గురించి వీరైనా చూచా చేసేటట్లుగా ఉంటే

20 పైసల్స్ లాండ్ రెవెన్యూకో, 80 పైసల్స్ లాండ్ రెవెన్యూకో నిర్ణయించి, ఆ నిర్ణయంపై డిక్లరేటరీ సూట్స్‌గాని, సూట్స్ ఫర్ పొసెషన్‌గాని వేసే అవకాశం ఉండేది కాని మార్కెట్ వేల్యూ అంటే—అదవంగా కోర్ట్‌ఫీస్ యేగాక, లిటిగేషన్‌లో కూడ డైలేటరీగా నడిచేటట్లు, కేసెస్ అన్నీ ఎక్కువ ఆలస్యంగా నడిచేటట్లు అవకాశం కనిపిస్తుంది. కారణంఏమంటే-ఏ దావాపడినా-దావా పడిన కొన్ని రోజుల తర్వాత-ముఖ్యంగా ప్రతీపక్షంవారు డిపెండెంట్స్ ఎప్పుడూ వేల్యుయేషన్ గురించి అబ్జక్షన్ చెట్టటం-ఒక యాజువల్ ప్రాక్టీస్‌గా ఉంటుంది. అందువల్ల వేల్యుయేషన్ కొరకు ఒక కమీషనర్ నువేసి, ఆయనచేత ఎవిడెన్స్ తీసుకొంటే - ఒకవైపు మనం లిటిగేషన్‌లో ఎక్కువ గడువు ఉండకుండా "జస్టిస్ డిలేడ్ ఈజ్ జస్టిస్ డినైడ్" అనే ప్రిన్సిపుల్ పై తొందరగా డిసిషన్ కావాలి అనుకొన్నప్పుడు ఇలాంటి డైలేటరీ టాక్టిస్ ఉండే విధానాల్లో మనం మార్పు తెచ్చుకొంటే బాగుంటుందని నేను మీద్వారా ప్రభుత్వానికి విన్నవిస్తున్నాను. దానివల్ల ప్రజలపై ఎక్కువ భారం పడకుండా కోర్ట్ ఫీజు తగ్గినట్లు అవుతుంది. కోర్టు కేగాని, పార్టీస్ కేగాని, సూట్ పై ఒక ఫిక్సెడ్ వేల్యుయేషన్ ఉంటే బాగుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. మన స్టేట్‌లో ముఖ్యంగా తెలంగాణా ఏరియాల్లో హైదరాబాద్ గవర్నమెంట్ ఉన్నప్పటినుండి "సెపరేషన్ ఆఫ్ ది జ్యుడిషియరీ ఫ్రమ్ ది ఎగ్జిక్యూటివ్" ముఖ్యంగా నడిచింది. ఆరోజుల్లో పార్ట్ బి-స్టేటులో- ముఖ్యంగా హైదరాబాద్ స్టేటులో "యూ సెపరేషన్ ఆఫ్ జ్యుడిషియరీ" జరిగింది. ఇప్పుడు రెంట్ కంట్రోల్, సెనస్సి లాస్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫిసర్స్, ఆర్.డి.ఓస్, రెవిన్యూ ఆఫిసర్స్‌యే డీల్ చేస్తున్నారు. ఇలాంటి పవర్స్ కోర్ట్స్‌కు ఇస్తే బాగుంటుంది. ఈ పంచాయితీరాజ్య కాలంలో, రెవిన్యూ ఆఫిసర్స్‌పై ఎక్కువ డ్యూటీస్ పడినవి. వారు యీ విషయాలకు ఎక్కువ టైమ్ఇచ్చి, లీగల్ యాస్ పెక్ట్, ఎగ్జిక్యూటివ్ యాస్ పెక్ట్ ఈ రెండూకూడ నడిపించే వీలులేదు గనుక, సెనస్సిలాస్, రెంట్ కంట్రోలు యీ కోర్టులకు అప్పగిస్తే బాగుంటుంది అని నేను మనవిచేస్తున్నాను. తెలంగాణా కోర్టుల్లో ప్రాసెస్ సర్వర్స్ అని ఒక కేడర్ ఉండేది. వారిని ఇప్పుడు క్లాస్ 4 ఎంప్లాయీస్‌గా ఖాలించకుండా, వేరే మామినల్‌గా వారి వేతన్ చెట్టివారు. దీనివల్ల వారికి కొంత అన్యాయం జరిగినట్లు అనిపిస్తున్నది. వారిని క్లాస్ 4 ఎంప్లాయీస్‌గా ఖాలి స్తే వారి వేతనాలు కనీసం 50 రూ.లు పైగా ఉంటుంది. ఇప్పుడు వారికిస్తున్న 15 రూ.లలో వారి జీవనం గడవటం కష్టం. ఇప్పుడు నడిపే ప్రాసెస్ మెథడ్ కూడ పోలీసుచ్యారాగాని, టపాచ్యారాగాని సక్రమంగా నడవటంలేదు. అందులోకూడ డయలేటరీ మెథడ్స్ జరుగుతున్నవి. అందుకొరకు ముఖ్యంగా తెలంగాణాకోర్టులలో యీ ప్రాసెస్ సర్వర్స్‌ను క్లాస్ 4 ఎంప్లాయీస్‌గా ఖాలి స్తే బాగుంటుంది. మొన్న మినిస్టర్ గారు "ఈ ప్రాసెస్ సర్వర్స్‌గురించి— వారికి వీదన్నా ఒక ఫిక్సెడ్ ఎలవెన్సు ఏర్పాటు

చేయాలనేదానిగురించి- ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది అని చెప్పారు. ఇంతకుముందు హైదరాబాద్ హైకోర్టు సివిల్ రూల్సు ప్రకారం కొన్ని తెలంగాణా కోర్టులలో యీ మేరేజ్ గార్డియన్ అండ్ వార్డ్స్ యాక్ట్స్- (సక్సెషన్) గురించి మున్సిఫ్ కోర్టులలో ఎక్కడైతే ఎక్కువ పనులుంటాయో అక్కడ యీ డిస్ట్రిక్ట్‌కోర్టు పవర్స్ వారికి ఎంపవర్ చేస్తే అక్కడి లిటిగెంట్ పబ్లిక్‌కు, లాయర్స్‌కు కొంత సులభంగా ఉండేది. ఇప్పుడు ఆంధ్ర హైకోర్టు సివిల్ రూల్సు వచ్చినతర్వాత తీసివేసినారు. అక్కడక్కడ జిల్లాలలో ఏ కోర్టులలోఅయితే ఎక్కువ లిటిగేషన్ ఉన్నదో- అక్కడ యీ మేటర్స్‌మటుకు గార్డియన్ అండ్ వార్డ్స్‌యాక్టు, లేక మేరేజెస్ సక్సెషన్ గురించి ఇస్తే బాగుంటుంది. అది హైకోర్టుకు ప్రభుత్వం సూచిస్తే ఒప్పుకొంటుందేమోనని మేమందరం అభిప్రాయపడుతున్నాము. మొన్న చీఫ్ జస్టిస్ గారు మా జిల్లా పర్యటన చేసినపుడు ఆదిలాబాద్ జిల్లా బార్ ఎసోసియేషన్ తరపునుండి ఒక రిజల్యూషన్ చేసి వారి ఎదుట పెడితే, ప్రభుత్వం తరపునుండి సూచన వస్తే, తప్పక దానిని అంగీకరించి అమలుజరుపుతామని వారు తెలిపిచ్చారు. ఈకోర్టు ఫీజు, రెంట్ కంట్రోలు విషయంలో మేము చేసిన రిజల్యూషన్‌కు – వారు అభినందించి ప్రభుత్వంద్వారానే ఇది మూవ్ అయితే బాగుంటుందని హైకోర్టు వీలు చేయలేదని అన్నారు. ముఖ్యముగా హైదరాబాద్ హైకోర్టు సివిల్ రూల్సులో ఏ ముఖ్యాంశము ఉండెనో అది అవలంభిస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ కోర్ట్ ఫీజు గురించి ఒక సూచనచేసి సెలవు తీసుకొంటాను. Market value అనే బదులు 20 times or 30 times the land revenue అంటే బాగా ఉంటుంది. Urban areas లో Muncipal areas లో lands కు houses కు valuation ఉంటుంది కనుక కష్టం ఉండదు. Agricultural land గురించే కష్టం అవుతుంది. ఇంతకుముందు Hyderabad Court Fees Act లో ఎలాగైతే provision ఉందెనో ఆవిధంగాచేస్తే బాగా ఉంటుందని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: అధ్యక్షా, ఈ Demandపై speechచూస్తే మంత్రిగారు కొంతవరకు effortచేశారు అనుకొంటాను. అందుకువారికి అభినందనలు తెలుపుకొన్నారు. ఒకసారి స్వామి వివేకానంద 'కుక్కతోక ఎంతవరకు hold చేస్తే అంతవరకే ఉంటుంది మళ్ళీ వెంటనే వంకర తిరుగుతుంది' అని చెప్పారు. ఈ వరి పాలన వ్యవస్థకూడ అట్లాంటిదే.

శ్రీ ఇ. ఆయ్యపురెడ్డి: బొచ్చుకుక్కలకు తోకలు వంగవు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: అధ్యక్షా, నేను common man కనుక 1000 రూపాయలుపెట్టి కుక్కలను పెంచడం యిష్టంలేదు. నాకు తెలియదుకూడ.

సామాన్యంగా తిరిగే కుక్కల విషయమే తెలుసు. ప్రభుత్వం విధానంకూడ ఎప్పుడూ hold చేస్తూ ఉంటేనే వ్యాయంచేస్తూ ఉంటేనే అప్పుడప్పుడు వంకర తిరుగుతూ ఉంటుంది. అందుచేత పెచ్చరికగా ఉండమని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను, దీనిలో publicity క్రిందటి తడవ చెట్టారు. ఇప్పుడు చెట్టలేదు. కారణం తెలియదు శీఘ్ర విమర్శన చేసిన ఏరుచాత ఆంధ్రప్రదేశ్ అచ్చు బాగా ఉన్నది. దానిని అట్లాగే maintain చేయమని చెపుతున్నాను, Law వ్యవహారానికి వచ్చేటప్పటికి తీరని బాధగా ఉంటోంది. ఏ కోర్టుకు వెళ్ళవప్పటికి ఎన్ని వాయిదాలు పడతాయో తెలియదు. రోజురోజుకి సామాన్యుడికి చాల costly అయిపోతున్నది. దీనికి కొంతవరకు ప్లీడర్లు, కొంతవరకు కోర్టులు బాధ్యులుగా ఉన్నాయి. ఈ కేసులు అయినా dispose చేద్దామనే అభిప్రాయం ఎందుకులేదో తెలియదు. డాక్టర్లు ఎప్పుడుకూడ రోగికి నయం కాకుండా ఉండాలని కోరుతూ ఉంటారు. ప్లీడర్లు case పరిష్కారం కాకుండా ఉండాలని కోరుతూ ఉంటారు.

Sri E. Ayyapureddy: Sir, I take strong exception to what hon. Sri Vavilala Gopalakrishnayya said, viz., that pleaders are wilfully and wantonly protracting and postponing litigation.

Mr. Deputy Speaker: I think his objection is correct. The hon. Member need not allege any thing about the intention of the pleaders. Please do not mean that way. I think it is not proper.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya: No, Sir. It is my experience. How can any body question my experience ?

Mr. Deputy Speaker: Don't make it a general case.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: ఎక్కువ మంది అంటాను.

శ్రీ ఇ. అయ్యపురెడ్డి: వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారికి కోర్టులలో experience ఉన్నది కాబోలు. ఎన్ని దావాలు వేశారు. ఎన్నిసార్లు కోర్టుకు పోయారు చెప్పగలరా?

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: దావాలకు వెడితే ప్లీడర్ల చేతిలో యిరుక్కుంటాను. అందువల్ల వెళ్ళలేదు. ఆ పైపుసేమ వెళ్లదలచుకోలేదు. పైగా మనం యిక్కడచెప్పే అనుభవాలన్నిమనవే అయితే jails గురించి మాట్లాడ వక్కరలేదు.

మనం జైళ్ళలోకి వెళ్లామా? ఈసంస్కరం జైలులోకి వెళ్ళినవారు ఎవరూలేరు. Experiences చెపుతాము.మనకు ఏమైనతెలిస్తే అవి మనం scrutinise చేసి convince అయితే theirpointsమనం మాట్లాడుమాఉంటాము.కోర్టులలోచాల delayఅవుతున్నది. High Courtను question చేయడం కాదుగాని delay అయిందని చెప్పడానికి మాకు హక్కుఉన్నది. కొన్నిcriminal casesలో appeals 6సంవత్సరాలుఉన్నాయి. writ petitions 5 సంవత్సరములు ఉన్నాయి. civil casesకు సంబంధించి 7 సంవత్సరములు ఉన్నాయి. కొన్ని stay ఉన్నాయి కొన్ని stay లేవు. వీటన్నిటిని త్వరగా expedite చేసేందుకు ప్రయత్నం చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. జైళ్ళలోమార్పులు చేశాము అన్నారు. వీటి మార్పులు చేశారో చూడడానికి మాకు అవకాశంలేదు. non-officials, కొందరు అసెంబ్లీ membersతో, కూడా ఉత్సాహం ఉండి పనిచేసే వాళ్ళతో Advisory Board ను ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరం ఉన్నదని చెపుతున్నాను. ఘోజన వసతులలో ధాట్లగారు చెప్పినట్లు అది స్వర్గంగా ఉన్నదేమో ఆక్కడికి వెడదామా అనేటటువంటి picture యిచ్చి ఆ విధంగా చేద్దామని అశపడ్డందుకు కూడాకాకున్నది. ప్రకాశం పంతులుగారి Ministry రాగానే జైళ్ళలో ఉన్న వారినందరిని ఒక్కసారి విడుదల చేశారు. అప్పుడు disorder వస్తుందని చాల భయపడ్డారు, కాని రాలేదు. కొన్ని దురదృష్టమైన సంఘటనవల్ల, circumstances వల్ల వారు నేరాలు చేయకపోయినప్పటికీ కొందరు involve అయిపోయిన వాళ్లు ఉంటారు. Merit of the individuals, characterను బట్టి కొంత relaxation యిచ్చి release చేయడానికి వీలుఉండేటట్లయితే చేయడం మంచిది. Generalగా చెప్పడంలేదు. Individualను బట్టి చేస్తేబాగా ఉంటుంది ఈ అవకాశం యిచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు చెపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. నబ్బయ్య (ఎల్లగొండపాశెం): అధ్యక్షా, నిన్నటినుంచి జరిగిన చర్చలుమాస్తే అందరుకూడ ఒక అభిప్రాయాన్ని అంగీకరించారు జైళ్ళలో నేరస్థుల జీవితం అంత మెరుగ్గాలేదు అని అందరు చెప్పారు. మంత్రిగారు పుస్తకంలో వివరించిన వివరాలుచూస్తే బయటికంటెజైలులోనే జీవితం బాగా ఉన్నది అని అర్థం అవుతుంది. కాని వాస్తవంగా అలాలేదు. రామకృష్ణ దాల్మియాలాంటి వాళ్ళకు జైలులో వసతులు కలిగినాయి.'సామాన్య నేరస్థులకు అలాంటి వసతులు జైళ్ళలో లేవని'చెప్పేకతప్పదు. మానవుడు మానవునిగా చూడాలనే విషయం దీనిలో నిండి నిబిడీకృతమై ఉన్నది. ఆర్థిక పరిస్థితులవల్ల అయితే ఏమి, ఇతర కారణాలవల్ల అయితే ఏమి అతను కొన్ని నేరాలుచేస్తాడు, నేరంచేస్తే జైలులోకి పోకతప్పదు. జైలులోకి పోయినంతమాత్రాన అతనిని హేయంగా నీచంగా చూడడం సమంజసం కాదు న్యాయముకాదు, అతని చిత్తప్రవృత్తిని ఎలా మార్పుచేయాలో, reformed

character ఎట్లా చేయాలనే విషయాన్ని ప్రభుత్వం ఆలోచన చేయాలి. ఇది యిప్పటి విషయంకాదు. దాదాపు 100 సంవత్సరాలపైబడి jails administration వస్తున్నటువంటి విషయం. మొట్టమొదట మెళాకెకమిటీ ప్రారంభం అయింది. 1920 వ సంవత్సరంలో Indian Jails Committee ఒకటి ప్రారంభమై చాల thorough గా investigate చేసి, నేరస్థుల మధ్య ప్రవృత్తిని ఎలా మార్చుచేయాలి వాళ్ళను సరైన మార్గానికి ఎలా తీసుకురావాలి అనే దానిని గురించి కొన్ని సిఫార్సులు చేసినది 1919—20లో అంటే దాదాపుగా 43 సంవత్సరాల క్రితం వాళ్ళుచేసిన సిఫార్సులు, 43 సంవత్సరాల తరువాత స్వతంత్ర ప్రభుత్వం వచ్చి 15 సంవత్సరాలు అయిన తరువాత అమలు జరిపిందా అంటే-ఆ సిఫార్సులను యిప్పుడు ఉండేటైలు administrationను చూచుకుంటే జరగలేదని చెప్పక తప్పదు. వాళ్ళుచేసిన సూచనలు ఏమిటి? Jailsలో ఉండే convicts యొక్క జీవితాన్ని మార్చడానికి కొన్ని ప్రాతి పదికలు సూచించారు. కొందరికి penalగాను కొందరికి socialగాను కొందరకు economicalగాను కొందరికి educationalగాను వాళ్ళ చిత్తవృత్తి మార్చుచేయాలి. అని చెబుతూ ఈక్రింది సలహాలు తప్పకుండా పాటించాలని వాళ్ళ నివేదికలో తెలియపరిచారు. Expert Superintendent, Central Jailలో ఉండేటటువంటి superintendents సక్రమంగా ప్రవర్తించాలి. ఆ పరిపాలన విధానాన్ని చూచుకున్నట్లయితే అందులో వచ్చేలోపాలుగాని వచ్చే పరిస్థితులనుగాని అతమచక్కచెట్టగడుఅనివాళ్లమఉద్దేశించి Expert Superintendent అని చెప్పారు, కాని మనం చూస్తున్నాము. రాజమండ్రి జైలు విషయంలో చాల సంతోషమే. పోయిన సంవత్సరం జరిగిన చర్చల ఫలితంగా మంత్రిగారు వెంటనే superintendentను transfer చేశారు. కాని అక్కడ జరిగే విధానంలో మార్పు రాలేదు. Superintendent మారినంతమాత్రాన పరిస్థితులలో మార్పురాలేదు. పోయిన సంవత్సరం ఇవపడేగిళాలలో అన్నంపండేవారు ఇప్పుడుకూడ అక్కడ వండుతున్నారని తెలుస్తున్నది. అంతా dungeon lifeగా ఉన్నది. Sanitaryపరిస్థితులు ఆహార పరిస్థితుల మెరుగు రాలేదు అని తెలుస్తున్నది. దానిని Expert Superintendent చక్కచెట్టుకోగలరని విశ్వసిస్తున్నాను, ఇక విషయం యిక్కడ చెప్పక తప్పదు. Modern prison system of India అని వాక్సర్ ప్రాశారు. ఆయన experince ఒకటి చెప్పాడు. అది చాల బాగా ఉన్నది. ఆయన ఒకప్పుడు superintendent అయినారు. 80 సంవత్సరాలు Superintendentగా చేస్తే ఒకరోజున విచిత్రమైన సంఘటన జరిగింది. ఆయన మంచి సిల్కుబట్టలు వేసుకొని జైలులో పరిస్థితులు చూడడానికి వెళ్ళినప్పుడు ఒక నేరస్థుడు అక్కడ ఉండి చేత్త చెదారము ఎత్తి ఆనామీద విసిరికొట్టాడు. ఆయన Silk బట్టలు అంతా పెడిపోయినాయి.

అక్కడ ఉండే Jail staff ఆ prisonerను పట్టుకొని బాగా కొట్టారు. ఆయన ఆ దుస్తులు విడిచి వేరేబట్టలు కట్టుకొని యింటికి వెళ్ళిపోయేటప్పుడు ఆలోచన చేశాడు. ఎందుకు యిలా జరిగింది. ఆ prisoner ఎందుకు వీ మీద మట్టివేశాడుఅని చాల దీర్ఘంగా ఆలోచనచేసి ఈ characterను ఎలా reform చేయాలి అని reformation treatmentకు ముందు అడుగువేసి reform చేయడానికి పూనుకున్నాడు. 'Modern prisons of India'లో తనసలహాలు యిచ్చాడు. Superintendent అంటే అతను తప్పుచేసినప్పుడు కోపపడడంకాదు. అతని చిత్త ప్రవృత్తిలో మార్పు తేసుకు రావడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. అతను సక్రమమైన superintendent అని చెబుతున్నాను. అలాంటి superintendents మనకు లేరు. 48 సంవత్సరాల తరువాత కూడ ఆ రకమైన superintendent దొరకలేదు. అంటే-మనం ఏదో పుస్తకాలలో వ్రాసుకుంటే సరిపోదు. వా స్తవంగా ఏమి జరుగుతున్నదో దీర్ఘంగా ఆలోచన చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. మరొక ముఖ్యమైన విషయమున్నది. Properly paid and selected staff వుండాలి. క్రిమినల్స్‌తో డీల్ చేసే స్టాఫ్ ఏ విధంగా వుండాలో ఆలోచించాలి. వారికి జీతభత్యాలు ఏ విధంగా వుండాలో ఆలోచించాలి. అంటేగాక, ఆంధ్రతెలంగాణా ప్రాంతాలలోని వార్డెన్సు యిరువు జీతభత్యాలలో చాలా వ్యత్యాసమున్నది. ఉదాహరణకు ఆంధ్రలోని వార్డెన్‌కు తెలంగాణాలోని గ్రేడుపవ్, గ్రేడ్‌టు జవాన్లలో ఎంత వ్యత్యాసమున్నదో చూడండి. అక్కడ గ్రేడు II వార్డెన్‌కు 80-1-60 యిస్తుండేవారు. 1961 స్కేలు ప్రకారం 62-80 రూపాయలు యిస్తున్నారు. ఇక్కడగ్రేడు I; గ్రేడు II జవాన్లకు 80-1-45 యిస్తుండేవారు. 1961 స్కేలు ప్రకారం 55-1-60-270 యిస్తున్నారు. ఈవ్యత్యా సం ఎందువలన వచ్చింది, 1956లో Pay Committee నిఫార్సుల మేరకు యీ వ్యత్యాసాన్ని సరిదిద్ది, రెట్రాస్‌పెక్ట్‌వ్ ఎఫెక్టులో యివ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాము. ఆదే విధంగా డఫేదార్ల విషయంలోకూడ కొంత అవామలీ వుంది. దీనిని కూడ పరిశీలించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. తరువాత, యీ మినియల్ స్టాఫ్, జవాన్లు, వాచర్సు మొదలైన వారెవరు వుంటారో వారు డ్యూటీలో వున్నప్పుడు ఆ రోజున అక్కడనే ప్రిజనర్స్‌తోపాటు భోజనంచేసే ఏర్పాటు చేయడం చాలా అవసరం. వంబాద్రిపాద్ ప్రభుత్వం కేరళలో యీ విధానాన్ని అమలు జరిపినది. దానివలన అక్కడ నక్సలిజాలు కలిగాయి కాబట్టి ఇక్కడ మనంకూడ దానిని అమలు జరపడం మంచిదని సూచిస్తున్నాను. లేకపోతే వారే ప్రిజనర్స్‌కు వండే దానిలో నుండి దొంగిలించడానికి ప్రయత్నిస్తారు, కారణం వారి జీతాలు చాలా తక్కువ. భార్య, పిల్లలు పెద్ద సంసారాలు వారిపై ఆధారపడివుంటాయి. గనుక వారు ఆ పని చేయకతప్పదు. కాబట్టి వారు డ్యూటీలో వున్నరోజున ప్రిజనర్స్‌తో

కాటుగా వారికికూడ ఆక్కడనే భోజన వసతి కలుగజేయవలసినదిగా మరొకసారి ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

తరువాత, జైల్సులో ప్రాపర్ క్లాసిఫికేషన్ వుండాలి. హోబిట్యువల్స్‌నుండి కొత్తగా వచ్చినవారిని వేరుచేయాలి. వారి వారి అభిప్రాయాలు exchange చేసుకునే అవకాశం వుంటుంది. తత్ఫలితంగా కొత్తగావచ్చినవారితోకూడా మార్పువచ్చి hard criminalsగా తయారయ్యే ప్రమాదమున్నది. కనుక వీరిని హోబిట్యువల్స్ నుండి వేరుచేయాలి. అంతేగాక మరిట్రీట్ మెంట్‌లోకూడ ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించాలి. వయస్సునుబట్టి విడివిడిగా ఏర్పాటుచేసి యీ ట్రీట్ మెంటు నాగిస్తే చాలా బాగుంటుంది. నేరస్థుడి ప్రవృత్తిలో మార్పువచ్చే విధంగా అతనికి నచ్చచెప్పాలి. అతను బయటికి వెళ్ళినతరువాత నత్ప్రవర్తనతో జీవించే చానిగా తయారుచేయాలి. అందుకు అవసరమైన విలువలను అతనికి తెలియజెప్పాలి. తను నేరస్థుడు, ఇంక తను జీవితాంతం సంఘంలో నేరస్థుడిగానే వుంటాననే అభిప్రాయం పోగొట్టాలి. ఈనుగూడా జైలునుండి బయటకు వెళ్ళిన తరువాత మనిషిగా ప్రతకగలననే ధైర్యాన్నియిచ్చే విద్యను అతనికి యివ్వాలి. అందుకుగాను దేశంలోని పెద్ద పెద్ద వారిచేత వారికి వుపన్యాసాలు యిప్పించాలి. ఇదే సందర్భంలో శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పినట్లుగా శాసనసభ్యులుగాని, ధైర్య విషయాలలో ధ్రర్ధ గలిగిన వారెవరైనావుంటే వారు ఆక్కడకువెళ్ళి పరిస్థితులను తెలుసుకోవడానికి అవకాశం కల్పించాలి. నేరస్థుడ్ని అతనంతట అతడ్ని పదిలేస్తే అతనిలో ఏమీ మార్పురాదు. తోటిమనిషి వెళ్ళి చెప్పినప్పుడు అతనిలో కొంత మంచి మార్పు రావడానికి అవకాశం వుంటుంది, కనుక పెద్ద పెద్ద వారిచేత వుపన్యాసాలు, మోరల్ యిన్‌స్ట్రక్షన్స్ యిప్పించ వలసిందిగా సూచిస్తున్నాను. కొంతమంది టీచర్సును ఏర్పాటుచేసి ABCDలో, సంతకం చేయడంవంటి వారికి నేర్పడంవలన లాభంలేదని, యీ విధానం ప్రకారం చేయవలయునని మరొకసారి తెలియజేస్తున్నాను.

ఇంక ప్రిజనర్స్‌కుయిచ్చే వేతన్ విషయమున్నది. మదరాష్ట్రంలో కంటే యితర రాష్ట్రాలలో ఎక్కువగా యిస్తున్నారు. ఇతర రాష్ట్రాలలో యిస్తున్నంత అయినా మనరాష్ట్రంలో యివ్వడానికి ప్రయత్నించాలి. ప్రిజనర్స్‌కు బయటభార్యా, పిల్లలు వుంటారు. ఆదీగాక, భారతదేశంలో నూటికి 80 మందికైనా ఆర్థికంగా వెనక బడడంచేతనే యీ విధమైన నేరాలు చేయడానికి వారు వూనుకుంటున్నారు. అందువలన వారికి వేతన్ పెంచుచేయడం, ధైర్యలోవున్నంతకాలం వారికి వృత్తి విద్యలు నేర్పడం అవసరం బయటకువెళ్ళిన తరువాత వారు ఆ వృత్తి ద్వారా

జీవనోపాధి కల్పించుకొనటానికి అవకాశముంటుంది. లేకపోతే బయటకువెళ్ళిన తరువాత అతను యిదే విధానాన్ని సాధనంగా చేసుకొనడం తిరిగి జైళ్ళకు రావడం జరుగుతుంది. కమక ఈ అడ్వయిజరీ బోర్డులు ఆ పనులు చేయడానికి వీను కొనాలి. మంత్రిగారి దృష్టికి ఒక కేసు తీసుకువస్తే వారు వెను వెంటనే చర్యతీసుకున్నారు. అందుకువారికి ధన్యవాదాలు. వారిదృష్టికి తీసుకువచ్చిన దానినిగూర్చి చర్యతీసుకుంటేనే చాలదు. జనరల్‌గా యీ విషయాలలో ఎంక్వయిరీ జరిపాలి. అందుకు తగుచర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

ఇంక ప్రిమెచ్యూర్ రిలీజెస్ విషయమున్నది. దీనికి సంబంధించి రూల్సు కొంతవరకు సవరించాలి. ప్రస్తుతం ఇవేమీ వారికి వుపయోగకరంగాలేవు. ఒకని యొక్క టర్మ్‌ఆఫ్ ఇంప్రిజన్‌మెంట్ సగం గడిచిన తరువాత అతనికా అవకాశం యివ్వడానికి ప్రయత్నించాలి. అడ్వయిజరీబోర్డు రికమెండ్‌చేసిన ఎంతోకాలానికి గాని వారిని రికమెండ్ చేయమన్నారు. అలాగే హైకోర్టులో దీర్ఘకాలంగా పడి వుండే కేసులు ఎన్నోవుంటాయి. దీనివలన వారికి ఎన్నో కష్ట, నష్టాలు వుంటాయి. ఇంటివద్ద వారికి కుటుంబాలు వుంటాయి. వారుపనులన్నీ దీనివలన చెడిపోతున్నాయి. శాబట్టి శ్వరగా ఆ వ్యవహారాలన్నీ పరిష్కారం అయ్యేవిధంగా చూడవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఇంక సబ్—జైల్స్ విషయమున్నది. ఇందులో పోలీస్ వారు తమ్మిని బ్రహ్మాని బ్రహ్మాని తమ్మిని చేయగలరు. కమక సబ్‌జైల్స్‌లో పోలీసు influence లేకుండా చూడవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఇకపోతే జైల్సులో మేన్‌పవర్ చాలా ఎక్కువగావున్నది. కార్‌పెట్స్ మొదలైన పరిశ్రమలు వున్నాయి. కాని, అందులో మన పెట్టుబడికే నష్టం వస్తున్నట్లుగా చూపుతున్నారు ఎందువలన యిలా జరుగుతున్నదో నాకు అర్థం కావడంలేదు.

(Mr. Speaker in the Chair)

సక్రమంగా చేసివట్లయితే యిందులో మనకు వారితో లాభం వస్తుంది. కాని అవిచాలేవి మంత్రిగారు తమ noteలో యివ్వలేదు. ఆ వివరాలలోనికివెళ్ళి ఎందువలన నష్టంవస్తున్నదో పరిశీలించి, వాటిని తగుచర్యలు తీసుకొనవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

ఇంక రోజురోజుకు అనేకచట్టాలు పెరిగిపోతున్నాయి. వీటన్నింటిని కోడిఫై చేయవలసిన అవసరం వున్నది. ప్రతివారికి యీ చట్టాలు అర్థంచేసుకొనడానికి అందుబాటులో వుంచాలి. మనమొకలా కమిషన్‌ను వేశాము చేసుకున్నాం. 61 లో

వారు వర్ధమానస్థితికి యింతవరకు రిపోర్టు సమర్పించలేదు. అందువలన ప్రొసీజర్ యింకా కంబర్సమ్‌గానే నడుస్తున్నది. 'లా' ను సామాన్య మానవుడి అందు బాటులో వుండేందుకు ప్రయత్నించవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. వ్యాయాన్ని కోర్టులో కొనుక్కొంటున్నాము. ఒరిజినల్ సైడున కోర్టు ఫీజు నూటికి పన్నెండు రూపాయిలు వుండేది. తక్కినవాటికి పదకొండున్నర వుండి. స్మాల్ కాజెస్ అయితే నూటికి ఎనిమిది, వీడున్నర రూపాయలు వుంది. ఇది న్యాయాన్ని కొనుక్కోడం కాదా అని అడుగుతున్నాను. ఇది ధనికులకే ఉపకరిస్తుంది. చట్టాలు, కోర్టులు కూడ ధనికులకే ఉపకరిస్తాయని చెప్పకతప్పదు. అన్యాయం జరిగితే అడ్వొకేటుదగ్గరకు వెళ్ళాలి, డబ్బు యిచ్చుకోవాలి, కోర్టు ఫీజు యిచ్చుకోవాలి. మరి పేద వారి ఆర్థికస్థితి బాగాలేదు. పేదవారికి కోర్టుఫీజు తగ్గిస్తూ, ఫ్రీ లీగల్ ఎయిడ్ యివ్వాలి. ఇది చాల అవసరం. న్యాయం జరగాలన్నప్పుడు ప్రతిఒక్కరికీ న్యాయం జరగాలి. పేదవారి తరపున అడ్వొకేట్సుకు ప్రభుత్వమే డబ్బిచ్చే ఏర్పాటు చేయాలి. పేదవారికి సక్రమంగా న్యాయం కలగాలంటే ఫ్రీ లీగల్ ఎయిడ్ తప్పకుండా వుండాలి. కేరళలో మాత్రప్రాయంగా అంగీకరించారు. మనంకూడ అంగీకరిస్తూ యింకా కొంతముందుకు తీసుకుపోతే న్యాయం జరుగుతుంది. ఓవర్ క్రౌడింగ్ ఆఫ్ ది బార్ వుంది. లాయర్లు విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నారు. సంఘంలో ఇదివరకు అడ్వొకేట్సుకు వుండే గౌరవం, జాతీయోద్యమంలో వారు నిర్వహించిన పాత్ర ఒకసారి సింహావలోకనం చేసుకుంటే వారికిగల గౌరవం రోజురోజుకు తగ్గిపోతున్న దనిపిస్తున్నది. అడ్వొకేట్సు ఎక్కువగా పెరుగుతున్నారు కాబట్టి వారికి డివిజన్ ఆఫ్ పవర్స్ చేయాలి. ప్రభాళంగారి మంత్రివర్గంలో ఆఫీసరులకు ముఖ్యంగా పబ్లిసిస్టీరులకు ప్రజంటుచేసే డాక్యుమెంట్స్ అడ్వొకేటుల చేతిలోకుండా పోవాలిఅని — అట్లా వారికి కొంత లివిగు కల్పించాలని ఉద్దేశించారు. ఇది కేవలం అడ్వొకేటులకు వృత్తులు కలిగించడానికే కాదు. డాక్యుమెంట్స్ పెన్సిల్ హాండ్స్ గుండా పోవడం లేదు కాబట్టి లిటిగేషనుకు ఎక్కువగా దారితీస్తోంది. హైకోర్టుకు పోయి కొన్ని వేల రూపాయలు ఖర్చుచేయడంకంటె పబ్లిసిస్టీరు ఆఫీసులోనే లాయరుద్వారా డాక్యుమెంట్స్ ప్రజంటు చేసినట్లయితే వృథాప్రయాస, అనవసరపు ఖర్చు తగ్గించవచ్చు. అడ్వొకేట్సుకు లివింగుకూడ కలుగుతుంది. అనవసరమైన లిటిగేషనుకూడ వుండదని మనవిచేస్తున్నాను. ఫ్రీ అప్పియరెన్స్ బిఫోర్ ట్రిబ్యునల్స్ విషయంలో అబ్జక్షన్ అనేది వుంది. ఇప్పుడు కొన్ని అబ్జక్షన్సు వున్నాయి. ప్రభుత్వం ఆలోచనచేసి వసతులు కలిగించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఫ్రీ లీగల్ ఎయిడ్ యిస్తే కొంతమందిని ఆవిధంగా సర్దుబాటు చేయవచ్చు రెవెన్యూ లాస్, రెంట్ కంట్రోల్ ఆక్టు వున్నాయి. ఏవిషయంలోనైనా నానరే రెవిన్యూ కోర్టులకు మాత్రం హాకుడ్ డిసైడ్ చేసే అధికారం యివ్వవద్దని మనవిచేస్తున్నాను. జుడిషియరీ అధికారాలు ఎక్జిక్యూటివ్ తీసుకునే

Supreme Court - the Advocate-General, Chief Secretary and Home Secretary and everybody concerned were present. The only condition accepted was that before we sell or do anything, the Secretary of the Department must be in the know of the things.

శ్రీ పి. నుబ్బయ్య: ఈవిషయమై కొంత ఆధారంగానే మాట్లాడుతున్నాను. గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు అనుకోండి. సీతారాంబాగ్ కేసు కూడా similar case. అందులో రాశీపడలేదు. ఇళ్ళస్థల trust కు సంబంధించినంత వరకు ఎందుకు రాశీ పడవలసివచ్చిందో నాకు అర్థం కావడంలేదు. ఈ విషయాలు స్పష్టమంగా అందరికి తెలియచేయాలి. ఇది important case. పేపర్సులో కూడా రిపోర్టు అయినది, Contradiction కూడా రాలేదు. కాబట్టి ఏమనుకోవాలి? తీర్పుంగా ఆలోచనచేసి వివరాలుంటే మనవిచేయాలని కోరుతున్నాను. అందువల్లనే శాఖోలు States Reorganization Commission వారు ఒకటి చెప్పారు. జడ్జీలను ఒకచోటనుంచి మరొకచోటకు మారుస్తుండాలని ఒక రాష్ట్రంలోనే దీర్ఘకాలం వుంటే అపోహలు, అనుమానాలు కలుగుతాయని అన్నారు. డెమాక్రసీ పటిష్టంగా వుండాలంటే judiciary లోనికి executive ను invoke చేయకూడదని మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

న్యాయశాఖ మంత్రి (శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు): అధ్యక్షా, ఈ రెండు శీర్షికలమీద పదముగ్గురు గౌరవసభ్యులు ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు. చాలా ఉపయుక్తమైన సూచనలుకూడా కొన్ని వచ్చినాయి. వాటినన్నింటిని జాగ్రత్తగా పరిశీలించదలచుకున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. నేను మొట్టమొదట వ్యాయపరిపాలనకు సంబంధించివచ్చిన సూచనలను గురించి మనవిచేస్తాను. మొదట వెంకటేశ్వరరావుగారు ప్రోసెస్ సర్వర్లను గురించి చాలా గట్టిగా విపులంగా చెప్పినారు. అధ్యక్షా, తెలంగాణాలోని ప్రోసెస్ సర్వర్ల conditions వేరూత్రం బాగాలేవని, వాటిని ఆంధ్రలోని ప్రోసెస్ సర్వర్ల స్థాయికి తేవాలని ఎన్నిసార్లో యీ సానన సభలో ఉపన్యసించడం జరిగింది. నేనుకూడా అదే ఉద్దేశంతో ఉన్నాను. కాని వెంకటేశ్వరరావుగారు ఒకమాట చెలివిచ్చారు. ఇది అంతా మారిస్తే financial implications will not be more than Rs. 10,000/- అన్నారు. పదివేల రూపాయలతోనే ఈ మార్పువస్తే ఈ క్షణంలోనే ఒప్పుకోవడానికి సిద్ధంగా ఉన్నానని మనవిచేస్తున్నాను. Financial implications పూర్తిగా work out చేయడం జరిగింది. 12½ వేలు రూపాయిలు దానికి అవుతుందని work out చేశాము. ఈ డబ్బు కావాలని ఎంతో ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఈనాటి అత్యవసర పరిస్థితులవల్లనైతేనేమి general గా వున్న financial stringency వల్లనైతేనేమి ఈ డబ్బు ఇప్పుడే

provide చేయలేకపోయినందుకు నాకు చాలా విచారంగా ఉంది. నేను తెలంగాణాలో ఎక్కడకు పర్యటనకు వెళ్ళినా ప్రోసెస్ సర్వర్లు, వారి ప్రతినిధులు వచ్చి నాకు represent చేస్తూనే ఉన్నారు. నాకుకూడా కాధగానే ఉంది. పైసామ్చు లేదని తెలిసే బహుశా వారికి అర్థంకాదు, వచ్చదు. అయినా అంతకంటే నేను చెప్పగలిగింది లేదు. వీలైనంత త్వరలో దానిని తప్పకుండా చేయాలనే ఉద్దేశం ఉన్నది. నాకు సంపూర్ణమైన సానుభూతి ఉన్నది. దానికి సంబంధించిన వివరాలు ఈ సభా ముఖంగా ఎన్నోసార్లు చెప్పాను. దీనిని గురించి ఎక్కువ చర్చించే అవసరంలేదు. Financial stringency ఉన్నంతకాలం బహుశా చేయలేమేమోకాని వీలైనంత త్వరలో కొద్దిగా ఊపిరిల్లిన తరువాత తప్పకుండా చేయడానికి వీలు అవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రత్యేకమైన ప్రయత్నం నేను వ్యక్తిగతంగాకూడా చేస్తానని సభ్యులకు వినయపూర్వకంగా తెబుతున్నాను. 'Prosecuting Officers in Telangana and Andhra being integrated' - అనే దానిని గురించి పరిశీలన జరుగుతోంది. త్వరలోనేనిర్ణయాలు తీసుకోబడతాయని మనవి చేస్తున్నాను. శాపీయిస్టులను గురించి వారు సెలవిచ్చారు. అంత సులభంగాలేదు పరిస్థితి. దాని వివరాలు తెప్పించి చూను. నిన్న నాకు అందలేదు. వివరాలు వచ్చిన తరువాత మిత్రులందరితో చర్చించి హైకోర్టువారితో సంప్రదించి దానికి కావలసిన ఏర్పాట్లు చేయడం జరుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక ముఖ్యమైన విషయం తెప్పారు, హైకోర్టులోని లోయర్ డివిజన్, అప్పర్ డివిజన్ ప్రమోషన్లు అన్నీ న్యాయసమ్మతంగా జరగడం లేదు. కాబట్టి ఏమైనా చేయవలసిందని గవర్నరుగారి ద్వారానైనా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏమైనా చేయించవలసిందని వారు తెప్పారు. కేవలం జుడీషియల్ ఆఫీసర్లు గురించే కాకుండా ఏ కోర్టులో పనిచేసే staff గురించి అయినా సర్వవ్యవహారాలలోను హైకోర్టుదే ఆజమాయిషీ ఉంటుందని రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఇటువంటి వ్యవహారాలలో వివిధమైన తోర్యం ఉండకూడదని, ఉండదని అటార్నీ జనరల్ గారు ఇదివరకే అధికారికంగా తెప్పడం జరిగింది. వారు తెప్పిన మాటను కాదనడానికిలేదు. ఈ పరిస్థితులలో గవర్నరుగారిద్వారానీ, మరొకరిద్వారానైనా హైకోర్టుకు నచ్చచెప్పడం కాని, మీరు చేస్తున్నది సక్రమంగాలేదని మాచించడం కాని సరియైన పద్ధతికాదు. అదే interference అవుతుంది. గౌరవసభ్యులే తిరిగి మీరు administration of justice లో interfere అవుతున్నారని అనడానికి వీలుంటుంది. హైకోర్టువారు resent చేస్తారు, సరియైన పద్ధతికాదు. Constitutional గా సాధ్యంకాదని మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సంబంధించినంతవరకు హైకోర్టువారి efficiency లోను, good sense లోను, justness లోను సంపూర్ణమైన విశ్వాసం ఉన్నది. వెంకటేశ్వరరావుగారు తెప్పినట్లు, అన్యాయాలు జరుగుతున్నాయనికూడా చేసు

అంగీకరించలేకున్నాను. వారు బ్యాయసమ్మతంగానే చేస్తున్నారనే presumption confidence ప్రభుత్వానికి ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. వారు మరొక interesting point చెప్పారు. సివిల్ లిటిగేషన్‌క్రింద డబ్బు ఎక్కువ వస్తోందికదా, క్రిమినల్ కోర్టులను నిర్వహించడం ప్రభుత్వ బాధ్యతకదా, అక్కడనుంచి వచ్చే డబ్బు ఇక్కడ ఎందుకు ఖర్చుచేస్తారు, ఆక్కడ ఏమైనా మిగిలితే వేదవారికి litigation కొరకు ఇవ్వకూడదా అని చాలా simple గా చెప్పారు. State craft లో అది పాధ్యపడదని మనవిచేస్తున్నాను. డిపార్టుమెంటులు ఎన్నో ఉన్నాయి. ఎడ్యుకేషన్ డిపార్టుమెంటు ఉన్నదంటే 22–23 కోట్లవరకు ఖర్చు చేస్తున్నాము. Earning departments వున్నాయి; కేవలం spending departments వున్నాయి, earning departments అన్నీ మిగిలిన డిపార్టుమెంటులన్నీ మాము చెప్పినట్లు చేయాలంటే మిగిలినది మాత్రం మా బాధ్యత కాదా? ఎక్కడ ఆదాయంవచ్చినా అంతా ఒక hotchpot లోనికితెచ్చి చేయవలసిందే కాని చేసినది చేరుగా చూడడంకాని watertight compartments గా భావించడం కాని వీలులేదని మనవి చేస్తున్నాను. Administration of justice is a responsibility of the State. That responsibility is being discharged by the State. కేవు నష్టం వచ్చినా అది చేయవలసే ఉంటుంది. ఏవో 10 లక్షలు వస్తున్నాయని చెబుతున్నారు. కోర్టు ఫీజు ఒకవేళ తగ్గించారంటే నష్టం రావచ్చును. అప్పుడు మరొక view తీసుకోవడానికి లేదు. నష్టమైనా లాభమైనా ప్రభుత్వబాధ్యత అయినపుడు ఆదాయ వ్యయాలతో సంబంధం లేకుండా బాధ్యతను చెరవేర్చవలసి ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఆయన చేసిన సూచన అంగీకరించలేకపోయినందుకు విచారిస్తున్నాను. తరువాత పున్నయ్యగారు మాట్లాడారు. వారు ఉట్టాటించిన ఒక పాయింటు తరువాత నళ్ళులుకూడా చెప్పివున్నారు. సివిల్ కోర్టులకు tenancy jurisdiction ఇవ్వవలసిందనే విషయం, దానినిగురించి చర్చలు అనేకసార్లు జరిగాయి. Bar association లోను ఇతర సందర్భాలలోకూడా చర్చలు జరుగుతూనే వచ్చాయి. కేవలం సూత్రప్రాయంగా చూస్తే కోర్టులకు ఉన్న jurisdiction తగ్గించకూడదు, ఏ right అనే వ్యవహారం ఉన్నప్పటికీ దానిని సివిలుకోర్టులకి తీసుకొనివెళ్లడం, వారికి power invest చేయడం సరియైన విషయం కాని ఇందులో కొన్ని experiences ఉన్నాయి. కొన్ని traditions ను develop చేస్తూ వచ్చినాము. ఇదివరకే మనవి చేసినాను. నాకు ఖచ్చితముగా అభిప్రాయమంటూ దీనిలో లేదు. సూత్రప్రాయముగా సివిలు కోర్టు జ్యూరిస్‌డిక్షన్ ఎప్పుడూ తగ్గించకూడదు; వీలయినంతవరకు దానిని respect చేయాలనే విషయంలో వీకీభవిస్తున్నాను. కాని కొనెన్సీ గురించి ఒకవిషయం మనవి చేయదలచుకున్నాను. కొనెన్సీ తెలంగాణాలో అయితే – ఆంధ్రలోకూడా ఆంతే

అనుకుంటాను - It is an off-shoot of Revenue Law. రెవిన్యూ లా కి అనుసంగికముగా ఉన్న వ్యవహారం కనుక రెవిన్యూవారికి దానికి సంబంధించిన పవర్సు ఇవ్వడం జరిగింది. దానివల్ల తెలంగాణాలో జాప్యంగాని, అన్యాయంగాని జరిగినట్లు మెమొరాండమ్ ఆఫ్ట్రను పరిశీలించిచూస్తే ఏమీ తోచడంలేదు. అయినా దీనిని watch చేస్తూనే ఉన్నాం. ఒకవేళ జాప్యం ఎక్కువగా ఉండి అన్యాయం జరుగుతూ ఉంటే, లేకపోతే దానివల్ల ఏవో దుష్పరిణామాలు వస్తున్నాయని ప్రభుత్వం ఆ నిష్కర్షకు వస్తే ఎప్పుడయినా మార్చుకోవచ్చు. నేను దానిని జాగ్రత్తగా పరిశీలన చేశాను. దానివల్ల దుష్పరిణామాలు కలిగాయని నేను కన్విన్సు కాలేదు. బార్ అసోసియేషన్ వారికి కూడా చెప్పాను. మిత్రులందరికీ చెప్పాను. "ఇటువంటి cases ఎక్కడెక్కడైతే ఉన్నాయో మీరు స్టడీ చేయండి, మీరు నన్ను కన్విన్సు చేస్తే ప్రభుత్వాన్ని కన్విన్సుచేస్తే తప్పక చర్య పుచ్చుకొని మరల ఆ జ్యూరిస్డిక్షన్ వారికే అప్పచెప్పడానికి వీలవుతుంది అని వారికి చెప్పాను. ఇదే సందర్భంలో 165వ సెక్షను R.D.O. లను empower చేయడానికి జరిగిందని చెప్పారు. అది నిజమే. 1961 వ సంవత్సరంలో ఒక జి.ఓ. పాసయినది. దానిప్రకారం R.D.Oలను First Class Magistrates గా పరిగణించడం, ఆ పవర్సు యివ్వడం జరిగింది. కాని ఒకమాట మనవి చేస్తున్నాను. ఈ ప్రొపోజలుతో హైకోర్టు సంపూర్ణముగా వీక్షణవించినది. హైకోర్టు పరీక్షాపంతో చేసినందుకు, బాగా ఆలోచించి చేసినామని చెప్పడానికి ఆధారం దొరికింది. హైకోర్టు అభ్యంతరం లేనప్పుడు బారు మెంబర్లంగా పరిశీలించి చేయండి, అభ్యంతరం లేదని చెప్పినప్పుడు నిజంగా అంతగా విమర్శించడానికి ఎట్లా ఆస్కారం ఉంటుందో చెప్పడానికి వీలులేదు. నేను ఆలోచించినంతవరకు అక్కడ ఏమీ defect కానరాలేదు. ఒక 15-16 మాసాలు మాత్రమే జరిగింది. We will watch it for some more time. దానివల్ల అవ్యాయం జరిగితే, జాప్యం జరిగితే, అసౌకర్యం జరిగితే మార్చడానికి అవకాశం ఉంటుంది. కొద్ది సమయంలో ఆ నిష్కర్షకు రావడానికి అవకాశంలేదు అని మనవి చేస్తున్నాను. Legal assistance to the poor గురించి చాలమంది మిత్రులు మాట్లాడినారు. బహుళా ఇది అందరూ గట్టిగాచెప్పిన సమస్య. దీనినిగురించి నేనుకూడా personalగా. చాల interestedగా ఉన్నానని మనవి చేస్తున్నాను. దురదృష్టవశాత్తు legal assistance to the poor గురించి యింతవరకు యావత్ భారతదేశంలో ఏ స్టేటు ప్రభుత్వముకాని, బార్ అసోసియేషన్ గాని, ఏ హైకోర్టయినాగాని ఒక పథకం అంటూ రూపొందించలేదు. ఆలిండియా లా కాన్ఫరెన్సులో ఒక సెమినార్ పెట్టారు. ఆలోచించవలసినదని చెప్పారు. ఆలోచించినప్పుడు అక్కడకూడా పరీక్షావం రాక, చివరకు "స్టేటు గవర్నమెంట్సు ఆలోచించండి. Please wait. The All India Bar Association

is going to give a blue print." అన్నారు. ఇప్పటికీ నేను wait చేస్తున్నాను. అది ఇంకా రాలేదు. నేను ఢిల్లీ వెళ్ళినప్పుడు blue print వచ్చిందో లేదో కను క్కొనడానికి పిద్దంగా ఉన్నాను. దానిగురించి సామధాని, interest ఉంది. ప్రతి కలెక్టరుకి వెయ్యో, రెండు వేలో రూపాయలు యిచ్చి, వీరవారికి యివ్వడానికి వీలయితే యివ్వండి అని చెప్పడం జరిగింది. కాని అది ఒక పెద్ద relief అని నేను క్లెయిము చేయడంలేదు. ఇవ్వడానికి మనదగ్గర యిబ్బుకూడా లేవు. కలెక్టర్లు వేయి రూపాయలతో ఎందరికి సహాయం చేయగలుతారు? అది అంత సంతృప్తి కరంగా లేదని తెలుసును. కాని మనముందు uniform pattern లేనప్పుడు అలిండియా ఖార్ అసోసియేషన్‌వారు అధికారికంగా యీ విషయాన్ని చేపట్టి నప్పుడు మళ్ళీ మనం ప్రొత్తగాచూస్తే బాగుండదు. దానికొరకు wait చేస్తున్నా మని మాత్రం మనవిచేస్తున్నాను. ఆ పథకం వచ్చినకుదుపాత ఆర్థిక స్థోమతనుబట్టి తప్పకుండా ఆది అమలులోకి తెస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: బొంబాయి హైకోర్టు జడ్జెస్ నిర్ణయంచేసి తగినటువంటి సూత్రాలు వీర్వరచారు అమలు జరపడానికి. చాలావు పది మాసా లయినది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు: ఎక్కడెక్కడ ఏమేమి ఉందో రివ్యూ చేసి నాము. అప్టెక్ భగవతిగారు కమిటీలో ఉండిరి. బొంబాయి హైకోర్టులో ఉండేవారు ఇప్పుడు సుప్రీంకోర్టులో ఉన్నారు. "ఏమేమో ఎవరికి తోచినట్లు వారుచేశారు, ఇప్పుడు final blue print మేము యివ్వలోతున్నాము, అలిండియా ఖార్ అసోసి యేషన్ వారు ఇస్తున్నారు" అని ఖచ్చితముగా చెప్పడం జరిగింది. అందుకని చేసే స్వతంత్రముగా ఆలోచించడం అనేది జరగలేదు. చీఫ్ జస్టిస్‌గారితో సంప్రదించి వీరయినా చేసేవారమేమో, వారు పెర్సనల్‌గా చాల interest ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ గోవిడి గంగారెడ్డిగారు జైలంలో మునసబుకోర్టు బిల్డింగు లేద న్నారు. మన రాష్ట్రంలో చాలచోట్ల జిల్లాకోర్టులకు బిల్డింగులేదు. మునసబుకోర్టుకి బిల్డింగులేని ఘటనలు చాల ఉన్నవి. పాయగా జాగీరు ఇలాకాలలో ఏమాత్రం భవ నాలులేవు. అక్కడక్కడ చావరకు భవనాలులేవు. ఉన్న భవనాలు శిథిలావస్థలో ఉన్నాయి. రిపేర్లుకి వరమైన ద్రవ్యంలేని పరిస్థితిఉంది. మన బిల్డింగు ప్రోగ్రాము చాల అసంతృప్తిగాఉంది. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో 76 లక్షల రూపాయలు అడిగితే 26 లక్షలు మాత్రమే యిచ్చారు. దానిలో 18-20 లక్షలు సిటీసివిలుకోర్టు బిల్డింగుకి మాత్రం ఖర్చుపెట్టాలనే నిర్ణయం జరిగింది. శ్రీ చామోదర రెడ్డిగారు గట్టిగా చెప్పినారు, సిటీసివిలుకోర్టు, సిటీక్రిమినలుకోర్టు రెంటనే కట్టాలని. 20 లక్షలు

సిటీసివిలుకోర్టుకి, సిటీక్రిమినల్ కోర్టుకి కేటాయించడం జరిగింది. అక్కడవచ్చిన యిబ్బంది ఏమంటే, హైదరాబాదు నగరంలో సరియైన సైటు దొరకడంలేదు. కనీసం అయిదారు ఎకరాలయినా మాకుకావాలి. గవర్నమెంటుకి సంబంధించిన భూమి ఎక్కడాలేదు. రెండు మూడువోట్ల ఉందని ఆశలుపడి పోవడం, చూడడం, బాగానచ్చడం, ఇంకో డిపార్ట్‌మెంటుకి ఇంతకన్న ముందు మాకు కావాలనడం, పరే మరొకటి ఇద్దామని చారికివ్వడం యీ విధముగా జరుగుతున్నది. ఈ కొన్ని రోజులుగా వెంటబడ్డాము అని మనవి చేస్తున్నాను. హైదరాబాదులో ఎక్కడయినా సైటు చూపించవలసినదిగా హైదరాబాదు కలెక్టరుగారికి వ్రాసి determined effort చేస్తున్నాము. మాకు నమ్మకంఉంది. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక ముగిసే వరకు హైదరాబాదు కోర్టు బిల్డింగ్సు తప్పకుండా నిర్మాణం అవుతాయని మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత (శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డిగారు మాట్లాడినారు. వారిఉప న్యాసాన్ని గురించి నేను చివరికి మనవి చేసుకుంటాను. His speech is a class by itself. I would like to take it at the end. (శ్రీ పి. డి. నాయుడుగారు Public prosecutors, judicial Second class magistrates వీరందరూకూడా ప్రభుత్వంచ్యారా నియమించ బడుతున్నారని చెప్పారు. అది పరియైనదికాదు. జడీషియరీకి సంబంధించిన ఏ ఆఫీసరునుకూడా ప్రభుత్వం నియమించడము లేదు. Public Prosecutors, Assistant Public prosecutors కి జడీషియరీకి అస్సలే సంబంధంలేదు. వారు కొంతవరకు Executiveలో ఒక భాగముగా ఉంటారు కనుక వారిని మాత్రం నియమించడం జరుగుతోంది. Pecuniary jurisdiction of the courts to be raised అనే ఒక సూచన చేశారు. కొంతవరకు అది సబబుగావుంది. దానిని గురించి High Court వారిని సంప్రతించవలసి ఉంది వానికి వారు అంగీకరించి నట్లయితే ఆలోచిస్తాము అని మనవి చేస్తున్నాను. Honorary Magistrates వల్ల, చాల ఉపయుక్తమైన కార్యక్రమము జరుగుతోంది. బాగా నడుస్తున్నవని వారు చెబుతూవుంటే దానిని abolish చేయమనడము సబబు అనిపించడములేదు. ఆ సూచనతో పరీక్షించడము లేదని మనవిచేస్తున్నాను. District Judges యొక్క appointmentsలో కనీసము మూడవ భాగమయినా bar నుంచి recruit చేయాలని అన్నారు. ఇప్పుడు కొంతవరకు direct recruitment జరుగుతోంది అని నాకు తెలుసు. 1/3rd ఉన్నదో లేక 1/4th ఉన్నదో చెప్పలేను. దానిని ఖచ్చితముగా చెప్పడముకాని అంగీకరింప చేయడము కాని సాధ్యము కాదేమో! అది High court వారితో సంప్రతించవలసి వుంటుంది. ఆ ratio fix చేయడము అంత సబబుగా వుండదేమో అని మనవి చేస్తున్నాను. పరిస్థితులనుబట్టి open market నుంచి తీసుకోవలసివుంటే తీసుకోవచ్చు. Promotions చేసి తీసుకోవలసివుంటే అలా తీసుకోవచ్చు. రెండు రకాలు జరుగుతున్నదని అన్నారు. నా మో

దరశెడ్డిగారు City Civil Courts గురించి sec. 145 ని గురించి చెప్పారు. ఇది వరకే మనవిచేశాను. Reports of the Law Commission are not yet supplied అని విశ్వనాథంగారు చెప్పారు. తప్పకుండా supply చేద్దామని అనుకొన్నాము. ఇంతవరకు administrative departments లోనే examine చేయబడుతున్నవని నా నమ్మకము. Final గా ఇంతవరకు publish కాలేదు. Land code గాని Revenue code గాని ఆయా డిపార్టుమెంట్సులోనే పరిశీలనలో వుండడమువల్ల final గా publish కాలేదు. ఇది ఏమీ confidential కాదు. బయటకు రాలేదు. print కాలేదు. Publish అయిన తరువాత తప్పకుండా members కి ఇవ్వడము జరుగుతుంది అని మనవి చేస్తున్నాను. దాచి పెట్టవలసిన అవసరముకాని, ఉద్దేశము కాని లేదు. 'Powers of the courts are being curtailed and vested in the Executive' అని విశ్వనాథంగారు గట్టిగా చెప్పారు. గత ఐదైటు సమావేశములో దీనిని గురించి మనవిచేశాను. వీలయినంతవరకు దీనిని resist చేస్తామని చెప్పాను. వీలయినంతవరకు resist చేస్తున్నాము అని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతిదానిలో resist చేయగలమా అని చెప్పే పరిస్థితిలేదు. వీలయినంతవరకు ప్రయత్నము చేస్తున్నాము అంతకన్న ఎక్కువగా చెప్పే పరిస్థితిలేదు. Law Department should be streng thened and given a higher status' అన్నాను. Law Department status గురించి నేను Law Minister గా వుంటూ చెప్పడము కొంత embarassing గా వుంటుందేమో కాని ఒక విషయము మనవి చేయదలచు కొన్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నమెంటు Law Department గురించి యావత్తు భారతదేశములోను మంచి అభిప్రాయము వుందని వాకు ఢిల్లీలో తెలిసినది. All India Law Ministers' conference కి పోయినపుడు ఒక సందర్భములో అక్కడ చెప్పాను కాని "you are riding rough-shod" అనే comment యిక్కడ వున్నది.

Sri Tenneti Viswanatham: I cast no reflection upon the Law Department. I only said its status as a whole must be raised.

Sri P.V. Narasimharao: I wonder if Mr. Viswanatham has seen the report of his speech that has appeared in this morning papers.

Sri Tenneti Viswanatham: I am here; why should I see the report?

Sri P. V. Narasimharao : He will not only be here but everywhere all over the State. People will read the report of his speech as published in the papers; it gives a very wrong picture. I know what Mr. Viswanatham has said and I know he has made no disparaging remarks about the Law Department, but as it has been reported in the papers, I would like to say that the report gives a wrong impression of what he had to say or what he intended to say.

Sri E. Ayyapu Reddy : On a point of Order, Sir, the Minister himself is stating that there is a wrong report of the speech. I do not know what action he is taking as a Minster for Information on the press if there is wrong report of speeches of the members.

Mr. Speaker : It is for me to consider about it. When the proceedings of the House are not reported properly it is for the Speaker to take action against the press.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు : ఎస్. ఆర్. దాట్లగారు మాట్లాడారు. Cases of corruption in Judicial Department should be brought under the purview of the Anti-corruption Bureauఅని అన్నారు. అదికూడ మావల్ల సాధ్యముకాదని మనవి చేస్తున్నాను. High Court ఒప్పుకొంటుందో ఏమో కాని మేమువారికి "మా దగ్గర Anti-corruption Bureau వుంది. ఆ Bureau వారి purview లోకి cases తీసుకోనిరండి" అని suggest చేస్తే అది ప్రభుత్వముయొక్క interference అవుతుంది. అట్లాచేయడము సాధ్యపడదు అని మనవి చేస్తున్నాను. 8 సంవత్సరాల తరువాత Judicial Officersని transfer చేయాలని చెప్పారు. అది కూడ హై-కోర్టుదే కాని మనకు సంబంధము లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక cut motionsలోని ముఖ్యమైన విషయాలను గురించి మనవి చేస్తాను. Introduction of mobile courts experimentalగా విజయవాడలో పెట్టాలని అనుకొన్నాము. కలెక్టరు, S. P. కొన్ని proposals పంపించారు, వానిని గురించి High Court తో సంప్రతిస్తున్నాము. వారి అభిప్రాయము అందిన తరువాత అమలుచేసే ప్రయత్నము చేస్తాము. దాని results చూచిన తరువాత ఇతరచోట్ల గురించి ఆలో

చించడము జరుగుతుంది. Court buildings at Karimnagar గురించి శాము చంద్రారెడ్డిగారు cut motion ఇచ్చారు. దీనిని గురించి 8 ఎకరాలు స్థలము ఇవ్వ డము, High Court వారు 2,82,000/– లు విలువచేసే plans పంపించడము జరి గింది. కాని మేము ఇదివరకు మనవిచేసినట్లు budget provision లేనందువల్ల ఈ సంవత్సరం take up చేయలేక పోయాము. వీలయితే 1963–64లో part (2) schemesగా తీసుకోవడానికి ప్రయత్నము మినిష్టరుగారు అంగీకరించారు. part (2) schemes పరిస్థితి in general ఏమి జరుగుతున్నదో ఇప్పుడే చెప్పలేను. If and when Part II schemes are taken up I shall try to see that these are included in Part II schemes. 'Resolution of Bar Federation of the West Godavari District' విషయంలో ఏమి అమలు చేశారని సర్వేశ్వరరావుగారు అడిగారు. దానిని గురించి ఇదివరకే ఒక ప్రశ్నకు సమాధానము చెప్పడం జరిగినది. 409 సెక్షను amend చేయడానికి ఇదివరకే పూనుకొన్నాము. Amendment తయారయినది ఇక్కడ అంగీకరించాము. గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియాకుపంపాము. అది వచ్చిన తరువాత వారు raise చేసిన point కి ఆస్కారం వుండదు. Additional Sessions Judges direct గా appeals ఒక summer vacationలో చేశాకుండా అన్ని మాసాలలోకూడ తీసుకోనడానికి అవకాశం వుంటుంది. కాబట్టి దానికి తగిన remedy చేశాము అని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రత్యేకముగా piece-meal measures అవసరములేదని అనుకొన్నాము. District Munsiff courts ను permanent చేయాలి అని వాదిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారిచ్చారనుకొంటాను. ఏ కోర్టు అయినా 8 సంవత్సరాలవరకు run అయి అక్కడ శాశ్వతమైన institute వుందని తెలిస్తేనే High Court వారు permanent చేయడానికి సూచిస్తారు. నర్సాపల్లిలో Court start అయి 8 సంవత్సరాలు కాలేదు. ఇప్పుడే permanent చేయవలసినదని చెప్పడముగాని, ఆలోచించడముగాని premature అవుతుంది. 8 సంవత్సరాల తరువాత ఆలోచించడం జరుగుతుంది. Jail గురించి generalగా కొంత కార్యక్రమము జరిగినదని గౌరవ సభ్యులు చెప్పడం జరిగింది. గత బడ్జెటు సెషను అయిన తరువాత శేషం 8 మాసాలు మాత్రమే ఈ పైలు పరిపాలన గురించి ఆలోచించడానికిగాని, కొన్ని చర్యలు తీసుకోడానికిగాని అవకాశము చిక్కినది తదుపరి emergency వచ్చింది. దానిలో ఇతర కార్యక్రమాలలో వుండ వలసి వచ్చింది. ఈ 8 మాసాలలో జరిగినది ఏదో ఈ పుస్తకములో చెప్పాము. అంతటితో Jail administration అంతా యతిశ్రీ అయిపోయినదనిగాని, last word has been said అని గాని మేము ఎక్కడా claim చేయలేదు. Iron vessels గురించి చాలమంది మిత్రులు మాట్లాడారు. "చేశాము" అని మంత్రిగారు అన్నారు.

నిన్నటివరకు iron vessels లోనే వంట వండుతున్నారు అని మాకు తెలిసినది" అని చెప్పారు. వంట ఇత్తడి పాత్రలలోనే జరుగుతోందని నేను ఎక్కడ చెప్పలేదు. 'Orders have been issued to change the utensils' అని అన్నాము. దానికి కావలసిన డబ్బు అదనంగా ఎంత వున్నదో అదికూడా ఇచ్చాము. కాని దానిలోవున్న ప్రాక్టికల్ డిఫికల్టీ ఏమిటంటే ఫ్రాస్ట్‌ప్లేట్ ఎంత దళసరిగావాలో అంత దళసరి ప్లేటు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో దొరకటంలేదు. దానికి యు. పి. లో ఇతర రాష్ట్రాలలో ఆర్డర్స్ ప్లేస్ చేయటం జరుగుతున్నది. బహుశా వాటిని చూడటానికి ఎవరైనా వెళ్ళవలసి వుంటుందేమో; కాంపిల్స్ తెప్పించవలసి వుంటుందేమో. అదంతా అయ్యేసరికి 2,3 మా సాలు కావచ్చు. దీనిని కూడా విమర్శిస్తే దానికి చేసేమీజవాబు చెప్పే పరిస్థితిలో లేను. గౌరవసభ్యులు చేసిన సూచనలు విన్నాము. వాటినిగురించి తీసుకోవలసిన చర్యలు పైనైనంతవరకూ తీసుకొన్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంకా తీసుకోనిని చర్యలు ఎన్నో వున్నాయి. తీసుకోవాలనివి చాలావున్నాయి. పైనాన్షియల్ ఇంప్లికేషన్స్‌తోకూడు కొన్నవి ఎన్నో వున్నాయి. అవన్నీ తీసుకొన్నామని నేను చెప్పటంలేదు. అవన్నీ తీసుకోవాలనుకొన్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఎప్పుడు సాధ్యమయితే అప్పుడు చేయటానికి సిద్ధంగా వున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. నిన్న ఒక ప్రకటన చేశాను. ఆహార ప్రమాణాలు (ఫుడ్ స్కేల్స్) తెలంగాణాలో మెరుగ్గా వున్నాయి, ఆంధ్రలో బాగాలేవు. ఈ రెంటిని ఇంటిగ్రేట్ చేయాలనుకొన్నాము. మామ్మూలుగా ఇంటిగ్రేట్ అయ్యేవరకూ కొంతకాలము పడుతుంది. రెంటనే ఈ ఆహారం వారికికూడా ఇచ్చే పరిస్థితి కల్పించే విధంగా దీనిని ఎక్స్‌టెండ్ చేయాలనుకొని వున్నాము. దీనికి ఒక లక్షా 47 రూపాయలు కావలసి వస్తాయి. పైనాన్స్ మినిస్టర్ గారు చివరకు ఒప్పుకొన్నారు. నిజంగా అక్కడి వారికి తక్కువ ఇవ్వటం ఏమిటి, ఇక్కడి వారికి ఎక్కువ ఇవ్వటం ఏమిటి, అక్కడకూడా ఎక్కువ ఇవ్వవలసిందే అన్నారు కాని ఎమర్జన్సి వున్నంతవరకు మనం ఏమీ చేసే పరిస్థితిలోలేము. ఎప్పుడు ఎమర్జన్సి లిఫ్ట్ అవుతుందో అప్పుడే రెంటనే మళ్ళా పైల్ వచ్చే అవసరం లేకుండా, ప్రపోజల్స్ వచ్చే అవసరం లేకుండా, దానిమీద మీన మేషాలు లెక్కించే అవసరం లేకుండా రెంటనే చేయటానికి వారు అంగీకరించారు. ఇవాళ నేను ఇంకో ప్రకటన చేయబోతున్నాను. సాధారణంగా వుస్తకంలో వ్రాసిన తరువాత నిద్ర లేస్తున్నామనికాదు. రొటీన్‌లో పైల్స్ వస్తూవుంటాయి, వాటిమీద నిర్ణయాలు జరుగుతూ వుంటాయి, ఇవాళ నేను ఇంకో ముఖ్యమైన ప్రకటన చేయబోతున్నాను అది ఏమిటంటే—తెలంగాణాలో స్కాలెంబర్స్‌కు వీడో రెమ్యునరేషన్ ఇస్తున్నారు. ఆంధ్రలో ఇవ్వటంలేదు. అది న్యాయమైన విషయం కాదు. దాని గురించి గత సమావేశంలో చెప్పారు. అది అంగీకరించాము. తక్షణమే—విత్ ఇమీడియట్ ఎఫెక్ట్ (with immediate effect- ఆంధ్రలో పైనాన్షి

యల్ ఇంప్లికేషన్స్ వర్క్-అవుట్ అయ్యాయి. ఫైనాన్స్ మినిస్టర్ గారి ఆమోదం పొంది ఈవాడు మనవిచేస్తున్నాను. With immediate effect we are going to pay the prisoners who are doing scavenging work in Andhra jails what is being paid to their counterpart in Telangana. ఆ పేమెంట్ చాలదు, ఇంకా పెంచాలని చెప్పారు. రెండు ప్రాంతాలలోని కండిషన్స్ వచ్చిన తరువాత ఆ విషయం ఆలోచించవచ్చుమ కాని ముందు ఈ ప్రకటన చేస్తున్నానని మనవిచేస్తున్నాను.

వెంకటేశ్వర్రావుగారు వరంగల్లు జైలులోని కార్పెట్ ఇండస్ట్రీ గురించి చెప్పారు. నేను వరంగల్లు జైలుకు వెళ్ళినప్పుడు గౌరవసభ్యుల కంటె గట్టిగానే మూట్లూడి వచ్చాను. ఒక కాలంలో, హైదరాబాదు నవాబు కాలంలో ఈ ఇండస్ట్రీ చాలా ఫ్లోప్ అయింది. పదివేల రూపాయలిచ్చి కార్పెట్ చేయించుకొన్న ఘటనలు వున్నాయి. ఆవాడు పెద్దవారున్నారు, పుష్కలంగా డబ్బున్నవారు వున్నారు, ఎంతయినా ఖర్చుపెట్టి ఈ ఇండస్ట్రీని పోషిస్తూవచ్చారు, ఆలిండియా మార్కెటు వున్న సంగతి వాకు తెలుసు. కొన్ని సంవత్సరాల క్రితం నుండి దానికి మార్కెటు లేనందువల్ల, తయారైన కార్పెట్స్‌కు ధర చాకపోవటంవల్ల ఈ ఇండస్ట్రీని సైండప్ చేయవలసి వచ్చింది. దానిని మళ్ళి రివైజ్ చేయవలసినదని బిచ్చిలంగా చెప్పాను. మీరు మాకు మార్కెట్ ఇప్పిస్తే మేము రివైజ్ చేస్తామని చారు చెప్పారు. మార్కెట్ ఇవ్వాలంటే ముందు డిజైన్ మార్చాలి ఈ వాడు యటిని కేరియల్ డిజైన్స్‌లో వారు తగ్గూరు చేయవలసి వుంటుంది. కుందనాలు, చంద వాలు లేకుండా మంచి పనికివచ్చే డిజైన్స్‌లో తయారుచేయవలసి వుంది. దానికి కావలసిన పరికరాలు మార్చాలి. దానికి కావలసిన ఎక్స్‌పర్ట్స్ బయటుళా ఇవ్వడు లేరు. ఇటువంటి పాధక బాధకాలు వున్నాయి. అయినా కాంపుల్ బేసిస్ మీద తయారుచేసి హైదరాబాదుకు పీసుకురండి ఆ వాటి నవాబులు లేకుండా ఇప్పటి వైనా కొంతమంది మంచి వస్తువులు కొనేవారున్నారు, నేను ప్రత్యేకంగా సేల్స్ మన్ అయి మీ తరపున పనిచేస్తానని చెప్పాను. అవి తయారవుతున్నాయని లేటెస్ట్ రిపోర్టు బట్టి తెలిసింది. అవి అయిన తరువాత ఒక డిస్ప్లే పెడతాము. గౌరవ సభ్యులువచ్చి చూడవచ్చు; కొనుక్కోవచ్చు. ఇప్పుడే ఆర్డర్స్ ఇస్తే బుక్ చేయటానికి నేను సిద్ధంగా వున్నాను. దానికి మార్కెట్స్ ఎంతవరకూ చూపుమో అంతవరకూ అది పాధ్యపడదు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం: 18 గురు మినిస్టర్స్ తరపున బుక్ చేస్తానని చెప్పండి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు : మినిష్టర్స్ ఇంట్లో ఇదివరకే వున్నాయి, గవర్నమెంటువారు ఇచ్చారు.

ఇక, గంగారెడ్డిగారు ఒక విచిత్రమైన వాదం తీసుకువచ్చారు. ఇప్పుడు కైళ్ళను భూతలస్వర్గాలుగా చేస్తున్నారు, ఈ ఫ్రీలు పోమరిపోతులుగ తయారవుతున్నారు, కైటకంటె ఇక్కడే బాగా వుంది, ఒకపారి విడుదల అయిన తరువాత కూడా మళ్ళీ ఎప్పుడు కైలుకు వెడదామా అనే ఆలోచనలో వుండి దీనితో పోలిక చేసి శ్రీకృష్ణ జన్మస్థానానికి చేరుకొనే పరిస్థితిని కల్పిస్తున్నారని గట్టిగా చెప్పారు. నేను దానిని అంగీకరించటంలేదు. ఈవాడు కైళ్ళ పరిస్థితి మెరుగ్గా వున్నమాట వాస్తవమే. ఇంకా వారిని మెరుగ్గా తయారు చేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నమాట కూడా వాస్తవమే. కాని ఈనాడు కైళ్లకు ఓవర్ కైట్ ఏదో భూతలస్వర్గంగా అయ్యాయని కాని, లేదా వారికి టూ మెని ఫెసిలిటీస్ ఇచ్చి పోమరిపోతులుగా తయారుచేస్తున్నామని కాని నేను ఒప్పుకోవటంలేదు, అంగీకరించటంలేదు. వారికి మినిమమ్ ఫెసిలిటీస్ ఇస్తున్నాము. So that they may be converted into useful citizens. ఈ పరిస్థితి కల్పించటానికి మాత్రమే ఫెసిలిటీస్ ఇవ్వటం జరుగుతున్నది కాని కైళ్ళను గెస్ట్‌హవుస్ మాదిరిగానో, హోస్టల్స్ మాదిరిగానో తయారు చేయాలనే ఉద్దేశంలేదు. అట్లా చేయటం జరగలేదు. ఎప్పుడో ఫ్యూడల్ కాలంలో, బ్రిటిష్ కాలంలో జరిగినట్లు కాకుండా వారిని మానవులుగా ట్రీట్ చేస్తూ వారి సంస్కరణకు దోహదం కలుగచేయాలనే ఉద్దేశంతో ఇవన్నీ జరుగుతున్నాయి కాని వారు చెప్పినట్లు — "We are not imposing too many facilities on them and making them unsocial or anti-social" వేరాలు ఇంకా పెరుగుతున్నాయని చెప్పారు. అది వరైనదికాదని నేను అనుకొంటున్నాను. That is not the accepted view.

శేషవతారంగారు మాట్లాడుతూ రాజమండ్రి కైలు గురించి చెప్పారు. విశ్వనాధంగారి వర్షన్‌కు; శేషవతారంగారి వర్షన్‌కు కైరుధ్యం వుంది. రాజమండ్రి కైలులో ఏమేమి చేశామో ఈ పుస్తకంలో ప్రాశాము. దానిలో వివరంగా చెప్పినప్పటికీ రాజమండ్రి కైలులో పరిస్థితి యధాతథంగా వుంది, మువువు వున్న ప్లేవుంది, ఏమిన్నీ మార్పు జరగలేదు అని విశ్వనాధంగారు చెప్పారు, ఎంతో మార్పు జరిగింది, మునుపటికి ఇప్పటికి. రివల్యూషనరి ఛేంజ్ వచ్చింది, అసలు పోలికే లేదని తమ రిపోర్టులో వున్నట్లు శేషవతారంగారు చెప్పారు. దానిలో పార్టి విచక్షణ అవేదిలేదు. కాంగ్రెసువారు ఇలా చెప్పారు, వారు అలా చెప్పారని కాదు. కైళ్ళ గురించి పార్టి దృష్టితో ఎవరూ ఆలోచించటం లేదు. కాని ఒళ్ళొక్కప్పుడు వారికి వచ్చే రిపోర్ట్సులట్టి వారు చెబుతున్నారని నేను అనుకొంటున్నాను. విశ్వనాధంగారు

డిటెన్యూస్ దగ్గరకు వెళ్ళి ఒక గంట కూర్చునివస్తే చాలదు, వారికే మీరు ఏదో చేస్తామంటే చాలదు, మిగిలినవారినికూడా చూడాలి, వారికికూడా చేయాలి అని చెప్పారు. నేను రాజమండ్రి జైలుకు బనవవున్నయ్యగారిని, ఇతర డిటెన్యూ మిత్రులను మాత్రమె చూడటానికి వెళ్ళలేదు. అక్కడకు వెళ్ళిన తరువాత వారు కూడ ఇక్కడ వున్నారని తెలుస్తే వారి దగ్గరకు వెళ్ళి యోగక్షేమాలు కనుక్కొని వచ్చాను. వారిదగ్గర అరగంట వుంటే మూడున్నర గంటలు అసలు జైలులో వున్నాను. ఏ జైలు గురించి ఇంత పెద్ద దుమారం గత సమావేశంలో జరిగిందో ఆ జైలును చూడటానికి వెళ్ళాను. మరి డిటెన్యూస్‌తో ఇష్టాగోష్టి కాలక్షేపం చేసి వస్తానని విశ్వనాధంగారు ఎందుకు అనుకొన్నారో నాకు తెలియదు. అట్లా జరగ లేదని మనవిచేస్తున్నాను. మూడున్నర గంటలు అసలు జైలులో వుండి ప్రతి చిన్న విషయాన్ని నేను తెలుసుకొనటం జరిగింది. అంతేకాదు, ఆ జైలులో జైలీల ప్రతినిధులైన పంచాయితి బోర్డువారు వున్నారు. ఆ జైలుకు సంబంధించిన అధికారి అక్కడ లేనప్పుడు వారితో ఏకాంతంగా మాట్లాడాను. వారికి చెప్పింది ఏమిటంటే, మీ complaints నాకు చెవులో చెప్పండి, నేను ఏమీ ఎరగనట్లు ఉంటాను, వాని మీద తీసుకొనే action తీసుకొంటాము, కాని మీరు చెప్పినట్లు వారికి తెలియకుండా నేను వదుచుకొంటాను అని చెప్పాను. నాకు, అర్థమైనా, హృదయ పరివర్తనం అనే దాంట్లో అంతగా నమ్మకం లేకుండా ఉండెను. కాని వీరితో మాట్లాడిన తరువాత నిజంగా అందులో truth ఉన్నదేమో అనిపిస్తుంది. అర్థమైనా, గత సంవత్సరం ఎవ రైతే మహజర్నామాలవల్ల దుమారం లేపారో వారే నాతో ఒకమాట చెప్పారు. ఏమిటంటె, మాకు చెప్పుకోడానికే మకం లేదు అన్నారు. మకం లేకపోవడం ఎందుకు, నీవు చాలా అసహాయశూరుడవు, నీచేతులోకే వస్తున్నాయి applications అన్నీ కదా అని నేను అంటే, పొరబాటు అయిందండి, ఈ సూపరింటెండెంటుగారు దీపావళి రోజున ఒక ప్రవ్యాండమైన social gathering చేసి Jail కు వచ్చినప్పటి నుంచి, ఎప్పుడూ కని విని ఎరుగని ఒక ఆనందోత్సవాన్ని చేసి మమ్ములను ఆనంద పరచారు. మమ్ములనందరిని ఒకచోట చేర్చి మాకు ఆటువంటి అవకాశము ఇస్తే, మా prisoners నుంచి ఇద్దరు escape అయినారండి, ఆ అవకాశాలను సద్వినియోగం చేసుకొనే అర్హత మాలో లేదని సిగ్గుపడుతున్నాము, ఇంక మీతో మేము ఏమిచెప్పుకోగలము అని నాతోచెప్పడం జరిగింది. ఇది exactly నాతో జరిగినటువంటి సంభాషణ, ఏ ఆఫీసరుకు, ఎవరికీ తెలియకుండా ఏకాంతముగా జరిగిన సంభాషణ. నేను కనీసం ఒక అరగంట తరచి తరచి అడిగాను, orals examine చేయడానికి ప్రయత్నించాము, Food గురించి ఇంకొకరు అన్న విషయాలు గురించి నేను వారిని అడగడానికి ప్రయత్నం చేశాను. వారు మాత్రం నాకేమి చెప్పలేదు. మనము ఇక్కడ ఎట్లా ప్రతినిధులమో, వారు అక్కడ అట్లా ప్రతినిధులు. మనము ఇక్కడ

చెప్పింది ఎంతపాటో, మరి వాళ్ళు అక్కడ చెప్పింది అంతపాలే అని అనుకోక తప్పదు. వారందరికీ కూడా tutor వేసి ఎంపించినారని నేను అనుకొనడానికిమాత్రం సిద్ధంగాలేను. ఒ అరగంటసేపు నేను వాళ్ళతో సంభాషణ జరిపిన తరువాత, నాకేమీ complaints రాలేదంలే, మునుపటిలాగే ఉన్నది పరిస్థితి అని చెప్పి, ఈ మనుష్యులే దుమారం లేపినటువంటివారే అయివున్నారని నాకు తెలిసివుంలే, నేను ఎట్లా అనుకోవాలో నాకు అర్థం కాకుండా ఉన్నది. అయినా విశ్వనాధం గారితో నేను ఒకటి మనవిచేస్తున్నాను. ఇక్కడికి ఇది అయిపోయిందని నేను అనను. This is a continuous process. ఈవేళకాదు, రేపు మళ్ళీ ఇంకొక complaint రావచ్చు. ఒక అధికారి మారినంతమాత్రాన అంతా మారుతుంది అని నేను చెప్పడంలేదు. కాని ఒక top official అక్కడనుంచి మారితే, చాని influence తప్పకుండా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. విశ్వనాధంగారు ఇంకొక మాట చెప్పారు. అక్కడ Superintendent వరంగల్లుకు రావడంతోటి అక్కడవన్నీ ఇక్కడికి వచ్చినాయని అంలే ఆ మనిషితో అన్నీకూడా ఇక్కడికి వచ్చినాయన్న మాట. అట్లయితే ఇక్కడ plus అయినంతవరకు అక్కడ minus అయినాయని వాదు అంగీకరించక తప్పదు. అక్కడ plus అయినాయి, ఇక్కడ plus అయినాయి అంలే నేను అంగీకరించను. జైలుకు Superintendent అయినవాడు, అన్ని అధికారాలు అక్కడ చలాయించుకొనేటటువంటివాడు మంచివాడు అయినప్పుడు, తప్పకుండా జైలయొక్క పరిపాలన సువ్యవస్థగా ఉంటుందని నాకు నమ్మకం ఉన్నది. అయినా ఆతని అజమాయిషీ ఉంటూవుండగా, క్రిందివాళ్లకూడా పోరబాట్లు చేస్తూవుంటారు అందుచేత ఈ Superintendent తోపాటు ఇంకా కొందరిని కూడా బదిలీ చేయడం జరిగింది. కాని అందరిని బదిలీ చేయడం జరగలేదు. అయినప్పుడు, అక్కడ ఇంకా ఉన్నవాళ్ళు కొన్ని పొరబాట్లు చేస్తూ వున్నారేమో తప్పకుండా ఆలోచిస్తూనే ఉంటాము, ఎప్పుడూ రాజమండ్రి జైలుమీద ఒక కన్ను వేసే ఉంచుతామని మనవిచేస్తున్నాను. తప్పకుండా దాన్ని గురించి ఆలోచన ఎప్పుడూ జరుగుతూ ఉంటుంది, పరిశీలన ఎప్పుడూ జరుగుతూ ఉంటుంది. ఇతర జైళ్లగురించి కూడా తప్పకుండా జాగ్రత్తపడతామని చెప్పుతున్నాను. తరువాత కేసవరావుగారు ఈ జైలుకు, జైలు బడ్జెట్‌కు సంబంధించిన అన్ని అధికారాలు ఆ prisoners యొక్క పంచాయత్స్‌కే ఇవ్వాలని చెప్పారు. ఇతర మిత్రులుకూడా ఇదే ధోరణిలో మాట్లాడినారు, దానిని ఒక ideal గా పెట్టుకొని పోగిపోతే పోగిపోవచ్చును గాని, అది మాత్రం సాధ్యపడదు. వారి సౌకర్యాలకు సంబంధించినటువంటి అధికారాలను ఇప్పుటి వారికి ఇస్తున్నాము. Representation చేసేటటువంటి అధికారాలు ఇస్తున్నాము. Cultural programmes లో వాళ్లకు అవకాశాలు ఇస్తున్నాము.

ఈ విధంగా వారి కైనందిన జీవితానికి సంబంధించినటువంటి కొన్ని అధికారాలు ఇస్తున్నాము. కాని జైలు పరిపాలన గురించికూడా, ఆ పరిపాలనలో వీరికి భాగ స్వామ్యం ఇవ్వాలంటే ప్రస్తుతము అది సాధ్యంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. వాళ్ళు ఇంకా బాగా సంస్కరింపబడిన తరువాత, ఇక మాకు జైలు అవసరంలేదనే పరిస్థితులు వస్తే, దాని పరిపాలన ఎవరికీ ఇచ్చే అవసరంలేదు. The State will wither away. ఆ పరిస్థితి ఏ గమక వస్తే చెప్పలేము—కాని ప్రస్తుతం అది సాధ్యపడదు. వీరికి నంతవరకు వాళ్లను responsible గా తయారు చేయడానికి, ఎక్కువ అధికారాలు ఇవ్వడానికి ప్రయత్నం చేస్తూవుంటాము. కాని ఒక్కు-మ్మడిగా పరిపాలనంతా వాళ్ల చేతుల్లో పెట్టడం సాధ్యపడదని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత పిచ్చయ్యగారు over crowding in sub-jails అని చెప్పారు. అది అందరికి తెలిసిన విషయమే. ఒక్క sub-jail మాత్రమేకాదు, అన్ని jails లో కూడా ఈనాడు over crowding ఉన్నది. వాటిలో over crowding ఉన్నదనే, కొంతమంది ఖైదీలను నాగార్జున సాగర్ దగ్గర, ఇంకా కొంతమందికి అనంతపురంలో శాలనీ పెట్టి, అవిధంగా కొంత మందిని disperse చేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము కేవలం dispersal అనేదే కాకుండా, దీనికి చేరే purposes ఉన్నాయని నేను చేరే చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. కాబట్టి ఎన్నో చర్యలు తీసుకొంటున్నాము. ఈ చర్యలద్వారా congestion తగ్గు తుంది. కాని ఈనాడు కొత్తగా jails కట్టే పరిస్థితి లేదు. రాయలసీమలో కనీసం ఒక Central jail ఉండాలని అందరు కోరారు. ముఖ్యమంత్రిగారితో నహా అందరు కోరాము. కాని అరికట్టాలంటే కనీసం 50 లక్షల రూపాయలు కావాలి. మరి అది development కాదు, irrigation కాదు, power కాదు, agriculture కాదు. అటువంటప్పుడు దానికి 50 లక్షలు ఖర్చుచెయితే మళ్ళీ సక్సులే అంటాడు, ఇదేమిటీ మీరు దీనికి 50 లక్షలు ఖర్చు చెయుతున్నారని. నాగార్జునసాగర్ వద్ద open air jail గురించి నాకు open letters వచ్చినాయి, పత్రికలలో వచ్చినాయి; దుబారా చేస్తున్నారు; ఈ 10 లక్షలు తీసుకువచ్చి నాగార్జున సాగర్ వద్ద ఖుమ్మరిస్తున్నారు, ఎందుకు ఈ emergency లో ఇంత ఖర్చు చేస్తున్నా రని ఒకవైపు ఆమాట అంటారు, రెండవవైపు ఏమో ఈ మాట అంటారు. మరి ఇది స్వవచన వ్యాఘాతం కాదేమో నాకు అర్థం కావడంలేదు. మేము చేసేది ఏమో చేస్తున్నాము. ఇదివరకు ఏదైతే sanction చేసి పెట్టుకొన్నామో, అది చేయాలని సంకల్పించుకొన్నాము. అదిమాత్రం చేస్తున్నాము. అంతేగాని, కొత్త jails కట్టి ఈ congestion relieve చేయడం అనేది సాధ్యంకాదు. కాని Jails department కు సంబంధించి buildings కొన్ని ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా ఒక building అనిపా డుములో ఉన్నది. మా use లో లేదని తెలిసింది. అది ఫీకారణ్యంలో ఉన్నది.

చుట్టుపట్ల ఎక్కడకూడా human habitation అంటూ లేదు. దానిని abandon చేయడానికి కూడా అదే కారణము. దానికి సంబంధించిన అధికారులు గాని, ఎవరు గాని ఈ ఫీకారణ్యంలో మేము ఎట్లా ఉంటామని చెప్పడంవల్ల, దానిని ఇంకేదో Department కు ఇవ్వాలని సంకల్పించారు. కాని నేను వెంటనే వాళ్ళకు ఒకమాట చెప్పాను. మేము తప్పకుండా దానిని use చేయబోతున్నామని చెప్పాను. మనము కొత్తగా buildings కట్టే పరిస్థితిలో లేనప్పుడు, మన ఆధీనంలో ఉన్నటు వంటి మన Department కు సంబంధించిన building ఇంకొక Department కు ఇవ్వడం అనేది వ్యాయంకాదు అని ఆ proposal ను ఆపుచేయించడం జరిగింది. ఈ hard boiled criminals ఎవరైతే ఉన్నారో, habituals, వారిని ఒక 200 మందిని, 800 మందిని అక్కడ పెట్టడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఆ చుట్టు forest కు సంబంధించి industries గాని, క్రర కొట్టడంగాని, క్రర కోయడం గాని మొదలైన పనులు వారికి అక్కడ కల్పిస్తే బాగుంటుందని అనుకొన్నాము. కనుక ఆ ఆసిఫాబాదులోఉన్న building ను use చేయబోతున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. కనుక Jails Department కు సంబంధించి buildings property ఏమేమి ఉన్నయో వాటన్నిటిని సంపూర్ణంగా వినియోగించు కోవడం మాత్రం ఇప్పుడు సాధ్యంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. Jails లో ఉన్నవారికి blankets ఇవ్వాలని పిచ్చయ్యగారు చెప్పారు. Sub jails లో అవసరం అయిన వస్తువులు District magistrate గాని లేక వారిక్రింది Magistrate గాని requisition చేస్తారు, అది I. G. of Prisonsకు పంపించడం జరుగుతుంది. ఇంతవరకు I. G. of Prisons requisition చేసి అడిగిన వస్తువులన్ని పంపించడం జరిగిందని వారు చెప్పుతున్నారు. మరి వారు ఆ requisition చేయడంలో జాప్యంగాని మరే ఇబ్బందిగాని ఉన్నదేమో తెలియదు. వీరైనా specefic instances ఉంటే చెప్పండి.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: గుంటూరు జిల్లాలో కలెక్టరుగారు report చేశారు, Magistrate report చేశారు. కాని అవి pending లో అట్లాగే ఉన్నాయి రెండు సంవత్సరాల నుంచి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు: రెండు సంవత్సరాల నుంచి ఒక requisition ఇక్కడ అమలు కాకుండా ఉన్నదంటే నేను నమ్మలేకుండా ఉన్నాను. నేను ఇక్కడికి రాక పూర్వము I. G. of Prisons ను అడిగి వచ్చాను. ఆయన అటు వంటిదేమీ లేదన్నారు. అయినా ఒక specific case వచ్చింది కాబట్టి కనీసం 48 గంటలలో ఏమి జరిగిందో తెలుసుకొని గోపాల కృష్ణయ్యగారికి మనవి చేస్తానని చెపుతున్నాను. తరువాత Railway passes, గురించి ఈ prisonersకు రెండుదినాలు

గడువు ఇవ్వాలని అన్నారు. లేకపోతే ఒక రోజులోనే ఈ passes use చేసుకోవాలంటే, రైలు దొరకదు, రెండవ రోజుకు ఈ passes చెల్లకపోతే, చాలా ఇబ్బంది అవుతుందని చెప్పారు, సరే, దాన్నిగురించి ఆ timings ఏమిటో అది విచారించి అవసరమైతే తప్పకుండా ఆ విధంగా చేయడానికి ఏమీ అభ్యంతరం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత దామోదరరెడ్డిగారు jails should be self-sufficient and agricultural colonies should be established on the same basis అన్నారు. మేము చేస్తున్నదికూడా అదే. వారికి ఒక అపోహ కలిగినట్లు ఉన్నది-నాగార్జున సాగర్ వద్ద పెట్టబోయే open air jail కు అక్కడ దానికి అయ్యే ఖర్చు ప్రభుత్వము ఇస్తున్నది, అందులో ఏమీ self-sufficiency లేదు అనేటటువంటి అపోహ వారికి కలిగినట్లు ఉన్నది. అది పరి అయినటువంటిది కాదు. Nagarjunasagar camp jail is self-sufficient.

ఇప్పుడు నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు పరియాలో పెట్టబోయే టెంపెన్ ఎయిర్ జైలుకు అవసరమయ్యే డబ్బు అంతా గవర్నమెంటే ఇస్తున్నది; అందులో సెల్ఫ్ సఫిషియన్సీ ఏమీలేదనే అపోహ వారికి కలిగినట్లున్నది. అది సరైనదికాదు. నాగార్జున సాగర్ కేంప్ జైలు సెల్ఫ్ సఫిషియంట్ అయినటువంటిది. దానికి 11 లక్షల రు.లు నాగార్జున సాగర్ కెనాల్ ప్రవ్వినందుకు వస్తున్నవి, పదిన్నర లక్షల రూపాయలు పిళ్ళ ఎమెనిటీస్ క్రింద, కేంప్ జైలుక్రింద మనం ఖర్చు పెడుతున్నాము. అందులో రెండు మూడు లక్షల రు.లు వారికి వేజెస్ క్రింద ఇవ్వటం జరుగుతున్నది. మిగిలింది ఖర్చులక్రింద పోతాయి. We are actually saving what we would be spending otherwise on all these prisoners if they had been in their respective jails. కాబట్టి సేవింగ్ అవుతుంది. వారి రిఫారమ్‌కు ఒక విధమైన అవకాశం దొరుకుతున్నది. సెల్ఫ్ సఫిషియన్సీ జేపీస్ మీదనే అది నడుస్తున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. మౌలాలీలోఉన్న ఎగ్రికల్చరల్ ఫారమ్‌ను చూసినతర్వాత, దాని ఫలితాలు చూసినతర్వాత మాకు ధైర్యం కలిగిందని మనవిచేస్తున్నాను. గత 12 సంవత్సరాలుగా అది పనిచేస్తున్నది. అక్కడ ఎక్కువమంది ఖైదీలులేరు; 40 మంది మాత్రమే ఉన్నారుగాని-అది చాలా చక్కగా నడుస్తున్నది. అది సెల్ఫ్ సఫిషియన్సీ జేపీస్ మీద నడుస్తున్నది. అటువంటి శాలనీ తుంగభద్ర హైలెవెల్ కెనాల్ దగ్గర-అనంతపురం దగ్గర-కొంత భూమి తీసుకొని పెట్టాలని అనుకొన్నాము, నల్లగొండజిల్లాలోకూడ నాగార్జున సాగర్ కెనాల్ క్రింద ఒక చెయ్యి ఎకరాల భూమి ఒకచోట ఉన్నదని కలెక్టర్ చెప్పటంవల్ల దాని వివరాలుకూడ తెప్పించటం జరిగింది. నాగార్జున సాగర్ కేంప్ జైలు పూర్తయిన తర్వాత, రెండు సంవత్సరాలలో యీ కెనాల్ పూర్తయిన తర్వాత వీరిచే అక్కడకు తీసుకువెళ్ళాలనే ఉద్దేశ్యం.

కూడా ఉన్నది. మనం నిర్మించుకొనే ప్రాజెక్టుల ప్రాంతాలలో పెద్దగా గవర్న్ మెంట్ భూమి దొరికిన ప్రతి ప్రాంతంలో ఇటువంటి ఎగ్రికల్చరల్ కాలనీలు పెట్టటానికి ఏ విధమైన అభ్యంతరం ఉండదు అని మనవిచేస్తున్నాను. రేపు పోచంపాడు ప్రాజెక్టువచ్చే—ఏ ఆర్మూర్ తాలూకాలోనో, ఏ కరీంనగర్ జిల్లాలోనో ఒక పెయ్యి ఎకరాలు, 500 ఎకరాలు గవర్న్ మెంట్ లాండ్ దొరికేటట్లయితే అక్కడకూడ పెట్టటానికి అవకాశం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. చామోదర రెడ్డిగారు చేసిన సూచన బాగున్నది. వారి సూచన ప్రభారమే ఇప్పుడు అమలు జరుగుతున్నదని మనవిచేస్తున్నాను, సుబ్బయ్యగారు చెప్పినదాంతో—సూత్రప్రాయంగా—ఎవ్వరికీ అభిప్రాయభేదం ఉండటానికి వీలులేదు. కైలు డిపార్ట్ మెంట్ తో ఒక్కొక్కరు 20 సంవత్సరాలమంది, 25 సంవత్సరాలమంది పనిచేస్తున్నారు. వారంతా యూరిఫారమిస్ట్ కెండక్టీవ్ అన్నీ బాగా ఇంప్రూవ్ చేసుకొన్నారని నేను స్టేయిమ్ చేయటంలేదు. అందరం ఒక పోస్ట్ నుండి వచ్చినవారమే. మనకూ ఒక బాక్ గ్రౌండ్ ఉంది. వారికీ ఒక బాక్ గ్రౌండ్ ఉంది. మనం బాక్ గ్రౌండ్ మారినవెంటనే వివిధంగా ఓరియంట్ అవుతున్నామో, అదేవిధంగా వాళ్ళమకూడ ఓరియంట్ చేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. సంపూర్ణమైన ఓరియంటేషన్ బహుశా మనలోకూడ రాదేమో—వారిలోకూడ రాదేమో. కాని పీల్డ్ నంతవరకు యీవాటి పరిస్థితులలో దీనికి అనుగుణంగా మీరు పనిచేయవలెనని వారికి చెప్పటం, వారిచేత చేయించటం సాధ్యమవుతున్నది. కాని స్టాఫ్ నంతా ఒక్కుమ్మడి మార్చి, సరైనవారిని మేము మీకుపపస్తాము; మీరంతా ఇంటికి పోండి—అనటానికి అవకాశం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈవాడు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో— తెలంగాణా సెంట్రల్ పైలులో ఉన్నటువంటి కొందరు సూపరింటెండెంట్స్ ఇక్కడనుండి వచ్చినవారు కాదు. కొందరు ఫారిన్ ట్రయిన్డ్ కూడ ఉన్నారు. కొందరు ఇతర రాష్ట్రాలకు పోయి ట్రయినింగ్ పొంది వచ్చినవారు ఉన్నారు. జూనియర్ నర్సైడ్ స్కూల్సు మొదలైన బాలవేర పంస్థలను నిర్వహిస్తున్నవారు యీ విషయాలు బాగా తుణ్ణంగా పరిశీలించి వేర్పుకొన్న వానేనని మనవిచేస్తున్నాను. కేవలం వాళ్ళు మనవాళ్లు గనుక వాళ్లను మనం గొరచించటంలేదేమో. "ఘర్కీ ముర్గీ దాల్ బరాబర్" అంటారు. మనవాళ్ళు గనుక వాళ్ళకేమి వస్తుంది అనే ఒక ప్రిజంప్షన్ వరైందికాదు. వాళ్లందరికీ సరైన ట్రయినింగ్ ఇప్పించటం జరిగింది. ఇండియాలో ఎలైలబుల్ అయిన ట్రయినింగ్ వారు పొందివున్నారని చెబుతున్నాను. ఇతర దేశాలకు అందరిని పంపించటానికి సాధ్యపడలేదు. దానికి కావలసిన డబ్బు మనదగ్గర లేదు. పీల్డ్ నంతవరకు మనం సరైన వారినే సెలక్ట్ చేయటం జరిగింది. సెలక్ట్ చేసినతర్వాత వారికి సరైన ఓరియెంటేషన్ ఇవ్వటంకూడ జరిగిందని మనవిచేస్తున్నాను. కోర్టు ఫీజు గురించి వర్వారెడ్డిగారు, రామచంద్రరావుగారు ఇప్పుడే వాకు గట్టిగా చెప్పటం జరిగింది. ఇదివరకు కెలం

గాణా కోర్టు ఫీజు సూట్స్ వేల్యుయేషన్‌లో మల్టిపుల్ ఆఫ్ లాండ్ రెవిన్యూ ఉండేది; ఇప్పుడు మార్కెట్ వేల్యూ పెట్టారు; దానివల్ల చాలా బాధ కలుగుతున్నది; మార్కెట్ వేల్యూ ఎంత ఉన్నదో పరిశీలించి చెప్పటానికి ఒక సంవత్సరం గడిచిపోతున్నదని చెప్పారు. దీనిగురించి నేను ఒకటే మనవిచేస్తున్నాను. కోర్టుఫీజు రెవీ చేయకూడదు అనిగాని, దానివల్ల ప్రభుత్వానికి ఆదాయం వస్తే- రాకూడదు అనిగాని, ప్రభుత్వం ఆవిధంగా రాబట్టుకోకూడదనిగాని నేను అనుకోవటంలేదు. ప్రభుత్వంయొక్క అభిమతం అదికాదు. అయితే యీనాడు ఏ మేరకు కోర్టుఫీజు వస్తున్నదో, ఆ మేరకు ఆదాయం వచ్చేటట్లు—ఇప్పుడు వస్తున్న ఆదాయానికి నష్టం లేకుండా ఉండేటట్లు—గౌరవసభ్యులు ఇంకేదైనా పద్ధతి సూచిస్తే, దానిని ఆలోచించటానికి సిద్ధంగా ఉన్నానని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఇప్పుడా మల్టిపుల్‌ను రీజనబుల్‌గా పెంచితే అంతే వస్తుందికదా అని రామచంద్రరావుగారు అన్నారు. అయితే అక్కడ "రీజనబుల్ సైన్" యొక్క పరిస్థితి ఒకటి వస్తుంది. రామచంద్ర రావుగారికి రీజనబుల్‌గా తోచింది వెంకటేశ్వరరావుగారికి తోచరపోవచ్చును. అటువంటప్పుడు మళ్ళీ మాకు ఈ భూషణాలు తప్పవు. కాబట్టి, వారిచ్చే సూచన, ప్రభుత్వానికి నష్టంలేకుండా, లిటిగెంట్స్‌కు భారంగా ఉండేటట్లయితే, దానిని గురించి ఆలోచించటానికి చాకు ఎలాంటి అభ్యంతరం లేదని మనవి చేస్తున్నాను.

దీని విషయంలో మిత్రులతో ఇంకా చర్చించటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. వారేవైనా సూచనలు చేస్తే, వాటివల్ల ప్రభుత్వానికి నష్టంలేకుండా, అందరికీ సుకరంగా ఉండేటట్లయితే, తప్పకుండా వారి సూచనల ప్రకారం చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను. చివరకు — మిత్రులు కె. వి. నారాయణరెడ్డిగారి ఉపన్యాసంగురించి నా మనవి చిత్తగించాలని కోరుతున్నాను.

Mr. *Speaker*: Please sit down (addressing Sri P.V. Narasimha Rao, Minister for Law). I must inform the House of one thing. I have got a copy of the speech which Sri Narayana Reddy made yesterday. The speech contains a number of seditious and defamatory words also. Not only that. He has made a number of imputations questioning the bonafides of the Minister also. He has made insinuations and offensive and unparliamentary expressions also. It is not necessary to read the whole speech now. I am considering the question of expunging portions of his speech. It is left to the hon. Minister to only reply to such of those portions of Sri Narayana Reddy's speech wh.ch he considers parliamentary and not offensive.

Sri P. V. Narasimha Rao: Thank you, Sir:

Mr. Speaker Sir.

Sri K. V. Narayana Reddy has brought up the question of what he calls my interference in the administration of justice. He has stated that I had tried to shield a friend of mine from prosecution and for the ultimate abandonment of the prosecution.

Sir, what a Minister writes on a file does not generally see the light of day. Instead what gets into circulation ultimately is a slanted version which has all the imprints of misunderstanding, exaggeration, interested construction, arbitrary presumption and riotous imagination. There is little or no chance of the conviction underlying the various decisions or opinions given by a Minister being brought either before the Legislature or before the general public. The Minister, therefore, has to resort to statements speeches and enunciations of a general nature. In a good many cases, such enunciations hardly succeed in carrying conviction. I am therefore happy that the case of alleged interference cited by Sri Narayana Reddi has now afforded me an opportunity to submit to the Assembly my views and convictions regarding the functions of the Law Minister and also regarding the pre-requisites for ordering prosecutions of non-officials by Government.

It is admitted on all hands that implicit faith in the rule of Law is the sheet-anchor of a democratic Government. A welfare State which has to carry on its activities in an ever increasing number of fields, has to so conduct itself as to respect the rule of Law at every step. At the Third All India Law Conference held in Delhi in August 1962 this matter figured most prominently in the discussions at the highest level and the question of the State as a party vis-a-vis the individual was thoroughly scrutinised. I beg to quote a few lines from the inaugural address of tne

Attorney-General of India which throws considerable light on this aspect of the problem :

> "The problem of the observance of laws and regulations by the administration and the citizen's remedies against it for non-observance has attracted close attention and study all over the Anglo-Saxon world. Our laws have multiplied a hundredfold and so has our administrative machinery. At every step the citizen comes into contact with it and is affected by it. It is therefore of cardinal importance that an effective and independent machinery should be devised to ensure that these administrative agencies functioning under a net work of laws, rules and bye-laws do not encroach upon the rights and privileges of the citizen. Our administrative machinery functions with the aid of an army of public servants who are as between themselves and their employer the Government, governed by a multitude of regulations and by some constitutional provisions. It is also in the public interest that an adequate machinery should be devised for the safeguarding of the rights of the public servants. It is true that both the citizen and the public servant have their remedies at law. They can approach the law courts if they have not been treated in accordance with law. It is also true that the Constitution has endeavoured to provide quick and efficacious remedies for the enforcement of the rights of the aggrieved citizen or the public servant. Indeed in this respect our citizen and public servant are perhaps better situated than the citizen and the public servant elsewhere, for example in England. But even the efficacious and quick remedies which the Constitution makers sought to provide are often

dilatory and expensive. Is it not then possible to devise the machinery of an entirely independent agency responsible only to Parliament whose business it would be to keep a watch on Government departments and the administrative agencies in order to ensure their functioning strictly within the areas of their activity and in accordance with the rules prescribed for them? If such an agency can be effectively established and worked in our country it would help all classes of citizens and the Government servant to obtain a redress of their wrongs without having recourse to the courts of law. Incidentally if such a course can be adopted it may relieve the courts in a certain measure of matters with which they now concern themselves".

In the absence of the agency advocated by the Attorney-General, the next best alternative available would only be the Law Minister and the Law Department, whose function it should be to scrutinise the various decisions proposed to be taken by the Executive in the the light of vested rights under the Constitution and advise the executive suitably. I have always believed, Sir, that the Law Minister and the Law Department have a sacred duty to express their considered legal opinions without fear or favour. When Government are faced with a problem involving the rights of a private citizen vis-a-vis the rights and powers of the State, there will be two obvious choices: firstly, the Government could take a narrowly partisan stand advantageous to its own interests and drive the private citizen to a court of law for seeking such redress as may be upen to him. The other course would be to examine the rights of the private citizen also, and if they are found to be just, to recognise them gracefully without recourse to litigation in a court of law. In a case where certain allegations against a person are brought to the

notice of the Government, again there are two courses open. The first course is to order a prosecution of the individual straightaway so that he may put up such defenec as he can at his trial. The second course would be to examine the facts of the case, after giving due notice to the person to explain his conduct and after being convinced of the maintainability or otherwise of a criminal prosecution, to take a decision accordingly. In both the above sets of alternatives, the second alternatives were strongly commended at the All India Law Conference. The Executive, it was enjoined, should not act merely like a private litigant. The State itself should always endeavour to do justice without driving the other party to a court of law.

The concept of the legislature, the Executive and the Judiciary working in absolutely water-tight compartments is at least one century out of date. They are no doubt separate; but they are not segregated; they do not and should not function in a state of perpetual quarantine. If this happens, the result would be that they would be reduced to three warring camps poised to fly at each other's throat at the slightest provocation and sometimes even without provocation.

The modern concepet of the State is that each of the three wings of the State, though separate, should be oriented in the images of the other two. Thus, the Executive should not say, "I do not care for the intention of the Legislature and the interpretation of the Judiciary. My job is only to use the big stick and I shall do it regardless of anything." This would be a very wrong approach.

Sir, in the erstwhile Hyderabad State we had an example of a judiciary-oriented executive. There was no legislative wing then worth the name; but the other two wings were meticulously designed according to the latest experiences of countries where separation of judiciary

obtains. That wholesome system is now a thing of the past; but I am sure that it is a thing of the future too. Only it is not a thing of the present because in many respects the shortest route from Kurnool to Hyderabad is still via Madras.

In a case where a Government employee is alleged to be guilty of some misconduct in the discharge of his official duties there will be in the ordinary course a preliminary enquiry by the superior officer or the head of the department and if in the preliminary enquiry it is found that there is a prima facie case a regular departmental enquiry or an enquiry by the Tribunal for Disciplinary Proceedings may be held. If, on a consideration of the enquiry report, the punishing authority arrives at a provisional conclusion regarding the guilt of the employee, a reasonable opportunity will be given to him to show cause why the proposed punishment shall not be imposed upon him. If the facts gathered in the course of the enquiry also disclose the commission of some offence by the Government employee in the discharge of his official duties, prosecution may blso be directed. If the Government employee concerned is one who is not removable from his office except with the sanction of the State Government the prior sanction of the Government is necessary under Section 197, Cr. P. C. for launching prosecution against him. But the prior sanction of the Government is not something which should be accorded as a matter of course. The Government have to apply their mind to all the material facts and satisfy themselves that the facts disclose the commission of an offence.

When the Government employee is alleged to be guilty of some misconduct and the facts also diclose the commission of a criminal offence, the Government have a discretion either to proceed against him departmentally or to launch prosecution against him in a court of law. In the case of persons who are not Government employees,

there is no question of departmental action and there will be no preliminary or regular enquiry, whatever, to ascertain the guilt or otherwise of the person before launching prosecution against him. None of the aforesaid procedural safeguards that are available to a Government employee is available to a person who is not a Government employee before he is prosecuted in a court of law. I feel, Sir, that this essential difference between an official and non-official deserves to be specially noted.

In addition to these handicaps, where a private citizen is prosecuted at the instance of the State, in the event of his ultimate acquittal, he would be deprived of his right to sue for malicious prosecution because malice, as such, cannot be attributed to the State. From this it is clear that when a non-official is prosecuted at the instance of the State, he stands at a considerable disadvantage as compared to a Government employee and also as com pared to the situation wherein he is prosecuted at the instance of a private party. It is therefore doubly necessary that before ordering a prosecution, the concerned administrative department should examine the case and satisfy themselves whether the facts disclose all the ingredients of the offence for which he is sought to be prosecuted.

Rule 53 of the Business Rules requires that all administrative departments shall consult the Law Department on the institution or withdrawal of any prosecution at the instance of any administrative department. A non-official, such as a Chairman of a municipal council can be said to be a public servant as defined in section 21 of the Indian Penal Code, though he may not be a Government employee. Sanction of the Government under section 197 Cr. P. C. may be necessary if such a non-official is a public servant and if the other requirements of that section are satisfied. In my opinion, Sir, it is the legitimate function of the Law Minister and the Law

Department to tender advice to the adminstrative department on the legal implications of the executive actions proposed by them. In legal matters, the Law Department has the same function in Government as the internal audit has, in an institution, regarding financial matters. I beg to submit to this House that during my short tenure as Law Minister I have consistently upheld this view and recorded may opinions in complete conformity with the principles referred to above. As a student of law and a believer in the rule of law, I have always cherished these convictions. Even at the risk of sometimes seeming inconvenience, I have adhered to these opinions in matters of civil, criminal, financial, administrative and discipplinary nature which from time to time have been coming before me. There is therefore no question of setting a precedent for the first time nor improvising an opinion for the sake of a particular case.

Under Art. 21 of the Constitution, a citizen enjoys a sertain protection of life and liberty except according to due process of law. This due process has now been interpreted as containing both the substantive and the procedural element. Therefore, when Government are about to order prosecution of an individual, it has to be borne in mind that if the substantive part of the due proces of law is not carefully examined and ascertained to exist, the order of the prosecution would amount to a gross violation of the constitutional protection afforded under Art. 21. All these considerations, therefore, indicate considerable care before orders of prosecution of an individual are issued by Government.

I now come to the instance, Sir, which was cited by Sri K. V. Narayana Reddi in support of his allegation. A little over two weeks ago, my colleague, the Hon'ble Minister for Municipal Administration sent me a case for recording my opinion based on the knowledge which he thought I would be having about matters pertaining to

the case. The first thing I decided was not to import my personal knowledge of the matter into the case. On the other hand, I went through the file carefully and found the following significatant features.

(1) As long ago as 1959, an enquiring officer submitted a report to the Government recording his finding on certain allegations levelled against the Municipal Chairman of Huzurbaad. That report remained with the Government for over 3 1/2 years without any action being taken.

(2) The report of the enquiring officer, nowhere made out any facts which could constitute the essential ingredients of the offence of criminal misappropriation. In the case of some charges, the report very oddly stated that the charges may be deemed to have been proved.

(3) During the long period of 3 1/2 years after the receipt of the report by Government, no show cause notice was served on the Municipal Chairman concerned.

(4) The file also showed that in disregard of Rule 53 of the Business Rules, the case was not sent for scrutiny of the Law Department. The maintainability of the proposed prosecution was not ascertained from any competent legal authority at the State level.

Basing my judgment on the above factors, I came to the conclusion that the case was one of mis-application of municipal funds to purposes not authorised by Government and not a case of criminal misappropriation or criminal breach of trust.

I entirely agreed that the serious cases of criminal misappropriation on the part of public workers should not be taken lightly. At the same time, I also expressed my conviction that no criminal prosecution should be launched against a public worker unless and until the entire facts of the case have been examined in the light of his

explanations and competent legal opinion has been obtained regarding the existence of criminal ingredients in the case of the maintainability of criminal prosecution against the person concerned.

Therefore, without giving any final opinion on the merits of the case, I recommended that certain points which have a bearing on the main ingredients of the alleged offence be examined afresh and that competent legal opinion be obtained as to the sustainability of criminal action. Finally, Sir, I stated very clearly that the prosectuion could be proceeded with after the Government are satisfied on the above points. This was the strictly legal view taken by me based on the facts as made out in the file sent to me. I requested that my esteemed colleague may kindly take such action as he may deem appropriate.

I am at a loss to understand as to how the expression of the above opinion could amount to intereference in the administration of justice. The rectification of certain lacuna at Government level could, by no stretch of imagination, be construed as intereference with judicial administration. Institution of a prosecution, and withdrawal of a prosecution, are administrative functions. They have nothing to do with the actual process of administration of justice. I submit, therefore, that Sri Narayana Reddi's allegation has no substance whatsoever.

Sri Narayana Reddy in the course of his speech also tried to suggest that I tried to exert influence locally so as to obstruct the prosecution. I categorically deny these suggestions. I can throw an open challenge to anyone to substantiate a single instance where I had ever influenced any public servant concerned in the administration of Justice.

Sri Narayana Reddy has stated that I tried to help a person whom he has characterised as my unofficial P. A. I would respectfully submit, Sir, that even before the pre-

sent case was heard of, I had long ago expressed identical opinion in the case of another person who, in the words of Sri Narayana Reddy could be aptly described as the unofficial P. A. of my poltical opponent. I would also like to remind Sri Narayana Reddy that as long back as in 1956, identical charges were levelled against the then Chairman of the Huzurabad Municipality who happened to be my bitter opponent. The Municipal Congress Party nominated me and 2 others to scrutinise the allegations and submit a report. To the utter disappointment of all my staunch supporters who were confidently counting upon my recommendation of prosecution against the said Chairman, I categorically reported that no criminal prosecution should be thought of. Thus, I have two solid cases of having upheld the same view in the case of my opponents also. The only sin I have committed, Sir, is to have adhered to my former views even in the case of a friend of mine and not having thrown him to the wolves merely because he happened to be a friend. I am sure, that even Sri Narayana Reddy would not commend this latter course. I would however leave one pertinent question to Sri Narayana Reddy's introspection namely whether he would have tabled this cut motion and raised this veritable storm if the person involved had been his friend.

Sri Tenneti Viswanatham: I thought, by your expunging the remarks of Sri K. V. Narayana Reddy, you wanted to avoid all these things.

Mr. Speaker: Some serious allegations were made against the Minister; he is trying to reply.

Sri Tennneti Viswanatham: But this has all nothing to do with the budget demand.

Mr. Speaker: He is coming to a close anyhow.

Sri P. V. Narasimha Rao: If Sri Viswanadham had seen the paper with you, Sir, he would not have raised this.

Mr. Speaker: Perhaps you were present in the House when Sri Narayan Reddy made the speech.

Sri Tennati Viswanatham: You have taken a particular view; you have expressed your views . . .

Mr. Speaker: I too was not present in the House; perhaps you were In the House when that member spoke.

Sri Tenneti Viswanatham: Perhaps I was not attentive, (Laughter). What I wanted to submit was that the thing was going more personally than impersonally. It would help the Minister to be impersonal.

Sri P. V. Narasimha Rao: That is what I am trying to be. I am trying to answer only that portion of Mr. Narayana Reddy's speech which deserves to be answered on merits.

In the course of public work, we make friends as well as foes, supporters as well as opponents. There is no feudalistic permanence about these political relations. The very persons who support me today may thirst for my blood tomorrow. We all have sufficient experience of these shifts and I am sure Sri Narayana Reddi also is no exception.

I have no doubt, Sir, that the speech delivered by Sri Narayana Reddy was actuated by the loftiest ideals and also by the immense love and affection he holds for me personally. I am gratefull to him for this affection. The precedent to which he has alluded was not set up in this case. In fact, there is no precedent at all involved in this. It is only a case of consistent adherence to certain views and convictions ingrained in me for a long time. I therefore hope that Sri Narayana Reddy will reconsider his attitude in this matter and withdraw the cut motion tabled by him. I would finally submit to the House that whatever be the

provocations to the contrary, I will continue to adhere to the convictions in the discharge of my duties. So help me God ! Thank you, Sir.

Sri K. V. Narayana Reddy: I wood like to submit that facts are stranger than fiction . . .

Mr. Speaker: Do you want to make a speech ?

Sri K. V. Narayana Redey: I would only say just one word. I was given only 10 or 15 minutes yesterday.

Mr. Speaker: There is no question of now again making a speech.

Sri K. V. Narayana Reddy: I am not at all making a speech.

Mr. Speaker: Then what is it you want ?

Sri K. V. Narayana Reddy: I only want to make a personal explanation.

Mr. Speaker: There is no question of personal explanation. The Minister has replied to some referenses which you have made in regard to civic matters – perhaps municipal affairs or something like that.

Sri K. V. Narayana Reddy: I only submit that the Chief Minister may appoint a Committee for enquiry. Whatever facts I have stated are there and if I am wrong I am prepared to resign my membership. Let the Hon. Minister also do that. I got only a few minutes yesterday to say anything. Mr. Deputy Speaker was there and he gave me only 15 minutes, whereas the Minister got a couple of hours to speak and he has got certain privileges; members also have got certain privileges. If this is a court of law I cannot say anything. This is only a forum where we can express our views. Hon. Speaker must appreciate our feelings. Let the Chief Minister appoint a Committee,

Mr. Speaker: Will you please sit down? I am really sorry that you are exceeding your limits, Mr. Narayana Reddy.

Sri K. V. Narayana Reddy: I am not at all.

Mr. Speaker: I expect hon. Members to not only adhere to the decorum of the House, but also I expect them to give their expressions in a dignified way and not to resort to low levels. The language used yesterday was highly reprehensible; that is all I can say. It is really unfortunate. I have been trying to avoid unpleasant scenes in the House and so far we have been getting on very smoothly. I expect you to realise as a responsible leader of a fairly big group in the House; it is unfortunate that I was not present in the House yesterday and even the Deputy Speaker who was here seems to have taken objection at a certain stage. Even then you did not seem to have stopped. I do not know what people would think when they read your speech. Very serious allegations were made perhaps without any documentary evidence or anything like that. If you had got any documentary evidence certainly you could have brought it to the notice of the Chief Minister and asked him to take action against the concerned Minister. In the absence of all these things, for a responsible member to make such allegations is really unfortunate; that is all I can say. Beyond that I would not go. There is no point in your throwing out a challenge; you had better do that outside, not here in the House. I will now put the cut motions to vote.

Demand No. XI-Administration of Justice—Rs. 1,17,87,000

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000/- for Administration of Justice, by Rs. 100/-

To discuss an ugly precedent set by the Minister of Law and Information for interfering in the day to day administration of justice with a view to support his group people.

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000/- for administration of Justice, by Rs. 100/-

To urge on Government to introduce Mobile Courts so as to ensure cheap and speedy Justice to the public.

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000/- for administration of Justice, by Rs. 100/-

To urge on Government to move in the High Court for the vacation of the stay order issued in favour of Madras Milk Supply union for retention of S. No. 11 measuring 252.00 acres, Devunikondiya Village, Sulurpet taluk, Nellore district, as the Government has already passed orders evicting the Madras Milk Supply Union from the land.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000/- for administration of Justice, by Rs. 100/-

For empowering the Revenue Divisional Officers to deal Sec. 145 C.p.c. cases.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000 for Administration of Justice, by Rs. 100/-

To impress upon the Government to make permanent the District Munsiff Court, Magistrate Court, Sattenapalli Guntur District.

The cut motion was negatived.

Demand No. XII — Jails Rs. 58,75,000

Mr. Speaker : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

To discuss the Jail administration and of the amenities provided to the Prisoners.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

వరంగల్లు జైలులోని ఖైదీలకు తమ బంధువులను, స్నేహితులను వారానికి రెండు ఉత్తరాలు వ్రాసుకోమనడం అడ్డువడుతున్న జైలు Manual (మాన్యువల్) నవరించిన ప్రభుత్వ అశ్రద్ధను విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

వరంగల్లులో వర్కింగు ప్రిజనర్సకు గ్రాట్యుటి తీసికోసి వశంలో వానికి బదులు ఒకరోజు రెమిషన్ యివ్వ నిరాకరిస్తున్న ప్రభుత్వవిధానాలు విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

వరంగల్లు జైలులో దాని కెపాసిటీకి మించి ఖైదీలను బంధించడంవలన తగినంత గాలి, విశ్రాంతి ప్రదేశములు లేక అనేక జబ్బులకు గురి అవుతున్న పరిస్థితిని చక్కదిద్దచలేని ప్రభుత్వ విధానాలు విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

1962 నవంబరులో వరంగల్ సబ్ జైలులో ఖైదీలు మధ్య ఖైదీలకు జరిగిన ఒక కొట్లాటను నివారించలేని ఫలితముగా పర్వతపు అనే ఖైదీ మరణానికి దారి తీసిన ప్రభుత్వ విధానాలు విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

To urge on Government to construct open Jails in the State.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails by Rs. 100/-

To discuss the failure of the Government to effcet changes both in the administration set up and in the conditions of prisoners and their treatment.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

రాజమండ్రి జైలులోని పిలోసిట్టు దిఖెమ్యాలకు ప్రాపెక్టెడ్ వాటర్ సప్లై చేయకపోవుటవల్ల దీఖెమ్యాలు తీవ్రమైన విచేచవాలకు తదితరమైన అనారోగ్య పరిస్థితులకు దారితీసిన ప్రభుత్వ అశ్రద్ధను చర్చించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

Failure to release all the Detenues at once.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

For failure to bring about Jail Reforms and integrated Jail Rules for Andhra and Telangana.

For failure to release all long standing and long term Prisoners and recruit them for Defence purposes.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 58, 75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

Failure of the Government to integrate the services of Bailiffs and process servers in Andhra Pradesh working in court.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

Failure of the Government to equate the services of Nazirs of Telangana area with that of Andhra area.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

To discuss about the sad events occured in the Central Jail, Rajamandry, ill treatment of prisoners by the warders and leaving the warders only with fine of Rs. 10/- in the month of September 1962-Milk contractors' mischief and in action by the jail authorities reported, non-enquiry against Kistamachari regarding the supply of rations etc.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000 for Jails by Rs. 100/-

To impress the Government still allowing the Iron Vessels to cook the food and for not providing sufficient mattresses Blankets and urinal pots in the Sub-jails.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,17,87,000/- under Demand No. XI—Administration of Justice."

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 58,75,000/- under Demand No. XII—Jails."

The motion was adopted and the Grants made.

DEMAND NO. XXIII–COOPERATION. Rs. 1,76,02,000/-

Sri K. Brahmananda Reddy : Sir, I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,76,02,000/- under Demand No. XXIII—Co-operation."

Mr. Speaker : Motion moved.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : అధ్యక్షా, మామూలు ఆచారప్రకారం నా-ఆపరేషన్ డిమాండుపైన సభవారికి ఒక నివేదికను సమర్పించుకున్నాను. ఇంపార్టెంటు పాలసీ మాటర్స్‌పైన, సబ్జక్ట్స్‌పైన ఛెయిర్లో కాంప్రహెన్సివ్‌గా ఒక వీరియల్ సర్వే చేసి తమకు యిచ్చాను. డిస్కషనులో వచ్చిన విషయాలమీద మీరు ఎప్పుడు ఎంత పైము యస్తే అప్పుడు ఆ పైములో సమాధానం చెబుతాను.

Sri B. Nagabhushna Rao : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

Having failed to provide ways and means to collect the dues of the Co-operative Societies to various sections.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri S. Vemayya : I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-.

To express disagreement with the Government on the discriminating loan policy followed by the District Co-operative Central Banks in sanctioning loans to the

societies and also their failure to provide credit facilities to the primary Co-operative Societes.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To express disagreement with the Government for their policy of rejecting the organisation proposals of credit Co-operative societies with out assigning any reasons and thus blocking the progress of organising new Multipurpose Co-operative Societies in the Districts.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To urge on Government to upgrade the Nellore Co-operative Central Bank immediately, as much inconvenience is being felt by the public for the same.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

నెల్లూరు జిల్లా, కోవూరు తాలూకా, పాటూరు గ్రామ చేనేత సహకార సంఘ పాలకవర్గమువారు అనేకమంది చేనేత కార్మికులను పొసై టీలో చేర్చుకొనక వారా యిబ్బందులు పెట్టుచుండగా, సదరు విషయం ప్రభుత్వదృష్టికి తేబడినప్పటికిన్ని ప్రభుత్వం సంవత్సరాల పర్యంతం జాప్యం చేస్తూ చేనేత కార్మికులకు జీవన సౌకర్యము కలిగించని ప్రభుత్వ విధానమును విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To express disagreement with the Government on the failure of the district Co-operative Central Banks to provide Credit facilities to (1) Field Labour Co-operative Societies (2) Labour Contract societies (3) Fishermen Co-operative Societies and Multipurpose Co-operative Credit societies in the districts.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To urge on Government to provide credit facilities immediately to the Harijan Collective farming Co-operative Society, Survepalli village Nellore taluk and the district.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

చిత్తూరు జిల్లా, కాళహస్తి తాలూకా, కాళహస్తి భూమి తనఖా బ్యాంకుకు 1962 సం॥ మార్చి నెలలో దాదాపు 80 వేల రూపాయలు, వేరు ధనమును, మూడు వేలమంది సభ్యులనుండి వసూలుచేసి, పదమూడు వందలమంది సభ్యులను మాత్రం చేర్చుకొని మిగిలిన ఐదేసు వందలమంది సభ్యులను ఆ బ్యాంకులో చేర్చుకొనక, వారివద్ద వసూలుచేసిన వేరు ధనమును వారికి వాపసు యివ్వక ప్రభుత్వమునకు యీ విషయమై సంప్రతింపులు పంపజర్లే వంపుకున్నా వీచర్య నై కొనని ప్రభుత్వ నైఖరిని విమర్శించుటకు వెంటనే అందరి సభ్యులను చేర్చుకొనుటకున్నూ.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

For failing to allot funds to the Parchur Housebuilding Co-operative Society Parchur, Guntur District.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To urge on Government to assign S. No. 11 measuring 252 of Devunikhandrige Village to the F. L. C. Society Vatambedu village, Sulurpet Taluk Nellore, after evicting the Madras Milk Supply Union.

Mr. Speaker: Cut motions moved.

Sri P. V. Ramana: Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంఘాలలో రైతులకు అవసరము మేరకు ఋణాలు యివ్వని కారణమున.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

రూరల్ కో-ఆపరేటివ్ హౌసింగ్ స్కీము క్రింద కో-ఆపరేటివు సొసైటీలు రిజిస్ట్రేషను ఆపుచేసిన కారణమున.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by 100/-

విశాఖపట్నం జిల్లా, అనకాపల్లి తాలూకా మునగపాక సహకార పరపతి సంఘము సర్వీసు కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీగా మార్చబడినది. మోడలు సొసైటీగా ఎన్నుకోబడినది. వ్యవసాయం ప్రధానం వృత్తిగా గల పల్లపు గ్రామ రైతుకు అధికంగా ఉత్పత్తి చేయబడుచున్నది. రైతుకు బండి పట్టాలు రైతుకు కావలసిన యినపరేకులు, వ్యవసాయ పనిముట్లు, రసాయనిక పుంపుపులు ప్రజలకు పరిచయం చేయుటకు సొసైటీ కోరినా ప్రభుత్వము ఎలాంటి అవకాశము కలుగజేయలేదు. దుమ్ములు, నూర్పుట, నీరు తోడుటకు ఉపయోగపడే ట్రాక్టరు కొనటానికి సొసైటీ లోనుకాని, అనుమతికాని యివ్వబడలేదు. సర్వీసు కో-ఆపరేటివ్‌గా మార్చిన తరువాత సర్వీసు చేయుటకు సొసైటీకి అవకాశము కలుగజేయని కారణమును.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

ల్యాండు మార్ట్‌గేజ్ బ్యాంకులలో, అప్పుల తీర్మానము నిమిత్తం యిచ్చే ఋణాలు ఆపుచేసిన కారణమున.

Mr. Speaker: Cut motions moved.

Sri P. Shyamasundera Rao: Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార వినిమయదారుల సంస్థలద్వారా పదుకులను తక్కువ ధరకు అందించే పర్చాట్లు అతి నికృష్టంగా జీవిస్తున్న గ్రామీణప్రాంత ప్రజలకు చేయు ఆలోచన గాని, పర్చాట్లు గాని లేనందుకు విచారము తెలుపుటకు,

Mr. Speaker : Cut motion moved.

Sri Parsa Satyanarayana : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

For the failure of the Co-operative department in providing loans to the Kothagudem Collieries Co-operative Society, sanctioned by the Coal mines welfare fund organisation, Dhanbad.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri Vanka Satyanarayana: Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

తగుసు శాలూకా ఆత్తిలి బ్లాకు పంచాయితీ సమితిలోనున్న కత్తవపాడు గ్రామ కో-ఆపరేటివ్ క్రెడిట్ సొసైటీ అధ్యక్షులు 80 వేలు అపహరించి అదృశ్యమైనా ఇంతవరకు ఆతనిపై చర్య తీసుకోనందులకు.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri Ramchandra Rao Deshpande : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To bring home to the Government the failure of the departmental officials to check and supervise the working of the various societies at Narayankhed taluk proper of district Medak and most of them in Zahirabad taluk majority of which are quite defunct and almost extinct and have utilized huge amounts.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri A. Venkateswara Rao: Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

Failure of the Government in introducing Co-operative farming Schemes.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri Vavilala Gopalakrishniah: Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000 for Co-operation Rs. 100/-

To impress upon the Government to grant to land Forest Banjar formerly cultivated into Kamapalli Reserve Forest of Sattanpalli Range to the same poor Harijans and Scheduled Tribes who formed into the Bhodan Co-operative farming society Bodan, Sattanpalli taluk.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To criticise the Government for the partisan attitude in arbitrarily superseding the Co-operatives or appointing committees as is being done in respect of Sattanpalli Land Mortgage Bank.

Mr. Speaker: Cut motions moved.

శ్రీ వి. రిమణి: (కొండకర్ల) అధ్యక్షా, మనం సహకారశాఖ డిమాండును యీవేళ చర్చిస్తున్నాము. సహకార రంగం అభివృద్ధి గురించి చాల ఆశలు పెట్టుకున్నాము. మన లక్ష్యం సోషలిస్టు సమాజ స్థాపన. దానికి సహకారం మొదటి సోపానం. "In the planned economy pledged to the values of socialism and democracy,co-operation should become progressively the principal basis of organisation in many branches of economic life." అని ప్రానుకున్నాము. సహకార శాఖామాత్యులు వారినోట్‌లోని ఆఖరిపేరాలో ప్రస్తుత జాతీయ విపత్కర పరిస్థితులలో యీ వుద్యమం అత్యంత ప్రముఖపాత్ర నిర్వహించ

వలసివుంది కాబట్టి సహకార ఉద్యమానికి సంబంధించిన సమస్త సంపదను సమీకరించి జాతీయప్రయోజనాలకోసం వినియోగించడానికి సహకార సంస్థల కృషిని సక్రమంగా సమన్వయ పరచడం అవసరం అని ప్రకాశం.మనం మన అత్యవసాధనకు చిత్తశుద్ధితో తీసుకున్న చర్యలు ఏమిటి? ఇది పరిశీలించి చూచినప్పుడు తరతరాలుగా స్వార్థపరవర్గాల జేబు సంస్థలుగా తయారైన సహకార సంఘాలు ప్రజలకు వినియోగపడేటట్లు చేయడానికి తగిన చర్యలు ఇంతవరకు ఏమీ తీసుకోబడినట్లు కనిపించుటలేదు; నరికచా, అవినీతి, బంధుప్రీతి, ఆశ్రితపక్షపాతం, ముఠా రాజకీయాల ప్రాబల్యం, రెడ్ టేపిజం, అధికారం కేంద్రీకృతం దిన దినం అభివృద్ధి పొందుతూనే వున్నవి. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక అంతమయ్యేసరికి పరాకాష్టకూడ అందుకుంటాయేమో. సహకార సంస్థలలోనుంచి అప్పులు తెచ్చుకోడానికి లంచాలు యివ్వవలసి వుండంటే ఆశ్చర్య పడవసవసరంలేదు. ఓచర్లు అవసరంలేని ఎక్స్‌పెండిచరుకు ప్రభుత్వం పర్మిషను యిచ్చేవరకు సహకార శాఖలోనే కనపిస్తోంది.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

వివిధ సహకార సంస్థలనుంచి పంచదార ఫ్యాక్టరీలవరకు డైరెక్టరుల నామినేషను, అందులో ఒకే పార్టీవారు, మళ్ళా అందులో ఒకే గ్రూపువారు వచ్చేవరకూ తతంగాలోనే సాగుతోంది. రెడ్ టేపిజం ఎక్కువగా వుంది. పొలిటికల్ రిజిస్ట్రేషను, లైసెన్స్ అమెండుమెంటు, అప్పు దరఖాస్తుల మంజూరు, డిపార్టుమెంటువారి అనుమతి కావలసినచోట్ల పండ్లకరబడి పట్టడం—అన్నింటిలోను ఆలస్యం జరుగుతోంది. ప్రతి చిన్న విషయానికి రిజిస్ట్రారుగారి పర్మిషను కావలసిన పరిస్థితులు పేర్చుడుతున్నాయి. ఈవాడు సహకార రంగంమీద మంత్రివర్గానికి నమ్మకం వున్నదా అనిపిస్తోంది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనేకాక భారతదేశంలోని రాష్ట్రమంత్రి వర్గాలలోకూడా anti-co-operative elements ఉన్నాయని కేంద్ర ప్రభుత్వంకూడా చర్చిస్తోందనే పరిస్థితి ఈవాడు press లో కనిపిస్తోంది. సహకారం అంటే mutual help- ఒకరికి ఒకరు సహకరించడం. It is exactly lacking from the Panchayat to the cabinet level. ప్రాథమిక సహకార సంఘాలతో సెంట్రల్ బ్యాంకు సహకరించదు, సెంట్రల్ బ్యాంకుతో డిపార్టుమెంటు సహకారం చేయదు. ఈ కార్యక్రమం చేయకపోవడంచేతనే చేసే సహకారం అయినప్పటికి సహకారం లోపించడంవల్ల ప్రణాళికలో మనం సాధించ వలసిన అభివృద్ధిని సాధించలేకపోయినాము. రెండు ప్రణాళికలలో 28 స్కీములలో 480.88 లక్షలు ఖర్చుచేయాలనే ఆశయం కెరవేరలేదు. 810.89 లక్షలు మాత్రమే ఖర్చుఅయినది. వివిధ వరపతి సంఘాలు 766 స్థాపించాలనుకుంటే 548 మాత్రమే స్థాపించడంజరిగింది. Co-operative farming societes

53 target అయితే 28 మాత్రమే సాధించడమైనది. మాధ్యమిక అప్పులుచూస్తే 140 లక్షలు target అయితే 82 లక్షలు వరకు మాత్రమే అప్పులు ఇవ్వగలిగాము. Long term loans 230 లక్షలు మేరకు మన target ఉంటే 177.92 లక్షలువరకు మాత్రమే సాధించగలిగాము. 46% గ్రామీణ కుటుంబాలను co-operative fold లోనికి తీసుకురావాలని అనుకున్నాము. 42.5% మాత్రమే co-operative fold లోనికి తేవడం జరిగింది. రెండవ ప్రణాళికలో సాధించాలనుకున్న లక్ష్యాలుచాలా వరకు అయివాయని review of the second plan రుజువు చేస్తోంది. ఈ సహకార రంగంలో మొదటి రెండవ ప్రణాళికలోనే మొదటచేసిన అంచనాలను మరల revise చేయడంలో సగానికి తగ్గిపోయినా వాటిని అమలు చేయడంలో మరింత తక్కువయే పరిస్థితి కనిపిస్తోంది. State Warehousing corporation క్రింద original గా 20 ఉంటే దానిని 5 కు revise చేసి అమలులో 2½ గా మారివచ్చినది కనిపిస్తోంది. రిఫ్రిజిరేటింగ్ ప్లాంట్స్ రెండు instal చేయాలని అనుకున్నాము. ఒక్కటి అమలు జరగని పరిస్థితి వచ్చింది. రెండవ ప్రణాళికలో అనుకున్న లక్ష్యాలు సాధించలేక పోయినాము. ఆ అనుభవంతోనైనా మూడవ ప్రణాళిక లక్ష్యాలను అధిగమించి నక్రమ పంథాలో అమలు చేయడానికి చర్యలు తీసుకోకున్నామా అంటే అదికూడా కనిపించడంలేదు. 1961–62లో గ్రామాలలో ఉండే రైతాంగానికి ఇవ్వవలసిన పరపతి అన్నిరకాలు 80 కోట్లు ఇవ్వాలనుకుంటే 20 కోట్లు మాత్రమే ఇవ్వగలిగాము. రైతుల అవసరాలకు కావలసిన పరపతిని సహకార సంఘాలద్వారా ఎంతవరకు సరఫరా చేయగలుగతున్నామంటే 18.6% మాత్రమే సరఫరా చేయగలుగు తున్నాము. మూడవ ప్రణాళిక అంతానికి 80% వరకు సాధించాలనుకుంటే ఈనాడు progress ఐట్టి చూస్తే ఆ target పూర్తికాదనేది స్పష్టమవుతూనే ఉంది. ఆంధ్రదేశంలోని రైతాంగానికి అంచనా ప్రకారం 200 కోట్ల రూపాయలు పరపతి కావలసి ఉంది. కాని 20 కోట్లు మాత్రమే ఇవ్వగలుగుతున్నామంటే ఎన్నవ పంచవర్ష ప్రణాళిక అంతానికి రైతాంగానికి కావలసిన పరపతి సౌకర్యం చేకూరుస్తామో లేదో అనుమానించ వలసిన పరిస్థితి ఉన్నది. ప్రణాళికా శాఖగం ఈ విధంగావుంటే నిత్య పరిపాలనా విషయాలలోనికి వద్దాము. అవసరమైన డిగ్రీలు కలిగిన నిపుణులు ఈ డిపార్టుమెంటులోనికి రావడంలేదు. ఇతర డిపార్టుమెంటులతో పోలిస్తే ఇందులోని ఉద్యోగాలకు జీతాలు తక్కువ. తెలంగాణా, ఆంధ్ర ప్రాంతములు merge అయి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత ఇరు ప్రాంతాల లోని కోఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటు ఉద్యోగులకు సమన్వయంచేసి సరియైన లెవెల్ లోనికి తేలేదు. Sub-Registrar cadre ఈనాడు తెలంగాణాలో gazetted rank ఆంధ్రలో non-gazetted rank ఈ రకంగా ఉండడంవల్ల ఉద్యోగాలలో ప్రమో

షన్ ఇచ్చినపుడు non-gazetted rank అయినవానికి senior అయినప్పటికి experience ఉన్నా పరీక్షను మాత్రం రెండు సంవత్సరాలున్నా అవ్యాయం జరుగుతోంది అని స్పష్టంగా మాకు తెలుస్తున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చిన తరువాతకూడా ఇటువంటి disparities లేకుండా, రెండు ప్రాంతాలలో రెండు రకాలుగా లేకుండా ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. ఈనాడు ఉండే సహకార చట్టం రూల్సుచూస్తే ఒకసారి సహకార సంఘానికి అధ్యక్షుడయితే minutes book చేతికివస్తే మరల దించడమనే సమస్యలేదు. జనరల్ బాడీ మీటింగ్స్ జరుగుతుంటాయి. అక్కడ ఏమి ప్రొసీండింగ్స్ జరిగినా అధ్యక్షుడు మాత్రం అట్లాగే మిగిలిపోతూంటాడు. జనరల్ బాడీకి ఇష్టంవున్నా లేకపోయినా అధ్యక్షునిగా ఎన్నిక అవుతూనే ఉంటాడు. జనరల్ బాడీలో పాస్ కాకుండానే minutes book లో తీర్మానాలను రిజార్డుచేసిన సంఘటనలు కన్పిస్తున్నాయి. ఈ పొసైటీలలోని అధ్యక్షులు, Boards of Directors lists ను చూస్తే శాశ్వతంగా తరతరాలనుంచి వస్తున్న ఎంతోమంది కనిపిస్తూంటారు. ఎవరైనా మారితే వారికి కావలిసినవారు మారి ఉంటారుకాని ఒకసారి పొసైటీ ప్రవేశెంటు అయితే వానిని దించగలిగేస్థితి జనరల్ బాడీకి కాని ప్రభుత్వానికి కాని ఏకోర్డుకు కాని లేకుండా ఉంటోంది. పరిస్థితులు ఈ విధంగా ఉంటే ప్రభుత్వ స్థాయిలోనైనా నిష్పక్షపాత నైజరితో సహకార రంగంలోని విషయాలను పరిశీలిస్తున్నారా అంటే అదికూడా లేదు. Riksha pullers societies ఏర్పాటు చేయాలని రెండు సంవత్సరాల క్రితం కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు రాష్ట్రానికి సర్కులర్ ఇచ్చారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో బలమైన riksha pullers union విజయవాడలో ఉన్నది, వారు మూడువేల రూపాయలను deposit చేసి పొసైటీ రిజిస్టర్ చేయాలన్నారు, Enquiry జరిగింది; రిపోర్టు తీసుకున్నారు. అధికారులు వెళ్ళారు. అన్నీ సిద్ధం చేసారు. కాని ఈనాటికి రిజిస్టర్ కాలేదు. Riksha pullers deposit చేసి రెండు సంవత్సరాలైనా ఎవరో riksha owners స్వంతంగా 10 వేలు తెచ్చి diposit చేస్తే మరొక పొసైటీని రిజిస్టర్ చేయకోటున్నారు. ఈ పాటికి రిజిస్టర్ అయే ఉంటుందని అనుకుంటున్నాను. రెండు సంవత్సరాలనుంచి ఎందుచేత ఇది జరుగలేదంటే ప్రముఖ కమ్యూనిస్టు నాయకుడు శాసన సభ్యుడు అయిన టి. పోత రాజుగారు వానికి chief promoter గా ఉండడమే కారణమని అనుకుంటున్నాను. ఈ రకంగా ప్రతి పక్షంవారు chief promoter గా ఉన్నా ప్రతి పక్షంవారు పొసైటీలు కావాలన్నా పెట్టించడం లేదు.

Mr. Deputy Speaker : Hon the Finance Minister has to make note of the observations made here.

Sri K. Brahmananda Reddy: I am noting them into my mind, sir.

శ్రీ పి. వి రమణ : సహకార రంగంలో ప్రభుత్వానికి శ్రద్ధలేదని మొదలే చెప్పాను. మంత్రులకు ఎంత శ్రద్ధవున్నదో నోట్ చేసుకోడంలోనే తెలుస్తోంది. మొన్ననే ఒక ప్రశ్నకు సమాధానం చెబుతూ చంద్రం పాలెంలో factions ఉన్నాయని అక్కడ సొసైటీ రిజిస్టర్ చేసినా సక్రమంగా పనిచేయదని రిజిష్ట్రారుగారు అనుకుంటున్నారని అందుచేత factions పెరుగుతాయని రిజిస్టర్ చేయబడలేదని సమాధానం చెప్పారు. ఈ నాడు ఎన్ని గ్రామాలలో factions లేవు, ఒక వేళ నిజంగా factions వుంటే గ్రామంలో కొద్దిమంది వ్యక్తులు వ్యతిరేకంగా వుంటే సక్రమంగా నడువకపోతే సూపర్ సీడ్ చేసే అధికారాలు ఎప్పుడూ ఉన్నాయి. అక్కడ అడిగేవారు ఏ రకంగా అడుగుతున్నారు, ఎవరు సొసైటీలను రిజిస్టర్ చేయాలంటున్నారు అనేది గూడా సూత్రమే ప్రభుత్వం రిజిస్టర్ చేసి సంఘాలను ఇస్తోంది. ఇంతకంటే లోతుగా పోయిచూస్తే మరొక విచిత్రమైన విషయం తమ దృష్టికితెస్తున్నాను. సొసైటీలను అభివృద్ధి చేసుకోవడం కోసం bye-lawsను amend చేసుకోవడంలో అర్థం ఉన్నది. వ్యక్తులను దృష్టిలో పెట్టుకుని bye laws amend చేసుకోవడం ఎక్కడా ఉండదు. అనకాపల్లి Cooperative Marketing Societyలో ఫలానా వ్యక్తి సెక్రటరీగా ఉన్నంతకాలం ఆరువేల రూపాయిలు ఆనరోరియమ్ క్రింద తీసుకోవచ్చునని bye law amend చేసారు. Is there any principle of cooperation involved in it, ఒక వ్యక్తి కోసం ఆ వ్యక్తి చేతతో bye law register చేసే పరిస్థితి దేశంలో ఎక్కడైనా ఉన్నదో లేదో కాని ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మాత్రం ఉన్నది. Low Income group housing వారికి రెండు సంవత్సరాల నుంచి డబ్బు శాంక్షన్ లేదు. గ్రామాలకు సంబంధించిన Rural cooperative Housing scheme register చేయవద్దని సంవత్సరం క్రిందటప్రభుత్వం ఆర్డర్లుచేసారు, మరి, మిడిల్ ఇన్‌కం, లేక హయ్యర్ ఇన్‌కం వారికి అదనంగా డబ్బు వచ్చేవారికి కావలసిన గ్రాంట్సు, ఇళ్ళు ఎన్నయినా కట్టవచ్చు. కాని క్రిందిస్థాయికి వెళ్ళితే వేడవారికి మాత్రం అది జరగడంలేదు అని స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. డిపార్టుమెంటులో ఉన్న విషయాలుచూస్తే డివ్యూటీ రిజిస్ట్రారు పర్కిల్సు చెరిగాయి. బ్లాకు స్థాయి సబురిజిస్ట్రారు అధికారంలో ఉంది, వెలకు ఒక పారి కోఆర్డినేషను మీటింగులు జరుగుతున్నాయి. కాని స్థానిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా పలవోలు యివ్వడం జరగలేదు. చెక్నికలుగా పలవోలుయిచ్చి ఆర్డర్లు ప్యాసుచేయడం జరుగుతున్నది. ఉదాహరణకు శంఖుచక్రపురం సహకారక్షేత్రం ఉంది. రిజిస్టరుచేసి 1003 ఎకరాల ల్లం ఉంది. తరువాత 89 ఎకరాలు వల్లంచేస్తే అది లైసాస్‌కు విరుద్ధముగా ఉంది. వల్లం చేయ

డానికి అయిన ఖర్చంతా తిరిగి జమ చేయాలని డిస్ట్రిక్ట్ కలెక్టరు ఆర్డరు వేశారు. అదే సంస్థలో 17 జతల ఎద్దులుంటే మరొక ఎద్దులు కొనగా అలాంటి ప్రోవిజను లేదు కనుక వెంటనే కొన్న డబ్బు జమచేయాలని ఆర్డరు చేశారు. సహకార వ్యవసాయం చేయాలని ముందుకువచ్చిన ప్రజలను ప్రోత్సహించడానికి ఎడ్లు లేక్కిలుగా డిపార్టుమెంటు ఇంటర్ ఫియరెన్సు జరుగుతున్న ప్రాంతాలు కొల్లలుగా ఉన్నవి. విశాఖపట్నం జిల్లాలో మునగపాక సొసైటీ స్థలం కొంటానంటే స్థలం గలవాడు అమ్ముతాడా లేదా అనేది ఒక query. అమ్మకపోతే కొనడం ఎలాగో అర్థంకాదు. ఆ ప్రశ్న ఎక్కడనుంచి ఎందుకు ఉద్భవించినదో అర్థంకాదు. ఇదంతా రెడ్ టేపిజం తప్ప ఇంకేమీకాదు. గోడవున్నికి రిపేరు చేయాలంటే, ఆవి కూలిపోయేవరకు పర్మిషను రాదు. పర్మిషను యివ్వాలనుకుంటే ఎంత జరగాలో అర్థంకాని పరిస్థితిలో ఉంది. వెరకు పండించే ప్రాంతంలో ఎన్ని మునగపాక సొసైటీ పార్టుచెర్వులోను చేయి రూపాయలను రెండువేలకు పెంచాలని పాసుచేస్తే సెంట్రలుబ్యాంకు అంగీకరించారు, పైలాసు నవరించడానికి ఒకటిన్నర సంవత్సరం గడచివది. ఇంకా రాలేదు. ఇంకా ఎన్ని సంవత్సరాలు పడుతుందో అర్థంకాదు. డిపార్టుమెంటువారి interference ఏవిధముగా ఉందో మరొక ఉదాహరణ: అనకాపల్లి షుగర్ కేను గ్రోయర్సు సొసైటీ జనరల్ బాడీవారు అందరూ కలిసి revive చేసి పనిచేస్తామంటే వీలులేదు, liquidate చేస్తాం అంటున్నారు. ఎందుకు చేస్తామంటున్నారో వాకు అర్థం కావడంలేదు. లిక్విడేషను వేగంగా చేస్తారా అంటే అదీలేదు. ఉదాహరణకు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో మునగపాక గ్రామంలో స్టోర్సు ఉండేది. దాని అవసరం లేదు liquidate చేయాలన్నారు. పది సంవత్సరాలు గడచినప్పటికి లిక్విడేషను సైనల్ చేపులోకి రాలేని పరిస్థితి ఉంది. ఈ రకంగా డిపార్టుమెంటు బ్యూరో ప్రతిచానిలో ఉంది. Red tapism వల్ల ఏ పని జరగని పరిస్థితి ఉంది. సహకార వ్యవసాయానికి ప్రాతిపదికగా సహకార సేవాసంఘాలను తీసుకువచ్చారు కాని యీ సంఘాలు రుణాలు యిచ్చే సంఘాలుగా మిగిలాయి తప్ప సహకారం శూన్యం. సహకారం చేద్దామంటే, ఏమి సహకారం చేయాలో స్పష్టంగా సూచనలు లేవు. ఒక సొసైటీ పని చేయాలనుకొంటే జరుగుతూ ఉండేది ఏమిటి? ఏ డిపార్టుమెంటూ సహకారం చేయని పరిస్థితి ఉంది, వెరుగు కావాలంటే ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు మొదం వహిస్తుంది. రసాయనిక ఎరువుల సరఫరాకి పరిపత్తుల, సమితులయొక్క రాజకీయాలు ఆటంకం వస్తాయి. వ్యవసాయ పనిముట్లు కావాలంటే ఇనుము కంట్రోలు ఆర్డరు అడ్డు తగులుతుంది. ఏమి చెయ్యమంటారంటే బియ్యం, పప్పు, మిరపకాయలు, consumer goods యివన్ని చేయవచ్చునంటారు. ఇవన్నీ పెట్టి చిల్లర దుకాణాలుగా సహకారం చేయండని చెప్పడం అర్థంకాని విషయమని మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. వడ్డీ విషయం చూద్దాం. పెట్టుబడిపెట్టి

పండించి ఆదాయంతెచ్చే రైతుకి 7% వడ్డీకి యిస్తున్నారు రుణం. కాని ఆ రైతు దగ్గర పనిచేసే వ్యవసాయ కూలీలకు రుణం యివ్వడానికి 9% వడ్డీకి రుణం యిస్తున్నారు. నేను యిదే House లో యిదివరకు మంత్రిగారి దృష్టికి తెచ్చాను. సహకార రంగంలో మంత్రివర్గంలో ఆ దృష్టే లేదేమో, వారు పట్టించుకోవడంలేదు. కాని డబ్బున్నవారికి 7% వడ్డీకి డబ్బులేవి వ్యవసాయ కూలీకి 9% యిచ్చే పద్ధతి బాగులేదు. ఈవాడు రిజర్వు బ్యాంకునుంచి Apex Banks కి, State Banks కి, సెంట్రలు బ్యాంకులకు, వరపతి సంఘాలకు యీ లింకులన్నీ దాటడానికి 1.75%తో ప్రారంభించిన వడ్డీ 7½% కంతె మించి రైతుదగ్గరకు వచ్చేటప్పటికి తరించలేని భారముగా ఎంయారైన పరిస్థితి ఉంది. ఈ లింకులలో ఒక లింకును కత్తిరించి తీసిపారేస్తే వడ్డీరేటు తగ్గే పరిస్థితి ఉంటుంది. రైతాంగానికి ఉపకారంజరిగే అవకాశం ఉంటుంది. ఈమధ్య ఒక ఆర్డరు పాసు చేశారు. రైతాంగం రుణాల పాలైతే దీర్ఘవాయిదా పద్ధతిలో తీర్చుకోవడానికి భూమి తనఖా బ్యాంకులవారు అప్పులు ఇచ్చేవారు. అవి కొంతవరకు ఉపయోగపడేవి. దీర్ఘమయిన అప్పులమంచి ఐయటపడి 20 సంవత్సరములలో అప్పు తీర్చుకునే అవకాశం కలిగేది. అలాంటి అప్పులు యివ్వడానికి వీలు లేదని ప్రభుత్వం ఈమధ్య ఒక ఆర్డరు పాసు చేశారు. దానివల్ల రైతాంగానికి యిబ్బంది పరిస్థితి ఉంది. కుటీర పరిశ్రమలు, గ్రామిణ పరిశ్రమలు, ఇండస్ట్రియల్ డిపార్టుమెంటు ఉన్నప్పటికీ కో-ఆపరేటివు పద్ధతిలో run అవుతున్నాయి. అతలాకుతలాదెబ్బు పడుతూనే ఉంటుంది. వేలక వేలు ప్రింగే పానకాలరాయుళ్లు తయారైతే విస్తరణ జరగదు, పరిశ్రమలు రానేరావు. విస్తరించేవి అవినీతి, బంధుప్రీతి, దుర్వ్యయము రోజురోజుకి విస్తరించిపోతున్నవి. దంపుడుబియ్యం పరిశ్రమ కనిపిస్తుంది. అది శుద్ధ బోగస్ మాత్రమే తప్ప స్పష్టంగా లేనేలేదు. మిరియాలగూడెంతోళ్ల పరిశ్రమకు 28 వేల రూపాయలు ఇచ్చారు. దానికి సూర్యచంద్రులు చూసే పెద్దు నిర్మించారు, 10 వేల రూపాయలు ఖర్చుతో. రెండువేల నగదు ఉంది. మిగతా డబ్బు రైంకర్యం జరిగింది. ఒకవేళ యదార్థముగా పనిచేసే పొసైటీ ఉందంటే గవర్నమెంటు యిచ్చే ఇనపకోటా యివ్వరు. అవి Black Market లో కొని వేయవలసివస్తున్నది. శాబట్టి యీ పనులన్నీ కో-ఆపరేటివు పొసైటీలద్వారా చేయడానికి కావలసిన అవకాశాలు ఎన్నియివా ఉన్నాయి. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలోగాక సిద్ధాంతరీత్యా సహకార వ్యవసాయాన్ని purview లోకి తీసుకున్నాం. కాని సహకార వ్యవసాయ విధానంమీద ప్రభుత్వములో ఎంతమందికి నమ్మకం ఉందని అనుమానం కలుగుతున్నది, బచ్చికంగా కావాలన్నారు. చాలా టకీగా సహకార సంఘం పెట్టుకుంటామని విశాఖపట్నం జిల్లా భీమునిపట్నం తాలూకా అగజ్జాధపురం గ్రామంవారు పిటీషనుపెట్టి రెండు సంవత్సరాలయినప్పటికీ యీనాటికికూడా పొసైటీని రిజిస్టరు చేయడం జరగలేదు.

Sri R. Dasaratharama Reddy (Kovur) : Sir, the credit requirements of the agriculturist in this State has been fixed at Rs. 200 crores by the end of the Third Five-Year Plan. Out of this amount the target that has been fixed for the cooperative movement is about one - third - roughly about 60 – 65 crores inclusive of short-term, medium- term and long-term credit. I learn that this target also has been revised recently and it has been reduced to about Rs. 50 or 55 crores. The performance so far which has been found from experience shows that we will not be able to reach the target even at the end of the Third Plan. Even in this year we have only reached about Rs. 25 crores. Taking the past performance into consideration and the availability of funds for the several institutions that provide the agriculturists with these funds, it is not expected that we will be able to reach more than Rs. 35 crores for this purpose; the blame is not only on Government but also on the non-official institutions. The intention of this cooperative movement is that it, being a voluntary organisation with a democratic structure, should be able to secure all the moneys required for meeting its demands; but taking the peculiar situation in which it has been sponsored and fed all these years, the Government has taken a very live interest in these institutions both at the Centre as well as at the State level and they have instituted several committees with a view to see and help these institutions. The Credit Survey Committee has been appointed sometime ago under the Chairmanship or Sri Vaikuntlal Mehta and he, with his rich experience has suggested certain measures in which the Reserve Bank could come to the assistance of these financing institutions. They have liberalised the limits; previously a bank which is classified as 'A' schedule bank was entitled to borrow four times its own funds. Now under the Mehta Committee's recommendations, the term "own funds" has been liberalised. Previously it included the share capital and also the reserve fund,

Certain other funds which are available with the institutions are now also included in the term "own funds". Therefore the 4-times amount that is available is certainly much larger than what was being realised before. Furthermore, the report also said that certain banks would be in a position to borrow even to the extent of 6 times. No doubt that 6-times is suggested by this Committee and accepted by the Central Government as well as the Reserve Bank; but the Reserve Bank is not very useful as far as the State Bank or the District banks are concerned. Very good banks which have got large deposits at their credit and which are able to finance these cooperative institutions out of their own funds are unable to borrow from the Reserve Bank in addition to the ordinary limits fixed. But as far as the Andhra State Cooperative Bank or the district banks in this area are concerned, it has not been possible for them to utilise this recommendation and secure large funds from the Reserve Bank. The Fact is that so far as the district banks in the Andhra area and even in Telangana are concerned, they are not having very many deposits whereas in Bombay and Madras the deposits position is very high. In Maharashtra the deposits of the Central Cooperative iustitution is of the order of Rs. 20 crores whereas in Madras it is about Rs. 7 crores. As far as the Andhra area is concerned went it was a part of the Madras State, it was a borrowing state and the amounts were made available by the depositors in the Tamil area and after the bifurcation, it became necessary for us to pay them a debt of Rs. 1.30 crores and therefore at the recommendation of the State Government and the keen interest taken by the Registrar of Cooperative Societies, the Reserve bank has been induced to give us a special credit of Rs. 150 lakhs which we had enjoyed for a number of years past. But, since then the Reserve Bank has been insisting on the merger of the two apex institutions. because under the Reserve Bank of India Act they could recognize only one institution as

apex institution. So, they have been insisting for a long time that the two institutions should be merged. As a matter of fact, they have refused to grant the share capital to one of the apex banks. No doubt, the help that has been given by the Reserve Bank all these years has been very useful, and the institutions in Andhra have been able to liquidate their liability to the Madras State Co-operative Central Bank. But, at the same time, as the requirements of agricultural credit in this State are enormous, it has been realized that the co-operative institutions, as they are at present situated, have not got much capacity to induce the public to deposit huge funds with them and without that they will not be in a position to cope with the demand. As we know, there are in every district headquarters a large number of institutions which are giving credit at very high rates of interest for public and have also been giving certain other facilities. Therefore, the co-operative institutions are not by themselves in a position to attract deposits.

Sir, the apex banks are also grateful to the Government in several ways. The Government has been contributing the share capital to the apex banks, to the district institutions and to the village societies as well, to enable them to borrow in a large measure from the Reserve Bank of India; likewise, the Government have been giving guarantees to the Reserve bank enabling the institutions to borrow large funds from the Reserve Bank. I hope and trust that, with the endeavour that is to be made by non-officials and with the co-operation that is given by the department as well as by the Co-operation Minister we will be able to at least approximate the target that has been fixed in the Third Five-year plan.

As regards land mortgage banks, they have been serving a very useful purpose in this State; they have undertaken to give long-term loans in the Musi Project

area; and the Reserve Bank of India has once again surveyed the credit requirements of the Nagarjunasagar project. Under the Nagarjunasagar project, it was expected that water would be available to the new area of irrigation in the year 1962-63. But later assessment would show that water would be available in the year 1965. Therefore, land has to be prepared for reclamation as well as for raising of the crops and it is estimated that the individual ryots who would require assistance from the co-operative institutions would be of the order of 10.0 crores as far as medium term loan is concerned, and as far as short-term loan is concerned another Rs. 4.0 crores would be required. The report is before the Government. I therefore request the Government to examine this report and to give all assistance that is necessary, so that the scheme that has been launched at a huge cost at about Rs. 150.0 crores may be completed in all its aspects and its usefulness may be enjoyed by the ryots of this State.

श्री रामचन्द्रराव देशपांडे (नारायनखेड) :—अध्यक्ष महोदय। आज सहकार संबन्धी मांग हमारे सामने है। इस संबन्ध में भाषण करने से पूर्व मैं यह चाहूंगा कि संमाननीय मंत्रीजी भी कुछ हिन्दी जानने की कोशिश करें। मैं समझता हूं कि वे कुछ हिन्दी जानते भी हैं और यदि वे पूरे तौर पर नहीं जानते तो मैं उनसे प्रार्थना करुंगा कि वे इस रिपोर्ट को मंगवाकर देखें और इसका समाधान देने की कोशिश करें।

मैं अपने भाषण को एक दो पाइंट्स की हद तक ही सीमित रखूंगा और मैं ज्यादा तफसीलात में जाना नहीं चाहता। यह बतलाया गया है कि हमारे पास बहुत सी सहकारी संस्थाऐं बन रही हैं जिसके लिये लाखों और करीबों रूपया भी खर्च किया जा रहा है, नयी नयी योजनायें बनती चली जारही हैं। इस बारे में बजेट में यह बतला गया है कि "Superintendents including pay of Officers" के लिये ७६,९४,००० रूपये का बजेट रखा गया है। लेकिन अगर हम देखें तो मालूम होगा कि हमारे पास खाली संस्थाऐं ही बनती चली जारही हैं। मगर यह नहीं देखा जारहा है कि उनमें क्या कार्य होरहा है, उनका अस्तित्व है भी या नहीं, वास्तव में उनका क्या हाल है, उन का पैसा किस किस प्रकार खर्च होरहा है। यदि उनपर सुपरविजन बराबर न हो तो समझमें

नहीं आता कि उनसे क्या लाभ होगा। केवल नयी नयी संस्थाएँ बनाते जाना कोई अर्थ नहीं रखता। यह भी देखना चाहिये कि जिस कार्य के लिये वे बनाई गई हैं वह पूरा होरहा है या नहीं। जिस कार्य के लिये पैसा दिया जारहा है वह कार्य पूरा हो रहा है या नहीं। मैं यह बाते थियरी (theory) के तौर पर नहीं कह रहा हूं बल्कि मैं उनकी वास्तविकता को उदाहरणों के द्वारा स्पष्ट करूंगा। सूसाइटीज़ के नाम भी बतलाऊंगा ताकि यह न कहा जाये कि जनरलाईज़ करके कहा जारहा है। ज़हीराबाद और नारायनखेड में दो मारकेटिंग सूसाइटीज़ हैं। नारायनखेड की सूसाइटी १९६०-६१ में बनी है। उसको गोदाम के बनाने के लिए २०, २५ हज़ार रूपये दिये गये। लैकिन इस मारकेटिंग सूसाइटी का काम करना तो दूर रहा वह गोदाम भी नहीं बना जिसके लिये इतनी रक्षम दी गई थी। ज़हीराबाद की सूसाइटी बहुत दिनों से काम कर रही है। उसके संबन्ध में गवर्नमेंट लेवल पर कई रिप्रेज़नटेशन भी किये गये। वार्ता पत्रों में भी इसका समाचार आया है लैकिन वहां के हिसाबात आज तक भी बराबर नहीं हुये। यह ठीक तौर पर कहा जारहा है कि वहां के फंड्स का मिस-अपलिकेशन (Mis-application) और मिस-अप्रोप्रियेशन (Mis-appropriation) दोनों हुये है। आज तक नहीं देखा गया कि वहां वास्तविक तौर पर क्या होरहा है। वह काम भी कर रही है या नहीं ?

हमारे पास कई और प्रकार की सूसाइटीज़ हैं। वूल वीवर्स सूसाइटी है, सिल्क वीवर्स सूसाइटी है। नारायनखेड वूल वीवर्स सूसाइटी के निर्माण के लिये १८ हज़ार रूपये दिये गये लेकिन न तो वहां सूसाइटी का बोर्ड है न वहां कोई वूल है न कोई कार्य होरहा है। इस बारे में कई बार रिप्रजेनटेशन भी किया गया लेकिन आज तक उसपर कोई एकशन नहीं लिया गया। ऐसी सूसाइटीयों का रहना न रहना दोनों बराबर है। बल्कि सूसाइटी में काम न हो तो पैसा व्यर्थ होगा। इसपर विचार करना जरूरी है। मैं दो तीन और सूसाइटीयों के नाम आपके सामने पेश करना चाहता हूं। सिल्क वीवर्स सूसाइटी अन्दोल को १५ हजार रूपये डिस्ट्रिब्युशन के लिये दिये गये। लेकिन न तो वह रक्षम तकसीम की गई और न उनके हिसाब की जांच की गई। हैंड धानी सूसाइटी जो १९६०-६१ में बनी उसपर १५,००० रूपया लगाया गया। किन्तु उसका अस्तित्व है भी या नहीं यह संदेहात्मक है। ज़हीराबाद कोआप्रेट्यु सूसाइटी पर ३०,००० रूपये से अधिक खर्च किये गये। लेकिन उस सुसाइटी का अस्तित्व आज तक नहीं है। एक विजय हार्वसिंग सूसाइटी ज़हीराबाद है जिसके लिये कई हज़ार रूपये दिये गये हैं लेकिन आश्चर्य की बात है कि जिन लोगों को लोन दिया गया है न तो उनके पास प्लाट्स हैं न वे बिलडिंगस् बनाये हैं। आखिर ऐसी सुसाइटीज़ का उद्देश्य है समझमें नहीं आता। एक पोटेटो ग्रोवर्स सूसाइटी ज़हीराबाद भी है जिसका

उद्देश्य यह है कि काश्तकारों को आलू के बीज सपलाइ किये जायें। यह बीज शिमला से मंगाये जाते हैं। लेकिन पोटेटो ग्रोवर्स जहीराबाद ने जो रिप्रेजेनटेशन किया है उससे पता चलता है कि यह बीज शिमला से यहां आने तक ही बीज में कुछ गडबड होजाती है। और ज़हीराबाद पहुंचने तक ही उसका ट्रान्ज़ेक्शन हो चुका होता है। वास्तव में काश्तकार को आवश्यकता है लेकिन बीच में ही उनका ब्लेक मारकेट कर लिया जाता है।

इसके बाद मैं बतलाऊंगा कि जो सुसाइटीयां बनने वाली हैं उनके लिये वक्त पर पैसा नहीं मिलता। उदाहरणार्थ नारायनखेड लो इनकम ग्रुरूप हाउसिंग सुसाइटी बनकर दो साल होते लेकिन उनके पास फंड नहीं है।

मैं कोआप्रेद्युु फारमिंग के संबन्ध में भी अपने कुछ विचार प्रगट करना आवश्यक समझता हूं। माननीय मंत्री महोदय ने अपने नोट में बतलाया है कि हमने बजेट में कोआप्रेद्युु फारमिंग के लिये काफी फंड रखा है। बहुत सी सुसाइटियां बन रही हैं और बहुत सी बनाने की पालिसी है। लेकिन सिद्धान्त की दृष्टि से भी देखा जाये तो सारा देश इस कोआप्रेद्युु फारमिंग के विरूद्ध है अपितु यह भी कहा गया है कि यह हानिकारक चीज़ है। फिर भी इस ओर कदम बढाना कोई ठीक बात नहीं है। एडमंडबर्ग ने ११ नवंबर १९६० को इस बारे में कहा है कि "It is a perilous thing to experiment on the farmer. The farmer's capital is far more feeble than is commonly imagined. The trade is a very poor trade. It is subject to great risks and losses."

इस समय किसानों पर नाना प्रकार के प्रयोग कर रहे है और उनपर नाना प्रकार के टेकसेस डाल रहे है। इसके बाद सहकार के नाम पर सामुदायिक खेती भी लागू करना चाहते है। इसका परिणाम क्या होगा इसपर विचार करना चाहिये। होसकता है कि इसको बाद में कलेकद्युु फारमिंग कहें। इसका परिणाम क्या होगा इसपर तफसील से कहने की आवश्यकता नहीं है। यह कहा जा सकता है कि हम इसको अनिवार्य नहीं कर रहे हैं, यह तो वालेनटरी रहेगा। इस संबन्ध में कुछ बातें पढकर सुनाना चाहता हूं। कोआप्रेद्युु फारमिंग और कलेकद्युु फारमिंग की स्टडी के लिये एक कृष्णैया डेलिगेशन चाइना और दूसरे देशों को भेजा गया था इसकी रिपोट में पेज २२६, २२७ पर श्री एस. के. पाटिल ने अपने डीसेंटिंग नोट में लिखा है कि "Perhaps State assistance was a powerful handle of attraction and individual peasants who were not in the co-operatives might have been discriminated. State assis-

stance helps step up production of the co-operatives and attracted the doubting peasants and many who were on the fence. Thus, persuasion, State assistance, examples of successful co-operatives, failure to get assistance as individual cultivators and perhaps discriminatory grain recoveries operated as the main instruments for bringing the large masses of peasants in the co-operatives."

वहां एक चीज़ होती है। कम्पलशन न भी हो तो एक साइक्लाजिकल बात होती है जो न होना चाहिये। मैं एक और चीज बतलाना जरूरी समझता हूं। पोलैंड के एक कम्युनिस्ट लीडर गोमल्का ने प्रिंसपल्स आफ कोआपरेशन के ताल्लुक से २० आक्टोबर १९५६ को लिखा है कि "The principle of voluntariness means not only threats or psychological compulsion but economic compulsion as well are excluded."

यह चीज़ वहां नहीं होनी चाहिये। मैं माना कि आपके कोआप्रेटिव फारमिंग में कम्पलशन नहीं होगा। लेकिन यह स्वभाविक है कि जैसी फारमिंग के साथ आपका ट्रीटमेंट (Treatment) एक प्रकार का रहेगा और दूसरे जो इससे बाहर रहेंगे उनके साथ अलग ट्रीटमेंट रहेगा। इसका परिणाम क्या होगा। मैं दो मिनट में यह परिणाम भी कहदेना आवश्यक समझता हूं। मैं बिलकुल वास्तविक चीजें कह राह हूं, कोरी थियरीटिकल बाते नहीं कह रहा हूं। नानजेसनी के शब्दों में यह कहा गया है कि :—Naun Jasny says : Instead of voluntary participation, there is coercion; instead of democratic decisions, by the central assembly there is a dictatorship of the officials, who themselves are only small cogs in a big administrative machine. There is a tendency to shirk from duties, to defraud the group for the sake of personal gain; instead of a spirit of partnership the actual state of affairs makes the analogy to serfdom increasingly justified."

मैं इसके बाद थोडे से आकंडे भी बतलाना जरूरी समझता हूं जिससे मालूम होगा कि कोआप्रेटिव फारमिंग का परिणाम क्या होता है। साधारणत: यह कहा गया है कि इसका परिणाम मेकनाइजेशन होता है। इस संबन्ध में इंडियन एगरिकलचरल इंस्टीट्यूट न्यु डेलही ने जो प्रयोग किये हैं उसके अनुसार :

"The instruction of mechanized agriculture or cultivation by means of tractors does not lead to any increase in per-acre yield. The following are the results of the experiments conducted by it:

C0 Desi Ploughing by Bullock Power	Yield of S. Cane 409.9 Md.
C1 Tractor Ploughing upto 6" following by twice discing & Twice grubbing	361.5 Md.
C2 Tractor Ploughing upto 10" following by twice discing and Twice grubbing	356.2 Md."

जाहेर है कि कोआप्रेट्यु फारमिंग कल और मशीनों से होगी। इसके परिणाम के संबन्ध में रेजर्व बेंक आफ इंडिया ने अपनी १९६०-६१ कि रिपोर्ट में इस प्रकार लिखा है।

"RESULTS OF CO-OPERATIVE FARMING: For one year (1960-61) BY THE RESERVE BANK OF INDIA:

250 Joint farming societies broke.

622 Societies showed a loss of Rs. 13 lakhs.

285 Collective Farming Societies worked at a loss of Rs. 7 lakhs.

893 Societies were given 1,02,000 acres of land. No profit but a loss of Rs. 2.5 lakhs.

890 Tenant farming societies showed Rs. 4 lakhs loss."

जब इसके यह परिणाम हैं तो मैं समझता हूं कि इसको कार्यान्वित करना कोअी ठीक बात न होगी।

POINT OF INFORMATION

re: Gulhati Commission Report

Mr. Speaker; The hon. Chief Minister has a statement to make.

ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి): అధ్యక్ష మహాశయా! ఈ దినం మన కృష్ణా గోదావరి నీటి సమస్య గురించి పార్లమెంటులో ఇరిగేషన్ మినిష్టరుగారు ఒక statement చేయగోరున్నారని, table మీద paper పెడతారని ఉదయమే నాకు వార్త అందింది—official communication. మారు నుండే తెల్సామన్నారు. ఆ వార్తలో copies have already been sent to Chief Ministers of Andhra Pradesh, Mysore ... అని చెప్పారు కాని నాకు అందలేదు. ఇప్పుడే అయిదు నిమిషాల ముందు మన ఇరిగేషన్ మినిష్టర్ గారు నన్ను contact చేసి ఆ వార్త అందజేశారు, The Minister has placed the papers on the Table of the House అని. పార్లమెంటులో ఇరిగేషన్ మంత్రిగారిచ్చిన—డిసిషన్ అనండి, ఏదైనా అనండి దానిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ కురు 800 T. M. C. కృష్ణనీరు ఇవ్వబడిందని. తరువాత, శ్రీశైలం నాగార్జున సాగర్‌లో ఎంతనీరు వుంటుందో అంత నీటికి కావలసిన ప్రాజెక్టు కట్టుకోటానికి క్లియరెన్స్ ఇవ్వబడిందని, పోచంపాడు ప్రాజెక్టుకు మనం ఏ విధంగా ఎట్టి మేజర్స్ చేశామో, futureలో dam కట్టుకొనటానికి కావలసిన పర్మాటు ఏదైతే propose చేశామో అవి అంగీకరించ బడ్డాయని, అందులో చేర్చ బడ్డాయని, నాగార్జునసాగర్ యొక్క రెండవ ఫీజ్ future లో కట్టుకోటానికిగాను గోదావరి నీరు కృష్ణలో పడినప్పుడు రెండవ ప్రాంతానికి కావలసిన నీరు ఎంత వుంటుంది వగైరా పరిశీలన చేయవలసినదిగానూ చెప్పారు. తరువాత మైసూరు సీమకు 800 T. M. C. నీళ్ళు ఇచ్చినట్లు, మహారాష్ట్రకు 400 T. M. C. నీళ్ళుఇచ్చినట్లు ఇంకా ఎక్కువనీళ్ళు మహారాష్ట్రలో అరేబియన్ సముద్రంలో పారబోయడం మంచిదికాదని చెప్పినట్లు ఇప్పుడే నాకు మన Irrigation మంత్రిగారు telephoneలో చెప్పినారు. ఈ proposals అన్ని ఢిల్లీలో పార్లమెంటులో వాషీజ్ మహమ్మద్ ఇబ్రహంగారు table మీద పెట్టినట్లు వార్త నాకు అందజేశారు రేపు ఉదయం నాకు officialగా information వస్తుంది, మరి కొన్ని details వస్తాయి. అప్పుడు మనము దాన్ని గురించి comment చేసుకోవడానికి వీలవుతుంది. నాకు ఇప్పుడే అందిన సమాచారాన్ని సభ్యులకు తెలియ జేయడం భావ్యం అనుకొని తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: ఆ రిపోర్టు తెప్పించాలండి.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: అది వస్తూనే House లో పెడతాను. అది రహస్యం కాదు. అక్కడ కూడా House లో పెట్టారు. రేపు బ్రేక్‌ఫున పత్రికలలోకూడా వస్తుంది. మనకు కాపీలు వస్తాయి.

శ్రీ కొన్నేటి విశ్వనాథం: మనకు 800 T.M.C. అని చెప్పినారు. అది excluding existing cultivation అనా, లేక including the existing అనా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: ఆ details ఇంకా తెలియలేదండి. మనకు 800, మైసూరుకు 600,మహారాష్ట్రవారికి 400, మొత్తము 1800 T.M.C. అన్నారు. మరి కృష్ణలో ఉన్నదీరు అంతేననికదా మరి! అదికూడా 86 dependability వైన అదే 75 లో ఇంకా తగ్గిస్తేనో 2000 కూడా మనకు ఉంటుంది. కాని తగ్గించినట్లులేదు. వాళ్ళు only 1800 తీసుకొన్నారు.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు: పరే ఆ పేపర్లను అందరికి supply చేయతోటువ్నారనుకొండి, దీనిపైన చర్చకూడా పెట్టుకొంటే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: అది వచ్చిన తరువాత చూస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: మద్రాసుది ఏదో చెప్పారను కొంటాను. అది వినవడలేదు.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: మద్రాసు గురించి వాకు చెప్పలేదండి. ఆంధ్రకు 800, మైసూరుకు 600, మహారాష్ట్రీకు 400 ఇస్తూ further గా Arabian Sea లో వేయడం మంచిది కాదని అన్నారని చెప్పారు. రేపు clear గా details వస్తాయి. మన గవర్నమెంటుకు official గా కూడా తెలియజేశారు. బహుశా రేపు అది చేర వచ్చునేమో.

శ్రీ కొన్నేటి విశ్వనాథం: వారు అడిగినట్లుగా రెండు రోజులు ఈ చర్చకు time ఇస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: ఆ రిపోర్టు అందిన తరువాత, అవసరమనుకొంటే చూస్తాము. నాకేమి ఆక్షేపణలేదు మళ్ళీ రెండు దినాలు ఉండడం ఎందుకా! ఏదో తృప్తికరంగా ఉంటే celebrate చేసుకోవచ్చునని, అయినా ఆ రిపోర్టు అందిన తరువాత, చూస్తాము. If there is a point for discussion it is for the speaker to allow the discussion.

శ్రీ ఓబుల్‌రెడ్డి: మనకు ఎంత తగ్గినట్లు?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : ఆ details వచ్చిన తరువాత discuss చేసుకోవచ్చు. ఆ వంద T.M.C. వచ్చి ఉంటె సంతోష పడేవాళ్ళమే అనుకోండి.

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR THE YEAR, 1963-64 VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

Demand No. XXIII — Co-operation — Rs. 1,76,02,000/-

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాస్ (పాతపట్నం) : అధ్యక్షా, ఈ సహకార Demandను నేను బలపరుస్తూ కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. ఈ నాడు మనరాష్ట్రంలో సహకారోద్యమం చాలావరకు అభివృద్ధి చెందినున్నా దనే విషయంలో ఎటువంటి అభిప్రాయ భేదాలు ఉండవని కొంటాను. గత రెండు పంచవర్ష ప్రణాళికల కాలములోను membership లోను, share capital విషయంలోను ఎక్కువ అభివృద్ధి చెందుతున్నాము. అయినప్పటికీ రుణాడు ప్రభుత్వం మీద ఒక ప్రత్యేకమైన బాధ్యత ఉన్నది. ఈ gold control order పడ్డిన తరువాత, సామాన్య ప్రజానీకం యొక్క credit facilities ఏ విధంగా దెబ్బతిన్నవి, పరిస్థితులు ఏ విధంగా మారుతున్నవి, దానివల్ల రైతాంగానికి ఏ విధంగా దెబ్బ తగిలినది అనే విషయాలు బహుశా Planning Commission జాగా ఆలోచన చేయలేదేమో ఆ ఉత్తరువులు చేయకముందు, అని అనుకొంటున్నాను, ఈ credit సహకారోద్యమం ద్వారా ఏర్పాటు చేయాలనేది ఆలోచించకుండా ఒకేసారి gold control తీసుకురావడం వలన గ్రామాలలోని రైతాంగం చాలా దెబ్బతింటుంది. ఇదివరకు సామాన్య ప్రజానీకం తమకు ఉన్న బంగారము తీసుకువెళ్ళితే, credit దొరికేది. ఈవేళ అదిలేదు. అందుచేత ముఖ్యంగా మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దాన్ని గురించి ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధవహించవలసి యున్నది. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికానికి 200 కోట్లు రూపాయలు కావాలని అనుకొంటున్నాము. ఈ డబ్బు ఎక్కడనుంచి వస్తుందని మనం ఆలోచించాలి. Scheduled Banks నుంచి గాని, Reserve Banks నుంచి గాని, తెచ్చుకోడానికి ప్రజలకుకూడా ఈ సహకార బ్యాంకులు మాది అని వారికి ఒక నమ్మకం కలుగజేయడానికి మనం ప్రయత్నం చేయాలి. దానికి ముఖ్యంగా ఈ private lending ను అందుచేయాలి. దాన్నిగురించి కొద్ది వేళ క్రిందట నేనొక non-official resolution తీసుకువచ్చాను. అప్పుడు తిమ్మారెడ్డిగారు తప్పకుండా ఈ కానను తీసుకొని వస్తానని చెప్పారు. Private lending ఉన్నన్నాళ్లు కావలసిన డబ్బు ప్రజలనుంచిరాదు. కేవలం ప్రభుత్వం ఈ సహకార బ్యాంకులలోను, Reserve Bank లోను డబ్బు పెట్టడం కాకుండా,

ప్రజలు ఈ బ్యాంకు నాది, దీనివలన నాకు కావలసినడబ్బు నమ్మకంగా దొరుకుతుందని అనుకొన్నప్పుడే, తమవద్ద ఉన్న డబ్బును బ్యాంకులలో వేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఒకే channel ద్వారా ఈ డబ్బు ప్రజానీకానికి అందేటట్లు చూడాలి. కనుక private money-lending మ రెంటనే బందుచేసి రైతాంగానికి కావలసిన ధనం అంతా సహకార బ్యాంకులద్వారా వచ్చేటట్లు చూడాలి. దీన్ని గురించి ప్రభుత్వము ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఒకపారి కేంద్ర planning Minister గారు పలూరులో Co-operative సభలోమాట్లాడుతూ, ఈ డబ్బుఎక్కడ నుంచి వస్తుంది, Reserve Bank ఇస్తుందా అని వారు గట్టిగా అడిగారు. Reserve Bank ఇవ్వకపోతే, ఇంత పెద్ద schemes అన్నింటికి States మీద పడి మీరు ఈ కార్యక్రమాలో సాధించండి అంటె, డబ్బు లేకుండా ఏలాగు సాధిస్తారు అనేది వారు ఆలోచన చేయలేదేమో అనుకొంటాను. అందుచేత రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధవహించి ఈ విధంగా credit facilities ఈ బ్యాంకులద్వారా వీర్పాటు చేయడానికి పూనుకోవాలి. సహకారోద్యమంలో South India లో, మద్రాసు, ఆంధ్రకూడా చాలా విపరీతమైన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు సాధించుకొంటున్నాయి. అందుకు దీనికి సంబంధించిన ఆఫీసర్లను, సహకారోద్యమంలో పనిచేస్తున్న పెద్దలకు మనము అభినందనలు అర్పించుకోవలసి యున్నది. మనఅదృష్టవశాత్తు దీంట్లో చాలామంది యోగ్యులు ఉన్నారు. అయితే, ఈ కార్యక్రమానికి కావలసిన డబ్బును సంపాదించే ఏర్పాటు మనంచేసుకోలేకపోతే, ఈ సహకారోద్యమం పూర్తిగా fail అయిపోయి, చానిపైన ప్రజలకు రోజురోజుకు విశ్వాసంపోయిన తరువాత, మళ్ళీ ఆ విశ్వాసాన్ని సంపాదించడం చాలాకష్టం. కనుక ఏ విధంగా చేయాలనేది మనం చూడాలి. తరువాత, marketing విషయంలోకూడా Marketing committies పెట్టారు, అయితే ఈ Co-operative movement మీద ఇతర Departments సంపూర్ణమైన విశ్వాసం చూపించడం లేదు అనేటటువంటిది అప్పుడప్పుడు రుజువు అవుతుంది. ఈనేళ essential commodities మాత్రమే కాకుండా controlled commodities కూడా ప్రజానీకానికి అందజేయాలి అన్నప్పుడు, ఈ సహకార సంఘాలద్వారా ఎందుకు అది ఇవ్వకూడదు అనేది ఆలోచించాలి. Private వ్యక్తులకు వ్యాపారస్థులకు ఇస్తున్న facilities సహకార సంఘాలకు ఇవ్వకుండాఉంటె, సహకారోద్యమం ద్వారా దేశాన్ని అభివృద్ధి చెందాలి అనేది కేవలం నినాదమే అవుతుంది తప్ప మన ఆశయం నెరవేరదు. కనుక ఇది శీఘ్రంగా ఆలోచించాలి మన ఆర్థిక శాఖామాత్యులు సహకారోద్యమానికికూడా మంత్రిగా ఉండడం చాలా సంతోషమైన విషయం. వారు ఒక సమగ్రమైన శాసనాన్ని రెండ్రి రోజులలోనే తీసుకొని వస్తారు. అప్పుడు ఈ కార్యక్రమాన్ని వీర్పాటు

చేసి, ప్రజలకు సహకార బ్యాంకులమీద నమ్మకం కలిగించి, ప్రజల దగ్గర ఉన్నడబ్బు అంతా కూడా ఆ బ్యాంకులలో ఉంచే విధంగా చేయాలని కోరుతున్నాను. తరువాత land mortgage Banks విషయంలో చాలా అవ్యవస్థ జరుగుతున్నది. తరుమాసాలు ఎందుకు అవస్థం శాఖాలో తెలియడంలేదు. అదేవిధంగా ఈ credit Societiesలో 600 మంది members ఉంటె, 400 మంది repay చేసి 100 మంది చేయకపోతే, అది overdue society అని ఎవరికి హక్కు లేకుండా ఉన్నది. అందుచేత individual credit దానికి పర్చాటుచేసి, తన డబ్బు తాను తీసుకోవచ్చునదే విధంగా, loan కు చెట్టుకోడానికి అవకాశం కల్పించే విధంగా ఈ సహకార Actలో మార్పులుచేయాలని కోరుతున్నాను. మనకు ఎగ్రికల్చరల్ ఫార్మింగ్స్ చాలా అవసరము. వాటిద్వారా మనం వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేసుకొనే దానికి అవకాశం ఉంది. కాని ఆ ఫార్మింగ్స్‌కు కావలసిన ధనం మనదగ్గర లేదు. గ్రామాలలో ఉన్న పరిస్థితులు, ప్రజల స్థితిగతులు ఢిల్లీలో ప్లానింగ్ కమీషన్‌లో ఉన్న పెద్దలు తెలుసుకోలేకుండా ఉన్నారు. వారు చాలా తెలివితేటలు కలవారై ఉండవచ్చును, కాని, గ్రామాలలో సామాన్య ప్రజానీకం పరిస్థితి ఏవిధంగా ఉన్నదో, రైతుల పరిస్థితి ఏవిధంగా ఉన్నదో, వారు ప్రయివేట్ మనీలెండర్స్‌చేతుల్లో ఏవిధంగా నలిగిపోతున్నారో ప్లానింగ్ కమీషన్ మెంబర్స్ తెలుసుకొంటే, వారు తప్పక యీ సహకార ఉద్యమం బాగా చెరిగి అభివృద్ధి చెందటానికి తోడ్పడతారు. కాబట్టి వ్యవసాయంలో అనుభవం కలిగినవారిని, యీనాటి గ్రామాలలోని పరిస్థితులు తెలిసినవారిని కొందరిని ప్లానింగ్ కమీషన్‌లో ఉంచాలని కోరుతున్నాను. అప్పుడు యీ సహకార ఉద్యమం బాగా చెరగటానికి, అభివృద్ధి చెందటానికి అవకాశం ఉంటుంది. భారతదేశ భవిష్యత్ బాగుండాలంటే రైతులే ప్రధానమంత్రిగా ఉండి, జవహర్ పండితుడు అయనకు సెక్రటరీగా ఉంటే బాగుంటుందని గాంధీగారు ఒకసారి చెప్పారు. వారు చెప్పినదాంట్లో ఉన్న అర్థం మనం గమనించాలి. మన పరిస్థితులు అర్థం చేసుకోలేని మనుష్యులు ప్లానింగ్ కమీషన్‌లో కూర్చుని "క్రెడిట్ సొసైటీలు స్థాపించండి; మార్కెటింగ్ సొసైటీలు పెట్టండి; కో-ఆపరేటివ్ ఫార్మింగ్స్ పెట్టండి; కన్జూమర్స్ సొసైటీస్ పెట్టండి" అని చెబుతున్నారేగాని, వాటికి అవసరమైన డబ్బు ఎక్కడనుండి వస్తుందో ఆలోచించటంలేదు. ఆ డబ్బు ఎక్కడనుంచైనా ఇప్పించటానికి వారు పర్చాటు చేస్తున్నారా అంటే లేదు. రిజర్వుబ్యాంక్ నుండి, షెడ్యూల్ బ్యాంక్స్‌నుండి కంత పర్సంటేజ్ మీరు కో-ఆపరేటివ్స్‌ద్వారా ప్రజానికానికి అందజేయాలని వాళ్ళు ఎందుకు చెప్పకూడదు? ఉన్న కొద్ది డబ్బులో మీరీకార్యక్రమాలన్నీ చేయండి అంటున్నారు. కాని, డబ్బులేక, యీ కార్యక్రమాలు సక్రమంగా నడవకపోతే ప్రజలలో అవిశ్వా

సం వర్ధనుతుంది, వ్యవసాయదేశమైన భారతదేశంలో కేవలం సహకారరంగం ద్వారానే అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు జరగటానికి అవకాశాలున్నవి. మనం ప్రభుత్వరాష్ట్రంనుండి విడిపోయినతర్వాత — మనరాష్ట్రంలో సహకార రంగం బాగా అభివృద్ధి చెందింది; ఇంకా అభివృద్ధి చెందుతున్నది. దానికి తగ్గ మద్దతు మనకు ఇవ్వటానికి ఢిల్లీప్రభుత్వంవారు, రాష్ట్రప్రభుత్వంవారు వెంటనే పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఈ సహకార రంగమానికి పటిష్ఠంగా డబ్బు తీసుకురావాలన్నది యోచన చేయాలి; అని నేను సహకారశాఖామాత్యులను హృదయపూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను. ప్రయివేట్ మనీలెండింగ్‌ను పూర్తిగా బందుచేసేటిగా రేపు తీసుకువచ్చే శాసనంలో పేర్కొటుచేయాలని కోరుతున్నాను. సహకారబ్యాంక్స్‌నుండి,షెడ్యూల్ బ్యాంకులనుండి, రిజర్వుబ్యాంకులనుండి, ఇమ్యూనిటీస్‌కార్పొరేషన్‌నుండి ఇంత పర్సంటేజ్ అని–ధనం సేకరించి సహకార రంగాభివృద్ధిద్వారా ప్రజానీకానికి అందజేసేటిగా మనం శాసనాలుచేసి అమలు జరిపినవాడే సహకార రంగం మన దేశంలో ముందుకుపోయి, సైద్ధాంతిక, సామాన్యప్రజానీకం అభివృద్ధి పొందటానికి అవకాశం ఉంటుంది. మనం ఇవాళ కో-ఆపరేటివ్ షుగర్ ఫ్యాక్టరీస్ స్థాపన చేసుకొన్నాము. అది సంతోషించతగ్గ విషయము. అవి సైతులకు ఎంతో ఉపకారము చేస్తున్నవి. మనం హౌండ్‌లూమ్ ఇండస్ట్రీని కూడ ఎంతో అభివృద్ధి చేసుకొన్నాము. మినిస్టర్‌గారు యీ శాఖవల్ల ప్రశ్నోక్తమైన శ్రద్ధ వహించి, సైద్ధాంతానికి ఉపయోగపడేటట్లు రేపు రాబోయే బిల్లులో కొన్ని మార్పులు చేయాలని ప్రార్థిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ ఎస్ చిన్నఅప్పలనాయుడు (పరవడ): అధ్యక్షా, సహకారశాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్స్ బలపరుస్తూ కొన్ని ముఖ్యమైన సూచనలు చేయదలచుకొన్నాను. కో-ఆపరేషన్ డెమాక్రసీని స్ట్రెంథెన్ చేస్తుంది. అందువల్లనే కో-ఆపరేషన్‌ను మనం ఒక లక్ష్యంగా తీసుకొన్నాము. ఇది మన పాలసీమాత్రమేకాదు, జీవితవిధానం అనుకొన్నాము. కాని కో-ఆపరేటివ్ ఫీల్డ్‌లో మాత్రం ప్రజాస్వామ్యం పోతున్నది. మినిట్స్‌బుక్ ఎవరిచేతిలో ఉంటుందో, వారిచేతిలో అధికారం శాశ్వతకాలం నిల్చిపోయి ఉంటుంది. దీనిని గురించి సెలక్ట్‌కమిటీ ఏమి చేసిందో నాకు బోధపడలేదు. కో-ఆపరేటివ్ ఫీల్డ్ అభివృద్ధిచెందాలంటే, ప్రజల అవసరాలు తీరాలంటే, "కో-ఆపరేటివ్" అనే మొక్కకు ప్రజాస్వామ్యం అనే గాలి, వెలుతురు పూర్తిగా ప్రసరింపజేయవలసిన అవసరం ఉంది. అందుకు అవసరమైన చట్టం చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతిగ్రామానికి ఇంచుమించు ఒక ప్రయిమరీ సొసైటీ ఉన్నది. అవన్నీ కొన్నికొన్ని గ్రామాలలో ఓవర్‌డ్యూస్ అయిపోతున్నవి. దానికి కారణం వాటికి చెయిడ్ స్టాఫ్ లేక, అవి ఆనరరీస్టాఫ్‌తో పనిచేయడమే. గౌ. సభ్యులు ఎక్కువ

ఎఫెక్షన్ చేయకపోవటంవల్ల కొన్ని సొసైటీలు దివాళాతీసే పరిస్థితిలో ఉన్నవి. కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీస్ ద్వారా ప్రజలకు సేవచేయవచ్చుననే ఉద్దేశ్యంతో అని స్థాపించటం జరిగింది. ఆవాడు, ప్రయిమరీ సొసైటీలో ఒక మెంబర్ డిఫాల్టర్ అయితే ఆ సొసైటీ మెంబర్స్ అందరికి లోన్ ఇవ్వకుండా బిల్ హెల్డ్ చేస్తూ ఉండేవారు. కాని, తర్వాత అలాకాకుండా, లోన్ తీసుకొనేవాడు, స్యూరిటీ ఉండేవారు ఇద్దరూ కలిసి లోన్ కంప్లీట్‌గా చేసేసినపుడు, వారికి తిరిగి చెమువెంటనే అప్పు ఇవ్వటానికి అవకాశం కలుగుతుందని చెప్పటం జరిగింది. ఆ విధంగా అవి రెండు సంవత్సరాలు చాలా జాగ్రత్తగా పనిచేయటం జరిగింది. కాని, తరిమిలాయీ సొసైటీలు ఒక్కొక్కటే చెనక్కు జారిపోవటం, మెంబర్స్ డిఫాల్టర్స్ అవటం జరిగింది. ఆ సొసైటీ సెంట్రల్ బ్యాంక్‌కు డిఫాల్టర్ అవటం జరిగింది. విశాఖపట్నంలోయీ సొసైటీలున్నప్రాంతంలో గత మూడు సంవత్సరాలనుండి వర్షాలులేక, సకాలంలో ఊడ్పులుగాక కరువు పరిస్థితి ఏర్పడిన కారణంగా, అక్కడి రైతులు తాము పట్టుకువెళ్ళిన డబ్బు—అప్పు — సకాలంలో సొసైటీలకు ఇవ్వలేకపోయారు. ఈ సంవత్సరం లోన్ రికవర్ చేయకుండా. ఇంటరెస్టు తీసుకోంటూ — ప్రిన్సిపుల్ ఎమౌంట్ వచ్చే సంవత్సరానికి చాయిచావేయమని ఆ సొసైటీస్ పాలకవర్గం సెంట్రల్ బ్యాంక్‌ను కోరగా, సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఆవిధంగా మేము చేయడలచుకోలేదని, మేము రిజర్వుబ్యాంక్‌కు టవర్‌సుబ్ అయితే, వారు మాకు రావలసిన లోను బిల్ హెల్డ్ చేస్తారని, అందువల్ల మీరు తప్పనిసరిగా లోన్ వసూలుచేసి తీరవలసినదేనని, లేకపోతే మీ క్రెడిట్ కత్తిరిస్తామని చెప్పారు. ఆ విధంగా కత్తిరించటంకూడ జరిగింది. ఈ పరిస్థితుల్లో దావా వేయటం — అది డి. ఆర్. ఆఫీస్‌కు పంపిస్తే, వారు సేల్ ఆఫీసర్‌ను పంపించకుండా జాప్యం చేయటం జరిగింది. పంటలు పోయినపుడు,' గాలిచానలు, వరదలు వచ్చి పంటలు పాడైనప్పుడు ప్రభుత్వం శిస్తురెమిషన్ ఇచ్చినట్లుగా, యీ లోన్స్ ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్స్ చెల్లింపును కూడ ఒక సంవత్సరంవరకు చాయిదా వేసినపుడే, ఆ సొసైటీలు సక్రమంగా నడవటానికి అవకాశం ఏర్పడుతుంది. లాంగ్‌టరమ్ లోన్స్ ఇవ్వటానికి ఎల్. ఎం. బిలున్నవి, మా జిల్లా లాండ్‌మార్ట్‌గేజ్ బ్యాంక్‌కు ఒక కోటి రూపాయలు ఇస్తామని చెప్పటం జరిగింది. వి.ఎల్.డబ్ల్యుస్ ద్వారా లోన్‌కు అప్లికేషన్స్ సబ్‌మిట్ చేయాలని చెప్పటం, ఆవిధంగా చాలామంది అప్లికేషన్స్ సబ్‌మిట్ చేయటం జరిగింది. కాని లోన్ ఇంతవరకు శాంక్షన్ కాలేదు. ఒక అప్లికెంట్ లోన్ పొందాలంటే— తన వంశవృత్తం మూడు తరాలనుండి ఉన్నది—తుచ్ఛంగా రికార్డుఅయి ఉండాలన్నారు. కాని సర్వే డిపార్ట్‌మెంట్ వారి ధర్మమా అని బాగా ఉన్న రికార్డులన్నీ తప్పుడు తడికగా తయారుచేయబడి, అర్హులైనవారికికూడ లోన్ రావటానికి అవ

శాళం చిక్కటంలేదు. L.M.Bs లో కూడ అప్పులు తీర్చుకోడానికి, మాగాణులు త్రవ్వుకోడానికి, భూములు బాగుచేసుకోడానికి యిస్తాము అని చెప్పారు. కాని దీనిమీలా మాగాణులు త్రవ్వుకోవేసందర్భంలో, ఎంత work చేశారో దాని valuation మీద డబ్బు యిస్తాము అని చెపుతున్నారు. అలాగే భూములు బాగుచేసుకోడానికి కూడ, ఇవ్వాళ ఒక application పెడితే సంవత్సరంవరకు దానికి దిక్కు లేకుండా పోతున్నది. ఒకరైతు మయ్యి త్రవ్వుకోవాలి అనుకొని ఎక్కడైనా అప్పుతెచ్చుకొని ఈలోపల మయ్యి complete చేసుకుంటే ఎప్పుడో మయ్యి త్రవ్వుకున్నావు మా కంటి ఎదురుగా మయ్యి త్రవ్వలేదు అన్న సందర్భాలు ఎన్నో కన్పిస్తున్నాయి. 100 కి 10 loans sanction అయితే అందులో 1, 2 రైతులు విడిచిపెట్టడం జరుగుతున్నది. Blocks లో subsidy wells కు loans యిచ్చేటప్పుడుకూడ భూమి తనఖా ఉంచుకొని loans యిస్తున్నప్పటికి కొన్ని చర్యలు చాళ్ళ పెత్తిమీద రుద్దడం చాల అసందర్భం అని మనవిచేస్తున్నాను. ఇటువంటి ఆటంకాలు ఏమి లేకుండా విరివిగా loans యిచ్చాలని Subsidy wells కు యిచ్చిన loan లో 1/4 అయినా subsidy క్రింద treat చేయవలసిందని, ఇది రైతులమీద ఒక incentive గా పని చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. Agricultural implements ఎక్కడా Societies లేవు.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair.)

ఇవి చాల అవసరం. రైతులకు agricultural implements కావాలంటే ఎక్కడో marketing society అకు 15, 20 మైళ్లదూరం పోవలసి ఉంటుంది. అక్కడనుంచి తెచ్చుకోవడం కష్టం. ఇప్పుడు బ్లాకులు పేర్చాలైవాయి కనుక ప్రతి బ్లాకులో ఒక Agricultural implements' society పెట్టి తద్వారా ఇనుము, implements అన్ని రైతులకు అందుబాటులో ఉంచేటట్లు చేయాలి. District Agricultural Officer, 30, 40 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న Society కి బండి పట్టాలకొరకు permit యిస్తే, ఇక్కడనుంచి రైతు బండి తోలుకువెడితే అక్కడి dealer మాదగ్గర stock లేదు వెళ్ళిపొమ్మని అంటున్నాడు. ఇటువంటి యిబ్బందులన్నీ రైతు పడకుండా ఉండాలంటే ప్రతి బ్లాక్‌లో పొనైటీలు స్థాపించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

Sri E. Ayyapu Reddy: The hon. Member who opened the Debate catalogued a list of vices existing in the Department. The catalogue is so full that it is very difficult to add anything further to that. The catalogue is a list of vices existing in the human nature itself and to attack the Department on account of what is incurable in the human

nature cannot be proper. At the same time, as everbody knows, eternal vigilance is the price of liberty and that applies with greater force to the Cooperation Department. The existing laws and the existing functioning of the Cooperation Department is such that it is easy for the clever crook, the intelligent cheat to cheat societies and make good escape from the rigour of the law. In my humble experience as a lawyer I had the fortune or the misfortune of defending some of the cheats. I once defended a gentleman who had cheated a cooperative socsety to the tune of Rs. 25,000. He had escaped and had an honourable acquittal. I have also defended some presidents of cooperative societies who, I was fully convinced, were cheats but against whom it was not possible for the Department to lay their hands. And the rigour of the law is not felt in the Cooperative department. One of the main reasons is that with the existing system of functioning of the societies it is not possible to fix the responsibility on any particular gentleman and moreover the system of supervising and the functioning of the societies are absolutely bad. Whenever a Cooperative Inspector has to investigate into misappropriation of funds, he has to follow an elaborate procedure and obtain sanction and then the Department itself has to lodge a complaint to the Police and the Police in their turn has to investigate and then lay the charge. And this is resulting in all the culprits escaping scot-free and not getting convicted. If the facts and figures are honestly placed, I will not wonder if the societies have been cheated to an extent of more than one crore of rupees. That is why I have a suggestion to make. It is necessary for the Department to have Police officers of their own. I do not mean that these police officers must be from the regular Police line, the department must have a specially recruiuted and trained cadre whose business it must be to supervise the fanctioning of these societies from day to day or from month to month. This cadre must have

experts in detection work and also they must have special training. They must have special powers to deal with the erring office bearers immediately; they must be given powers to prosecute the cases themselves. Now the system of entrusting the prosecution to the Police officials involves delay and is bad and therefore necessary reform will have to be introdueed in that respect.

One more point about rural indebtedness. Even in 1956, the Congress Legislature Party thought of imposing a moratorium on agricultural indebtedness. Evidence of agricultural indebtedness is so great that inspite of the rapid spread of our cooperative movement it has not touched even the fringe of the problem. Ninety per cent of our agriculturists are victims of usurious money lender. The present existing cooperative credit system is not functioning. The Land Mortgage Banks have become almost impossible of access. It is easier to reach Mt. Everest rather than get money from the Land Mortgage Banks. No doubt it is stated that there are 114 or 120 Land Mortgage Banks in the State. This is not sufficient. We require one thousand banks if we really want to relieve rural indebtedness. And the present system of giving loans in the Land Mortgage Banks must somehow or other be rapidly changed so that an applicant gets his loan application sanctioned and money given to him at least within four months after his application is filed. Otherwise most of the genuine cases, they find it difficult to get money from these Banks and are driven to get loans from usurious money lenders.

With reference to the present system of elections to the societies, it is necessary to introduce some law which prevents a man seeking re-election for the third time or even for the second time. Some of the institutions have become the pocketboroughs of individuals and when once he becomes a president of a society he is always the president of the society with the

resulting curious position of a president presiding over his election; he calls for nominations, the membership is entered or diverted according to his convenience and he is made the judge of his own case and seeks re-election. It is therefore necessary to introduce some law by which a person who is seeking election or position as an office-bearer of a society must never preside over it. The Revenue Divisional Officer or the First Class Magistrate may be requested to preside over the elections and moreover no person who has acted for two terms must be allowed under any circumstances to come into some position. Then most of the evils that are now existing will disappear.

Sri K. Brahmananda Reddy: To be applied to the Assembly Members also?

Sri E. Ayyapu Reddy: It all depends upon adult franchise and fortunately adult franchise has proved to be very salutary and the common man has greater common sense which no other person has.

Mr. Deputy Speaker: At one time it was also discussed.

Sri E. Ayyapu Reddy: But as we know in practice there are a number of presidents who have continued to be presidents for 15 years, 20 years or 30 years and when once he is a president the Minute Book is in his hands and he gets himself re-elected. That is a common thing.

I have one other suggestion with reference to the cooperative societies functioning under the small scale industries. We do not know what are the products they have produced. So far we have heard of investments on these societies, but we have never heard of any products coming from these cooperative societies. The existence of bogus societies is a wellknown fact. In fact, the late

Mr. Pallam Raju was averse to giving any aid to any society as he was of the view that most of these societies were bogus. I was also requesting that these bogus societies should be demolished and removed. It is therefore necessary as I suggested earlier to create a vigilance cadre for the cooperative department which is all powerful and which is specially trained and which supervises and controls the functioning of these societies from day to day so that the bogus societies do not function. If these malpractices which are existing in the Department are to be removed speedily, at any rate a number of small dexterous operations are necessary to keep this Cooperative Department trim and healthy. I hope the hon. Finance Minister is quite capable of performing all these operations.

శ్రీ రామువుడు (అనగాం): అధ్యక్షా, కేంద్ర సహకార బ్యాంకుయొక్క ఎన్నికలు సరిగా జరగడంలేదు. దానిలో చాలా లోపాలున్నాయి. ఆ అధ్యక్షుడే ఎన్నికలను నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. వారు గాకుండా ఎన్నికలను యితర వుద్యోగులద్వారా జరిపించడం మంచిదని మనవిచేస్తున్నాను. ఎన్నికల విధానంలో కూడా చాలా చిక్కులు కనబడుతున్నాయి. వీటిని సవరించవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

1962-63 వ సంవత్సరంలో చేనేత సహకార సంఘాలకు రిజర్వుబ్యాంకు నుండి మంజూరుచేసిన అప్పులు 122 లక్షల 71 వేల రూపాయలు. 1963-64 వ సంవత్సరానికి 164 లక్షల 74 వేలు కేటాయిస్తున్నారు. చేనేతలోద్దు పథకాలకు సంబంధించి 42 లక్షలు కేటాయిస్తున్నారు. సహకార సంఘాలు, మార్కెటింగు సంఘాలు, చేనేతలోద్దు సిబ్బంది అన్నింటికి కలిపి 88.85 లక్షలు ఖర్చు చేస్తున్నారు. ఇందులో సిబ్బందికి నూటికి 51 వంతులు అయితే ప్రజల అవసరాలకు మాత్రం 49 వంతులు ఖర్చు చేస్తున్నారు. ఇది వివిధంగా సమంజసంగా వుందో ఆలోచించవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

జాయింట్ రిజిస్ట్రార్ తో సెక్ రెడ్డిగారిపై అవినీతి చేరారోపణ సి. ఐ. డి. రంగయ్యనాయుడుగారు పంపిన రిపోర్టు ముఖ్యమంత్రిగారి విచారణలోవున్నట్లుగా

తెలుస్తున్నది. ఈ జోసెఫ్ రెడ్డిగారిపై ఎన్నో కేసులు వున్నాయి. ఈయన చాలా పక్షపాతంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. ఈ సంఘాలలో చాలాచోట్ల ఐక్యం కల్పించుకుంటున్నారు. ఉదాహరణకు నా నియోజకవర్గమైన జనగాంలో వారు ఒకపారి వచ్చినప్పుడు అక్కడి చేనేతసంఘ మేనేజింగ్ కమిటీవారు 'అయ్యా మాపేర్ చాలనీ కట్టించారు. కాని ఆ కట్టడాలు సరిగా కట్టలేదు, కూలిపోతున్నవి' అని చెప్పారు. అవి వాలుగు లక్షల రూపాయిల ఖర్చుతో కట్టారు. వానయోగ్యంగా మాత్రం లేవు. ఆమాట చెప్పినందుకు ఆయనకు చాలా కోపం వచ్చింది. 'ఎప్పుడు వచ్చినా మీరు యిటువంటివే చెబుతుంటారు. మీరు కమ్యూనిస్టులు గనుక ఈవిధంగా చేస్తున్నారు. ప్రతిదానికి వాదోపవాదాలకు దిగుతారు, అవలు మీసొసైటీ లెక్కలు చూడాలి' అని వెంటనే తమ వెంటవున్న వుద్యోగులతో వాటిని తీసుకుని వీరో చిన్నచిన్న పొరబాట్లను వాటిని చూపి వెంటనే షో-కాజ్ నోటీసు పంపించారు. ఆ తరువాత వానిని సూపర్‌సీడ్ చేయడంకూడా జరిగింది. దీనికి కారణం క్రిందటి ఎన్నికలలో తమ పార్టీవారు చాలేదని మనస్సులో కోపం. అది యీ విధంగా చూపిస్తున్నారు, ఆ కారణాలతో సొసైటీలను సూపర్‌సీడ్ చేయడమైతే అంతకంటే పెద్దపెద్ద పొరబాట్లు చేస్తున్న సొసైటీలు అనేకం వున్నాయి. వరంగల్లు జిల్లాలో గూడూరువ్వ అనే సొసైటీ వుంది. అక్కడ యిటువంటి కేసులు అనేకం వున్నాయి. ఏమిచేస్తున్నారు! అన్నిచోట్ల మరి నిష్పక్షపాతంగా ఎందుకు వ్యవహరించరు. ఇటువంటి వుదాహరణలు యింకా అనేకం యివ్వవచ్చు. ఆ షో-కాజ్ నోటీసు యితర వివరాలు వావద్ద వున్నాయి. వాటిని సహకారశాఖామంత్రిగారికి తమద్వారా పంపుతున్నాను. వాటిని పరిశీలించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఈవిధమైన పక్షపాతం చూపుతుంటే యింక సహకారం ఎక్కడ వుంటుంది? మొన్న ముఖ్యమంత్రిగారే యీ సహకార సంఘాలన్నీ కేబినెంఘాలుగా మారాయని చెప్పారు. ఈ విషయం ప్రభుత్వానికి తెలిసికూడా ఏ సంఘం సక్రమంగా పని చేస్తుందో దానిని సూపర్‌సీడ్ చేయడం, అక్రమంగా ప్రవర్తించేవారిని పూరుకొనడం సరియైన విధానం కాదని మనవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్: రేపు 25-3-1963 వ తేదీ ఉదయం 8.30 గంటలకు సమావేశమవుదాము.

1-30 P. M. The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Monday, the 25th March, 1963.

అనుబంధం

1962–63 లో ఆంధ్రప్రదేశ రాష్ట్రంలో సహకార శాఖ నిర్వహణను, సహకారోద్యమ వ్రధానాంశాలను గురించిన వివరణ :—

సహకారోద్యమం వివిధ రంగాలలో క్రమాభివృద్ధి చెందుతూనే వున్నది. సహకార పరపతి, మార్కెటింగు, ప్రాసెసింగు, వ్యవసాయం, వాడకందార్ల సహకార సంఘాలు మొదలైనవాటి అభివృద్ధి పథకాలను రూపొందించి అమలుపరచడంలో గత కొద్ది సంవత్సరాలుగా సహకార విధానంలో ఏర్పడిన కొత్తరీతులను దృష్టిలో వుంచుకొనడం జరిగింది సహకార సంఘాలు ప్రత్యేకయోగం కోసం తమ కార్యక్రమాలను విస్తృతం చేసుకొనేటందుకు వీలుగా ప్రభుత్వం వాటికి ఆర్థిక సహాయం,గ్యారంటీలు, కన్సెషన్లు మొదలైన ఇతర సౌకర్యాలు కల్పిస్తూనే వచ్చింది. సహకార సంఘాలకైకూడా ప్రస్తుత అవాంతర పరిస్థితి ప్రభావం ఉంటుంది. ఉత్పత్తిని అధికం చేయడంలోను, ధరలను అదుపులో పెట్టడంలోను ఈ సంఘాలు మరింత ప్రముఖపాత్ర వహించ వలసివున్నది. అందువల్ల సహకార పరపతి, మార్కెటింగు, వ్యవసాయం, వాడకందార్ల సహకార సంఘాలు—ఈ రంగాలలో ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించ వలసివున్నది. సహకార కార్య కలాపాల ప్రగతిని గురించి, కార్యక్రమాలను గురించి దిగువ పేరాలలో సంగ్రహంగా వివరించడం జరిగింది :—

వ్యవసాయ పరపతి.

కార్యక్రమం, ప్రగతి :— మనది వ్యవసాయ ప్రధానమైన రాష్ట్రం కావడం వల్ల పరపతి రంగంలో సాధించిన ప్రగతికి ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. ద్వితీయ ప్రణాళికాంతం వాటికి ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాల సభ్యత్వం 15.89 లక్షలుండగా, తృతీయ ప్రణాళికాంతానికి, ఈ సభ్యత్వాన్ని 40 లక్షలకు పెంచటకు సహకార సంఘాలు వీటా పనకూరుస్తున్న స్వల్పకాలిక, మధ్యకాలిక పరపతి స్థాయి 1960–61 లో రూ. 18.50 కోట్లు వుండగా తృతీయ ప్రణాళిక చివరి సంవత్సరానికి దానిని రూ. 60 కోట్లకు పెంచాలని సహకార రంగానికి సంబంధించిన తృతీయ ప్రణాళిక ఉద్దేశిస్తున్నది. ఈ లక్ష్యాల ప్రకారం కర్షక కుటుంబాలలో 66 శాతం కుటుంబాలను సహకార రంగంలోకి తేవడం జరుగుతుంది. వారి పరపతి అవసరాలలో 80 శాతం వరకు తీరగలవు.

అవసరమైనచోట్ల క్రొత్త గ్రామ సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడంతో ఇప్పటికి 92 శాతం గ్రామాలు సహకార రంగం క్రిందికి వచ్చాయి. ఈ సంఘాల న్నిటి సభ్యత్వం 19 లక్షలకు పైబడి వుంది. ఇది గ్రామీణ కుటుంబంలో దాదాపు 86 శాతం. ఈ సంవత్సరాంతానికి మొత్తం సభ్యత్వం 21 లక్షలకు పెరగ గలదని

ఆశించబడుతున్నది. 1961-62లో సభ్యులకు అందజేసిన స్వల్పకాలిక, మధ్యకాలిక పరపతి సౌకర్యాల మొత్తం రూ. 20 కోట్లు. కాగా ఈ సంవత్సరం రు. 23 కోట్ల మేరకు రుణాలు ఇవ్వడమవుతుందని ఆశించబడుతున్నది. వచ్చే సంవత్సరం సభ్యత్వం 4 లక్షలు పరపతి మొత్తం రూ. 26 కోట్లు చేయాలని లక్ష్యం. ప్రగతిలో అంత వేగం లేకపోయినా అది స్థిరంగా సాగుతున్నది. సహకారోద్యమం ప్రజల ఉద్యమం కావడంవల్ల, పరపతి అవసరాలకు సంబంధించి సభ్యులనుంచి, రిజర్వు బ్యాంకునుంచి లభించే ద్రవ్యం పరిమితమైంది కావడంవల్ల అంత కంటె వేగంతో సాగడం కష్ట సాధ్యమవుతుంది. అయినప్పటికీ సహకార సంఘాలు తమ కార్యకలాపాలను క్రమేణా విస్తృతం చేసుకోవడం కోసం విధి రకాలుగా పటిష్ఠం చేయడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకొంటున్నది. సహకార పరపతి సంఘాలను అభివృద్ధిచేయడానికి తీసుకొన్న చర్యలలో కొన్నిటిని దిగువ తెలుపడం జరిగింది...

సహకార పరపతి సౌకర్యాలను అభివృద్ధి చేయడానికి తీసుకొన్న చర్యలు :—

సంఘాలను పటిష్ఠం చేయడం :— రెండవ ప్రణాళికలోని 6,000 సంఘాలకు తోడు మూడవ ప్రణాళికా కాలంలో మరో 4,000 సంఘాలను పటిష్ఠం చేయడానికి తలపెట్టబడింది. 1961-62 లో 750 అదనపు సంఘాలను పటిష్ఠం చేయడానికి పూనుకోవడం జరిగింది. అవి సేవా సహకార సంఘాలుగా సమర్థవంతంగా పని చేసేటట్లు చేయడమే ఈ కార్యక్రమం ఉద్దేశ్యం. 1961-62 లో 1,628 గ్రామ సంఘాలు సేవాకార్య క్రమాలను చేపట్టాయి. రూ. 195 లక్షల విలువగల ఎరువులు మొదలైన వాటిని సభ్యులకు పంచిపెట్టారు. ఈ కార్యక్రమంలో చేరిన ప్రతి సంఘానికి అయిదేండ్లపైద రూ. 900/-ల సబ్సిడీ ఈయబడుతున్నది. సేవా కార్యక్రమాలను చేపట్టేందుకు వాటిని ప్రోత్సహించి వాటిని సక్రమంగా నిర్వహించగలిగేట్లు చేయడం కోసమే ఈ సబ్సిడీ. సంఘాలన్నీ ఈ ఆశయాన్ని సాధించ గలిగేట్లు చేసే నిమిత్తం సేవా కార్యక్రమాలు చేపట్టనిచే రెండవ సంవత్సరం నుంచి సబ్సిడీ ఉపసంహరించ బడుతుందని ఒక మరతు పెట్టబడుతున్నది. ఎన్నో సంఘాలు సేవా కార్యకలాపాలను పూనుకోవక పోవడంతో వాటిని ఈ కార్యక్రమం నుంచి తొలగించవలసివచ్చింది. డబ్బు, ట్రాక్టరీ, వరపతి వంటి ఇబ్బందులే ఇందుకు కారణం. ఈ యిబ్బందులను అధిగమించి ఎక్కువ సంఘాలు సేవా కార్యక్రమాలను చేపట్టాయి. గ్రామాలలో కర్షకుల అవసరాలను తీర్చగలిగేట్లు చేయడానికి చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి.

ఆదాయ మార్గాలను అభివృద్ధి చేయడం :—

గ్రామ సహకార సంఘాలు ప్రణాళిక క్రింద విస్తృత పరపతి కార్యక్రమాలను నిర్వహించడానికి వీలుగా వాటి ఆదాయమార్గాలను అభివృద్ధిచేసే ఉద్దేశ్యంతో

చాటా మూలధనాన్ని, డిపాజిట్లను పెంచించటానికి లక్ష్యాలను నిర్ణయించటం జరిగింది. 1961-62 ఆఖరుకు గ్రామ సంఘాలలో ఉన్న సభ్యుల చాటా మూలధనం రూ. 4 కోట్లు డిపాజిట్ల మొత్తం రూ. 0,98 కోట్లు. 1968-84 ఆఖరుకు చాటా మూలధనాన్ని 5 కోట్లకు, డిపాజిట్ల మొత్తాన్ని రూ. 2 కోట్లకు పెంచాలని సంకల్పించబడింది.

ప్రభుత్వ భాగస్వామ్యం

సహకార పరపతి విషయాలకు సంబంధించిన నిపుణుల సంఘం చేసిన సిఫార సును పురస్కరించుకొని ప్రభుత్వం గ్రామ సహకార సంఘాల చాటా మూలధనానికి విరాళం సెల్లించడానికి సమ్మతించింది. ప్రస్తుతానికి, పరిమిత బాధ్యతగల సంఘాలకు మాత్రమే ప్రభుత్వం విరాళమిస్తున్నది. త్వరలోనే సమగ్ర సహకార సంఘాల బిల్లును సభవారు ఆమోదించినమీదట ఈ సహాయం బాధ్యతా పరిమితిలేని పెక్కు సంఘాలకు విస్తరింపజేయ బడుతుంది. ఆ బిల్లులో ఇందుకు అవసరమైన నిబంధన చేయబడింది.

ద్రవ్య సహాయం చేసే బ్యాంకుల ఆదాయ మార్గాల అభివృద్ధి :—

ద్రవ్య సహాయ సంస్థలుగా వ్యవహరిస్తున్న ఎపెక్స్ కేంద్ర సహకార బ్యాంకుల ప్రణాళిక క్రింద పరపతి లక్ష్యాల సాధించడంలో ప్రముఖపాత్ర వహిస్తున్నాయి. 30-6-1962 నాటికి మొత్తం నిర్వహణ మూలధనం అపెక్స్ బ్యాంకుల విషయంలో రూ. 24 కోట్లు, కేంద్ర సహకార బ్యాంకుల విషయంలో రు. 91 కోట్లు దాటింది. ఈ బ్యాంకులు డిపాజిట్లు రూపేణా రు. 8.88 కోట్ల మేరకు పొదుపు చేయించ గలిగాయి. 1968-84 ఆఖరుకు మొత్తం డిపాజిట్లను దాదాపు రు. 12 కోట్లకు పెంచాలని సంకల్పించ బడింది. ఆర్థిక సంబంధమైన పరిస్థితులవల్ల ఈ రంగంలో జాయింటు స్టాకు బ్యాంకుల నుంచి, ఇతర సంస్థలనుంచి వస్తున్న పోటీవల్లా, సహకార బ్యాంకులు గణనీయమైన అభివృద్ధి సాధించడంలో కొన్ని ఇబ్బందులు ఎదురవుతున్నాయి. ఈ విషయాన్ని పరిశీలించి, సహకార అపెక్స్ కేంద్ర బ్యాంకుల లోని దీర్ఘ కాలిక డిపాజిట్ల విషయంలో గ్యారంటీ ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం ఇటీవలే సమ్మతించింది. సహకార బ్యాంకులు తమ డిపాజిట్లను బాగా పెంపుచేసుకొని తద్వారా పరపతి సౌకర్యాలను విస్తరింప జేయడానికి ఈ చర్య తోడ్పడుతుంద నడం నిస్సందేహం.

ద్రవ్య సహాయంచేసే బ్యాంకులో ప్రభుత్వ భాగస్వామ్యం, రిజర్వు బ్యాంకు నుంచి లభించే పరపతి.

31-8-1962 నాటికి అన్ని స్థాయిలలోను వ్యవసాయ పరపతి సహకార సంఘాల చాటా మూలధనానికి ప్రభుత్వం మొత్తం రు. 2,42 కోట్ల విరాళ

మిచ్చింది. ఈ సంవత్సరం కేంద్రభూమి తవళా బ్యాంకుతోసహా అన్నిస్థాయిలలోని సహకార పరపతి సంస్థలకు వాటా మూలధనం క్రింద మరో రు. 65 లక్షలమేరకు విరాళమిస్తున్నది. అదే విధంగా 1963–64 బడ్జెటు అంచనాలలోకూడ 65 లక్షల మొత్తం కేటాయించ బడింది. ఈ సహాయంవల్లను, తమ సొంత ఆదాయ మార్గాలను అభివృద్ధి చేసుకోవడానికిగాను స్వయం కృషితోను ఈ అపెక్స్ బ్యాంకులు, కేంద్ర బ్యాంకులు పాగించే కృషివల్లను అవి రిజర్వు బ్యాంకు నుంచి పరపతి పొందగలుగుతున్నాయి. ఈ పరపతి సహాయంతో వ్యవసాయ పనులకు, పంటల క్రయ విక్రయాలకు క్రమాధికంగా ద్రవ్య సహాయం చేయడానికి వీలు కలుగుతున్నది. 1962–63లో రిజర్వు బ్యాంకుమంచి సంపాదించిన మొత్తం పరపతి దాదాపు రు. 18 కోట్లు.

దీనికితోడు, మార్కెటింగు సహకార సంఘాలద్వారా ఎరువులు పంపిణీ చేసే పథకాన్ని నిర్వహించే నిమిత్తం రెండు అపెక్సు సహకార బ్యాంకులకు ప్రభుత్వ గ్యారంటీపై స్టేట్ బ్యాంకు నుంచి రు. 3.80 కోట్ల పరపతి లభించింది. కావులు ద్రవ్యడం, భూములకు చిన్నచిన్న అభివృద్ధులు చేయడంద్వారా వ్యవసాయోత్పత్తిని అధికంచేసే నిమిత్తం మధ్య కాలిక అప్పుల గిరాకీ పెరగడాన్ని గుర్తించినవై సహకార సంఘాలు అలాటి పరపతిని క్రమాధికంగా కలుగజేస్తున్నాయి. రిజర్వు బ్యాంకు వారి ఆర్థిక సహాయంతో, 1961–62 లో రు. 126 లక్షల మేరకు మధ్యకాలిక రుణాలివ్వబడ్డాయి. ఈ సంవత్సరం మరో 170 లక్షల మేరకు అలా అప్పులివ్వాలని సంకల్పం.

నిర్వహణ సహాయం :— ప్రణాళికక్రింద విస్తృత పరపతి కార్యక్రమాలను చేపట్టడం జరిగింది. అందువల్ల పర్యవేక్షణ పని అధికమైంది. ఈ పని నిర్వహణకు గాను కేంద్ర బ్యాంకులు నియమించిన అదనపు పర్యవేక్షణ సిబ్బందికి, నిర్వహణ అదనపు సిబ్బందికి అయ్యే ఖర్చుక్రింద వాటికి ద్రవ్య సహాయంకూడా అందజేయబడుతున్నది. కేంద్ర బ్యాంకులు మార్కెటింగు సంఘాల ప్రధాన కార్యస్థానాలలో పెక్కు శాఖలను నెలకొల్పుతున్నాయి. ఈ శాఖలు ఆ యా ప్రాంతాలలోని గ్రామ సంఘాలకు తోడ్పడడమే కాకుండా తమ బ్యాంకులు స్థానికంగా డిపాజిట్లు సేకరించడానికి, పరపతి సౌకర్యాలకు, క్రయ విక్రయాలకు మధ్య కట్టుదిట్టమైన సమన్వయం కల్పించడానికి కూడా తోడ్పడతాయి. ఇప్పటికి నలభై కొత్త శాఖలు ప్రారంభించబడ్డాయి. ప్రభుత్వం వాటికి మూడేళ్ళపాటు సబ్సిడీ అందజేస్తున్నది.

పాడుబోకీ రిజర్వులకు వేరుగా యిచ్చే గ్రాంట్లు:— మూడవ ప్రణాళికలో పరపతికి సంబంధించి ఒక ముఖ్య కార్యక్రమం చేపట్టబడింది. ఈ కార్యక్రమంక్రింద ప్రభుత్వం గ్రామ సహకార సంఘాలకు, కేంద్ర సహకార బ్యాంకులకు స్పెషల్ పాడుబాకీ రిజర్వులక్రింద వేరుగా గ్రాంటులు యిస్తుంది. ఒకసంవత్సరంలో ఆ క్రిందటి

సంవత్సరం యిచ్చిన ఋణాలకు మించి సహకార సంఘాలు అదనంగా యిచ్చిన ఋణాలలో శాతం, కేంద్ర సహకార బ్యాంకులు అదనంగా యిచ్చిన ఋణాలలో ఒక శాతం చొప్పున ఈ గ్రాంటులు యివ్వబడతాయి. అలా యివ్వడంవల్ల, సహకార సంఘాలు సమాజంలోని లేమి వర్గాలకు కూడా సరిౖనంధంగా ద్రవ్యసహాయం చేసేందుకు వాటిని ప్రోత్సహించినట్లు అవుతుంది. 1961-62 లో సాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లా కార్యక్రమంక్రింద పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని సహకార సంఘాలకు, కేంద్ర బ్యాంకులకు రూ. 0.80 లక్ష మేరకు అలాటి గ్రాంటులు యివ్వబడ్డాయి. 1962-63 లో రూ. 10.03 లక్షల మొత్తం పంచబడుతున్నది. 1963-64 సంవత్సరానికి రూ. 11 లక్షలు మొత్తం కేటాయించబడింది.

అపెక్సు బ్యాంకుల విలీనం:— ఆంధ్రరాష్ట్ర సహకార బ్యాంకును, హైదరాబాదు సహకార అపెక్సు బ్యాంకును విలీనం చేయడానికిగాను ఒక బిల్లు సభలో ప్రవేశ పెట్టబడింది. ఈ సమావేశంలోనే దానిని ఆమోదించడం జరగవచ్చు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో ప్యాకేజీ పథకం:—సాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లా కార్యక్రమం (ప్యాకేజీ పథకం) పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో అమలు జరుగుతూ వుంది. ఉత్పత్తి ప్రణాళికలను ఆధారం చేసుకొని సకాలంలో తగిన పరపతి సౌకర్యాన్ని కల్పించడంలోను, మేలురకం విత్తనాలు, ఎరువులు, క్రిమి సంహారక పదార్థాల వంటి ఉత్పత్తి సాధనాలను పరఫరా చేయడంలోను పరపతి సౌకర్యాన్ని, వ్యవసాయోత్పత్తిని నిల్వచేసి, విక్రయించడంలో సమన్వయపరచడంలోను సహకార సంఘాలు ఈ జిల్లాలో ప్రముఖపాత్ర వహిస్తున్నాయి.

ఈ ప్రాంతంలో పనిచేస్తున్న కేంద్ర బ్యాంకులు, వ్యవసాయదారులకు అవసరమైన నిధులు సమకూర్చడానికి పిలుగా రిజర్వు బ్యాంకు, మొత్తం మీద రూ. 866.24 లక్షల మేరకు స్వల్పకాలిక పరపతి సౌకర్యాలు మంజూరు చేసింది. అందులో రూ. 71.48 లక్షలకు ప్రభుత్వ గ్యారంటీ ఉంది. ఈ పథకంక్రింద ప్రస్తుతం ఈ జిల్లాలో 248 సంఘాలు పని చేస్తున్నాయి. 141 డిపోలద్వారా 1962 ఖరీఫ్ సీజనులో 28,740 మణుగుల మేలురకం విత్తనాలను 15,818 టన్నుల ఎరువులను ఇవి పంపకం చేశాయి.

ఈ ప్రాంతంలో ఇదివరకే 65 గిడ్డంగులున్నాయి. వీటికి అదనంగా సహకార సంఘాలు, 72 గిడ్డంగులు నిర్మించుకొనడానికి ఆర్థిక సహాయాన్నికూడా ప్రభుత్వం చారు ఇచ్చారు. ఈసంవత్సరంలో మరో 10 గిడ్డంగుల నిర్మాణంలోతోడ్పడేటందుకు ప్రతిపాదనలు పరిశీలనలో వున్నాయి. అవసరాలన్నిటిని తీర్చడానికిగాను ఈ ప్రాంతంలో మొత్తం 250 గిడ్డంగులను నెలకొల్పాలని అత్యం. జాతీయ సహకార ఆభివృద్ధి గిడ్డంగుల బోర్డు నియమించిన పరిశీలక బృందంవారు ఇటీవల ఈ ప్రాంతాన్ని

సందర్భించి కొన్ని సిఫార్సులు చేశారు. ఆ సిఫార్సుల ననుసరించి పరపతి సౌకర్యా లకు క్రయ విక్రయాలకు సంపూర్ణ సమన్వయం సాధించేటందుకు చర్యలు కూడా తీసికొనబడుతున్నాయి.

దీర్ఘ కాలిక పరపతి

ప్రగతి:— వ్యవసాయదారులకు దీర్ఘకాలిక పరపతి సౌకర్యాలు కల్పించేం దుకు రెండవ ప్రణాళిక ఆఖరుకు 104 ప్రాథమిక భూమి తనఖా బ్యాంకులున్నాయి. ఇటీవలనే మరో 14 క్రొత్త బ్యాంకులు వెలికొల్పబడ్డాయి. వీటితో మొత్తం బ్యాంకుల సంఖ్య 118కి చెరిగింది. ఈ బ్యాంకులు ప్రతిపీమా యిచ్చేరుణాలు ఆధిక మోతాదు వున్నాయి. 1955-56 లో రూ. 62 లక్షలు యివ్వగా 1961-62 లో ఆ మొత్తం రూ. 802 లక్షలకు చెరిగింది. 1962-63 కు పెట్టుకున్న లక్ష్యం 945 లక్షల రూపాయలు కాగా యింతవరకూ 287 లక్షల మేరకు రుణాలివ్వడం జరి గింది. 1963-64 లో రూ. 480 లక్షల మేరకు పరపతి సౌకర్యాలు కల్పించాలని లక్ష్యం. ఈ లక్ష్యం నిర్వాణంలో వున్న అనేక నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులక్రింద ప్రాంతా లను సాగు క్రిందికి తీసుకుని రావడానికి పర్యాప్తమైన కార్యక్రమానికి అనువుగా వున్నది.

ప్రభుత్వం నుంచి, స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా నుంచి పరపతి సౌకర్యాలు:— కేంద్ర భూమి తనఖాబ్యాంకు తన రుణాల కార్యక్రమాన్ని అమలు పరచడానికి వీలుగా ప్రభుత్వంవారు స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా వీటా స్వల్పకాలిక పరపతి సౌకర్యాన్ని కలుగచేస్తున్నారు. ప్రభుత్వంవారు 43 లక్షల రూపాయలను, స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా 100 లక్షల రూపాయలను ఇస్తున్నారు. ఇది చాలకపోవ డంచేత స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా ఇచ్చే నగదు సౌకర్యాన్ని కొనసాగుతూ ఉండే గ్యారంటీ ప్రాతిపదికమీద 200 లక్షల రూపాయలకు పెంచే ప్రతిపాదన పరి శీలనలో వున్నది.

డిబెంచర్లకు ప్రభుత్వ గ్యారంటీ :— డిబెంచర్లు జారీచేయడం ద్వారా నిధులను సమకూర్చుకొన్న తరువాత ఈ స్వల్పకాలిక రుణాలు ప్రతీ వీటా తిరిగి చెల్లింప బడుతూ వున్నాయి. ఈ డిబెంచర్లు అనుమతి పొందిన ట్రస్టీ సెక్యూరిటీలు. వీటికి ప్రభుత్వ గ్యారంటీ వున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ సహకార కేంద్ర, భూమి తనఖా బ్యాంకు 1962-63 లో 218 లక్షల మేరకు డిబెంచర్లు జారీ చేసింది. ఇప్పుడు 1160 లక్షలకు పైబడిన విలువ డిబెంచర్లు జారీ అయిఉన్నాయి. డిబెంచర్ల విషయంలో ప్రభుత్వ గ్యారంటీ యిప్పుడు రూ. 1300 లక్షల మేరకు వున్నది. బ్యాంకు 1963-64 సం.లో ఋణాలిచ్చే కార్యక్రమాన్ని కొనసాగించడానికిగాను మరికొన్ని డిబెంచర్లను జారీ చేయడానికి వీలు కల్పించే సమిష్టి రూ. 2500 లక్షల మేరకు ఈ పరిమితిని పెంచే

ప్రతిపాదన వున్నది. బ్యాంకు చాటూ మూలధనానికి ఇదివరకే ఇచ్చిన 50 లక్షల రూపాయలకు అదనంగా మరో 15 లక్షల రూపాయలు యివ్వాలనే ప్రతిపాదన పరిశీలనలో వున్నది. ఆంధ్ర, హైదరాబాదు సహకార కేంద్ర భూమి తనఖా బ్యాంకులు గత సంవత్సరము విలీనంచేసి ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకార కేంద్ర భూమి తనఖా బ్యాంకును ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

మూసీ ప్రాజెక్టు విషయంలో పూర్తి ఆర్థిక సహాయ పథకం :— నాగార్జున సాగరు, మూసీ, తదితర నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులక్రింద ఆయకట్టు అభివృద్ధి వల్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపబడుతున్నది. మూసీ మధ్యతరహా నీటి పారుదల ప్రాజెక్టుక్రింద వ్యవసాయదార్లకు అవసరమయ్యే స్వల్పకాలిక, మధ్యకాలిక, దీర్ఘకాలిక ఋణాలన్నిటిని ఆ ప్రాంతంలో ఉండే గ్రామ సహకార సంఘాలద్వారాను, భూమి తనఖా సంఘాలద్వారాను ఇవ్వడానికి ఉద్దేశించిన పూర్తి ఆర్థిక సహాయ పథకం 1961 జూలై లగాయతు అమలులో వుంది. 80 వేల ఎకరాల మాగాణి పారుదలకి తీసుకురావడానికి 8 సంవత్సరాలపాటు 75 లక్షల రూపాయలమేరకు దీర్ఘకాలిక ఋణ సౌకర్యాన్ని కలుగజేయడానికి స్వల్పకాలిక ఋణంక్రింద వరుసగా మొదటి మూడు సంవత్సరాలలోను రూ. 8 లక్షలు, 16 లక్షలు, 24 లక్షలు యివ్వడానికి ఈ పథకం వుద్దేశిస్తున్నది. దీర్ఘకాలిక ఋణ కార్యక్రమానికి ఆర్థిక సహాయాన్నిచ్చే టందుకు స్టేటు బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా ప్రభుత్వ హామీ పై 25 లక్షల రూపాయల మేరకు నగదు పరపతి సౌకర్యాన్ని కేంద్ర భూమి తనఖా బ్యాంకుకు మంజూరు చేసింది. 1968జనవరివరకు 21.17లక్షలమేరకు దీర్ఘకాలికరుణాల్ని ఇవ్వశంజరిగింది. నగదు పరపతి మొత్తనుంచి వినియోగించిన పైకాన్ని భర్తీచేయడానికి 18 లక్షల మేరకు ప్రత్యేకాభివృద్ధి డిబెంచర్లను కేంద్ర భూమి తనఖా బ్యాంకు జారీ చేసింది. ఇక నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు విషయంలో రిజర్వు బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా అధికారి ఒకరు ఆ ప్రాంతంలోని వ్యవసాయదార్లకు కావలసిన పరపతి సౌకర్యాలను నిర్ణయించటం కోసం ఆ ప్రదేశాన్ని సందర్శించారు. వారి నివేదిక ఇటీవలే అందింది. అది ప్రాజెక్టు శాఖవారిచే పరిశీలించబడుతున్నది. ఆ ప్రాంతాన్ని అభివృద్ధి పరచేటందుకు ఒక పథకాన్ని రూపొందించి అమలుపరచాలని ఉద్దేశించబడింది.

ఋణాలిచ్చే విషయంలో చంట పండే భూమిని అభివృద్ధి పరచేటందుకు చిన్న తరహా, మధ్యతరహా వ్యవసాయదారులకు ప్రాముఖ్యం యివ్వడం యీ పథకం ప్రత్యేకత. ఇప్పటికి ఇచ్చిన ఋణాల్లో సుమారు 80 నుంచి 85 శాతం వరకు 5,000 రూపాయలకంటే తక్కువ మొత్తాలే.

గత కొద్ది సంవత్సరాలుగా కొత్తగా అనేక బ్యాంకులను ప్రారంభించడం వల్ల పని అధికమైంది. ఈ పనికి తగ్గట్టుగా ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ఒకటి, తెలంగాణా

ప్రాంతంలో ఒకటి మొత్తం రెండు అదనపు డెప్యూటీ రిజిస్ట్రార్ల సర్కిళ్ళు ఏర్పరచడానికి ప్రభుత్వం మంజూరీ ఇచ్చింది.

మార్కెటింగు, ప్రాసెసింగు

సాధారణ ప్రగతి :—

సహకార సంఘాల సభ్యుల వ్యవసాయోత్పత్తిని విక్రయించేటందుకు తగినన్ని ఏర్పాట్లు చేస్తేనే తప్ప సహకార పరపతి విస్తరణ కార్యక్రమం విజయవంతం కాదు. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో 228 ప్రాథమిక మార్కెటింగు సంఘాలు, 15 జిల్లా మార్కెటింగు సంఘాలు, 1 ఎపెక్సు మార్కెటింగు సంఘం వున్నాయి. ముఖ్యమైన మండీ కేంద్రాలన్ని ప్రాథమిక సంఘాలక్రిందకు వస్తాయి. సంఘాలన్నిటికి వాటా మూలధనం ఇతోధికంగా యివ్వడమే కాకుండా 650 ప్రధాన గిడ్డంగులను, ఆగ్జిలరీ గిడ్డంగులను నిర్మించడానికి ప్రత్తి తొక్కులు, వేరుసెనగ డెకార్టికేటర్లు, బియ్యం మిల్లులు వంటి 78 ప్రాసెసింగు యూనిట్లను స్థాపించడానికి ప్రభుత్వంచారు యింతవరకు ఆర్థిక సహాయం చేశారు. అదనపు గిడ్డంగులను, ప్రాసెసింగు యంత్రాలను కొనకొల్పేటందుకు మూడో ప్రణాళికలో కేటా యింపు జరిగింది. మంచి ధర వచ్చేవరకూ వుంచిన సభ్యుల వ్యవసాయోత్పత్తిమీద ఋణాలివ్వడం, వారి వుత్పత్తిని విక్రయించడం, తదితర వుత్పత్తి అవసరాలను, ఎరువులను పంపిణీ చేయడం యీ సంఘాల ముఖ్య కార్యకలాపాలు. ఎన్నో గిడ్డంగులు నిర్మాణంలో ఉన్నాయి. ప్రాసెసింగు యంత్రాలు కొలకొల్పబడుతున్నాయి. సరియైన స్థలాలు, భవన నిర్మాణానికి కావలసిన వస్తువులు మొదలైనవి దొరకకపోవడంవంటి అనేక చిక్కులవల్ల వాటిని పూర్తిచేయడంలో జాప్యం జరుగుతుంది. ఈ సంవత్సరం, వచ్చే సంవత్సరం, యీ యూనిట్లను పూర్తి చేయడానికి కార్యక్రమం రూపొందించబడింది. ఇవి పూర్తి అయినప్పుడు పరపతి సౌకర్యాలకు, క్రయ విక్రయాలకు సంపూర్ణ సమన్వయం సాధించడం, మార్కెటింగు కార్యకలాపాల్ని అభివృద్ధి పరచడం సాధ్యం అవుతుంది. దానివల్ల గ్రామీణ ఉత్పత్తిదారుకు ఎంతగానో లాభం చేకూరుతుంది.

మార్కెటింగు కార్యకలాపాలు

మార్కెటింగు సహకార సంఘాల ద్వారా సభ్యుల వ్యవసాయోత్పత్తులను విక్రయించే విషయంలో మూడవ ప్రణాళిక ఆఖరు సంవత్సరానికి 28 కోట్ల రూపాయల లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి తలపెట్టబడింది. రూ. 2.58 కోట్ల రూపాయల విలువ చేసే వ్యవసాయోత్పత్తి 1961–62 సంవత్సరములో ప్రాసెసు చేసి విక్రయించడం

జరిగింది. ఈ సంవత్సరానికి రూ. 9.21 కోట్లు అత్యవసరంగా పెట్టుకోవాలని వుద్దేశించడమైంది ఈ విషయంలో అవసరమైన ఆదేశాలు యివ్వబడ్డాయి. కొన్ని పరిమితులతో లోబడి వ్యవసాయోత్పత్తిని నేరుగా కొనుక్కోవడానికి యిప్పుడు మార్కెటింగు సహకార సంఘాలు అనుమతించబడుతున్నాయి. ప్రారంభంలో పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని 4 సంఘాలు నేరుగా కొనుగోలు చేసేటందుకు పెట్టిన చాటా మూల ధనానికి మూడు రెట్లు ధాన్యాన్ని మార్కెటింగు చేసేటందుకు ఎంపిక చేయబడ్డాయి. ఈ కార్యక్రమాన్ని క్రమక్రమంగా రాష్ట్రంలో మరి కొన్ని సంఘాలకు విస్తరింపజేయాలని తలపెట్టబడింది.

ఎరువుల పంపిణీ

ఎరువుల పంపిణీకి సంబంధించిన పథకం విషయంలో సహకార సంఘాల పాత్ర గమనార్హమైంది. అన్ని రకాల నత్రజని ఎరువులను పంపిణీ చేసే బాధ్యత గుత్తాధికారంతో సహకార సంఘాలకు అప్పగించటం జరిగింది. అన్ని కేంద్ర గ్రామాలలోను మార్కెటింగు గ్రామీణ సహకార సంఘాలు ప్రారంభించిన చిల్లర డిపోల ద్వారా ఈ పంపిణీ జరుగుతుంది. ఈ సంవత్సరం సుమారు రూ. 10 కోట్ల విలువచేసే 2.74 లక్షల టన్నుల ఎరువులను సహకార సంఘాలు పంపిణీ చేయాల్సి వుంటుంది. ఇంతకుముందే చెప్పినట్లుగా ఎపెక్స్ కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకులు ఎరువుల పంపిణీ పథకాన్ని నిర్వహించేటందుకు రూ. 8.80 కోట్ల మేరకు నగదు పరపతి సౌకర్యాన్ని ప్రభుత్వ గ్యారంటీపై స్టేటు బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా మండి పొందుతున్నాయి. ఈ సౌకర్యం వున్నప్పటికీ నిధులు చాలకపోవడంవల్ల సరుకును విడుదల చేయడంలో సహకారసంఘాలు ఎన్నో చిక్కుల్ని ఎదుర్కొంటున్నాయి. కన్సైన్మెంటు క్రెడిటు పద్ధతిమీద జిల్లా మార్కెటింగు సంఘాలకు టోకు ఖాతాకా సహకార మార్కెటింగు సంఘాలకు ఎరువుల్ని సరఫరా చేయడానికి ప్రభుత్వంవారు ఇటీవల వుత్తరువులు జారీ చేశారు. వాగన్ల కొరతవల్ల రవాణా జరిగే కేంద్రాల్లో సరుకు పేరుకు పోకుండా చూసేటందుకు సరుకు త్వరితంగా రవాణా అయ్యేట్లు చూసేటందుకుకూడా ప్రభుత్వంవారు పుత్తరువు చేశారు. ఆ పుత్తరువు ప్రకారం రవాణా కేంద్రానికి 100 మైళ్ళ దూరంలో వుండే సంఘాలు రోడ్డుద్వారా వాటి నిల్వల్లో 50 శాతం రవాణా చేయవచ్చు. దీనికయ్యే ఖర్చును భారత ప్రభుత్వము, సంఘాలకు అనుమతించే లాభంలోనుంచి ఇందుకోసం యేర్పరచే నిధినుంచి తరించడం జరుగుతుంది. ఈ పదుపాయాలవల్ల పరిస్థితి మెరుగవుతుందని ఆశించబడుతున్నది.

సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీలు

సహకార ప్రాతిపదికపై క్రొత్త ఫ్యాక్టరీల స్థాపన :— సహకార రంగంలో సాధించిన విజయాలలో సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీల స్థాపన ముఖ్యమైనది.

చెరకు చెంపకంచార్లే తమ ప్రయోజనాలకోసం ఈ ఫ్యాక్టరీలను ఏర్పాటుచేసుకొని నిర్వహిస్తారు. గత అనేక సంవత్సరాలుగా పనిచేస్తున్న వీటికొప్పాకలోని సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీగాక రెండవ ప్రణాళికలో ఆముదాలవలస, కోడవరం, చిత్తూరు, పాలకొల్లు, నిజామాబాదులలో స్థాపించేటందుకుగాను అయిదు సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీలకు లైసెన్సులు యివ్వడం, సహాయం చేయడం జరిగింది. ఎన్నో చిక్కులను ఎదుర్కొనవలసి వచ్చినప్పటికీ నిజామాబాదులోని ఫ్యాక్టరీ తప్ప మిగత ఫ్యాక్టరీలన్నిటిని కొలకొల్పడం పూర్తి అయింది. ఇటీవలే యివి ఉత్పత్తిని కూడ ప్రారంభించాయి. వీటికి తోడు మరో రెండు చిన్నతరహా పంచదార ఫ్యాక్టరీ యూనిట్లు సహకార రంగంలో పని చేస్తున్నాయి. (వీటి క్రషింగు శక్తి 400 నుండి 500 టన్నుల వరకు ఉంది.) వీటిలో ఒకటి కుమ్మపాలలోను, రెండవది తునిలోను ఉన్నాయి. ప్రణాళికకు సంబంధం లేకుండా ఇవి కొలకొల్పబడినాయి. ప్రభుత్వంవారి ఆర్థిక సహాయంకూడ వీటికి లభించలేదు.

ప్రభుత్వ సహాయం :— ప్రణాళికక్రింద కొలకొల్పిన ఈ ఫ్యాక్టరీలలో (నిజామాబాదులోని ఫ్యాక్టరీ మినహా) మిగతావాటికి ఒక్కొక్కదానికి వాటా మూలధనం క్రింద ప్రభుత్వం రూ. 25 లక్షలవరకు ఇచ్చింది. నిజామాబాదు సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీకి రూ. 20 లక్షల మొత్తం ఇవ్వబడింది. ఈ సంవత్సరం మరో 5 లక్షలు ఇవ్వడానికి ఉద్దేశించబడింది. ప్రభుత్వ గ్యారంటీపై ఈ సంస్థలు ప్రతి ఒక్కటీ ఇండస్ట్రియల్ ఫైనాన్సు కార్పొరేషననుండే రూ. 90 లక్షల వరకున్నూ జీవిత భీమా సంస్థనుండి రూ. 20 లక్షలూ ఋణంగా తీసికొన్నాయి. చిత్తూరు ఫ్యాక్టరీ మాత్రం రూ. 75 లక్షలు చాలని భావించినందున అంత ఋణాన్ని మాత్రమే తీసుకొంది.

సహకార వ్యవసాయం

కార్యక్రమం ప్రగతి:— భారతప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన శాస్త్రీయచరణ సంఘం వారు రాష్ట్రీప్రభుత్వం నియమించిన కమిటీవారు చేసిన సిఫారసులను ఆధారం చేసికొని ప్రభుత్వంవారు రాష్ట్రంలో సహకార వ్యవసాయాభివృద్ధి విధానానికి సంబంధించి కొన్ని నిర్ణయాలు తీసికొన్నారు. 20 పైలట్ ప్రాజెక్టు ప్రాంతాలలో (ఒక్కొక్క జిల్లాలో ఒక్కొక్క ప్రాజెక్టు చొప్పున) 200 వ్యవసాయ సంఘాలను ఇతర ప్రాంతాలలోకూడ అట్టి సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడానికి మూడవ ప్రణాళికక్రింద ఉద్దేశించబడింది. ఈ సంఘాలకు ఆర్థిక సహాయం చేయడానికి సంబంధించిన ఒక విధానాన్ని ప్రభుత్వంవారు ఆమోదించారు.

1961-62, 1962-63 సంవత్సరాలలో 10 జిల్లాలలో పైలట్ ప్రాజెక్టులు ప్రారంభించబడినాయి. కర్నూలు, కడప, గుంటూరు, శ్రీకాకుళం, ఖమ్మం,

నల్గొండ, నెల్లూరు, కృష్ణ, మహబూబునగరు, నిజామాబాదు జిల్లాలలో అవి ప్రారంభించబడినాయి. ఒక్కొక్క ప్రాజెక్టులో (5 సంఘాల చొప్పున) 50 సంఘాలను ఏర్పాటు చేయాలని కార్యక్రమం రూపొందించగా, ఇంతవరకు 9 సంఘాలు మాత్రం ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. పైలట్ ప్రాజెక్టులు లేని ప్రాంతాలలో 80 సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడమైనది. నవరించిన కార్యక్రమం ప్రకారం పైలట్ ప్రాజెక్టుల్లో 10 సంఘాలను, ఇతర ప్రాంతాల్లో 35 సంఘాలను ఏర్పాటు చేసి వాటికి సహాయం చేయాల్సివుంది.

వ్యవసాయదారుల హృదయపూర్వక సహకారంపైనే ఈ కార్యక్రమ విజయం ఆధారపడి ఉన్నది. ఇందువల్ల రైతుల సహకారాన్ని పొందడంకోసం చర్యలు తీసికోబడుతున్నాయి. 1963-64 కార్యక్రమంలో క్రొత్తగా పైలట్ ప్రాజెక్టులను స్థాపించే విషయంలేదు, కాని ఇప్పుడున్న 10 పైలట్ ప్రాజెక్టులలోనే కృషిని కేంద్రీకరించి లక్ష్యంగా పెట్టుకొన్న 50 సంఘాలను ప్రారంభించ చేసేటందుకు ఉద్దేశించబడింది.

సహకార వ్యవసాయ సంఘాల కార్యదర్శులకు రాజేంద్ర నగర్‌లో శిక్షణ యివ్వడానికి సంబంధించిన వథకాన్నొకదాన్ని ప్రభుత్వం ఇటీవలే మంజూరు చేసింది. శిక్షణ కోర్సును త్వరలోనే ప్రారంభించేటందుకు యేర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి.

శిక్షణ. విద్య

జూనియరు సిబ్బందికి శిక్షణ సంస్థలు, వందార యూనిట్లు:— సహకార కార్యకలాపాలన్ని జయప్రదం కావాలంటే సిబ్బందికి శిక్షణ యివ్వడం, కార్యనిర్వాహకులకు, మేనేజింగు కమిటీ సభ్యులకు, సాధారణ సభ్యులకు సహకార విషయాలను గురించి తెలియజెప్పడం చాలా ముఖ్యం. ఇందువల్ల ఈ విషయానికి అత్యంత ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడింది. సహకార శాఖోద్యోగులకు శిక్షణ యివ్వడంకోసం ఉన్న కేంద్ర సహకార సంస్థ శాఖ అనధికారులకు శిక్షణ ఇచ్చే నిమిత్తం వాలుగు శిక్షణ సంస్థలు—హైదరాబాదు, రాజమండ్రి, అనంతపురం, విజయవాడలలో పని చేస్తున్నాయి. ఈ వాలుగు సంస్థలను అవధికార సహకార సంస్థలే నిర్వహిస్తున్నాయి. 1961-62 లో సహకార శాఖకు చెందిన 182 మంది ఉద్యోగులు, 805 మంది అనధికారులు శిక్షణ పొందారు. ప్రస్తుతం 127 మంది సహకారశాఖ ఉద్యోగులు, 680 మంది అనధికార అభ్యర్థులు శిక్షణ పొందుతున్నారు, కార్యనిర్వాహకులకు, మేనేజింగు కమిటీ సభ్యులకు, సాధారణ సభ్యులకు శిక్షణ యిచ్చే నిమిత్తం 40 సంచార యూనిట్లు రాష్ట్రంలో పని చేస్తున్నాయి. ప్రతి జిల్లాలోను రెండు

యూనిట్లు చొప్పున ఇవి ఉన్నాయి. 1961–62 లో 1,194 మంది కార్యనిర్వాహకులు, 6,952 మంది మేజేజింగు కమిటీ సభ్యులు, 44,177 మంది సాధారణసభ్యులు, సభ్యులు కానివారు ఈ కార్యక్రమంక్రింద శిక్షణ పొందారు. రాష్ట్రంలో ఉన్న రెండు అపెక్సు సహకార యూనియన్ల పర్యవేక్షణలో ఈ పథకం అమలు జరుగుతున్నది.

అఖిల భారత విధానాన్ని అనుసరించి, రాజేంద్ర నగరులో ఇప్పుడు భారత జాతీయ సహకార యూనియన్ వారు నిర్వహిస్తున్న మధ్యమస్థాయి సహకార శిక్షణ కేంద్రం, హైదరాబాదులో రాష్ట్ర ప్రభుత్వంవారు నిర్వహిస్తున్న కేంద్ర సహకార సంస్థ– ఈ రెంటి నిర్వహణ బాధ్యతను రాష్ట్ర సహకార యూనియన్‌కు అప్పగించేటందుకు ప్రభుత్వంవారు సూత్రప్రాయంగా సమ్మతించారు. రాష్ట్రంలో యిప్పుడున్న రెండు యూనియన్లు ఐక్యమైన వెంటనే ఈ ప్రతిపాదనను అమలులో పెట్టడం జరుగుతుంది.

వాడకందార్ల సహకార సంఘాలు

ప్రభుత్వోద్యోగులకు సంబంధించిన పథకం:— ఇప్పటి జాతీయ అవాంతర పరిస్థితి దృష్ట్యా ధరలను అదుపులో పెట్టి ఆహార ధాన్యాలు, తదితర ముఖ్యనిత్యవసరులు వాడకందార్లకు, ముఖ్యంగా నిర్దిష్ట ఆదాయం మాత్రమే గల ప్రభుత్వోద్యోగులకు, సరసమైన ధరలకు సక్రమంగా సంపకం జరిగేటట్లు చేయడానికి తగిన చర్యలను తీసికోవడం అవసరమయింది. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వంవారు సత్వర చర్యలు తీసికొని అన్ని జిల్లా కేంద్రాలలోను, విజయవాడలోను పైలట్ ప్రాతిపదికపై ప్రభుత్వోద్యోగులకోసం వాడకందార్ల స్టోర్లను ఏర్పాటు చేయడానికి సంబంధించిన పథకాన్నొకదాన్ని మంజూరు చేశారు. ఈ పథకాలు జయప్రదమయ్యే నిమిత్తం ప్రభుత్వంవారు వాటా మూలధనం, నిర్వహణ మూలధనంక్రింద పెట్టుబడి పెట్టడంద్వారాను, ప్రభుత్వ గ్యారంటీపై స్టేటు బ్యాంకుద్వారా ఋణాలు ఇప్పించడం ద్వారాను, తగినంత నిర్వహణ నిధుందిని సమకూర్చడంద్వారాను ఆర్థిక సహాయం అందజేస్తున్నారు. వీటన్నిటికీ మించి ప్రభుత్వోద్యోగులకు ప్రభుత్వంవారు "క్రేడు డిపాజిట్ల" క్రింద అడ్వాన్సులు ఇస్తున్నారు. ఇవి స్టోర్లకు జమ కట్టబడతాయి. వీటితో ఉద్యోగులు అప్పు పద్ధతిపై సరుకులు కొనుక్కోవచ్చును. ఈ సంస్థలు రిజిస్టరు అయివున్నాయి. చాలా కేంద్రాలలో యివి వ్యాపారంకూడ మొదలెట్టాయి. క్రమేణా ఈ పథకాన్ని తాలూకా కేంద్రాలకు కూడ విస్తరింపచేయాలని ఉద్దేశించబడింది. స్టేటు బ్యాంకుకు రూ. 66 లక్షలవరకు గ్యారంటీ ఇవ్వడమే కాకుండా ఈ పథకం క్రింద రెండేళ్ళ కాలంలో రూ. 82.80 లక్షల మొత్తం ఖర్చు చేయాల్సి ఉంటుంది.

కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకాలు:— సామాన్య ప్రజలకు కూడ ఉపయోగపడే నిమిత్తం భారత ప్రభుత్వంవారు ప్రతిపాదించిన మరొక పథకాన్ని ఈ ప్రభుత్వం వారు మంజూరు చేశారు. ఈ పథకంక్రింద 50,000 కు మించి జనాభా ఉన్న ప్రధాన నగరాల్లోను, పట్టణాల్లోను వాడకంచార్ల బ్లాక్లు ఏర్పాటవుతాయి. ఈ సంవత్సరం 5 పట్టణాల్లో ఈ పథకం అమలు పరచబడుతున్నది. 1963–64 లో మరో 11 పట్టణాలకు ఈ పథకాన్ని విస్తరించడం జరుగుతుంది. ఈ పథకానికి 1962–63 లో రూ. 18.77 లక్షలు, 1963–64 లో రూ. 52.51 లక్షలు ఖర్చు అవుతుంది. ఈ ఖర్చు అంతా భారత ప్రభుత్వంవారు భరిస్తున్నారు.

గ్రామీణ ప్రాంతాలకు, పారిశ్రామిక రంగానికి ప్రత్యేక పథకం:— ఇప్పుడున్న గ్రామీణ సంఘాలు, మార్కెటింగు సహకార సంఘాల కార్యక్రమాలను సంఘటితం చేయడంద్వారా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అవసరమైన వాడకం వస్తువులు సంపకం చేయడానికి సంబంధించిన ఒక పథకాన్ని భారత ప్రభుత్వంవారు ప్రతిపాదించారు. ఇది పరిశీలనలో ఉన్నది. 1963–64 లో ఈ పథకాన్ని అమలు పరిచేటందుకు ఉద్దేశించబడింది. ప్రారంభంలో ఎంపిక చేసిన కొన్ని సంఘాలద్వారా మాత్రమే ఈ పథకం అమలు పరచబడుతుంది. క్రమక్రమంగా దీనిని విస్తరించ చేయడం జరుగుతుంది.

250 లేక అంతకు మించి కార్మికులు పని చేస్తున్న పరిశ్రమ లన్నింటిలోను వాడకంచార్ల సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేసేటందుకు ప్రతిపాదింపబడింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో 30 సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకోబడింది. అట్టి ప్రతి ఫ్యాక్టరీలోను ఒక వాడకంచార్ల సహకార సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసేటందుకు 1963–64 లో తీవ్రంగా కృషి చేయవలసి వుంటుంది.

చేనేత పరిశ్రమ

చెనేత పరిశ్రమ రంగంలో కూడ సహకార సంఘాలు గణనీయమైన ప్రగతిని పాధించాయి.

ఈ శాఖ లను పరిశ్రమల మంత్రిగారిక్రింద ఉన్నది. అయినా "సహకారం" అనే డిమాండులో చేనేత పరిశ్రమాభివృద్ధి కోసం 1963–64 సంవత్సరానికి ఋణం కేటాయింపు కలుపుకొని రూ. 45.00 లక్షల కేటాయింపు చేరి ఉన్నందువల్ల దీనిని క్లుప్తంగా వివరించడం జరిగింది

సాధారణ ప్రగతి:— రాష్ట్రంలో చేనేత పరిశ్రమ పెద్దతరహా కుటీర పరిశ్రమ. వ్యవసాయం తరువాత ముఖ్యమైనది ఇదే. ఈ పరిశ్రమలో 4.5 లక్షల మగ్గాలు పని చేస్తున్నాయి. ఇంతవరకు 2.58 లక్షల మగ్గాలు 8 4 చేనేత కార్మిక సహకార సంఘాల పరిధిలోకి తీసుకరాబడినాయి. తివాసీలు, గృహోపకరణ వస్త్రాలు మొదలుకొని అతి సాధ్యమైన ధోవతులు, చీరలవరకు అనేక రకాల వస్త్రాలు ఈ మగ్గాలు ఉత్పత్తి చేస్తున్నాయి. కొన్ని కేంద్రాలు కొన్ని రకాల విషయములో ప్రత్యేకతను సాధిస్తున్నాయి.

పంచవర్ష ప్రణాళికద్వారా భారత ప్రభుత్వంవారు ఆర్థిక సహాయం చేస్తున్న అభివృద్ధి పథకాల సహాయంతో ఈ పరిశ్రమను అభివృద్ధిచేసి పటిష్టం చేయడం జరుగుతున్నది.

ఈ పథకాల్లోని ముఖాంశాలు–సహకార సంఘాల్లో చేరని చేనేత పనివారిని సహకారపరిధి క్రిందికి తీసుకురావడం మేలురకపు సాంకేతిక విధానాలను ప్రవేశ పెట్టడం, విక్రయాలను అధికంచేసి ఉత్పత్తిని ప్రోత్సహించడానికి చేనేత బట్టల అమ్మకాలపై వాడకందార్లకు రిబేటు ఇవ్వడం, చేనేత పనివారికి ఇండ్ల కాలనీలను నిర్మించడం, నూలు మిల్లులు అదెక్సు సంఘాల వాటా మూలధనానికి ప్రభుత్వం వారు పెట్టుబడి పెట్టడం, ఉన్ని, పట్టు పరిశ్రమలను సహకార పద్ధతిపై అభివృద్ధి పరచడం.

ప్రణాళికా పథకాల ప్రగతి

మూడవ ప్రణాళికలో చేనేత పరిశ్రమ అభివృద్ధి పథకాలకోసం 5.40 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించగా 1961–62 లో 69.16 లక్షల మొత్తం ఖర్చు చేయబడింది. 1961–62 లో సహకార సంఘాల్లో 600 మంది చేనేత పనివారిని సహకార సంఘాల్లో చేర్పించడం జరిగింది. 8,888 మంది సభ్యుల వాటా మూలధనాన్ని అధికం చేయడం జరిగింది. ఈ పరిశ్రమలో సాంకేతిక సామర్థ్యాన్ని ఇనుమడింప చేయడానికి మేలురకం పరికరాలను సరఫరా చేయడం జరిగింది. ఆంధ్ర చేనేత పనివారల సహకార సంఘంవారు మంగళగిరిలో స్థాపించిన శ్యాటెండరింగు ప్లాంటు ఈ సంవత్సరం పని ప్రారంభించింది, "ఆడిటు, పర్యవేక్షణ"కు సంబంధించిన పథకం ఈసంవత్సరంనుంచి అమలు జరుపబడుతున్నది. ఉన్ని, పట్టు పరిశ్రమల అభివృద్ధి కోసం ఖిఱ్ఱు బ్యాంకు డబ్బు సమకూర్చే పథకాలు కూడా అమలు పరచబడ్డాయి.

ఉత్పత్తి పెరుగుదల

అభివృద్ధి పథకాలను అమలు పరచిన ఫలితంగా నేత బట్టల ఉత్పత్తి, అమ్మకాలు పెరిగాయి. సహకార రంగంలో 1960–61 లో రూ. 590.08 లక్షల చేనేత బట్టలు ఉత్పత్తిగాగా 1961–62 లో రూ. 654.68 లక్షలకు పెరిగింది.

ఈ సంవత్సరంలో రూ. 55.88 లక్షలు మొత్తం ఖర్చయ్యే పథకాలు అమలు పరచబడుతున్నాయి.

సహకార నూలు మిల్లులు

గుంతకల్లులోని సహకార నూలు మిల్లు భారతదేశంలో మొట్టమొదటిది. అది క్రమంగా అభివృద్ధి చెందుతుంది. ప్రభుత్వంవారు మూలధనంలో తరువాత తమ వాటాక్రింద ఇదివరకే ఇచ్చిన రూ. 7 లక్షల మొత్తానికి అదనంగా 1961-62లో రూ. 1.50 లక్షల మొత్తం ఇచ్చారు. ఈ మిల్లులో కదుళ్ళ సంఖ్య ఇటీవల 16,656 నుండి 20,000 లకు పెంచబడింది.

1957–58 లో రిజిష్టరు చేయబడిన హైదరాబాదులోని చేత సహకార నూలు మిల్లు 1961–62 లో ఉత్పత్తి ప్రారంభించింది. వీరాల సహకార నూలు మిల్లుకు కూడా ఇటీవలనే ప్రారంభోత్సవం చేయబడింది. తూర్పు గోదావరి జిల్లా, రాజమండ్రిలో సహకార ప్రాతిపదికపై ఒక నూలుమిల్లును స్థాపించే ప్రతిపాదన ఒకటున్నది.

ఇండ్ల కాలనీలు

ఇంతవరకు, 1,821 ఇండ్లు నిర్మించడానికి, 82 ఇండ్లను కొనుచేయడానికి 28 పథకాలు మంజూరు చేయబడ్డాయి. 800 ఇండ్ల నిర్మాణం పూర్తి అయింది.

రిజర్వుబ్యాంకువారి ఆర్థిక సహాయం

రిజర్వుబ్యాంకువారి ఆర్థిక సహాయపథకం క్రింద రాష్ట్రప్రభుత్వ గ్యారంటీపై అపెక్సు, కేంద్ర బ్యాంకులద్వారా చేనేత పనివారల సంఘాలకు రిజర్వుబ్యాంకు అప్పులు ఇస్తున్నది. 1962–63 లో అది కేంద్రబ్యాంకులకు, ఆంధ్ర చేనేత పనివారల సహకార సంఘానికి రూ. 182.71 లక్షల మొత్తం మేరకు అప్పుమంజూరు చేసింది. రిజర్వుబ్యాంకువారి ఆర్థికసహాయ పథకాన్ని విస్తృతంగా అమలు జరిపేందుకు తూర్పుగోదావరిజిల్లాలో ప్రయోగాత్మక ప్రాతిపదికపై ఒక కార్యక్రమం అమలు జరుగుతున్నది.

1962-63 లో చేపట్టిన ఇతర ముఖ్యపథకాల్లో ఉన్న అసెక్సు సహకార సంఘానికి రూ. 2లక్షల మొత్తంనిర్వహణ మూలధనం అప్పు మంజూరు చేయడం, రూ. 8.05 లక్షల ఖర్చుతో ఒక ఉన్నిఫినిషింగ్ ప్లాంటును స్థాపించడం చేరి వున్నాయి.

1963-64 లో కేటాయింపు

చేనేత పరిశ్రమల అభివృద్ధికోసం అఖిల భారత చేనేత బోర్డువారు రూ. 161.74 లక్షల మొత్తం ఖర్చుచేయ్యవలసిందిగా తుదిరూపం ఇచ్చారు. ఇందుకు గాను 1963-64 సంవత్సర ప్రణాళికలో రూ. 45 లక్షల మొత్తం కేటాయించ బడింది. ప్రస్తుత అత్యవసర పరిస్థితి కారణంగా ఇతరవిషయాల ప్రాధాన్యత దృష్ట్యాప్రణాళికలో దీనికేటాయింపు తగ్గించబడింది. మార్కెటింగు వ్యవస్థను పటిష్టంచేయడం, ఉత్పత్తిలో మేలురకపు పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టడం, ఇండ్లకాలనీలు మొదలైనటువంటి కొనసాగింపు పథకాలకు చేసిన కేటాయింపు కాక సహకార మాలు మిల్లులలో ప్రభుత్వం వాటాలు తీసుకోవడానికి వార్షిక ప్రణాళికలో కేటాయింపు చేయబడింది.

వివిధ సహకార సంఘాలు : లేబరు కంట్రాక్టు సంఘాలు, ఫారెస్టు కూపు సంఘాలు, పెన్షనరీ సంఘాలు, పాలవరఫరా సంఘాలు, శాటిలైట్లం సంఘాలు, గృహనిర్మాణ సంఘాలు మొదలగునటువంటి ఇతర రంగాల్లో సహకార సంఘాలు వీర్పాటుచేయడానికి, అభివృద్ధిచేయడానికి ఆర్థికసహాయం, గ్యారంటీలు తదితర పదుపాయాల్ని సమకూర్చుటద్వారా ప్రభుత్వంచారు తగుచర్య తీసుకుంటున్నారు.
సహకార శాఖ డిమాండు : సహకార శాఖ డిమాండు రూ. 1,76,02,000/- లు ఇది స్థూలంగా ఈ క్రింది విధంగా వర్గీకరించబడింది.

		రూ.
(i)	మూడో ప్రణాళికా పథకాలు :—	
	(ఏ) సహకార పరపతి, మార్కెటింగు సేద్యం, శీతల మొదలైనవాటి అభివృద్ధి.	48,27,500/-
	(బి) చేనేత పరిశ్రమాభివృద్ధి.	88,89,000/-
(ii)	హెడ్‌క్వార్టర్సు సిబ్బంది, జిల్లా సిబ్బంది రిజిస్ట్రేషన్ నదుపాయాలు మొదలైన వాటిపై ప్రణాళికేతర వ్యయం-	88 85,500/-
	మొత్తం	1,76,02,000/-

ఇతర డిమాండ్లక్రింద సహకార పథకాలకు కేటాయింపు

పై మొత్తంగాక సహకార సంఘాలకు సహాయంచేయడానికి చెల్లుబడి వ్యయం, అప్పులు, అడ్వాన్సులకు సంబంధించిన ఆ యా డిమాండ్ల క్రింది కూడ కేటాయింపు చేయబడింది. వీటిక్రింద మూలధనవాటాలకోసం రూ. 95.08 లక్షలు, అప్పులకోసం రూ. 110.58 లక్షల మొత్తం కేటాయించడం జరిగింది. సహకార పరపతి సంస్థలకు, మార్కెటింగు సంఘాలకు, వ్యవసాయసంఘాలకు, వాడకం దార్ల సహకార సంఘాలకు సహకారములు, మిల్లులకు వాటా మూలధనవిరాళాలు చెల్లుబడివ్యయం క్రింటికివస్తాయి. వ్యవసాయ సంఘాలు, పాలసరఫరా సంఘాలు, చేనేత సంఘాలు, వాడకందార్లస్టోర్లు, జేవ్రలసహకార సంఘాలు మొదలైన వాటికి గిడ్డంగులు, ఇండ్లు నిర్మాణంకోసం రుణసహాయం ఉద్దేశించబడింది. ఆంధ్రప్రదేశ సహకార కేంద్ర భూమి తనఖాబ్యాంకుకు ఇవ్వవల్సిన రూ. 42 లక్షల స్వల్పకాలిక రుణం కూడ ఇందులో చేరిఉంది.

సహకారోద్యమం కేవలం ప్రజా ఉద్యమం. ప్రస్తుత జాతీయవిపత్కర పరిస్థితిలో ఈ ఉద్యమం అత్యంత ప్రముఖపాత్ర నిర్వహించవలసి ఉన్నది. కాబట్టి సహకార ఉద్యమానికి సంబంధించిన సమస్త సాధన సంపత్తులను సమీకరించి జాతీయ ప్రయోజనాలకోసం వినియోగించుకోవడానికి సహకార సంస్థల కృషిని సక్రమంగా సమన్వయ పరచడం అవసరం.

NOTE ON THE WORKING OF THE STATE COOPERATIVE DEPARTMENT AND THE MAIN TRENDS OF THE COOPERATIVE MOVEMENT IN ANDHRA PRADESH IN 1962-63.

The Co-operative movement continued to make steady progress in the various fields. The new trends in Co-operative policy that took shape during the last few years have been kept in view while formulating and implementing schemes for development of Co-operative Credit, Marketing, Processing, Farming, Consumer Cooperatives, etc. Government continued to provide financial assistance and other facilities such as guarantees, concessions, etc., to Cooperative Societies and thus help them substantially in expanding their activities for the benefit of the public. The present emergency has its impact on the cooperatives which have to play an increasting vital role in the efforts for increased production and

holding the price line. This calls for special attention in the fields of Cooperative Credit, Marketing, Farming and Consumer Cooperatives. A brief survey of the Progress and programmes in regard to Cooperative activities is made in the following paragraphs.

AGRICULTURAL CREDIT.

Programme and Progress

The State being essentially agricultural, progress in the field of credit has been significant. The Third Plan for cooperation envisages an increase in the membership of primary agricultural credit societies from 15.89 lakhs at the end of the Second plan to 40 lakhs at the end of the Third Plan and stepping up for short and medium credit provided by Co-operatives annually from the level of Rs. 16.50 crores in 1960-61 to Rs. 60 crores in the last year of the Third Plan. These targets represent Co-operative coverage of 66 percent of agricultural families and 30 percent of their estimated credit requirements.

Measures taken to develop. Coop. Credit:

With the organisation of new village societies wherever necessary, 92 per cent of the villages have now been brought under Cooperative fold. The membership of all societies exceeds 19 lakhs, representing a courage of nearly 36% of the rural families and by the end of the current year, the total membership is expected to reach 21 lakhs. Short and medium term credit provided to members during 1961-62 was of the order of Rs.20.00 crores, while loans to the extent of Rs.22 crores are expected to be issued during the current year. Tergets of 24 lakhs under membership and Rs.25 crores under credit are proposed for the next year. The progress is slow but steady. It cannot but be so, as Cooperative Movement is a people's movement and as the resources available from members as well as the Reserve Bank of India, in relation to the credit needs, are limited.

Even so, Government are taking steps to strengthen the cooperatives in various ways so as to enable them to enlarge their activities progressively. Some of the measures taken to develop Cooperative Credit Societies are indicated below.

Revitalisation.

Besides 6,000 societies of the Second Plan, 4,000 additional societies are marked for revitalisation during the thrid Plan period. 750 additional societies were taken up for revitalisation during 1961-62. The object of this programme is to ensure their offoctive functioning as Service Cooperatives. During the year 1961-62, 1,626 village societies undertook service functions and distributed to members fertilisers, etc. worth Rs.195 lakhs. A susbidy of Rs. 900/-, spread over a period of 5 year, is being paid to each society taken up under this programme, mainly for the purpose of encouraging and enabling them to undertake service functions, and in order to ensure that all societies fulfil this objective, a condition is being imposed that, unless service activities are undertaken, the subsidy will be withdrawn from the second year onwards. Many of the societies have not taken up service functions and they had, therefore, to be dropped from the programme. This is largely due to practical difficulties regarding finaace, storage, accommodation, etc. Steps are, however, being taken to overcome these difficulties to ensure that a large number of these societies undertake service activities and thus cater to the needs of the agriculturists in the villages.

Strengthening Resources.

With a view to strengthen the financial resources of village cooperatives so as to enable them io fulfil larger credit programme under the Plan targets have been set for increasing share capital and deposits. The members'

share capital and deposits held by the village societies at the end of 1961-62 were Rs. 4.00 crores and Rs. 0.93 crores respectively. It is proposed to raise them to Rs. 5 crores and Rs. 2 crores respectively, by the end of 1963-64.

State participation.

Government have in pursuance of the recommendation of the Expert Committee on Cooperative Credit, agreed to contribute to the share capital of village co-operatives. For the present, State contributions to share capital are confined only to limited liability societies and this assistance will soon be extended to the large number of unlimited liability societies after the integrated Co-operative Societies Bill, in which necessary provision is passed by the House.

Growth in the resources of Financing Banks

The Apex and Central Cooperative Banks, as the financing agencies, have been playing a notable part in the achievement of credit targets under the Plan. The total working capital of the Apex and Central Cooperative Banks as on 30-6-1962recorded Rs. 24 crores and Rs. 31 crores respectively and that together, they have been able to mobilise savings by way of deposits to the tune of Rs.8.88 crores. It is proposed to raise the total deposits to about Rs. 12 crores by the end of 1963-64. The Cooperative banks have been experiencing difficulties in making appreciable progress in this field, largely due to money market conditions and competition in the field by the Joint Stock Banks and other agencies. Considering this, Government have recently agreed to provide guarantee in respect of long term deposits in Co-operative Apex and Central Banks. This measure will doubtless, help the Cooperative Banks substantially in augmenting their deposits position and thereby increasing their credit operations.

State participation in Finance banks and credit limits from Reserve Bank.

A total sum of Rs.2.42 crores has been contributed by Government (upto 31–3–1962) to the share capital of agricultural credit cooperatives at all levels. Further contributions to the extent of Rs. 65 lakhs are being made in the current year to the share capital of cooperative credit institutions at all levels, including the Central Land Mortgage Bank. A similar provision of Rs. 65 lakhs is made in the Budget Estimates for 1963–64. With this assistance, as well as their own efforts in strengthening their owned resources, the Apex and Central Banks have been obtaining credit limits from the Reserve Bank of India for financing seasonal agricultural operations and marketing of crops in a progreessively increasing Measure. The total credit limits obtained from the Reserve Bank during 1962–63 is nearly Rs. 18 crores.

In addition, the two Apex Cooperative Banks have a credit limit of Rs.3.30 crores from the State Bank of India on Government guarantee for financing the scheme of distribution of fertiliser by marketing cooperatives. Recognising the growing demand for mediumterm loans for increased agricultural production through sinking of wells and minor land improvements, the cooperatives are providing such credit in an increasing manner. with financial assistance from the Reserve Bank, medium-term loans to the extent of Rs. 125 lakhs were issued during 1961–62 while a further sum of Rs. 170 lakhs is proposed to be disbursed during the current year.

Managerial assistance.

Financial assistance is also being made available to Central Banks towards the cost of additional supervisory and managerial staff appointed by them to cope with more intensive supervision required in the context of larger credit programme under the Plan. A net work of branches are being opened by the Central Banks at the headquarters

of marketing societies. These branches are not only useful to the village societies in the area but also help the banks in raising deposits locally and in ensuring effective linking of credit with marketing. Forty new branches have so far been opened and Government are providing subsidy in respect of them, spread over a period of three years.

Outright grants to bad debts reserves.

An important programme in the field of credit taken up under the Third Five-Year Plan relates to payment of outright grants by the Government to the Special Bad Debts Reserves of village co-operative societies and Central Co-operative Banks at 3 percent and 1 percent respectively, of the additional loans made by them during a year over and above the loans advanced by them in the preceding year, so that such grants may serve as incentives for co-operative societies to undertake the financing of the weaker section of the community also, without any reservations. Such grants to the extent of Rs. 0.80 lakhs were made available during 1961-62 to co-operative societies and Central Banks, operating in the West Godavari district under the Intensive Agricultural District Programme and during 1962-63, a sum of Rs. 10.03 lakhs is being disbursed. For 1963-64 a provision of Rs. 11 lakhs has been made.

Merger of Apex Banks.

A bill for the amalgamation of the Andhra State Co-operative Bank and the Hyderabad Co-operative Apex Bank has already been introduced in the House and it is likely to be passed in the current session.

Package Scheme in West Godavari.

In the West Godavari District, where the Intensive Agricultural District Programme (Package Scheme) is in operation, co-operatives are playing a significant role in providing adequate and timely credit, based on production plans, supplying the means of production such as improved

seed, fertiliser, pesticides, etc. and linking of credit with storage and marketing of agricultural produce.

In order to enable the Central Banks operating in the area to provide the requisite funds to agriculturists the Reserve Bank has sanctioned short term credit limits to the tune of Rs. 366.24 lakhs in all, of which Rs. 71.43 lakhs is covered by Government guarantee. At present, 240 societies in the district area covered by the scheme. Through a net work of 141 depots, they have distributed 28.740 Mds. of improved seed and 15,818 tons of fertiliser during Khariff 1962 season.

Government have also provided financial assistance for the construction of 72 godowns by co-operative societies, in addition to 65 godowns already existing in the area. Propesals for assisting the construction of 10 more godowns during the current year are under consideration. The objective is to provide a net work of 250 godowns in the area, so as to meet the full requirements. Steps are also being taken to ensure effective linking of credit with marketing in pursouance of the recommendations made by the Study team (appointed by the National Co-operative Development and Warehousing Board) which vistited the area recently.

LONG TERM CREDIT

Progress.

For providing long-terms credit to Agriculturists there were 104 primary land mortgage banks at the end of the Second Plan. Fourteen new Banks have since been organised bringing the total number of Banks in the State to 118. The loans issued by them annually were stepped up progressively from Rs. 62 lakhs in 1955-56 to Rs. 302 lakhs in 1961-62. The target for 1962-63 is Rs. 345 lakhs against which loans to the extent of Rs. 267 lakhs have been issued so far. For 1963-64, a target of Rs. 430 lakhs is proposed. This programme is in tune with the programme for brining under cultivation, exten-

sive areas under the several irrigation projects in execution.

Credit accommodation from Government and State Bank of India.

In order to enable the Central Land Mortgage Bank to implement its loan programme, Government and State Bank of India are providing, every year, a short term accommodation of Rs. 42 lakhs and Rs. 100 lakhs respectively. As this is not adequate, a proposal to raise the cash credit limit from the State Bank of India Rs. 200 lakhs on continuing guarantee basis, is under consideration.

Government guarantee for debentures.

These short term loans are repaid every year, after funds are raised by floatation of debentures, which are approved trustee securities and are guaranteed by the Government. The Andhra Pradesh Co-operative Central Land Mortgage Bank floated debentures to the tune of Rs. 218 lakhs during 1962-63. The value of debentures in circulation on date is over Rs. 1150 lakhs. Government guarantee in respect of the debentures is now to the extent of Rs. 1500 lakhs and there is a proposal to enhance the limit to Rs. 2500 lakhs in order to enable the Bank to float further debentures to carry out its loan programme for 1963-64. A proposal to contribute Rs. 15 lakhs to the share capital of the Bank in addition to Rs. 50 lakhs already contributed, is under consideration. The Andhra and Hyderabad Co-operative Central Land Mortgage Banks were merged last year, forming the Andhra Pradesh Co-operative Central Land Mortgage Bank.

Full-finance scheme in Musi Project.

Special attention is being given for the development of ayacut in Nagarjunasagar, Musi and other Irrigation projects. A full-finance Scheme for providing all short,

medium and long term loans required by agriculturists in the Musi Medium Irrigation Project through village co-operatives and land mortgage societies in the areas is under implementation from July 1961. The scheme envisages provision of long-term credit to the tune of Rs. 75 lakhs over a period of three years, to bring 30,000 acres of land under wet cultivation and of short term credit of Rs. 8,16 and 24 lakhs in the first three years succesively. The State Bank of India has, on Government guarantee, sanctioned a cash credit limit of Rs. 25 lakhs to the Central Land Mortgage Bank for financing the long term credit programme. Upto January 1963, long term loans to the extent of Rs. 21.17 lakhs were issued and the Central Land Mortgage Bank has loated Special Development Debentures to the tune of Rs. 18 lakhs to reimburse the amount utilised out of the cash credit limit. In regard to Nagarjuna Sagar Project, an officer of the Reserve Bank of India visited the area to assess the credit needs of agriculturists. His report which has just been received is under examination in the Projects Department and it is proposed to formulate and implement a scheme for the development of the area.

A significant feature of this scheme is that preference is given to loans for productive land improvement purposes and loans to small and medium cultivators. About 80 to 85 per cent of the loans given or for amounts less than Rs. 5,000/-

With a view to cope with increased work in this field consequent on the starting of several new Banks during the last few years, Government have sanctioned the creation of two additional Deputy Registrars Circles, one each in Andhra and Telengana regions.

MARKETING AND PROCESSING

General progress.

The programme for expansion of Co-operative credit will not be successful unless adquate arrangements are

made for marketing of agricultural produce of members of Co-operative societies. There are at present, 228 primary, 15 district and one apex marketing societies in the State. The primary societies cover all important mandi centres. Besides substantial share capital contribution to all the societies, financial assistance has so far been provided by Government towards the construction of 659 main and auxiliary godowns and establishment of 73 processing units such as cotton gins, groundnut decorticators, Rice-mills, etc. The Third Plan provides for additional godowns and processing plants. Issue of loans against agricultural produce of members held over for better market, marketing of members' produce and distribution of fertiliser and other production requirements are the main activities undertaken by these societies. A large number of godowns and processing plants are in various stages of construction and erection. The delay in their completion is due to various practical difficulties such as non-availability of suitable sites, building material etc. The programme for the current and next years is to concentrate on the completion of these units. When these are completed, it will be possible to ensure effective linking of credit with marketing and develop marketing activities, thus benefitting the rural producer to a large extent.

Marketing operations.

In regard to the marketing of members' produce by marketing co-operatives, it is proposed to aim at a target of Rs. 23 crores for achievement in the last year of the Third Plan. Agricultural produce worth Rs. 2.58 crores was processed and marketed through co-operatives during 1961-62. A target of Rs. 9.21 crores has been proposed for the current year and necessary instructions have been issued in this regard. Marketing co-operatives are now being allowed to undertake outright purchase of agricultural produce subject to certain limits. To start with 4 societies in the West Godavari district have been selected to take up outright purchase and marketing of paddy to

the extent of thrice their paid up share capital. It is proposed to extend this activity to more societies in the State gradually.

Distribution of fertilisers.

The part played by co-operatives in the scheme of distribution of fertliser is notable. Distribution of all nitrogenous fertilises is entrusted to co-operatives on a monopoly basis. The distribution is done through a net work of retail depots opened by marketing and village co-operatives in all central villages. About 2.74 lakh tons valued at about Rs. 10 crores have to be handled by co-operatives during the current year. As indicated earlier, the Apex Co-operative Banks are enjoying, on Government guarantee, cash criedit accommodation from the State Bank of India to the tune of Rs. 3.30 crores for financing the scheme of distributing fertiliser. Inspite of this facility, co-operative societies were experiencing difficulties in lifting and moving stocks due to inadequacy of funds. Government have since issued orders for supplying fertiliser stocks to District Marketing Societies and wholesale Taluka Co-operative Marketing Societies on consignment-cum-credit basis. In order to prevent accumulation of stocks at the ports for want of wagons and to ensure quick movement of stocks, Government have also ordered that societies within a radius of 100 miles of ports may move 50% of stocks by road, the cost being met by Government of India and from a fund to be created for the purpose from the margin of profit allowed to the societies. These concessions are expected to improve the situation considerably.

CO-OPERATIVE SUGAR FACTORIES

Establishment of New Factories on Co-operative basis

A significant feature of Co-operative processing is the successful endeavour made in the field of establishing co-operative sugar factories, which are comprised and managed by growers themselves for their advantage.

Besides the Co-operative Sugar Factory at Etikoppaka which has been functioning for the past several years, five co-operative sugar factories, Viz., those at Amdalavalasa, Chodavaram, Chittoor, Palaokl, and Nizamabad, were licenced and assisted under the second plan. The erection of the factories (except the one at Nizamabad) has since been completed, inspite of various difficulties encountered and they have also gone into production recently. In addition, two other smaller units of sugar factories (with a crushing capacity of 400 to 500 tons) are also functioning in the co-operative field, one each at Thummapala and Tuni. These were established outside the Plan with no financial assistance from Government.

State aid provided

Each of the institutions (excepting the one at Nizamabad) established under the plan have been provided with State contributions to share capital to the extent of Rs. 25 lakhs. The Nizamabad Cooperative Sugar Factory has been provided with contribution of Rs. 20 lakhs and a further contribution of Rs. 5 lakhs is proposed to be made in the current year. The institutions have secured loans, on Government guarantee, from the Industrial Finance Corporation to the extent of Rs. 90 lakhs each (except in the case of Chittoor, where Rs. 75 lakhs has been secured which is considered adequate) and Rs. 20 lakhs from the Life Insurance Corporation.

COOPERATIVE FARMING

Programme and Progress

Based on the recommendations made by a Working Group constituted by the Government of India and a Committee set up by the State Government, Government have taken policy decisions in regard to development of Co-operative Farming in the State. The Third Plan provides for organisation of 200 farming societies in 20 Pilot Projects (one in each district) and an equal number

societies in other areas. Government have approved a pattern for providing financial assistance to these societies.

For the years 1961–62 and 1962-63, pilot projects have been undertaken in 10 districts viz., Kurnool, Cuddapha, Guntur, Srikakulam, Khammam, Nalgonda. Nellore, Krishna, Mahaboobnagar and Nizamabad. Against the programme of organising 50 societies in these projects (at 5 societies each) , 9 societies have been organised so far. In areas outside pilot projects, 30 societies have been organised. According to the revised programme drawn up, 10 societies in pilot projects and 35 societies in other areas are to be organised and assisted.

The success of the programme depends on the wholehearted co-operation of the farmers and steps are being taken to enlist such co-operation. While no new pilot projects are proposed, the programme for 1963–64 seeks to concentrate action in the 10 existing pilot projects and to see that the 50 societies targetted are started.

Government have recently sanctioned a scheme for the training of the secretaries of Co-operative Farming societies at Rajendranagar. Arrangements are being made to start the training course soon.

TRAINING AND EDUCATION

Training Institutes for Junior Personnel and Peripatetic units

Training of personnel and education of office-bearers, managing committee members and ordinary members, which is of vital importance for the success of all co-operative activities, has been given a high priority. In addition to the Central Co-operative Institute for the training of departmental personnel, there are four training institutes, one each at Hyderabad, Rajahmundry, Anantapur and Vijayawada for the training of non-official personnel. The latter four institutes are run by non-official cooparative bodies. During the year

1961-62, 182 departmental personnel and 605 non-official personnel were trained, while 127 departmental personnel and 630 non-official personnel are presently undergoing training. For the education of office-bearers, managing committee members and ordinary members, 40 peripatetic units at the rate of 2 in each district are functioning in the State. During 1961 62, 1194 office-bearers, 5952 managing committee members and 44,177 ordinary members and non members were trained under this programme. This scheme is being implemented under the supervision of the two apex cooperative unions in the State.

According to all India policy, Government have agreed in principle that responsibility for management and running the intermediate level Co-operative Training Centre at Rajendranagar now run by the National Co-operative Union of India and the Central Co-operative Institute at Hyderabad run by the State Government, should be entrusted to the State Co-operative Union. This is proposed to be given effect to, soon after the two existing unions in the State are merged.

CONSUMER CO-OPERATIVES

Scheme for Government Employees

In the present National Emergency, it has become necessary to devise measures to hold the price line and ensure equitable distribution of foodgrains and other essential articles at fair prices to the Consumers, particularly the Government Employees with a fixed income. Government have taken prompt steps in this direction and sanctioned a scheme for organisation of consumer Stores for Government Employees, on a pilot basis, in all District Headquarters' towns and in Vijayawada. In order to ensure the success of the schemes, Government are providing substantial financial assistance to these organisations by way of share capital contribution of working capital, loans through the State Bank of

India on Government guarantee, adequate managerial staff and above all, advances to Government Employees towards 'Trade Deposits' with the Stores against which they could make purchases on credit. The institutions have been registered and in many centres, they have also commenced business. The intention is to extend the scheme to taluk headquarters also, in course of time. This scheme involves an outlay of Rs. 32.80 lakhs over a period of 2 years, besides the provision of guarantee to the State Bank of India to the extent of Rs. 56 lakhs.

Centrally Sponsored scheme

For the benefit of the general public also, Government have sanctioned another scheme, sponsored by the Government of India, for organising Consumer Stores in major cities and towns with a population exceeding 50,000. The scheme is being implemented in 5 towns during the current year and is proposed to be extended to 11 more towns during 1963-64. The entire cost of this scheme amounting to Rs. 18.77 lakhs in 1962-63 and Rs. 52.51 lakhs in 1963-64 is being met by the Government of India.

Special scheme in rural areas and in the industrial sector

A scheme for the distribution of essential consumer goods in the rural areas, by mobilising the services of the existing village societies and marketing co-operatives, has been sponsored by the Government of India and is being examined. It is proposed to implement this scheme during 1963-64 through a selected number of societies to start with and to extend it gradually.

It has also been programmed to form Consumers Co-operative Societies in all industries where the workers are 250 or more. The target fixed for this in Andhra Pradesh is formation of 30 societies and in 1963-64 an all out endeavour is to be made to situate in every such factory a Consumer Cooperative Society.

HANDLOOM INDUSTRY

Handloom industry is another important field in which co-operatives have recorded an impressive progress.

The Minister for Small Scale Industries is in charge of this portfolio. But, as the Demand under "Co-operation" includes a provision of Rs. 45.00 lakhs (inclusive of loan provision) for 1963-64 for the development of Handloom Industry, a passing reference is made to it.

General progress

The Handloom Industry is the major cottage industry, next in importance to Agriculture in the State and is having a loomage of 4.5 lakhs. So far 2.58 lakhs looms have been brought within the ambit of 824 weavers co-operative societies. They produce several varieties of fabrics ranging from carpets and furnishing fabrics to superfine dhoties and sarees. There is marked specialisation in some centres.

With the help of developmental schemes under the Five Year Plan financed by the Government of India, the Industry is being promoted and stabilised. The main features of these schemes are bringing outside weavers into the co-operative fold, introduction of technical improvements payment of Rebate to consumers on sales of Handloom cloth with a view to stimulate sales and thus encourage production, construction of housing colonies for weavers, State participation in the share capital of spinning mills and Apex societies and development of wool and silk Industries on co-operative lines.

Progress of Plan schemes

Against the Third Plan outlay of Rs. 5.40 crores schemes for development of handloom industry with an outlay of Rs. 69.16 lakhs were implemented during 1961-62. During the year 1961-62, 500 outside weavers were admitted into the co-operative fold and the share

capital position of 6333 members was strengthened. Improved appliances were supplied to enhance the technical efficiency of the industry. The Calondering plant established at Mangalgiri by the Andhra Handloom Weavers Co-operative Society was commissioned during the year. The scheme relating to "Audit and Supervision" was taken up for implementation during the year. In the context of Reserve Bank of India finance schemes for the development of Wool and Silk Industries were also implemented.

Increase in Production

The impact of the implementation of development schemes is reflected in increased production and sales of handloom cloth. The production of handloom cloth in Co-operative fold increased from Rs. 590.08 lakhs in 1960–61 to Rs. 654.68 lakhs in 1961–62.

During the current year, schemes involving an outlay of Rs. 55.38 lakhs are being implemented.

Cooperative Spinning mills.

The Cooperative Spinning Mills at Guntakal, which was the first of its kind in India, is making steady progress. During 1961–62, Government contributed a sum of Rs. 1.50 lakhs towards its share capital, in addition to Rs. 7.00 lakhs already contributed. The Mill increased its spindleage from 16,536 to 20,000 recently.

The Netha Cooperative Spinning Mills, Hyderabad which was registered during 1957–58, went into production during 1961–62. The Chirala Cooperative Spinning Mills was also inaugurated recently. There is a proposal to set up a Spinning Mill on cooperative basis at Rajahmundry in East Godavari District.

Housing Colonies

So far, 25 schemes for the construction of 1,321 houses and for the renovation of 32 houses have been

sanctioned. The construction of 800 houses has been completed.

Reserve Bank finance.

Under the Scheme of Reserve Bank Finance, the Reserve Bank has been advancing loans to weavers societies through the Apex and Central Banks on State Government guarantee. During 1962-63. it has so far, sanctioned credit limits to the Central Banks and the Andhra Handloom Weavers Cooperative Society to the extent of Rs. 132.71 lakhs. The scheme for the intensive execution of the Reserve Bank Scheme of Finance on a pilot basis is under implementation in the East Godavari District.

Other important schemes taken up during 1962-63 include sanction of a working capital loan of Rs. 2.00 lakhs to the Wool Apex Cooperative Society and the setting up of a Wool Finishing Plant at a cost of Rs. 3.05 lakhs.

Outlay for 1963-64

A provision of Rs. 45.00 lakhs has been made in the Annual Plan for 1963-64 for the development of Handloom Industry against an outlay of Rs. 101.74 lakhs for which the All India Handloom Board has tentatively finalised schemes. The reduced provision in the plan is largely due to priorities in the context of the emergency. The Annual Plan provides for State participation in the Cooperative Spinning Mills apart from the provision made for continuing schemes such as strengthening marketing organisation, introduction of improved techniques in production, housing colonies, etc.

Miscellaneous cooperatives

Government are also taking steps, by providing financial assistance, guarantees and other concessions to promote the growth and development of cooperatives in other fields such as labour contract societies, forest coup societies, fishermen federations, milk supply societies, palm jaggery societies, housing societies etc.

Demand for cooperation.

The demand for cooperation is for Rs. 1,76,02,000/-
This is broadly classified as follows :—

		Rs.
(i)	Third Five Year Plan schemes for	
	(a) Development of cooperative credit, marketing, farming, training, etc.	48,27,500/-
	(b) Handloom Development.	38,89.000/-
(ii)	Non-plan expenditure on Head quarters and district staff registration, concessions, etc.	88,85,500/-
		1,76,02,000/-

Provision for Cooperative schemes under other demands

Apart from the above, provision has also been made under the respective demands relating to capital outlay and loans and advances, for assistance to cooperatives by way of share capital contributions and loans to the extent of Rs. 95.08 lakhs and Rs. 110.53 lakhs respectively. The capital outlay includes share capital contributions to co-operative credit institutions, marketing societies, farming societies, consumer cooperatives and cooperative spinning mills, while the loan assistance is towards construction of godowns, and houses farming societies milk supply societies, weavers societies, consumers stores, fishermen cooperatives, etc., and includes the short term temporary accommodation of Rs. 42 lakhs to the Andhra Pradesh Cooperative Central Land Mortgage Bank.

The Co-operative Movement is a people's movement and has a very vital role to play in the present national crisis. It is necessary that the efforts of the cooperative institutions are properly coordinated so that all the resources of the movement can be mobilised and pressed into service in the national interests.